

Begroting 2026

Inhoudsopgave

Begroting 2026.....	1
Inhoudsopgave.....	3
Inleiding.....	4
Programma Duurzaamheid.....	6
Energie.....	7
Water en groen.....	9
Duurzame consumptie en productie.....	10
Beleidsveld 0 : Bestuur en Ondersteuning.....	12
Bestuur.....	13
Publiekszaken.....	15
Bestuurlijke vernieuwing.....	16
Organisatieontwikkeling.....	17
Financiën.....	19
Beleidsveld 1 : Veiligheid.....	26
Overlast.....	27
Jeugd Veiligheid.....	30
Zorg en veiligheid.....	31
Ondermijning.....	33
Digitale veiligheid.....	35
Beleidsveld 2 : Verkeer, Vervoer en Waterstaat.....	38
Schone, stille en gezonde mobiliteit.....	38
Inclusieve mobiliteit.....	39
Robuust en betrouwbaar mobiliteitssysteem.....	39
Slimme en efficiënte mobiliteit.....	40
Havens.....	40
Beleidsveld 3 : Economie.....	44
Ruimte om te ondernemen.....	44
Aantrekkelijker woon- en leefklimaat creëren.....	45
Adaptieve en duurzame arbeidsmarkt.....	46
Beleidsveld 4 : Onderwijs.....	50
Onderwijsbeleid.....	50
Leerlingzaken.....	51
Onderwijshuisvesting.....	52
Beleidsveld 5 : Sport, cultuur en recreatie.....	56
Sociaal.....	57
Vrijetijdseconomie.....	59
Leefomgeving.....	60
Openbaar groen.....	65
Beleidsveld 6 : Sociaal Domein.....	69
Sociale veerkracht.....	72
Impact vergroten.....	74
Integrale inzet op preventie.....	76
Beleidsveld 7 : Milieu en Gezondheid.....	82
Milieu.....	83
Publieke Gezondheidszorg.....	84
Gezond- en Actief - leven Akkoord.....	86
Beleidsveld 8 : Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing.....	93
Volkshuisvesting.....	94
Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing.....	96
Ruimtelijke versterking binnenstad.....	97

Overhead	102
Paragrafen	104
Inleiding	105
Paragraaf 1. Lokale Heffingen	105
Paragraaf 2. Weerstandsvermogen en Risicobeheersing	112
Weerstandsvermogen	112
Paragraaf 3. Onderhoud Kapitaalgoederen	118
Paragraaf 4. Financiering (en treasury)	131
Paragraaf 5. Bedrijfsvoering.....	136
Bedrijfsvoering in Waalwijk.....	137
Op weg naar een organisatie die in control is	139
ESG-rapportage	141
Paragraaf 6. Verbonden partijen	141
Gemeenschappelijke regelingen	141
Vennootschappen en Coöporaties	147
Stichtingen en Verenigingen	150
Paragraaf 7. Grondbeleid	150
Paragraaf 8. Wet Open Overheid	153
Paragraaf 9. Voortgang ombuigingen	154
Financiële Begroting	157
Kerngegevens.....	157
Begroting 2026-2029 op hoofdlijnen	159
Begrotingsbeeld na kaderstellend debat en Meicirculaire 2025, met technische aanpassingen	
Begroting 2026	159
Autorisatie door de raad van de begroting 2026	162
Begroting 2026 naar taakvelden.....	163
Overzichten van lasten en baten.....	165
Bezittingen en vermogen.....	179
EMU gegevens	185

Inleiding

Algemene informatie Programmabegroting 2026

Inleiding

De begroting die voorligt bouwt voort op de [kadernota 2026](#) en de [besluitvorming](#) daarover. In de kadernota hebben we geconstateerd dat de opgaven groot zijn, zowel in de fysieke leefomgeving als in de gemeenschap. En dat zijn soms ook twee kanten van dezelfde medaille; investeringen in de fysieke leefomgeving en investeringen in het sociaal domein versterken elkaar. Samen zorgen zij ervoor dat we Waalwijk, Sprang-Capelle en Waspik leefbaar en aantrekkelijk houden voor onze inwoners. En dat doen we niet alleen, maar juist door samen bruggen te bouwen tussen en met onze inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke en bestuurlijke partners. We doen dat door te sturen op Brede Welvaart, te bouwen aan verbindingen in de samenleving en de kracht van diversiteit te benutten. De strategische opgaven voor onze gemeente blijven ongewijzigd en we houden met deze begroting dan ook onze koers vast.

De kadernota is in een andere context opgesteld dan deze begroting, omdat het financiële perspectief vanwege de Meicirculaire sterk is verbeterd. Daarover hebben we u geïnformeerd met [deze raadsinformatiebrief](#). In die raadsinformatiebrief schreven we dat we bij de opstelling van de kadernota soms lastige keuzes moesten maken, die nu mogelijk in een ander daglicht komen te staan. We hebben ook aangegeven "...de tijd richting het opstellen van de Programmabegroting 2026 te benutten om u bij het aanbieden van de begroting passende voorstellen te kunnen doen. Waarbij we een balans gaan zoeken tussen ruimte voor noodzakelijke investeringen in de toekomst maar ook zorg dragen voor een robuuste financiële begroting."

Daarnaast hebben we eerder een uitgebreid proces doorlopen met de raad om tot verantwoorde ombuigingsvoorstellen te komen. Die bij de kadernota geaccordeerde ombuigingen zijn verwerkt in deze begroting. Ook die [ombuigingen](#) dragen bij aan het verbeteren van onze financiële positie (€ 3,3 miljoen in 2026, oplopend tot € 4 miljoen in 2029).

Vanwege dit verbeterde financiële perspectief heeft het college opnieuw kritisch gekeken naar:

- Wat hebben we bij de kadernota opgenomen met een ondergrens en kunnen we nu kwalitatief beter uitvoeren;
- Welke ombuigingen vragen om een heroverweging;
- Wat is er nu echt nodig om voor de nieuwe bestuursperiode een stevige inhoudelijke basis weg te zetten;
- Welke grote uitgaven verwachten we in de toekomst.

Op basis daarvan voegen we daarom ongeveer 3,5 miljoen euro toe met de bijgevoegde begrotingswijziging ten opzichte van het financieel beeld in de kadernota. Die toevoegingen betreffen vooral de uitwerking en financiële vertaling van PM-posten uit de kadernota en een eerste inschatting van de kapitaalslasten voor grote projecten tijdens deze begrotingsperiode (t/m 2029). Ook voor projecten waarvan de benodigde investering nog niet geheel duidelijk is. We hebben dit gedaan om een zo compleet mogelijk financieel beeld te geven. De posten waarvoor dat geldt, hebben we aangemerkt.

In afwijking van de kadernota stellen we in de begroting voor om de ombuiging te schrappen waarbij we jaarlijks de Algemene Reserve inzetten om het begrotingssaldo structureel sluitend te maken. Deze ombuiging is voor 2026 en 2027 vooralsnog niet nodig, maar dit blijft een maatregel die in de ogen van het college op een later moment ingezet kan worden om tot een sluitend meerjarenperspectief te komen.

Overigens betekent het verbeteren van het financiële perspectief niet dat we achterover kunnen leunen. Financiële onzekerheid blijft een gegeven, onder andere door het verschuiven van het ravijnjaar naar 2028. Daarnaast zijn een aantal grote projecten nog niet financieel vertaald en gaan een aantal grote projecten, maar ook Samen Redzaam en de implementatie van de Omgevingswet gepaard met financiële risico's en onzekerheden.

We richten ons op het sluitend maken van 2026 en sturen we nog niet op het sluitend maken van 2029. Dit is niet alleen in lijn met het VNG-advies, maar sluit ook aan bij onze eigen overtuiging dat het maken van pijnlijke keuzes, zoals het snijden in voorzieningen, niet makkelijk terug te draaien is. Afbreken gaat immers sneller dan weer opbouwen.

We houden vast aan onze koers, blijven de financiële ontwikkelingen scherp monitoren en mogelijkheden onderzoeken om het financiële perspectief te verbeteren. Zo blijven we met elkaar werken aan de toekomst van Waspik, Sprang-Capelle en Waalwijk.

Leeswijzer begroting

De opzet van de begroting is ongewijzigd. De Begroting 2026 begint met de inleiding, waarin de bestuurlijke hoofdlijnen worden beschreven. We hebben een vervolgstap gezet in het formuleren van doelstellingen, die enerzijds meer gericht zijn op maatschappelijk rendement en anderzijds beter meetbaar zijn. Deze vervolgstap is nog niet afgerond, de volgende cyclus willen we daar wederom een verbetering in aanbrengen.

De beleidsbegroting

Het eerste deel van de begroting bestaat uit de beleidsmatige toelichting op het programma Duurzaamheid en de negen beleidsvelden.

Per programma / beleidsveld is achtereenvolgens te lezen:

- o Wat houdt dit programma/beleidsveld in;
- o Doelstellingen per thema (Wat willen we bereiken?);
- o Activiteiten (Zo gaan we dat doen).

Dit wordt bij de negen beleidsvelden aangevuld met:

- o Indicatoren;
- o Belangrijkste kaders;
- o Wat mag het kosten?
- o Verbonden partijen.

Paragrafen

Het tweede gedeelte van de begroting bestaat uit een toelichting op de negen paragrafen. Deze paragrafen geven inzicht in de financiële positie van de gemeente, beheersmatige aspecten en risico's. Wij hanteren de door de BBV voorgeschreven acht paragrafen. Als negende paragraaf is de voortgang van de ombuigingen toegevoegd.

Financiële begroting

De Begroting 2026 wordt afgesloten met de financiële begroting waarin u het volgende terugvindt:

- Kerngegevens.
- Begrotingen 2026-2029 op hoofdlijnen.
- Autorisatie door de raad van de Begroting 2026.
- Begroting 2026 van taakvelden.
- Overzichten van lasten en baten.
- Bezittingen en vermogen.
- EMU gegevens.

Programma Duurzaamheid

Wat houdt dit programma in?

Om onze welvaart ook voor toekomstige generaties te behouden, is het nodig om de belasting van het milieu en de afhankelijkheid van fossiele energie en schaarse grondstoffen te verminderen en om klimaatbestendig en waterrobuust te zijn.

De ambitie is dat Waalwijk in 2043 klimaatneutraal is. Om deze ambitie te realiseren wil gemeente Waalwijk zich duurzaam ontwikkelen en overgaan naar een CO₂-arm en klimaatbestendig Waalwijk. Op 6 februari 2020 heeft de gemeenteraad de visie Duurzaam Waalwijk 2020 – 2030 vastgesteld.

Het college heeft 11 juni 2024 het [uitvoeringsprogramma 2024 – 2027](#) vastgesteld.

In de visie worden de duurzaamheidsambities voor 2030 beschreven. In het uitvoeringsprogramma zijn de projecten, activiteiten en inspanningen voor de jaren 2024 t/m 2027 geformuleerd.

In de Visie Duurzaam Waalwijk 2030 is beschreven dat bijna 50% besparing van de CO₂-uitstoot in 2030 gerealiseerd moet zijn. Om dit te bereiken richt het programma zich op drie pijlers:

1. Energie: opwekken van duurzame energie en het besparen van energie
2. Water & groen: het creëren van een klimaatrobuuste en biodiverse gemeente
3. Productie & consumptie: werken aan een circulaire economie en schoon vervoer.

Deze thema's zijn uitgewerkt in doelstellingen en waar het kan SMART geformuleerd. Vanuit het programma Duurzaamheid wordt gewerkt aan de realisatie van deze doelstellingen.

Uitgangspunt hierbij is dat de projecten, activiteiten en inspanningen zoveel mogelijk binnen de lijnorganisatie worden uitgevoerd. Vanuit het programma wordt afgestemd en verbonden, worden geldstromen gezocht en wordt overkoepelend gecommuniceerd.

De projecten uit de pijler energie worden beschreven in de paragraaf Programma Duurzaamheid. De projecten en activiteiten ten behoeve van de twee andere pijlers worden beschreven bij de betreffende beleidsvelden.

Energie

Een groot deel van de beoogde CO₂-reductie bereiken we door energie te besparen en de energie die we nog nodig hebben duurzaam op te (laten) wekken. In 2030 hebben we 50% van ons elektriciteitsverbruik duurzaam opgewekt en een besparing gerealiseerd van 15% ten opzichte van 2018. In 2030 zijn de eerste wijken op een duurzame manier verwarmd en hebben we een versnelling aangebracht op de verduurzaming van de bedrijventerreinen.

Wat willen we bereiken?

D25.910 Duurzamer opwekken van energie

Omschrijving (toelichting)

Waalwijk wil in 2030 50% van haar elektriciteitsverbruik hernieuwbaar opwekken. Zie ook [elektriciteitsprognose 2030](#). Daarmee komt de opgave, als we uitgaan van het midden-scenario, uit op 241.250 MWh per jaar. In het hoogste scenario, de hoogst voorziene elektriciteitsbehoefte, is dat 299.000 MWh per jaar.

Activiteiten

A25.9101 Opstellen energievisie

Omschrijving (toelichting)

Op basis van verschillende ontwikkelscenario's denken we na over het energiesysteem van de toekomst. We houden rekening met beschikbare energiebronnen, het verwachte energieverbruik tot 2043 en de provinciale en landelijke aanpak. De kosten voor het opstellen van de energievisie worden gedekt uit bestaande budgetten. Tegelijk met de energie(systeem)visie nemen we het warmteprogramma en de bronnenstrategie mee.

A25.9102 Realisatie duurzamere opwek

Omschrijving (toelichting)

In maart 2024 is de beleidsvisie Grootschalige Opwek Duurzame Energie vastgesteld door de gemeenteraad. Om tot daadwerkelijke realisatie te komen van wind- en zonneparken voert de gemeente regie over het proces naar realisatie en geeft zij uitvoering aan de in de beleidsvisie geformuleerde stappen. Hiermee kan de gemeente invulling geven aan de opgave om in 2030 ten minste 50% van het elektriciteitsverbruik in Waalwijk duurzaam op te wekken. Deze activiteit kan uitgevoerd worden vanuit bestaande budgetten.

Windpark Buitenpolders: begin 2026 is naar verwachting het tenderproces afgerond en een ontwikkelaar geselecteerd. De rol van de gemeente verandert dan van procesregisseur naar begeleider van de ruimtelijke procedures en toetsing van de gestelde randvoorwaarden. Windpark Haven 8 Oost/Ecopark is onderdeel van de integrale gebiedsontwikkeling 'Haven 8 Oost afronding'. Indien voor de eigen ontwikkeling van het windpark door de gemeente geïnvesteerd moet worden ontvangt de raad hiertoe een voorstel.

Wat willen we bereiken?

D25.911 Efficiënter inzetten van energie (infrastructuur)

Omschrijving (toelichting)

Veel elektriciteit wordt opgewekt op momenten dat we dit niet nodig hebben en andersom. Hierdoor en omdat er soms te veel energie wordt opgewekt of afgenomen is het elektriciteitsnetwerk overvol. Er moeten andere en extra energiedragers en andere bronnen ingezet worden om energie vervolgens slim te verdelen.

Activiteiten

A25.9111 Ontwikkelen bronnenstrategie

Omschrijving (toelichting)

Waar halen we onze warmte (en energie) vandaan in en op weg naar 2043? Om hier meer inzicht in te verkrijgen is een verdieping van de bronneninventarisatie uit de Transitie Visie Warmte 1.0 noodzakelijk. Deze activiteit wordt als onderdeel van het opstellen van de energie(systeem)visie opgepakt.

A25.9112 Gezamenlijke aanpak netcongestie

Omschrijving (toelichting)

Het niet terug kunnen leveren of afnemen van elektriciteit vormt de komende jaren een forse belemmering in de verduurzaming en economische groei. De gemeente werkt met partners vanuit de Green Deal en rechtstreeks met Enexis en TenneT aan oplossingen. Denk hierbij aan het faciliteren van het opstellen van groepstransportovereenkomsten, collectieve opslag van elektriciteit, onderzoek naar aansluiten op de Delta Rhein Corridor (DRC) voor transport van waterstof en onderzoek naar de toepassing waterstof in de transportsector (waterstoftankstation/clean energy hub).

A25.9113 Faciliteren infrastructuur Enexis

Omschrijving (toelichting)

De netbeheerders gaan versneld noodzakelijke energie infrastructuur uitrollen. Wij willen vanuit de gemeente maximaal faciliteren, bijvoorbeeld vanuit de vergunningverlening en het afstemmen van de investeringen van Enexis met de gemeentelijke projecten en plannings. Het gaat dan over de buurtaanpak, het faciliteren van het versneld uitbreiden van HS/MS Station Waalwijk in samenwerking met Tennet en het vergunnen van twee transformatorstations van Enexis in Waspik en Waalwijk.

Wat willen we bereiken?

D25.912 Minder energie verbruiken

Omschrijving (toelichting)

Conform de vastgesteld Transitievisie Warmte moet de gemeente Waalwijk in de periode tot 2030 minimaal 3.000 woningen, isoleren en verder aardgasvrij-gereed maken. Het energieverbruik en de uitstoot van broeikasgassen verlaagt hierdoor.

Activiteiten

A25.9121 Uitvoering transitievisie warmte

Omschrijving (toelichting)

Er wordt uitvoering gegeven aan de door de raad vastgestelde Transitievisie Warmte (TVW) en de daarin benoemde sporen.

A25.9122 Uitvoering landelijke aanpak isolatie

Omschrijving (toelichting)

Het Rijk heeft een subsidieregeling landelijke aanpak isolatie (LAI) opgesteld. De gemeente Waalwijk heeft hierop ingeschreven en een positieve beschikking gekregen. We geven uitvoering aan het bijbehorende plan van aanpak.

A25.9123 Opstellen soortenmanagementplan

Omschrijving (toelichting)

Om het isoleren van woningen mogelijk te maken moet er inzicht zijn in mogelijke verstoringen van de leefomgeving van de aanwezige diersoorten. De gemeente organiseert dit inzicht collectief zodat inwoners aan de slag kunnen. De kosten voor het opstellen van het SMP worden geschat op ca € 500.000 en worden gedekt vanuit de bijdragen van het Rijk voor de uitvoering van het klimaatakkoord (CDOKE) en de provincie.

A25.9124 Opstellen warmteprogramma

Omschrijving (toelichting)

De Transitievisie Warmte moet geactualiseerd worden en als programma ingebed worden in de Omgevingsvisie. Dit wordt integraal opgepakt bij het opstellen van de energie(systeem)visie.

A25.9125 Duurzaam ontwikkelfonds ontsluiten

Omschrijving (toelichting)

Huidige inkomsten uit grootschalige opwek worden bijgeschreven aan het fonds duurzame ontwikkeling. Op basis van vastgestelde of nog vast te stellen criteria worden in 2026 de eerste duurzame ontwikkelingen gefaciliteerd.

A25.9126 Verduurzamen gemeentelijk vastgoed

Omschrijving (toelichting)

We sturen op de realisatie van de verduurzamingsambities zoals vastgelegd in het plan van aanpak verduurzaming maatschappelijk vastgoed, vastgesteld op 15 oktober 2020. Daarnaast starten we in 2026 met het actualiseren van dit plan en maken dit integraal onderdeel van het vastgoedbeleid.

Water en groen

Uit de klimaatstresstesten die mede ten grondslag liggen aan de Uitvoeringsagenda Klimaatbestendig Waalwijk blijkt dat Waalwijk steeds vaker te maken krijgt met weersextremen (natter, droger, heter) en dat de openbare (en niet openbare) ruimte hierop moet gaan anticiperen. Tevens weten we dat door de gemiddelde temperatuurstijging de flora en fauna veranderd. Meer biodiversiteit zorgt ervoor dat nadelige gevolgen van deze verandering afgeremd of tegengegaan worden.

Wat willen we bereiken?

D25.920 Realiseren van een klimaatbestendiger en biodiverser Waalwijk

Omschrijving (toelichting)

In 2030 hebben we 10% toename van groen in de woonomgeving gerealiseerd en de biodiversiteit is met 5% vergroot ten opzichte van 2019. Daar waar mogelijk wordt waterberging geïntegreerd in groen. We streven ernaar dat iedere inwoner binnen 300 meter een toegankelijke groenvoorziening heeft. De ambitie is dat Waalwijk in 2030 de Uitvoeringsagenda Klimaatbestendig Waalwijk 2022 -2026 heeft uitgevoerd en dat nieuwe ruimtelijke plannen klimaatbestendig worden gerealiseerd.

Activiteiten

A25.9201 Opstellen groenvisie**Omschrijving (toelichting)**

De huidige Groenbeleidsvisie is in 2019 vastgesteld. In 2025 zijn de huidige groenvisies (groenstructuurplan, groenbeleidsvisie, bomenbeleidsplan) samengevoegd tot één 'groenvisie' en ingebracht in de omgevingsvisie. Naar verwachting vindt vaststelling van de omgevingsvisie plaats in 2026.

A25.9202 Integraal waterplan Waalwijk**Omschrijving (toelichting)**

Op 27 juni 2024 is het Integraal Waterplan Waalwijk 2025 - 2027 vastgesteld door de raad. Het IWW is een plan dat de uitgangspunten voor het waterbeleid in de gemeente Waalwijk vastlegt.

Het plan heeft als doel een gezonde waterhuishouding te realiseren door onder andere het vergroten van groen, het stimuleren van het hergebruik van regenwater en het afkoppelen van verharde oppervlakken van de riolering.

In 2026 wordt verder uitvoering gegeven aan het Integraal Waterplan Waalwijk (IWW) 2025 - 2027.

A25.9203 Opstellen klimaatactieplan 2027 - 2030**Omschrijving (toelichting)**

De klimaatstresskaarten die zijn gebruikt voor de uitvoeringsagenda Klimaatbestendig Waalwijk 2022- 2026 worden geactualiseerd en vormen de basis voor het in 2026 en 2027 op te stellen Klimaatactieplan 2027 - 2030

A25.9204 Deelnemen aan gebiedsgerichte aanpak in en om Natura 2000-gebieden**Omschrijving (toelichting)**

Met een groenblauwe gebiedsgerichte aanpak zoekt de provincie samen met gebiedspartners in en bij natuurgebieden naar slimme combinaties van oplossingen voor: een sterkere natuur, voldoende water met een betere kwaliteit, een goede bodem en de toekomst van de landbouw en recreatie. Wij nemen deel aan deze aanpak voor het Natura 2000-gebied Westelijke Langstraat en Natura 2000-gebied Loonse en Drunense duinen.

Duurzame consumptie en productie

In 2043 hebben we een circulaire economie. Tevens hebben we een schone leefomgeving gecreëerd en het maatschappelijk verantwoord ondernemen verder uitgebouwd. We hebben geen zwerfafval meer, verspillen geen voedsel en al onze materialen en gebouwen komen uit en keren terug in gezonde kringlopen. Ons afval dient als bouwsteen voor een volgend leven. Recycling en hergebruik van al onze afvalstromen vinden vooral lokaal en/of regionaal plaats. Dit stimuleert de lokale en regionale economie met sociale werkgelegenheid en vergroot de zichtbaarheid en bewustwording van een circulaire economie. We reizen zonder fossiele brandstoffen te gebruiken.

Wat willen we bereiken?

D25.930 Minder restafval

Omschrijving (toelichting)

Na implementatie van het op 14 september 2024 vastgestelde grondstoffenbeleid in 2026 zal de gemiddelde hoeveelheid restafval per inwoner dalen. Een jaar na invoering zal geëvalueerd worden wat aanvullend gedaan moet worden om de ambitie van maximaal 45 kg restafval per inwoner per jaar te realiseren. Ondernemers en organisatoren van evenementen worden ondersteund bij het slim omgaan met grondstoffen.

Activiteiten

A25.9301 Circulair ambachtscentrum

Omschrijving (toelichting)

In een circulair ambachtscentrum worden herbruikbare afvalstromen aangeboden, gerepareerd en/of als tweedehands verkocht. In 2026 ronden we samen met de gemeenten Loon op Zand en Heusden de verkenning af of en waar een dergelijk centrum in Waalwijk of in de regio gerealiseerd kan worden.

A25.9302 Realisatie klimaatkwartier

Omschrijving (toelichting)

Op bedrijventerrein Haven wordt gewerkt aan de totstandkoming van een Transitiecentrum. Het Transitiecentrum met regionale functie zal ondernemers helpen om hun bedrijfspanden en productieprocessen, stap-voor-stap te verduurzamen. Uiteraard willen we deze plek zo ontwikkelen dat ook maatschappelijke organisaties, scholen én overheden er terecht kunnen met allerlei vragen, projecten en activiteiten. Het centrum gaat deze impuls naar verduurzaming realiseren doorkennis en ervaringen te delen, expertise aan te bieden richting ondernemers met circulaire ambities en is gangmaker voor het onderlinge gesprek. Het Transitiecentrum is een initiatief van Stichting Waalwijk CO2 vrij, de gemeente Waalwijk, Midpoint Brabant en private partijen om samen de klimaattransitie te versnellen.

A25.9303 Verduurzaming evenementen

Omschrijving (toelichting)

Bij evenementen worden vaak aanzienlijke hoeveelheden energie verbruikt en wordt veel afval geproduceerd. Daarnaast komen op evenementen doelgroepen die we met onze reguliere communicatie slecht bereiken. De komende jaren faciliteren we in het verder verduurzamen van evenementen.

Wat willen we bereiken?

D25.931 Circulair bouwen en duurzamer inkopen en aanbesteden

Omschrijving (toelichting)

De gemeente geeft het goede voorbeeld. Schoon en emissieloos bouwen leidt tot een verlaging van de CO2 uitstoot. Een duurzaam inkoop en aanbestedingsbeleid draagt bij aan het verlagen van de CO2-uitstoot en het verminderen van de inzet van schaarse grondstoffen.

Activiteiten

A26.9311 Uitvoering geven aan het convenant schoon en emissieloos bouwen

Omschrijving (toelichting)

Door toe te treden tot het Convenant Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB) worden deelnemende medeoverheden financieel ondersteund door de Rijksoverheid om hun doelstellingen op duurzaamheidsgebied (makkelijker) te kunnen waar maken. Hierover is de raad met een raadsinformatiebrief in 2024 geïnformeerd. We geven in 2026 verder uitvoering aan het convenant Schoon en emissieloos bouwen.

A26.9312 Uitvoering geven aan het duurzame inkoopbeleid

Omschrijving (toelichting)

Op 17 september 2024 heeft de raad het inkoopbeleid vastgesteld. Daarin zijn ondermeer duurzaamheidseisen opgenomen.

We geven in 2026 verder uitvoering aan het duurzame inkoopbeleid.

Indicatoren

Relevante indicatoren uit het programma Duurzaamheid zijn te raadplegen in Waalwijk in cijfers via deze link : [Indicatoren Duurzaamheid](#)

- bekende CO2 uitstoot
- ontwikkeling duurzame opwek van elektriciteit
- ontwikkeling energiebesparing warmteverbruik
- ontwikkeling woningen zonder gasinstallatie
- ontwikkeling energie openbare verlichting
- voortgang 5% meer biodiversiteit
- voortgang 10% meer groen
- ontwikkeling afstand tot openbaar groen
- ontwikkeling huishoudelijk restafval
- ontwikkeling (semi) publieke laadpalen

Belangrijkste kaders

[Visie Duurzaam Waalwijk 2030](#)

[Uitvoeringsprogramma duurzaamheid 2024 - 2027](#)

Verbonden partijen

In dit programma zijn geen verbonden partijen verantwoord. Wel heeft het programma Duurzaamheid inhoudelijk relaties met verbonden partijen, zoals HvB/Midpoint, Parkmanagement en OMWB.

Beleidsveld 0 : Bestuur en Ondersteuning

Wat houdt dit beleidsveld in?

We werken aan een aantrekkelijk en leefbaar Waspik, Sprang-Capelle en Waalwijk. Hiervoor werken we aan het geven van antwoord op grote maatschappelijke opgaven waar onze gemeente, onze inwoners, bedrijven en organisaties voor staan. Hiervoor willen we goede service leveren naar de samenleving.

Dit doen vanuit een zelfbewuste positie. De gemeente kan niet alles oplossen, zeker niet alleen. We werken samen met verschillende lokale en regionale partners. We richten onze organisatie zo in dat deze wendbaar is en mee kan bewegen met snelle ontwikkelingen in de maatschappij. We werken aan een structureel gezonde financiële positie waarbij we de inwoners en bedrijven niet meer belasten dan noodzakelijk is.

De inhoudelijke doelstellingen zijn nader uitgewerkt in de andere programma's en beleidsvelden. In beleidsveld 0 'bestuur' beperken we ons tot de overkoepelende strategische visie, intergemeentelijke samenwerking, organisatie en financiën.

Bestuur

De strategische visie, de omgevingsvisie en Samen Redzaam vormen samen de ontwikkelrichting van onze gemeente. De inzet vanuit het bestuur die gericht is op de realisatie daarvan, werken we uit in dit onderdeel. De strategische visie is onze kapstok en werken door in de omgevingsvisie en Samen Redzaam. Leidend daarbij zijn de drie strategische lijnen:

1. We sturen op Brede Welvaart
2. We bouwen aan een verbonden samenleving
3. We benutten de kracht van verscheidenheid

Omdat de activiteiten en belangen van onze inwoners, organisaties en bedrijven zich niet beperken tot het eigen grondgebied, is een goede verbinding met bestuurlijke partners, zoals de Langstraat-gemeenten, de (stedelijke) regio's, provincie en het Rijk van groot belang. Zo kunnen we onze belangen en ambities goed inbrengen en bijdragen aan het oplossen van gemeentegrensoverschrijdende maatschappelijke opgaven.

De gemeente Waalwijk neemt daarom een zelfbewuste positie in bij (regionale) samenwerkingen en overlegtafels.

Daarmee bedoelen we:

- We zijn een actieve, constructie gesprekspartner;
- We weten wat we te bieden hebben en hebben scherp wat we willen bereiken;
- Afhankelijk van het gremium en het onderwerp kiezen we expliciet en bewust voor een passende inzet.

Daarbij blijven we actief in netwerken zoals M50, MidStad Brabant en regionale samenwerkingsverbanden, waaronder de Stedelijke Regio's Breda-Tilburg en 's-Hertogenbosch en Regio Hart van Brabant. We vervullen daarin gericht bestuurlijke en ambtelijke voortrekkersrollen.

Wat willen we bereiken?

D26.011 De Brede Welvaarts-score neemt in 2026 toe in onze gemeente ten opzichte van 2023

Omschrijving (toelichting)

In de strategische visie, de Omgevingsvisie en Samen Redzaam is de overkoepelende doelstelling om Brede Welvaart in de gehele gemeente te vergroten. Dit is echter geen doelstelling die we direct in 2026 kunnen realiseren. Dit vraagt veel inspanningen op verschillende beleidsterreinen om stappen te kunnen zetten. Het vergroten van Brede Welvaart is een opgave van de lange termijn, die ook afhankelijk is van niet direct beïnvloedbare externe factoren. Het uitgangspunt is dat Brede Welvaart de basis vormt voor ons beleid en onze keuzes.

We werken nu ook al aan het sturen op Brede Welvaart door:

- het investeren in duurzame verstedelijking;
- het uitvoeren van Samen Redzaam;
- de gronduitgifte Haven 8 Oost (Afronding);
- deelname aan de Regio Deal Midden-Brabant.

De sturing en verantwoording daarop verloopt via de andere programmaonderdelen in deze begroting.

Activiteiten

A26.0111 We implementeren het 'koerskompas Brede Welvaart'

Omschrijving (toelichting)

In de realisatiestrategie zijn 12 opdrachten opgenomen die bijdragen aan de realisatie van onze strategische visie. Deze opdrachten zijn door de directie verwerkt in een concernplan. Een belangrijke opdracht is het implementeren van het 'koerskompas Brede Welvaart'. Dit instrument helpt de organisatie en het bestuur bij het maken van afwegingen bij beleidsvoorbereiding en besluitvorming.

A26.0112 We gaan het college- en raadsvoorstelformat aanpassen zodat daarin Brede Welvaartsafweging inzichtelijk wordt.

Omschrijving (toelichting)

Daarbij zullen we ook een voorstel doen hoe we omgaan met de huidige verantwoording op de SDG's en de ESG-rapportering.

A26.0113 We gaan de voortgang op Brede Welvaart monitoren.

Omschrijving (toelichting)

Daarbij benutten we voor zover mogelijk bestaande monitors en datasets. Het gaat dan om de scores op de verschillende Brede-Welvaartsdimensies in vergelijking met een voorgaand jaar. Deze monitor gaan we verwerken in de betreffende producten uit de P&C-cyclus.

A26.0114 We blijven ons kennis op Brede Welvaart ontwikkelen

Omschrijving (toelichting)

Om te kunnen sturen op Brede Welvaart is ook nieuwe kennis nodig en moeten we experimenteren met de toepassing daarvan. Het gaat onder meer om het monitoren van Brede Welvaart, het toepassen van Brede Welvaart bij beleidsvoorbereiding en besluitvorming en bij grote projecten.

Om de juiste kennis aan boord te krijgen zetten we samenwerking met Tilburg University in de Academische Werkplaats Brede Welvaart voort en doen we mee met [project #Brede Welvaart in de Praktijk hoe dan?](#) met onder andere Fontys.

Wat willen we bereiken?

D26.012 We realiseren onze doelen door een zelfbewuste positie in te nemen bij samenwerkingsverbanden

Omschrijving (toelichting)

Met zelfbewuste positie bedoelen we:

- We zijn een actieve, constructie gesprekspartner;
- We weten wat we te bieden hebben en hebben scherp wat we willen bereiken;
- Afhankelijk van het gremium en het onderwerp kiezen we expliciet en bewust voor een passende inzet;
- We redeneren vanuit strategische allianties en meerwaarde op langere termijn en minder op direct resultaat.

Daarmee stappen we af van het adagium "lokaal tenzij" en zien we (regionale) samenwerking als must om onze doelstellingen te bereiken. We willen bestuurlijk en ambtelijk een trekkende rol blijven spelen in deze regionale samenwerkingsverbanden om zo de belangen van inwoners, ondernemers en verenigingen zo goed mogelijk te dienen. Een proactieve rol in deze samenwerkingsverbanden is wenselijk en zelfs noodzakelijk. Waarbij we kritisch blijven op resultaten, lokale bevoegdheden, positie van de gemeenteraden en kosten.

Activiteiten

A26.0121 Voortzetten samenwerking in SRBT en SRsH

Omschrijving (toelichting)

De SRBT is een logisch samenwerkingsverband, omdat het voldoende massa en strategische waarde heeft als partner voor provincie en Rijk. Deze samenwerking is nog pril. In 2026 onderzoeken we daarom hoe de toekomst van de SRBT verder vormgegeven kan worden en op welke manier colleges en raden nog beter in positie gebracht kunnen worden. In SRsH blijven we gericht participeren op mobiliteit.

A26.0122 Versterken van de MidStad-samenwerking**Omschrijving (toelichting)**

In 2026 versterken we de onderlinge samenwerking binnen MidStad en mét de provincie verder. We bouwen voort op het feit dat MidStad als provinciale partner is aangemerkt bij de agenda Toekomstbestendig Bestuur, het uitvoeringsprogramma NOVEX Stedelijk Brabant en het uitvoeringsprogramma stedelijke gebiedsontwikkeling. We blijven daartoe twee bestuurlijke ontmoetingen met GS per jaar organiseren en concretiseren verder de inzet op de prioritaire MidStad-thema's: mobiliteit, transformatie binnensteden, talentontwikkeling, Levendig Brabant en Brede Welvaart.

A26.0123 Voortzetten samenwerking in Hart van Brabant en Midpoint Brabant**Omschrijving (toelichting)**

Onze gemeente heeft de afgelopen jaar geïnvesteerd in de samenwerking in Hart van Brabant. Hart van Brabant is voor onze inwoners een herkenbare schaal en de samenwerking levert resultaat op. Deze samenwerking zetten we voort en we blijven ook inzet leveren voor Midpoint Brabant.

We zien dat door de ontwikkeling van de SRBT de rol van het POHO Fysiek verandert. Het POHO Fysiek Hart van Brabant evalueert daarom in 2026 haar eigen rol en positie ten opzichte van de SRBT en de rol die de SRBT speelt bij regionale samenwerking en regionale afstemming binnen de fysieke leefomgeving.

Publiekszaken

Het uitgangspunt voor Publiekszaken in de gemeente Waalwijk is de Dienstverleningsvisie 2021. Hierin is opgenomen dat de gemeente Waalwijk ontwikkelt van vanzelfsprekend dienstbaar naar een op en top dienstverlening. De gemeente Waalwijk is vindbaar, toegankelijk en begrijpelijk. Wij bieden dienstverlening op maat. Passend bij uw behoefte. Geen medewerker op afstand, maar een flexibele, ondernemende en betrokken medewerker.

De ambtelijke organisatie in zijn geheel dient in de dienstverlening deze houding uit te stralen. De pijlers zijn hierbij:

- Digitaal waar het kan en persoonlijk waar het nodig is
- Iedereen kan meedoen
- We werken zoveel mogelijk als ÉÉN overheid
- Dienstverlening is van ons allemaal
- We bieden een hoog serviceniveau aan onze klanten
- We werken aan datagedreven dienstverlening

Wat willen we bereiken?

D26.021 Het verbeteren van de toegankelijkheid en kwaliteit van de dienstverlening voor alle inwoners van de gemeente Waalwijk

Omschrijving (toelichting)

De gemeente Waalwijk streeft naar een toegankelijke en kwalitatieve dienstverlening voor al haar inwoners. Voor het contact met de gemeente vormt de afdeling Publiekszaken de eerste ingang.

Activiteiten

A26.0211 We verstevigen de capaciteit om de kwaliteit van de publieke dienstverlening te kunnen garanderen.

Omschrijving (toelichting)

De capaciteit van de publieke dienstverlening is de laatste jaren niet meegegroeid met het stijgende aantal inwoners en de toename van internationale medewerkers. Om de kwaliteit van de dienstverlening te kunnen blijven garanderen investeren we in de capaciteit. Op dit moment betreft het uitbreiding met 1 FTE, in 2026 zal worden bekeken of dit voldoende is.

A26.0212 We breiden onze digitale dienstverlening verder uit zodat het voor onze inwoners eenvoudiger en sneller wordt.

Omschrijving (toelichting)

We implementeren een nieuwe burgerzakenapplicatie en breiden daarmee onze digitale dienstverlening verder uit. Zo wordt het o.a. mogelijk de geboorteaangifte volledig digitaal te doen, de correspondentie rondom adresonderzoeken en huwelijken te uploaden zodat er minder gemaïld hoeft te worden en bieden we nieuwe e-diensten aan. We blijven de ontwikkelingen op gebied van digitale dienstverlening volgen en maken hier gebruik van waar dit financieel haalbaar is.

Bestuurlijke vernieuwing

Bestuurlijke Vernieuwing

In het coalitieakkoord is aangegeven deze coalitieperiode te gaan pionieren met (burger)participatie en democratische vernieuwing.

Wat willen we bereiken?

D26.013 We versterken de lokale democratie door nieuwe participatievormen te implementeren.

Omschrijving (toelichting)

We willen inwoners actiever onderdeel laten zijn van de democratische besluitvorming én meer invloed laten uitoefenen op hun leefomgeving. Uit de Quick Scan Lokale Democratie blijkt ook dat inwoners iets te zeggen willen hebben over én aan de slag willen met onderwerpen die ertoe doen in hun leefwereld.

Daarvoor implementeren we nieuwe participatievormen. In 2026 zetten we de ingezette koers rondom de burgerbegroting en digitale participatie voort. Verder ontwikkelen we in 2026 nieuw beleid en vernieuwen we de participatieverordening. Hierin verankeren we het uitdaagrecht.

Activiteiten

A26.131 We evalueren de eerste editie van de burgerbegroting en we voeren de tweede editie van de burgerbegroting uit.

Omschrijving (toelichting)

Met de Burgerbegroting maken we een omschakeling in ons werken door een deel van het gemeentelijke budget beschikbaar te stellen aan inwoners om keuzes te kunnen maken in de benodigde investeringen in de gemeente. Inwoners kiezen voor hen belangrijke thema's, verdelen het beschikbare budget, dienen ideeën in per thema, stemmen op hun favoriete ideeën en gaan hun idee uitvoeren als het gekozen is.

Tijdens de evaluatie van de Burgerbegroting toetsen we in hoeverre inwoners zich meer betrokken voelen bij de gemeente, hun ideeën realiseren, en onderling meer begrip krijgen. We kijken ook naar nieuwe samenwerkingen tussen inwoners en gemeente, en de mate waarin de interne organisatie co-creatief leert werken. Tot slot wordt bekeken of het aantal en de diversiteit van deelnemers jaarlijks toeneemt.

In 2026 voeren we de burgerbegroting voor de tweede keer uit. Het uitvoeren van de gekozen projecten van deze ronde, gebeurt in 2027.

A26.132 Doorontwikkeling van digitale participatie.

Omschrijving (toelichting)

Op het in september 2024 gelanceerde participatieplatform gaan we actief interactie en participatie aan met onze inwoners. We gebruiken hiervoor de verschillende middelen die het platform biedt: input en feedback verzamelen, initiatieven/ ideeën ophalen, stemmen verzamelen, enquêtes uitzetten, deelnemers/ vrijwilligers werven, informatie en bijvoorbeeld een activiteitenkalender delen.

In 2026 vergroten we het draagvlak voor digitale participatie intern en trainen we onze medewerkers over de inzet van digitale participatie-instrumenten. Daarnaast evalueren we de digitale participatie instrumenten. Op basis van deze evaluatie sturen we bij.

A26.133 Vernieuwen van de participatieverordening.

Omschrijving (toelichting)

We vernieuwen het participatiebeleid en verankeren dit in de participatieverordening. Hierbij geven we ook vorm aan het uitdaagrecht.

Organisatieontwikkeling

Het realiseren van een robuuste en toekomstbestendige gemeentelijke organisatie is van groot belang omdat dit essentieel is voor het adequaat functioneren en het leveren van goede dienstverlening aan burgers en bedrijven. Een weerbare organisatie kan beter omgaan met veranderingen, externe druk en mogelijke risico's, zoals ondermijning, en kan tegelijkertijd anticiperen op toekomstige ontwikkeling.

Wat willen we bereiken?

D26.031 We ontwikkelen onze bedrijfsvoering door als fundament om de strategische doelen van onze gemeente te realiseren.

Omschrijving (toelichting)

Bedrijfsvoering vormt de basis voor een goed functionerende gemeentelijke organisatie die vooruit wil. Om dit te realiseren dient het fundament te worden geoptimaliseerd.

Activiteiten

A26.0311 We gaan planmatiger (project, programma) werken door vooraf nadrukkelijker stil te staan bij wijze van uitvoering van opdrachten. Dat brengt betere focus aan en voorkomt verrassingen tijdens het werk.

Omschrijving (toelichting)

We gaan werken om onze opdrachten eenduidiger op te pakken waarbij we onze opdrachten eerst beschrijven voordat we aan de slag gaan. Daarbij maken we onderscheid in processen, projecten en programma's.

A26.0312 We ontwikkelen de P&C cyclus door om de rapportagecyclus te verbeteren.

Omschrijving (toelichting)

In de huidige P&C cyclus voeren we wijzigingen door zodat de beleidsmatige verantwoording verbeterd. Ook zorgen we dat deze minder arbeidsintensief worden voor de organisatie. Via het auditcomité zullen hiervoor voorstellen worden gedaan.

A26.0313 We investeren in datagedreven werken om de effectiviteit van besluitvorming te verbeteren.

Omschrijving (toelichting)

Bij deze begroting vragen we extra financiële middelen om een impuls op datagedreven werken te realiseren. Op deze manier zijn we in staat om de effectiviteit van besluitvorming te verbeteren. Met de extra middelen en onze huidige inspanningen werken we aan visievorming op het gebied van datagedreven werken en zorgen we ervoor dat data een steeds centralere rol gaat spelen bij beleidsvorming.

A26.0314 We gaan aan de slag met ons risicomanagement zodat we de beheersing van risico's verbeteren.

Omschrijving (toelichting)

De ontwikkelingen waar wij als gemeente mee te maken krijgen volgen elkaar steeds sneller op. Tegelijkertijd worden (financiële) risico's groter. Dit vraagt om inzicht en een goede beheersing via maatregelen. We houden onze huidige werkwijzen op dit vlak tegen het licht en kijken op welke vlakken we moeten verbeteren om zo de beheersing te optimaliseren.

Wat willen we bereiken?

D26.032 Wij vergroten de kwaliteit van de organisatie door met onze uitvoeringskracht aan de slag te gaan.

Omschrijving (toelichting)

Om van waarde te blijven voor inwoners en bedrijven in Waalwijk is het van belang te investeren in de uitvoeringskracht van de organisatie. Hierbij zit de kracht in onze mensen. We bouwen aan een organisatie die samenwerkt over afdelingen heen, waarin medewerkers eigenaarschap tonen en zich blijven ontwikkelen. Hierbij zetten we in op leiderschap, een cultuur van vertrouwen en vakmanschap. Op deze manier blijven we wendbaar en veerkrachtig zodat we van waarde zijn voor onze samenleving.

Activiteiten

A26.0321 We implementeren een sturingsfilosofie passend bij de organisatievisie "Team Waalwijk"

Omschrijving (toelichting)

In 2025 hebben we een domeinstructuur geïmplementeerd. De ambtelijke organisatie werkt nu in drie domeinen, te weten Vitale stad, Mens en Samenleving en Dienstverlening en bedrijfsvoering. In 2026 gaan we verder met de ontwikkeling van de organisatie. De nieuwe organisatiekoers waarin integraal werken via "Team Waalwijk" wordt benadrukt wordt geïmplementeerd passend bij de strategische visie. Centraal hierbij staat het acroniem LEER (Lef, Eerlijk, Elkaar, Respect) die staan voor de waarden van de organisatie. Daarbij zijn we ook aan de slag met de ontwikkeling van het management d.m.v. een management development traject. Dit traject moet de ingezette verandering operationaliseren en concreet vormgeven.

A26.0322 We gaan aan de slag voor de toekomst van onze organisatie en de effectiviteit van onze medewerkers door middel van een strategische personeelsplanning

Omschrijving (toelichting)

Strategische personeelsplanning heeft als doel om de juiste mensen, met de juiste vaardigheden, op het juiste moment en tegen de juiste kosten beschikbaar te hebben voor de gemeente Waalwijk. Dit om ervoor te zorgen dat 1) capaciteit en doelstellingen in lijn komen te liggen, we 2) meer inzicht krijgen in toekomstige personeelstekorten en behoeften en 3) het ontwikkelen van strategie om talent aan te trekken, te behouden en te ontwikkelen.

A26.0323 We sturen op het integraal werken bij domeinoverstijgende opgaven.**Omschrijving (toelichting)**

Om van waarde te zijn voor inwoners en bedrijven in onze gemeente is een goed functionerende organisatie essentieel. Opgaven worden groter en complexer en daarbij is onze omgeving veranderd. Integraliteit en samenwerking is belangrijker dan ooit. Om dit op een goede manier te organiseren is in 2025 gestart met het werken in een domeinstructuur. Op deze manier organiseren we meer samenhang bij thematische onderwerpen in de domeinen en werken we domeinoverstijgend bij grote, complexe maatschappelijke vraagstukken.

Wat willen we bereiken?

D26.033 Onze organisatie is in staat om de strategische visie, omgevingsvisie en ons programma Samen Redzaam te realiseren.

Omschrijving (toelichting)

Wat we doen, doen we voor de samenleving. We vertalen ambities naar concrete resultaten en zorgen dat beleid leidt tot verbeteringen van de leefomgeving, de sociale cohesie en de economische vitaliteit.

Activiteiten

A26.0331 We richten een integraal beleidshuis in en borgen deze in de organisatie**Omschrijving (toelichting)**

We werken op dit moment aan verschillende visies (Strategische Visie, Omgevingsvisie, Organisatievisie) en willen dat deze en bestaande visies (Sociale Visie) goed op elkaar inhaken. Tegelijkertijd zien we dat dit niet vanzelf gaat, dat vraagt echt iets anders. Daarom zullen we de onderlinge samenhang zowel inhoudelijk (denk aan doelen en ambities) als procesmatig (hoe haken ze slim op elkaar in) aanscherpen.

A26.0332 We maken een strategische kennisagenda om onze strategische capaciteit te vergroten en voeren deze uit**Omschrijving (toelichting)**

Daarmee vergroten we onze kennis over strategische vraagstukken en dient als basis voor toekomstig beleid.

A26.0333 We investeren in het gesprek met buiten**Omschrijving (toelichting)**

De strategische visie richt zich op het versterken van de samenwerking tussen gemeente, ondernemers, partners en inwoners. De samenleving is actief betrokken bij het opstellen van de visie, wat waardevolle inzichten opleverde. Waalwijk wil deze betrokkenheid vasthouden en structureel in gesprek blijven over strategische opgaven

Financiën

De gemeente Waalwijk streeft jaarlijks naar een structureel en reëel sluitende (meerjaren)begroting. Waarbij tegelijkertijd sprake is van een gezonde verhouding tussen het eigen vermogen en het vreemd vermogen.

De gemeentelijke Planning en Control cyclus ondersteunt en borgt daarbij de transparantie, doelmatigheid en doeltreffendheid van het gemeentelijk beleid en de daaraan gekoppelde financiën.

Wat willen we bereiken?

D26.041 Het realiseren van een solide financiële basis voor de gemeente Waalwijk

Omschrijving (toelichting)

Een solide financiële basis is essentieel voor het functioneren van onze gemeente. Het zorgt ervoor dat de financiële middelen op een verantwoorde en efficiënte manier worden ingezet om de behoeften van de gemeenschap te kunnen vervullen.

Activiteiten

A26.0411 Actualiseren van de nota Weerstandsvermogen en risicomanagement uit 2015

Omschrijving (toelichting)

Een nota weerstandsvermogen en risicomanagement geeft kaders voor de inventarisatie en financiële vertaling van risico's. Dit in relatie tot het benodigd weerstandsvermogen.

A26.0412 Het monitoren van de in paragraaf 9 genoemde ombuigingen

Omschrijving (toelichting)

De ombuigingen zijn feitelijk nog te realiseren. Het is belangrijk de voortgang van de realisatie te bewaken. Het niet of later realiseren van de ombuigingen leidt tot een financieel nadeel waardoor de vermogenspositie wordt verslechterd.

A26.0413 Sturen op een ratio weerstandsvermogen van minimaal 1,4 en solvabiliteitsratio van 20%

Omschrijving (toelichting)

Ratio weerstandsvermogen

Voor een solide risicobeheersing is het belangrijk dat er voldoende vermogen aanwezig is om eventuele financiële gevolgen van geïnventariseerde risico's op te vangen. Hiervoor is de norm van 1.4 vastgesteld.

Solvabiliteitsratio

Vanaf 2024 mogen gemeenten onder voorwaarden een deel van hun algemene reserve inzetten voor het dekken van structurele lasten. Gemeenten mogen maximaal 10% van het vrij besteedbare deel (het surplus) van de algemene reserve aanwenden als structurele baat, mits de solvabiliteit minimaal 20% blijft en het weerstandsvermogen als voldoende wordt beoordeeld door de toezichthouder op basis van een actuele risico-inventarisatie.

A26.0414 Het realiseren van een begroting 2027 inclusief meerjarenraming die structureel en reëel in evenwicht is.

Omschrijving (toelichting)

De (meerjaren)begroting moet structureel sluitend zijn. Het eerste jaar, uiterlijk in het laatste jaar een sluitend perspectief tonen. Daarnaast moet de begroting gebaseerd zijn op realistische en onderbouwde aannames.

De provincie beoordeelt of:

- Er een realistische dekking van toekomstige uitgaven.
- De risico's goed zijn ondervangen.

- Er sprake is van een robuust financieel beleid.

Wat mag het kosten?

De lasten en baten van het beleidsveld 0 Bestuur en ondersteuning worden hierna toegelicht, met daarbij:

- De cijfers uit de Jaarrekening 2024, de gewijzigde Begroting 2025 en de Begroting 2026 van lasten en baten met mutaties reserves.
- Een overzicht van de in de Begroting 2026 verwerkte voorstellen, grotendeels afkomstig uit de Kadernota 2026.
- Een toelichting op de verschillen tussen de gewijzigde Begroting 2025 en de Begroting 2026.

De toelichting op de voorstellen uit de Kadernota 2026 is terug te lezen in de [begrotingsapp](#).

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2025	Primaire Begroting 2026
Lasten				
PR001	Bestuursorganen: Raad	734	806	951
PR002	Bestuursondersteuning raad&rekenkamer	971	984	996
PR003	College van B&W	1.740	1.407	1.499
PR004	Publiekszaken	1.376	1.454	1.550
PR005	Leges publiekszaken	433	490	490
PR006	Verkiezingen	131	137	137
PR007	Representatie	113	134	137
PR008	Communicatie	134	181	170
PR010	Bestuurlijke samenwerkingint.contacten	874	961	927
PR020	Overhead	108	88	799
PR021	Huisvesting	1.798	1.715	1.754
PR022	ICT algemeen	1.997	2.034	2.100
PR023	Algemene personeelskosten	2.788	2.386	2.556
PR024	Algemene organisatiekosten	1.134	1.274	1.289
PR025	Directie	327	0	0
PR026	Concern en strategie	1.956	0	0
PR027	Financien & Inkoop	2.235	0	0
PR028	HRM en ondersteuning	2.943	0	0
PR029	ICT	1.849	0	0
PR030	Informatiebeheer en facilitaire zkn	1.773	0	0
PR045	Directie	0	627	656
PR046	Concern en strategie	0	2.186	1.808
PR047	Financiën en Inkoop	0	2.641	2.373
PR048	AEO	0	2.813	2.820
PR049	INF	0	3.377	3.577
PR050	Facilitair	0	595	538
PR061	OZB woningen	785	626	618
PR062	OZB niet-woningen	221	152	177
PR207	Parkeervergunningenheffingen	0	0	0
PR812	Erfpachtsgronden	536	112	79
PR813	Beheer diverse percelen	736	427	450
PR814	Vastgoed diverse panden	833	307	1.373
PR906	Hondenbelasting	8	19	19
PR908	Reclamebelasting	0	0	0
PR909	Beleggingen en deelnemingen	6	5	5
PR911	Rente en Treasury (leningen korter 1jr)	517	460	461
PR912	Rente (leningen gelijk of langer 1jr)	-656	-122	136
PR913	Onvoorziene lasten	0	100	100
PR915	Algemene baten en lasten	141	610	664
PR916	Heffing precariorechten	0	19	19
PR942	Vennootschapsbelasting	137	773	0
PR950	Mutaties reserves beleidsveld 0	0	0	0
Totaal Lasten		28.681	29.779	31.226
Baten				
PR005	Leges publiekszaken	-1.012	-1.092	-1.105
PR020	Overhead	-56	0	0

Exploitatie		Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2025	Primaire Begroting 2026
PR021	Huisvesting	-17	-16	-16
PR022	ICT algemeen	0	0	0
PR023	Algemene personeelskosten	-221	-99	-90
PR024	Algemene organisatiekosten	-80	-77	-78
PR029	ICT	-1	0	0
PR061	OZB woningen	-7.386	-7.438	-7.937
PR062	OZB niet-woningen	-8.546	-8.262	-8.809
PR207	Parkeervergunningenheffingen	-1.319	-1.337	-1.325
PR812	Erfpachtsgronden	-959	-300	-345
PR813	Beheer diverse percelen	-1.473	-938	-984
PR814	Vastgoed diverse panden	-417	-183	-187
PR906	Hondenbelasting	-293	-255	-260
PR908	Reclamebelasting	0	0	0
PR909	Beleggingen en deelnemingen	-73	-82	-82
PR911	Rente en Treasury (leningen korter 1jr)	-184	-150	-150
PR912	Rente (leningen gelijk of langer 1jr)	-112	-110	-110
PR914	Algemene uitkering	-109.626	-113.562	-118.326
PR915	Algemene baten en lasten	0	0	0
PR916	Heffing precariorechten	-125	-116	-119
Totaal Baten		-131.898	-134.017	-139.924
Saldo van lasten en baten		-103.217	-104.238	-108.697
Onttrekkingen				
PR915	Algemene baten en lasten	0	0	-420
PR950	Mutaties reserves beleidsveld 0	-715	-1.219	-296
Totaal Onttrekkingen		-715	-1.219	-716
Stortingen				
PR950	Mutaties reserves beleidsveld 0	88	14	14
Mutaties reserves		-627	-1.205	-702
Saldo na mutaties reserves		-103.844	-105.443	-109.399

Voorstellen in begroting verwerkt

Vanuit de Kadernota 2026 zijn de volgende budgetaanpassingen bij dit beleidsveld in de begroting verwerkt.

Toegekende budgetmutaties (bedragen * € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Kadernota 2026				
<u>Onontkoombaarheden Vitale Stad</u>				
KN26 O3.03 Panden Baanbrekers (Onderhoudsbudget)	40	40	40	40
KN26 O3.06 Aanpassing nav GACS-wetgeving Vastgoed	40	40	40	40
KN26 O3.06 Aanpassing nav GACS-wetgeving Vastgoed	10	10	10	10
<u>Onontkoombaarheden Mens en Samenleving:</u>				
KN26 O2.01 Bekostigen projecten onderwijshuisvesting Landgoed Driessen	0	-523	87	86
KN26 O2.01 Bekostigen projecten onderwijshuisvesting De Hoef	0	0	0	358
<u>Onontkoombaarheden Dienstverlening en bedrijfsvoering</u>				
KN26 O1.01 Verhoging schoonmaakkosten	75	75	75	75
<u>Onontkoombaarheden Griffie</u>				
KN26 O4.01 Uitbreiding raadszaal (2 extra raadsleden)	0	2	2	2
KN26 O4.02 Verkiezingen 2026	35	0	0	0
KN26 O4.03 Rechtspositionele regelingen	50	50	50	50
<u>Basis op orde Vitale Stad</u>				
KN26 O3.07 Verhogen dotatie aan de onderhoudsvoorziening Vastgoed	660	0	0	0
KN26 O3.09 Taxatie opstallen	30	0	0	0
<u>Basis op orde Dienstverlening en bedrijfsvoering</u>				
KN26 O1.03 Verstevenen informatiebeveiliging en privacy	50	50	0	0
KN26 O1.02 Optimaliseren dienstverlening Publiekszaken	76	76	76	76
KN26 O1.04 Solide capaciteit belastingen	72	72	72	72
<u>Nieuwe voorstellen Vitale Stad</u>				
KN26 NV3.05 Parkeren: taakstelling				-100
KN26 NV2.21 Budget SVn-leningen	15	15	15	15
KN26 NV3.01 Bushaltes nieuwe concessie	0	34	34	34
KN26 NV3.01 Realisatie BRT Halte Haven	0	13	13	13
KN26 NV3.08 Herijken vastgoedbeleid	50	0	0	0
KN26 NV3.11 Opstellen verhuurbeleid	90	90	0	0
KN26 NV3.10 Cofinanciering DUMAVA	46	146	46	46
<u>Nieuwe voorstellen Dienstverlening en bedrijfsvoering</u>				
KN26 NV1.01 Impuls datagedreven werken	94	94	94	94
<u>Ombuigingen Dienstverlening en bedrijfsvoering</u>				
KN26 Afschrijvingstermijnen reeel verlengen; restwaarde meenemen	-53	-59	-65	-35
KN26 Budgettaire maatregelen	-30	-30	-30	-30
KN26 Efficiency administratieve processen	0	-50	-50	-50
KN26 Kapitaallasten GOL	0	0	-924	-280
KN26 Inzetten 10% algemene reserve	-420	-420	-740	-1.140
KN26 Terugdringen software	-20	-20	-20	-20
KN26 OZB - correctie areaaluitbreiding terugwerkende kracht	-300	-300	-300	-300
KN26 OZB - correctie areaaluitbreiding van 0,5 naar 1%	-300	-300	-300	-300

KN26 Stoppen met papieren publicaties	-30	-30	-30	-30
KN26 Kritisch kijken naar het gebruik van de opleidingsmodules binnen de Waalwijk Academie.	-30	-30	-30	-30
<u>Overige mutaties Dienstverlening en bedrijfsvoering</u>				
KN26 Toevoegen jaarschijf 2029 (met name algemene uitkering)				-359
KN26 Wethouder minder		-230	-230	-230
KN26 OZB stijging 5%	-750	-750	-750	-750
Totaal	-500	- 1.935	- 2.815	- 2.643
<u>Waarvan aangepast in begroting 2026 Amendement - Raadsvergadering 03/07/2025:</u>				
KN26 OZB stijging 5%	750	750	750	750
Totaal	250	- 1.185	- 2.065	- 1.893

Toelichting begroting 2026 t.o.v. gewijzigde begroting 2025

Lasten

De lasten zijn in 2026 ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2025 toegenomen met € 1.447.000, waar € 1.270.000 is veroorzaakt door bovenstaande in de begroting verwerkte voorstellen uit de Kadernota 2026.

De belangrijkste overige verschillen zijn (totaal per saldo € 177.000):

- Toename salarissen door indexering van € 642.000;
- Stijgende rentelasten van in totaal € 464.000 door stijgende langlopende leningen en toegenomen kapitaallasten;
- Toename overige rechtspositionele regelingen met € 139.000;
- Hogere kapitaallasten (afschrijvingen) automatisering van € 81.000 door toename kredieten;
- Wegvallen VPB-verplichting (Vennootschapsbelasting) met € 773.000 (voordelig). Op basis van de meest actuele doorrekening gaan we in 2028 pas Vpb betalen. Hier staat overigens ook een reservemutatie tegenover;
- Weggevalen van extra budget in 2026 die in 2025 nog begroot waren (o.a. organisatieverbetering) van in totaal € 376.000 (voordelig).

Baten

De baten zijn in 2026 ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2025 toegenomen met € 5.907.000, waarvan € 1.020.000 is veroorzaakt door bovenstaande in de begroting verwerkte voorstellen uit de Kadernota 2026.

De belangrijkste overige verschillen zijn (totaal per saldo € 4.887.000):

- Toename algemene uitkering gemeentefonds met € 4.764.000;
- Toename onroerende zaakbelasting woningen en niet woningen door indexering en (correctie) areaaluitbreiding voor in totaal € 442.000.

Reserves

Verschillen op reserves komen door 10% inzet algemene reserve (een voordelige onttrekking van € 420.000 (Kadernota 2026) en door wegvallen van diverse onttrekkingen ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2005 van in totaal € 924.000 nadelig). De belangrijkste onttrekking die wegvalt is die van de VPB (€ 761.000).

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 0 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link:

[Indicatoren beleidsveld 0](#)

Brede Welvaartsscore Waalwijk (PON Telos)

Belangrijkste kaders

[Strategische visie 2025](#)

[Collegeprogramma 2022-2026](#)

[Dienstverleningsvisie 2021](#)

Verbonden partijen

Hart van Brabant

Midpoint Brabant

BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)

Enexis Holding N.V.

Brabant Water N.V.

Beleidsveld 1 : Veiligheid

Wat houdt dit beleidsveld in?

Veiligheid is de eerste basisbehoefte van mensen. De gemeente Waalwijk streeft naar een zo veilig mogelijke leefomgeving voor iedereen. Dit realiseren we door preventief beleid waar mogelijk, en repressief optreden waar nodig.

Begin 2023 is het Integraal Veiligheidsbeleid 2023-2026 vastgesteld, opgesteld in samenwerking met de gemeenten Dongen, Gilze en Rijen, en Loon op Zand. Deze gemeenten vormen samen met Waalwijk het werkgebied van politieteam Langstraat, een gebied waar veilig wonen, werken en recreëren centraal staat en waar veiligheidspartners nauw samenwerken.

Het veiligheidsgevoel van onze inwoners wordt beïnvloed door lokale, provinciale, nationale en mondiale ontwikkelingen. Gezien de onvoorspelbaarheid van veel veiligheidsvraagstukken, is dit beleid dynamisch en kan het waar nodig worden aangepast. De thematische indeling van het Integraal Veiligheidsbeleid 2023-2026 is verwerkt in de begroting 2026. De gemeenteraad en inwoners worden via diverse kanalen regelmatig geïnformeerd over ontwikkelingen, cijfers en voortgang op het gebied van veiligheid.

Overlast

We zetten veel preventieve maatregelen in om overlast te voorkomen. Ook grijpen we direct in bij overlast die de openbare orde en veiligheid verstoort. Wanneer de leefomgeving van inwoners wordt aangetast, handhaven we actief. Samen met onze partners passen we maatwerk toe, afgestemd op de specifieke situatie, omdat elke casus een gerichte aanpak vereist.

In 2026 staat de herontwikkeling van het dierenasiel gepland, gezamenlijk met drie omliggende gemeenten: Loon op Zand, Altena en Heusden. Het asiel vervult een wettelijke taak in de opvang van dieren. In verband met de staat van het huidige pand blijkt herontwikkeling noodzakelijk om het asiel voort te kunnen zetten. In juli 2025 heeft het asiel een principeaanvraag voor nieuwbouw ingediend op de huidige locatie. De vier gemeenten hebben de intentie uitgesproken gezamenlijk gebruik te blijven maken van het asiel, mits dit past binnen het bestemmingsplan en alle wet- en regelgeving. Om het project te laten slagen, is in de Kadernota extra financiële bijdrage aangevraagd. Vanaf 1 januari 2026 gelden nieuwe tarieven: € 1,45 per inwoner. Deze bijdrage ligt in lijn met bijdragen die in andere gemeenten worden betaald voor vergelijkbare uitvoering van taken.

Wat willen we bereiken?

D26.110 Het verbeteren van een leefbare en veilige leefomgeving in de gemeente Waalwijk door het zoveel mogelijk beperken van overlast.

Omschrijving (toelichting)

De gemeente spant zich in om alle vormen van overlast met betrekking tot leefbaarheid, openbare orde en veiligheid zoveel mogelijk tegen te gaan, zowel zelfstandig als in samenwerking met betrokken partners.

Activiteiten

A26.1101 Doorontwikkeling boa's om aanvullende taken goed te kunnen uitoefenen

Omschrijving (toelichting)

Door capaciteitsproblemen bij politie maar ook door de toenemende complexiteit van taken, efficiëntere inzet van middelen, wettelijke veranderingen en de behoefte aan laagdrempelige, wijkgerichte handhaving is er een duidelijke verschuiving zichtbaar in de taken en bevoegdheden van politie naar de boas.

In Waalwijk werken we preventief en proactief om overlast en criminaliteit te bestrijden en beperken. Een van de belangrijke pijlers hierin is snel en adequaat reageren op meldingen van inwoners. Om te kunnen blijven voorzien in de toenemende complexe problematiek in de veranderende samenleving vraagt dit bij de boas ook om een doorontwikkeling. Zo wordt er wijkgericht gewerkt waardoor er vaste aanspreekpunten zijn voor inwoners, ondernemers en partners in hun eigen buurt. Dit bevordert de toegankelijkheid en de effectiviteit van de handhaving. Daarnaast wordt ingezet op verschillende specialisaties op belangrijke thema's zoals: jeugd, kamerverhuur, ondermijning en bestuurlijk handhaven. Dit alles met als doel een veilig en leefbaar Waalwijk.

*A26.1102 Bij strafrechtelijke overtredingen waar nodig ook bestuursrechtelijk optreden***Omschrijving (toelichting)**

Bij het aantreffen van drugs in een woning hanteert de gemeente een twee sporenbeleid: justitie zorgt voor de strafrechtelijke vervolging, terwijl de gemeente de impact op de buurt beperkt, bijvoorbeeld door een woning/pand met spoed te sluiten. Vanwege het succes van dit lik op stuk beleid wordt er ook bestuurlijk opgetreden bij andere thema's die de leefbaarheid en veiligheid van de buurt kunnen beïnvloeden, zoals jeugdoverlast, drugs op straat, prostitutie en online ordeverstoringen. In 2026 worden de benodigde werkprocessen hiervoor uitgewerkt.

*A26.1103 Overlast en misstanden door kamerbewoning voorkomen en beperken***Omschrijving (toelichting)**

Ook in 2026 blijven we integrale controles uitvoeren op kamerbewoning om overlast zoveel mogelijk te beperken. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met diverse partners, zoals Enexis, Baanbrekers, politie en zorginstanties. De integrale aanpak, waarbij diverse organisaties hun expertise bundelen, draagt bij aan het vergroten (het gevoel van) de veiligheid in Waalwijk, Sprang-Capelle en Waspik. Regelmatige controles helpen niet alleen om risico's te verkleinen, maar ook om woon- en werkomstandigheden te verbeteren en misstanden vroegtijdig op te sporen.

*A26.1104 Herzien van het coffeeshopbeleid***Omschrijving (toelichting)**

Het huidige coffeeshopbeleid dateert uit 2005, waardoor het belangrijk is dat dit beleid wordt geactualiseerd. Inmiddels heeft de Raad van State een uitspraak gedaan in de gerechtelijke procedure van coffeeshop Down Town. In 2025 is gestart met de herziening van het beleid, welke in 2026 zal worden voortgezet.

*A26.1105 Het zo snel mogelijk oppakken van meldingen van overlast en/of onveiligheid***Omschrijving (toelichting)**

In Waalwijk werken we preventief en proactief om overlast en criminaliteit te bestrijden en beperken. Een van de belangrijke pijlers hierin is snel en adequaat reageren op meldingen van inwoners. Meldingen van overlast en/of onveiligheid bereiken ons via diverse kanalen zoals onder andere via Meld Misdaad Anoniem, Fixi etc. Het blijft belangrijk deze meldingen direct op te pakken en (waar mogelijk) direct terug te koppelen aan de melder. Dit alles met als doel een veilig en leefbaar Waalwijk.

A26.1106 Gerichte inzet op voorkomen van ingrijpende veiligheidsincidenten (High Impact Crimes)

Omschrijving (toelichting)

Samen met de politie blijven we inzetten op het voorkomen van woninginbraken, overvallen en andere vormen van criminaliteit (High Impact Crimes) met grote impact op slachtoffers en de samenleving. De aanpak richt zich onder andere op:

- Inzet van mobiele waarschuwingsschermen bij actuele inbraakmeldingen;
- Extra surveillance door politie en gemeente op bekende hotspots;
- Gerichte publiekscommunicatie rond risicovolle periodes (zoals de donkere dagen, zomervakantie en feestdagen of brieven richting ouderen over nepagenten);
- Overige preventieve acties op basis van landelijke en lokale ontwikkelingen.

Wat willen we bereiken?

D26.111 Voorkomen dat maatschappelijk ongenoegen doorgroeit naar maatschappelijke onrust

Omschrijving (toelichting)

De gemeente streeft naar rust en vertrouwen door mogelijke onrust tijdig te signaleren en aan te pakken en daarmee escalatie van maatschappelijk ongenoegen te voorkomen.

Activiteiten

A26.1111 Uitbreiden van de aanpak van bondgenoten

Omschrijving (toelichting)

In 2026 blijven we investeren in de verdere verbreding en verdieping van het netwerk Bondgenoten. Dit doen we door ontmoeting en dialoog actief te stimuleren, omdat echte verbinding begint met écht zien en horen: weten waar iemand vandaan komt en wat hem of haar beweegt. Deze aanpak vormt de basis voor een krachtig netwerk, waarin betrokkenen elkaar beter leren kennen, begrijpen, tijdig kennis en signalen uitwisselen ook over mogelijke onrust en in vertrouwen met elkaar in verbinding staan.

Bondgenoten is een methodiek, ontwikkeld door de politie in samenwerking met gemeenten, gericht op het opbouwen van duurzame en vertrouwensvolle relaties met sleutelfiguren uit diverse gemeenschappen.

A26.1112 De lokale crisisorganisatie intensiveert activiteiten op voorkomen en beheersen van maatschappelijke onrust

Omschrijving (toelichting)

Vanwege maatschappelijke ontwikkelingen en toenemende geopolitieke spanningen richt de gemeente zich extra op het voorkomen en beheersen van maatschappelijke onrust. Dit versterken we actief binnen zowel de reguliere als crisisorganisatie door:

- Het waarborgen van commitment, urgentie, focus en prioritering;
- Het uitvoeren van de VNG-opdracht. Dit houdt in dat wij lokaal uitvoering geven aan landelijke afspraken en richtlijnen die zijn opgesteld door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Dit doen we door de landelijke doelen te vertalen naar concrete maatregelen, afgestemd op onze lokale situatie en in samenwerking met relevante partners.

A26.1113 Investeren in het versterken van de weerbaarheid van interne organisatie

Omschrijving (toelichting)

Om de continuïteit van overheidsdiensten te waarborgen tijdens perioden van onrust en crisis, wordt geïnvesteerd in het versterken van de weerbaarheid van onze organisatie. Dit vraagt om gerichte maatregelen op het gebied van crisisorganisatie, noodvoorzieningen, risicocommunicatie en bedrijfscontinuïteit. Daarom worden volgende maatregelen en middelen hiervoor uitgevoerd:

- De lokale crisisorganisatie op orde te houden;
- Actualiseren van noodvoorzieningen;
- Aansluiten bij Risicocommunicatie uitingen;
- Actualiseren van het bedrijfscontinuïteitsplan.

Jeugd Veiligheid

Veiligheid is een belangrijke voorwaarde voor kinderen en jongeren om gezond te kunnen opgroeien.

We richten ons op een integrale aanpak om jongeren die extra aandacht nodig hebben te ondersteunen. We verbeteren de veiligheidsbeleving van de jeugd in en om de school, vergroten kansen voor risicojongeren en streven naar een afname van jeugdcriminaliteit. Samen met onze partners richten we ons op talentontwikkeling en pakken we jeugdoverlast aan.

Wat willen we bereiken?

D26.120 Het tijdig signaleren en in beeld krijgen én houden van jongeren (en eventueel hun gezinnen) die extra ondersteuning nodig hebben, met als doel risico's op afglijden naar problematisch gedrag of het verkeerde pad te verkleinen.

Omschrijving (toelichting)

Om te voorkomen dat jongeren afglijden naar problematische jeugdgroepen, zetten we in op een integrale aanpak waarbij preventie, signalering, ondersteuning en handhaving hand in hand gaan. We richten ons op het tijdig herkennen van risicofactoren bij jongeren, met speciale aandacht voor hen die kwetsbaar zijn door persoonlijke, sociale of gezinsomstandigheden.

Onze aanpak is gebaseerd op samenwerking tussen gemeente, onderwijs, hulpverlening, jongerenwerk, politie en (waar mogelijk) ouders. Door informatie te delen, signalen vroeg op te vangen en gezamenlijk te handelen, zorgen we ervoor dat jongeren niet tussen wal en schip vallen. We kijken niet alleen naar het gedrag, maar ook naar de achterliggende problematiek.

Met maatwerktrajecten, positieve alternatieven en passende ondersteuning bieden we jongeren perspectief en weerbaarheid. Tegelijkertijd treden we waar nodig stevig op tegen negatieve groepsvorming, intimidatie of crimineel gedrag. Dit alles met als doel een veilig en leefbaar Waalwijk.

Activiteiten

A26.1201 Vroegtijdige signalering en aanpak jeugdgroepen

Omschrijving (toelichting)

Om te voorkomen dat jongeren afglijden naar problematische jeugdgroepen, zetten we in op een integrale aanpak waarbij preventie, signalering, ondersteuning en handhaving hand in hand gaan.

We zetten blijvend in op het vroegtijdig en structureel in kaart brengen en monitoren van jeugdgroepen, om samen met onze partners een effectieve en passende aanpak te bepalen. Dit kan bijvoorbeeld door het toepassen van een persoonsgerichte aanpak of het 7-stappenmodel, een gestructureerde methode die overzicht biedt en stapsgewijs naar oplossingen leidt. Onze aanpak is gebaseerd op samenwerking tussen gemeente, onderwijs, hulpverlening, jongerenwerk, politie en (waar mogelijk) ouders.

*A26.1202 Optimaliseren proces rond zorg en veiligheid, waaronder jeugdveiligheid***Omschrijving (toelichting)**

In 2026 wordt het programma rond de thema's zorg en veiligheid, waaronder ook zorg en veiligheid van en voor de jeugd valt, verder uitgerold. Een belangrijk onderdeel hiervan is de invoering van het AVE-model (Integrale Aanpak ter Voorkoming van Escalatie), gericht op huishoudens met oplopende problematiek. Tegelijk wordt er gewerkt aan een nieuw jeugdconvenant om een goede en zorgvuldige informatiedeling te waarborgen. Het AVE-model is bedoeld om dreigende escalaties tijdig te signaleren en te voorkomen, en bestaande escalaties te beperken of te beëindigen.

*A26.1203 Inzetten HALT op voortgezet onderwijs***Omschrijving (toelichting)**

Door HALT wordt in 2026 wederom voorlichting gegeven op het voortgezet onderwijs binnen Waalwijk aan jongeren, ouders en leraren over diverse onderwerpen rondom jeugd en veiligheid.

*A26.1204 Geven van extra voorlichting op basisscholen over jeugdcriminaliteit***Omschrijving (toelichting)**

In 2026 krijgen basisscholen in Waalwijk wederom voorlichting aangeboden over jeugdcriminaliteit, waaronder ondermijning, cybercrime, sexting en verantwoord gebruik van social media.

*A26.1205 Aanpak van jonge aanwas en doorgroeiers***Omschrijving (toelichting)**

Veel jongeren komen in aanraking met de verleidingen van het "snelle geld". We investeren in het voorkomen van criminele carrières van jongeren. Dit doen we door?onder andere door proactief outreachend werk, vroeg signalering, gerichte coaching, stevige regie op zorg en veiligheid, en inzetten op betrokkenheid van ouders.

*A26.1206 Denormalisering van drugsgebruik onder jongeren***Omschrijving (toelichting)**

In 2026 zetten we in op het verder denormaliseren van drugsgebruik onder jongeren, met name via het project Skip die Trip. Dit project vormt een integraal onderdeel van onze voorlichtingscampagnes gericht op jeugdigen. Daarnaast verwerken we deze boodschap actief in ons outreachend werk en tijdens evenementen, om zo een breed draagvlak te creëren en jongeren bewust te maken van de risico's van drugsgebruik.

Zorg en veiligheid

Door zo vroeg mogelijk adequate hulp te bieden, voorkomen we zoveel mogelijk onveilige situaties. We kiezen daar bij voorkeur voor preventief handelen, maar grijpen indien nodig ook repressief in. Een snelle en effectieve samenwerking tussen zorg- en veiligheidspartners is essentieel. Daarom is zorg en veiligheid ook als pijler opgenomen in het programma Samen Redzaam, waarbij zorg en veiligheid met elkaar in verbinding staan.

Wat willen we bereiken?

D26.130 Zorg- en veiligheidspartners werken effectiever samen om betrokken kwetsbare personen in beeld te krijgen, zodat door gerichte preventieve én repressieve inzet tijdig passende hulp en ondersteuning wordt geboden.

Omschrijving (toelichting)

De druk op de zorgcontinuïteit neemt toe, vooral voor kwetsbare inwoners met psychische problematiek. Onder anderen door tekortschietende zorg verschuiven zij steeds vaker naar het veiligheidsdomein, met extra druk op politie, gemeenten en zorgpartners tot gevolg. Deze ontwikkeling vraagt om een stevige regionale inzet op preventie, vroegsignalering en samenwerking. Een krachtig regionaal signaal en landelijke agendering zijn dringend nodig. Daarnaast wordt er met het programma Samen Redzaam geïnvesteerd in een integrale aanpak waarin zorg en veiligheid nauw samenwerken aan duurzame, passende ondersteuning voor onze inwoners.

Activiteiten

A26.1301 Continueren inzet van wijk GGZ op preventie en psycho-educatie

Omschrijving (toelichting)

De analyse van politiemeldingen toont dat wijk-GGZ'ers een belangrijke rol spelen in vroeg signalering en psycho-educatie. Zo worden inwoners sneller doorverwezen naar de passende hulp en ontstaat er ruimte om sneller in te spelen op signalen en behoeften. Daarnaast wordt ook ingezet op snellere toeleiding naar de juiste zorgpartner zodat zij niet vollopen met casuïstiek en snel kunnen blijven inspelen op zorg en veiligheidsmeldingen. We gaan daarnaast met partners het gesprek aan over de samenwerking van deze doelgroep.

A26.1302 Ontwikkelen kader op zorg en veiligheid

Omschrijving (toelichting)

Binnen het domein Mens & Samenleving wordt gewerkt aan een kader voor zorg en veiligheid. Dit kader biedt een heldere aanpak voor het op- en afschalen van complexe casuïstiek, met oplevering gepland in 2026. Centraal staat het AVE-model voor het voorkomen van escalatie, dat als raamwerk dient. Dit model onderscheidt vier fasen waarin de eigen regie en zelfredzaamheid van de inwoner afnemen. Het geeft helderheid over de verantwoordelijkheden en samenwerking zodra een casus dreigt te escaleren.

A26.1303 Analyse van complexe, domein overstijgende casuïstiek

Omschrijving (toelichting)

De pilot 'Analyse van complexe, domein overstijgende casuïstiek' voor vroegtijdige interventies is in 2025 gestart, mede dankzij een tweejarige rijkssubsidie. De pilot biedt inzicht in de kwaliteit van dienstverlening, samenwerking en het hulpaanbod, en werkt toe naar interventies en hulpmiddelen om escalatie op het snijvlak van zorg en veiligheid te voorkomen. Het doel van dit project is het opleveren van kwalitatieve inzichten en handvatten voor de inrichting van de nieuwe werkwijze op het gebied van zorg en veiligheid. Het betreft complexe veiligheidsdossiers met een zorgcomponent. In 2025 en 2026 worden 30-50 dossiers geanalyseerd. Afronding hiervan is gepland begin 2027.

A26.1304 Aanhangig maken van problemen in de zorgketen voor personen met onbegrepen gedrag ("gat in de zorg")

Omschrijving (toelichting)

Het onder de aandacht brengen van het 'gat in de zorg' op regionaal en landelijk niveau is essentieel gezien de voortdurende casuïstiek van gebrek aan juiste zorg(kader) voor personen met onbegrepen gedrag en de effecten daarvan op omgeving, politie en alle betrokken partners. Hiervoor is een stevige, gezamenlijke onderbouwing vanuit zorg- en veiligheidspartners noodzakelijk. Daarom wordt momenteel casuïstiek verzameld bij gemeenten, huisartsen, politie, Zorg- en Veiligheidshuizen en zorgorganisaties om de problematiek inzichtelijk en concreet te maken en landelijk aanhangig te maken. Het is van belang om de keten te analyseren en te verbeteren om zo de zorgcontinuïteit voor kwetsbare inwoners met psychische problematiek te waarborgen en de druk op omgeving, leefbaarheid en veiligheidsdiensten te verminderen.

Ondermijning

Ondermijning omvat alle vormen van criminaliteit die het gezag aantasten of waarbij de onderwereld en bovenwereld met elkaar verweven zijn.

De laatste jaren is te concluderen dat deze problematiek steeds complexer en diffuser wordt, met onder meer de productie van harddrugs, zorgfraude, mensenhandel en de betrokkenheid van steeds jongere criminelen, waarvoor een gerichte aanpak van de jonge aanwas nodig is. Ondermijning leidt tot een toename van criminaliteit, verstoort de openbare orde en tast het veiligheidsgevoel van inwoners ernstig aan.

Wat willen we bereiken?

D26.140 Het actief tegengaan van ondermijning door vroegtijdig signalen te herkennen, deze repressief aan te pakken, én door preventief in te zetten op bewustwording, weerbaarheid en het wegnemen van kansen voor criminele inmenging in de samenleving

Omschrijving (toelichting)

We bestrijden ondermijning zowel preventief als repressief en vergroten de bewustwording en meldingsbereidheid van inwoners via diverse kanalen, waaronder Meld Misdaad Anoniem. Daarnaast voeren we structureel integrale controles uit als onderdeel van de aanpak. We handelen op basis van beleid, zoals: beleid mensenhandel, Bibob-beleid en de Algemene Plaatselijke Verordening.

Activiteiten

A26.1401 Bij overtreding van de Opiumwet blijven we spoedeisend sluiten

Omschrijving (toelichting)

De inzet is in 2026 gericht op een consequente toepassing van het Damoclesbeleid. Het uitgangspunt is om bij een overtreding van de Opiumwet spoedeisende bestuursdwang toe te passen op het betreffende pand, meet daarbij altijd met een zorgvuldige belangenafweging.

A26.1402 Uitvoering geven aan de Brabantse norm weerbare overheid

Omschrijving (toelichting)

De gemeente Waalwijk voldoet aan de norm weerbare overheid, maar wil dit nog verder versterken. Dit door meer aandacht te besteden aan ondermijning. We maken inwoners, ondernemers, medewerkers en bestuurders nog beter weerbaar tegen ondermijnende criminaliteit doordat we het melden van verdachte situaties stimuleren via preventieve acties zoals campagnes, voorlichting en gesprekken. Daarnaast versterken we de weerbaarheid van onze inwoners en verbeteren we onze informatiepositie. Dit alles doen we door samen te werken met diverse partners zoals, politie, OM, RIEC, belastingdienst, en arbeidsinspectie. Dit met als doel dat ondermijning vroeg wordt gesignaleerd en gezamenlijk wordt aangepakt.

A26.1403 Actieve controles op mensenhandel**Omschrijving (toelichting)**

In 2026 blijven we controles op mensenhandel uitvoeren zowel structureel als op basis van meldingen. Ook vergroten we de bewustwording intern en extern en delen we kennis binnen het district Hart van Brabant. We voeren meerdere integrale districtelijke controles uit en trainen zowel zorg- en veiligheidsmedewerkers in het herkennen van signalen van mensenhandel. Dit alles doen we door samen te werken met diverse partners zoals, politie, OM, RIEC, belastingdienst, en arbeidsinspectie. Dit met als doel mensenhandel beter in beeld te krijgen en in te perken.

A26.1404 Voorlichtingen geven op scholen rondom het thema ondermijning**Omschrijving (toelichting)**

In 2026 worden opnieuw preventieve voorlichtingssessies over ondermijning georganiseerd op scholen. De sessies richten zich niet alleen op jongeren, maar ook op leraren en ouders. Het doel is het vergroten van bewustwording, het herkennen van signalen en het informeren over de juiste meldpunten.

A26.1405 Voorlichtingen en trainingen geven aan collega's rondom het thema ondermijning**Omschrijving (toelichting)**

Medewerkers worden getraind in het herkennen en melden van signalen van ondermijning. Hierdoor blijft het onderwerp continu zichtbaar en wordt vroegtijdige signalering en preventie gestimuleerd. Een van de nieuwe onderwerpen hiervoor is het thema zorgfraude, zie 'activiteit 8'.

A26.1406 Integrale aanpak ondermijning bij de ontwikkeling van de nieuwe insteekhaven**Omschrijving (toelichting)**

In 2026 wordt vanaf de ontwerpfase van de nieuwe insteekhaven actief ingezet op het voorkomen van ondermijning. Door vroegtijdige samenwerking en integrale aanpak verkleinen we de kans op criminele beïnvloeding. Deze proactieve en fysieke maatregelen zorgen ervoor dat veiligheid en integriteit van het gebied vanaf het begin gewaarborgd zijn. Hiermee sluiten we aan bij de actuele ontwikkelingen en versterken we de weerbaarheid van de nieuwe haven.

A26.1407 Herziening van het Bibob-beleid**Omschrijving (toelichting)**

In 2026 wordt het Bibob-beleid geëvalueerd en aangepast. Hierbij is aandacht voor ontwikkelingen en verschuivingen van prioriteiten zodat het instrument Bibob effectief wordt ingezet.

A26.1408 Voorlichtingen en trainingen geven aan collega's zorg en veiligheid rondom het thema zorgfraude

Omschrijving (toelichting)

We organiseren trainingen en voorlichtingen voor collega's over hoe ze fraude in de zorg kunnen herkennen en voorkomen. In 2025 zijn we gestart met deze preventieve aanpak, en het is belangrijk dat we hier in 2026 mee doorgaan. Zo blijven medewerkers alert op signalen van fraude en weten ze hoe ze deze kunnen melden. Op die manier houden we het onderwerp onder de aandacht en zorgen we ervoor dat problemen vroeg worden gesignaleerd.

Digitale veiligheid

De gedigitaliseerde samenleving brengt risico's met zich mee. We zetten ons in om te voorkomen dat inwoners en bedrijven slachtoffer worden van cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit.

De veiligheid van de informatie kan helaas niet voor de volle honderd procent worden gegarandeerd, gezien de steeds voortschrijdende techniek en de toename van cybercrime. Ook blijft het werken met informatie mensenwerk. We streven echter naar een optimaal pakket aan maatregelen waarbij de mate van risico bepalend is voor onze acties.

Wat willen we bereiken?

D25.150 Digitaal weerbaarder maken van inwoners en ondernemers van de gemeente Waalwijk

Omschrijving (toelichting)

Het verhogen van de kennis en bewustwording ten aanzien van digitale veiligheid is van cruciaal belang om de weerbaarheid van inwoners en ondernemers te vergroten.

Activiteiten

A25.1501 Diverse activiteiten inzake digitale weerbaarheid**Omschrijving (toelichting)**

In 2026 versterken wij de digitale weerbaarheid van de stad, haar inwoners en ondernemers middels gerichte acties.

Uit recente politiecijfers blijkt dat diverse inwoners slachtoffer zijn geworden van uiteenlopende vormen van online criminaliteit, variërend van online oplichting en identiteitsdiefstal tot bedreiging. Om de digitale weerbaarheid te vergroten, worden in 2026 de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Preventie van slachtofferschap van cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit onder inwoners en ondernemers;
- Doorbreken van het taboe rondom slachtofferschap en het stimuleren van aangifte- en meldingsbereidheid;
- Bevorderen van bewustwording bij inwoners en ondernemers, onder andere door het organiseren van gerichte bijeenkomsten, met speciale aandacht voor senioren;
- In samenwerking met het Platform Veilig Ondernemen (PVO) het vergroten van het bewustzijn onder ondernemers, met name MKB'ers, over digitale veiligheidsmaatregelen via communicatiestrategieën en bijeenkomsten;
- Aansluiting bij landelijke campagnes via sociale media om het bereik en de impact te vergroten;
- Integratie in de regionale aanpak 'Lokale Weerbaarheid Cybercrime' om synergie en effectiviteit te versterken.

Wat willen we bereiken?

D25.151 Gemeentelijke informatie is op het juiste moment beschikbaar, deze informatie is correct en is alleen toegankelijk voor bevoegde personen.

Omschrijving (toelichting)

In het kader van veiligheid is vooral van belang dat de gemeentelijke informatie alleen toegankelijk is voor bevoegde personen.

Activiteiten

A25.1511 Diverse activiteiten inzake gemeentelijke informatievoorziening

Omschrijving (toelichting)

De belangrijkste activiteiten in 2026 op het gebied van gemeentelijke informatieveiligheid zijn:

1. We nemen maatregelen op basis van nieuwe wetgeving (BIO 2.0) en bereiden ons voor op nieuwe wetgeving (NIS2).
2. We voeren bewustwordingscampagnes uit met meetbare resultaten.
3. We zetten nieuwe technieken in om de digitale weerbaarheid te verhogen.
4. We voeren verschillende audits uit om de gemeentelijke digitale weerbaarheid te toetsen.

Wat mag het kosten?

De lasten en baten van het beleidsveld 1 Veiligheid worden hierna toegelicht, met daarbij:
 - De cijfers uit de Jaarrekening 2024, de gewijzigde Begroting 2025 en de Begroting 2026 van lasten en baten met mutaties reserves.

- Een overzicht van de in de Begroting 2026 verwerkte voorstellen, grotendeels afkomstig uit de Kadernota 2026.

- Een toelichting op de verschillen tussen de gewijzigde Begroting 2025 en de Begroting 2026.

De toelichting op de voorstellen uit de Kadernota 2026 is terug te lezen in de [begrotingsapp](#).

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2025	Primaire Begroting 2026
Lasten			
PR101 Brandweer en rampenbestrijding	3.616	3.639	3.640
PR102 Openbare orde en veiligheid	1.869	2.617	2.597
PR103 Dierenbescherming	48	48	105
PR104 Parkeertoezicht	214	338	345
PR603 Stedelijke werkgelegenheidsprojecten	0	0	0
Totaal Lasten	5.747	6.642	6.686
Baten			
PR101 Brandweer en rampenbestrijding	-27	0	0
PR102 Openbare orde en veiligheid	-9	-296	-303
Totaal Baten	-37	-296	-303
Saldo van lasten en baten	5.711	6.345	6.383
Onttrekkingen			
PR951 Mutaties reserves beleidsveld 1	-47	-211	-25
Saldo na mutaties reserves	5.664	6.135	6.359

Voorstellen in begroting verwerkt

Vanuit de Kadernota 2026 zijn de volgende budgetaanpassingen bij dit beleidsveld in de begroting verwerkt.

Toegekende budgetmutaties (bedragen * € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Kadernota 2026				
<u>Basis op orde Mens en Samenleving:</u>				
KN26 O2.03 Diensten dierenasiel	55	55	55	55
KN26 O2.06 Complex juridische expertise	92	92	92	92
<u>Nieuwe voorstellen Mens en Samenleving:</u>				
KN26 NV2.05 Handhavingsuitbreiding	66	66	66	66
Totaal	213	213	213	213

Toelichting begroting 2026 t.o.v. gewijzigde begroting 2025

Lasten

De lasten zijn in 2026 ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2025 toegenomen met € 44.000. Daarvan komt € 213.000 voort uit de Kadernota 2026. De overige verschillen zijn € 169.000 (voordelig).

Belangrijkste oorzaak daarvan is:

- In 2025 is een incidenteel budget verwerkt van € 165.000 voor de uitvoering van de pilot Samenwerken sociaal en veiligheidsdomein. Deze middelen zijn ontvangen in de Decembercirculaire 2024.

Indicatoren

Relevante indicatoren zijn te raadplegen in het volgende document : [Indicatoren beleidsveld 1](#)

Belangrijkste kaders

[Integraal Veiligheidsbeleid 2023-2026 \(gezamenlijke gemeenten Dongen, Gilze en Rijen, Loon op Zand en Waalwijk\)](#)

Verbonden partijen

Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant (VRMWB).

Beleidsveld 2 : Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Wat houdt dit beleidsveld in?

In het coalitieakkoord 2022 - 2026 is een aparte paragraaf opgenomen over Mobiliteit: Slimmer & Sneller. Dit is verder vertaald in het Mobiliteitsplan 2030 met een Uitvoeringsprogramma 2023 - 2027, dat in maart 2023 door de gemeenteraad is vastgesteld. Het Mobiliteitsplan is de uitwerking van de ambities uit de Mobiliteitsvisie 2030 in concrete maatregelen. Het geeft richting aan hoe we de vastgestelde visie tot 2030 realiseren. De ambities en maatregelen zijn niet voor elk gebied in de gemeente hetzelfde. We maken daarom onderscheid in de maatregelen voor het centrum, het stedelijk gebied, de bedrijventerreinen, de dorpskernen en het buitengebied. Het Mobiliteitsplan 2030 is adaptief, zodat het mogelijk is om in te spelen op bestuurlijke, technische of overige belangrijke veranderingen in Waalwijk. Het Uitvoeringsprogramma bevat de concrete projecten voor een periode van vier jaar. De doelen voor de verschillende gebieden (centrum, stedelijk gebied, bedrijventerreinen, dorpskernen en buitengebied) zijn uitgewerkt volgens de 4 ambities uit de Mobiliteitsvisie ('schoon, stil en gezond', 'inclusieve mobiliteit', 'robuust en betrouwbaar' en 'slim en efficiënt'). De vijfde ambitie 'veiligheid' is een ambitie waar geen discussie over is. Alles wat we doen, moet bijdragen aan een betere verkeersveiligheid. De 4 ambities zijn de basis voor de indeling van de begroting 2026.

Schone, stille en gezonde mobiliteit

In 2030 heeft het mobiliteitssysteem in Waalwijk geen negatieve effecten meer op de leefomgeving.

Wat willen we bereiken?

D25.210 Mobiliteit in Waalwijk is in 2030 schoner, stiller en gezonder

Omschrijving (toelichting)

- In 2030 wordt het straatbeeld minder gedomineerd door de auto en is er meer ruimte voor voetgangers en fietsers in een veilig comfortabel netwerk.
- In 2030 vormt het openbaar vervoer, in bredere context (denk aan gedeelde mobiliteit en hubs), een logisch onderdeel van het totale mobiliteitssysteem.
- Ook het goederenvervoer draagt bij aan de reductie van CO2.

Activiteiten

A26.2101 Verbeteren openbaar vervoersvoorzieningen**Omschrijving (toelichting)**

We onderzoeken wat er nodig is om het openbaar vervoer op de lijn Tilburg – Waalwijk – Den Bosch door te ontwikkelen. Dit doen we zowel lokaal voor de mobiliteitshubs als regionaal (doorstromingsmaatregelen en kwaliteit van de haltes). Tegelijkertijd werken we samen met de provincie en vervoerder toe naar de implementatie van de ov concessie eind 2026.

A26.2102 Verbeteren fietsvoorzieningen**Omschrijving (toelichting)**

- We onderzoeken de mogelijkheden om de situatie voor fietsers te verbeteren op de noord-zuid routes in Waalwijk.
- We verbeteren de fietsparkeervoorzieningen.

Inclusieve mobiliteit

Voor iedereen is er een mobiliteitsoplossing, al dan niet individueel dan wel gedeeld (openbaar vervoer).

Wat willen we bereiken?

D25.220 Verbetering inclusieve mobiliteit

Omschrijving (toelichting)

- In 2030 is het inwoners van de gemeente Waalwijk mogelijk om zelfstandig te reizen.
- Iedereen die wil kan zelfstandig naar de bedrijventerreinen reizen.

Activiteiten

A26.2201 Realiseren toegankelijke bushaltes**Omschrijving (toelichting)**

We maken bushaltes toegankelijk, hieronder valt ook visuele toegankelijkheid.

Robuust en betrouwbaar mobiliteitssysteem

Het mobiliteitssysteem van de toekomst is multimodaal, ketengericht en betrouwbaar.

Wat willen we bereiken?

D25.230 Doorontwikkeling naar een robuuster en betrouwbaarder mobiliteitssysteem

Omschrijving (toelichting)

- In 2030 maakt men meer gebruik van alternatieven voor de auto om binnen, van of naar het stedelijk gebied en de bedrijventerreinen te reizen.
- De fietsbereikbaarheid is goed met fietsparkeervoorzieningen op logische plekken;
- De ov-lijnen van en naar Waalwijk voldoen aan de behoeftes van de inwoners en bezoekers.

Activiteiten

A26.2301 Uitvoeren risicogestuurde verkeersveiligheidsaanpak**Omschrijving (toelichting)**

Conform vastgesteld BVVP 2024-2027 (Brabants VerkeersVeiligheidsPlan) werken we samen met de regionale partners aan een risicogestuurde verkeersveiligheidsaanpak, door lokaal het uitvoeringsprogramma uit te voeren.

A26.2302 Opstellen visie op verkeersstructuur**Omschrijving (toelichting)**

Er wordt een visie op de verkeersstructuur van de toekomst (verkeersstructuurplan) ter besluitvorming voorgelegd.

A26.2303 Realiseren GOL**Omschrijving (toelichting)**

We zijn partner in de realisatie van het provinciale project 'Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat'. De projectorganisatie valt onder de verantwoordelijkheid van de Provincie Noord Brabant. De gemeente Waalwijk heeft een toetsende en vergunningverlenende rol. De GOL verbetert de economische vitaliteit van het gebied én de leefkwaliteit van de bewoners en gebruikers.

Slimme en efficiënte mobiliteit

De huidige infrastructuur wordt beter benut, waardoor de bereikbaarheid van de gemeente ook verbetert.

Wat willen we bereiken?

D25.240 Verbetering slimme en efficiënte mobiliteit

Omschrijving (toelichting)

Het stimuleren dat de meest efficiënte vorm van mobiliteit wordt gekozen, waardoor tijd en ruimte worden bespaard,. Voorbeelden hiervan zijn niet reizen, lopen en fietsen, deelvervoer, (actuele) datagedreven parkeer- en of reisinformatie.

Havens

De gemeente Waalwijk heeft een drietal havens (Waalwijk, Sprang-Capelle en Waspik). De belangrijkste gemeentelijke taken zijn het beheren en onderhouden van de havens / sluizen, waardoor de bereikbaarheid van de Waalwijkse industrieterreinen gewaarborgd blijft (Waalwijk en Waspik) en het instandhouden van de recreatiehavens (Sprang-Capelle en Waspik).

Daarnaast lopen momenteel diverse havengerelateerde ontwikkelingen:

1. Nieuwe insteekhaven Waalwijk: we zijn in afwachting van een gerechtelijke uitspraak met betrekking tot de insteekhaven en de randweg als onderdeel Haven 8 Oost.
2. Besluitvorming over de exploitatieopzet van de planontwikkeling Kerkvaartse haven staat gepland voor 2026.
3. Uitvoering van het onderhoud aan de jachthaven in Waspik vindt plaats eind 2025 en in 2026.
4. We participeren in Brabant Port. In 2026 geven we hier meer vorm en inhoud aan en kijken of we aansluiten bij de coöperatie.
5. Het college is voornemens om in 2026 een verkeersveiligheidsplan voor het bedrijventerrein Haven op te stellen.
6. In de komende jaren moeten in de gemeente Waalwijk diverse kades en damwanden worden vervangen. Daarnaast is het mogelijk dat enkele vaarwegen moeten worden verdiept om de bereikbaarheid en functionaliteit van de drie havens in Waalwijk te waarborgen.

Wat mag het kosten?

De lasten en baten van het beleidsveld 2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat worden hierna toegelicht, met daarbij:

- De cijfers uit de Jaarrekening 2024, de gewijzigde Begroting 2025 en de Begroting 2026 van lasten en baten met mutaties reserves.
- Een overzicht van de in de Begroting 2026 verwerkte voorstellen, grotendeels afkomstig uit de Kadernota 2026.
- Een toelichting op de verschillen tussen de gewijzigde Begroting 2025 en de Begroting 2026.

De toelichting op de voorstellen uit de Kadernota 2026 is terug te lezen in de [begrotingsapp](#).

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2025	Primaire Begroting 2026
Lasten				
PR201	Straatreiniging	669	769	793
PR202	Gladheidsbestrijding	132	177	167
PR203	Onderhoud wegenstraten en pleinen	4.559	4.983	4.853
PR204	Openbare verlichting	1.139	1.037	1.030
PR205	Verkeersmaatregelen	1.435	1.838	1.357
PR206	Parkeervoorzieningen	691	631	714
PR208	Exploitatie havencomplex	759	623	641
PR210	Recreatieve havens	39	36	103
Totaal Lasten		9.424	10.093	9.659
Baten				
PR201	Straatreiniging	-33	-1	0
PR202	Gladheidsbestrijding	-1	0	0
PR203	Onderhoud wegenstraten en pleinen	-418	-359	-366
PR204	Openbare verlichting	-101	0	0
PR205	Verkeersmaatregelen	-81	-42	-92
PR206	Parkeervoorzieningen	0	0	0
PR208	Exploitatie havencomplex	-164	-184	-187
PR210	Recreatieve havens	-27	-30	-40
Totaal Baten		-826	-616	-685
Saldo van lasten en baten		8.598	9.477	8.974
Onttrekkingen				
PR952	Mutaties reserves beleidsveld 2	-1.174	-836	-561
Stortingen				
PR952	Mutaties reserves beleidsveld 2	300	300	300
Mutaties reserves		-874	-536	-261
Saldo na mutaties reserves		7.724	8.941	8.712

Voorstellen in begroting verwerkt

Vanuit de Kadernota 2026 zijn de volgende budgetaanpassingen bij dit beleidsveld in de begroting verwerkt.

Toegekende budgetmutaties (bedragen * € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Kadernota 2026				
<u>Onontkoombaarheden Vitale Stad</u>				
KN26 O3.01 Budgettekort OOR-Zuid (onderhoud openbare ruimte)	34	34	0	0
KN26 O3.01 Budgettekort OOR-Zuid (onderhoud openbare ruimte)	73	73	0	0
<u>Basis op orde Mens en Samenleving:</u>				
KN26 O2.05 Beheer en onderhoud brandkranen	35	35	35	35
<u>Nieuwe voorstellen Vitale Stad</u>				
KN26 NV3.01 Mobiliteitshub	-175	0	0	0
KN26 NV3.13 Mensgerichte verkeersveiligheid	13	13	13	13
KN26 NV3.12 Monitoring fietsparkeren	15	0	0	0
<u>Ombuigingen Dienstverlening en bedrijfsvoering</u>				
KN26 Afschrijvingstermijnen reeel verlengen; restwaarde meenemen	-117	-111	-105	-135
Totaal	-122	44	-57	-87

Toelichting begroting 2026 t.o.v. gewijzigde begroting 2025

Lasten

De lasten zijn in 2026 ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2025 afgenomen met € 434.000. De voorstellen van de Kadernota 2026 resulteren in € 122.000 aan minder lasten, de overige lasten op beleidsveld 2 (per saldo) zijn met € 312.000 gedaald. Belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

- Incidenteel budget van € 200.000 ten behoeve van Last Mile in 2025;
- Vanuit de budgetoverheveling 2024 was in 2025 een incidenteel bedrag geraamd voor mobiliteit. In de begroting 2026 is dit bedrag niet meer geraamd.

Baten

De baten zijn in 2026 ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2025 toegenomen met € 69.000, waarvan € 50.000 door voorstel NV3.13 Mensgerichte verkeersveiligheid uit de Kadernota 2026. De rest betreft indexering van de (overige) opbrengsten.

Reserves

De onttrekkingen aan reserves zijn in de begroting 2026 ten opzichte van de gewijzigde begroting 2025 met € 275.000 gedaald door een eenmalige budgetoverheveling van 2024 naar 2025 ten behoeve van het Mobiliteitsplan.

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 2 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link: [Indicatoren beleidsveld 2](#)

Belangrijkste kaders

Verbonden partijen

In dit beleidsveld zijn geen verbonden partijen.

Beleidsveld 3 : Economie

Wat houdt dit beleidsveld in?

Voor de begroting is gekozen om 3 thema's te benoemen. Onder deze thema's vallen de activiteiten die daadwerkelijk in 2026 opgepakt gaan worden door het cluster economie. De reguliere activiteiten op het gebied van economie, zoals het uitbrengen van beleidsadvies, het reguliere accountmanagement en het participeren in lokale- en regionale netwerken/werkgroepen zijn daarbij niet benoemd

Ruimte om te ondernemen

Het stimuleren van ondernemerschap is essentieel voor economische groei, maatschappelijke vooruitgang en innovatie. Binnen het kader van Brede Welvaart zetten we in op een ondernemingsklimaat dat niet alleen economische waarde creëert, maar ook bijdraagt aan o.a. sociale samenhang, onderwijs en arbeid & vrijetijd. Ons beleid richt zich op het wegnemen van bureaucratische belemmeringen, het verbeteren van toegang tot financiering en het ondersteunen van start-ups via mentorprogramma's. Door het versterken van de infrastructuur en het faciliteren van netwerken, bevorderen we innovatie en trekken we investeringen aan die bijdragen aan een toekomstbestendige economie. Ondernemerschap wordt zo een motor voor Brede Welvaart: het draagt bij aan werkgelegenheid, zelfredzaamheid, leefbare gemeenschappen en een veerkrachtige samenleving.

Wat willen we bereiken?

D25.310 Beter faciliteren van ondernemerschap

Omschrijving (toelichting)

We zetten ons in voor het faciliteren van ondernemerschap. Dit omvat ondersteuning voor lokale bedrijven, het creëren van een gunstig ondernemersklimaat en het bevorderen van economische groei.

Activiteiten

*A26.3101 Uitvoeren van accountmanagement voor ondernemers***Omschrijving (toelichting)**

Het verbeteren van het vestigingsklimaat voor bestaande en nieuwe bedrijven blijft een prioriteit, waarbij overleg met ondernemersverenigingen en intermediaire organisaties plaatsvindt. Middels accountmanagement informeren en faciliteren we ondernemend Waalwijk informeren en faciliteren over economisch maatschappelijke thema's. Accountmanagement gaat daarbij om vertegenwoordiging van de gemeente, gezicht van de gemeente, vraagbaak, het vormen van netwerken en verbinden van mensen en initiatieven. Accountmanagement richt zich voornamelijk op ondernemers in Waalwijk, maar fungeert ook binnen de gemeentelijke organisatie als vraagbaak voor ondernemerschap. Daarnaast werken onze accountmanagers als verbindende schakel binnen de organisatie om ondernemersvragen te ondersteunen en te beantwoorden.

*A26.3102 Het toekomstbestendiger inrichten van ruimte voor bedrijvigheid***Omschrijving (toelichting)**

De gemeente heeft plannen om gronden op Haven 8 Oost (afronding) uit te geven en te verkopen/verpachten. Deze gronden zijn bestemd voor grootschalige logistiek, maar we onderzoeken de mogelijkheden voor meervoudig ruimtegebruik. In 2026 starten we met de selectie van geïnteresseerde partijen. Ook werken we aan de verdere ontwikkeling en uitgifte van bedrijventerrein Maasoevers-Scharlo. Daarnaast geven we mede invulling aan de uitvoering van de afspraken uit het regionale afsprakenkader bedrijventerreinen. Een van die afspraken is werken aan de herstructurering van/intensivering op bestaande bedrijventerreinen.

*A26.3103 We brengen het economisch beleid op orde***Omschrijving (toelichting)**

Als onderdeel van de omgevingsvisie verkennen we de mogelijkheid om een economisch programma op te stellen. Met daarin opgenomen onze visie en ambities voor de economische ontwikkeling van Waalwijk als onderdeel van Brede Welvaart in de gemeente. Ter versterking van de Waalwijkse economie wordt gewerkt aan actualiseren en/of vaststellen van de volgende beleidsstukken: detailhandelsvisie en het beleidskader vrije tijd.

Aantrekkelijker woon- en leefklimaat creëren

Waalwijk heeft een levendig en aantrekkelijk leef-, woon- en verblijfsklimaat dat bijdraagt aan meerdere dimensies van Brede Welvaart. We zetten in op aantrekkelijke commerciële voorzieningen, zoals winkels en horeca, en een gevarieerd aanbod aan vrije tijdsvoorzieningen. Beleidsvelden als cultuur, erfgoed, recreatie en toerisme versterken niet alleen de lokale economie en werkgelegenheid, maar dragen ook bij aan het welbevinden van inwoners, sociale samenhang en een vitale leefomgeving. Deze voorzieningen zijn gericht op zowel inwoners als bezoekers van buiten de gemeente. Door een gastvrije en levendige omgeving te creëren, stimuleren we ontmoetingen, versterken we de identiteit van Waalwijk en dragen we bij aan Brede Welvaart thema's als welbevinden, cultuur, wonen, mobiliteit, sociale samenhang en materiële welvaart.

Wat willen we bereiken?

D25.320 Economische voorzieningenstructuur op peil houden

Omschrijving (toelichting)

Waalwijk wil een aantrekkelijke gemeente zijn voor ondernemers, inwoners en bezoekers. We streven naar een sterk vestigingsklimaat waarin ondernemers graag investeren, inwoners prettig wonen en bezoekers zich welkom voelen.

Om dit te bereiken, zetten we, met de herontwikkeling van winkelcentrum De Els, in op behoud en de kwaliteitsverbetering van de bestaande economische voorzieningenstructuur. Een gevarieerd aanbod aan winkels, horeca en vrijetijdsbesteding draagt bij aan een levendige en aantrekkelijke leefomgeving. Daarbij is het belangrijk dat (winkel)ontwikkelingen plaatsvinden binnen een structuur van vitale en goed bereikbare winkelgebieden. Beleidsveld 8, onderdeel 3, doelstelling 1 gaat hier nader op in. Daarnaast investeren we in een aantrekkelijk en levendig centrum, zodat we meer bezoekers aantrekken en de lokale economie stimuleren.

Activiteiten

A26.3201 Versterken van de binnenstad

Omschrijving (toelichting)

In april 2024 heeft de gemeenteraad de actualisatie van de Centrumvisie vastgesteld. Hiermee is richting gegeven aan de doorontwikkeling van de Binnenstad naar een zo levendig en aantrekkelijk mogelijk centrumgebied.

Voor 2026 zetten we de samenwerking met de Bedrijveninvesteringszone (BIZ) voort. Gezamenlijk werken de gemeente en de BIZ aan de uitvoering van de acties omschreven in het uitvoeringsprogramma (voortvloeiend uit de Centrumvisie) om een toekomst bestendige binnenstad te realiseren.

A26.3202 Sturen op een evenwichtige spreiding van voorzieningen

Omschrijving (toelichting)

We blijven inzetten op behoud en spreiding van de bestaande lokale detailhandelsstructuur. Streven is om in 2026 nieuw detailhandelsbeleid op te stellen.

In het beleidskader vrije tijd werken we beleidslijnen uit voor onder andere de beleidsvelden cultuur, erfgoed, recreatie en toerisme. Met als doel de lokale economie te stimuleren en het (economische) voorzieningenniveau in de buurt van de woonomgeving te behouden.

Adaptieve en duurzame arbeidsmarkt

We zetten ons in voor een duurzame arbeidsmarkt die zich aanpast aan veranderende omstandigheden. Dit omvat bijvoorbeeld het bevorderen van levenslang leren en het stimuleren van werkgevers om zich aan te passen aan technologische ontwikkelingen.

Wat willen we bereiken?

D25.330 Kennis en talent behouden voor Waalwijk

Omschrijving (toelichting)

De gemeente Waalwijk streeft ernaar om kennis en talent van jongeren binnen de gemeente te behouden. Dit wordt gerealiseerd door samenwerking met ondernemers en het onderwijsveld.

Activiteiten

A26.3301 Betrekken ondernemers en onderwijs

Omschrijving (toelichting)

Samenwerking tussen onderwijs en ondernemers is essentieel om jongeren goed voor te bereiden op de arbeidsmarkt. Maar beide partijen spreken vaak een verschillende taal. De gemeente heeft een verbindende, faciliterende rol om de aansluiting tussen onderwijs en de arbeidsmarkt te verbeteren. We richten ons op het omzetten van ideeën in concrete plannen aangepast aan bepaalde omstandigheden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan krapte op de arbeidsmarkt in specifieke sectoren en op het behouden van jeugd voor de eigen gemeente. We continueren en intensiveren hiervoor de al lopende projecten en starten nieuwe initiatieven op.

A26.3302 Mede ontwikkelen van lokale leerlijnen

Omschrijving (toelichting)

In samenwerking met onderwijs en bedrijven faciliteren we het opzetten van opleidingen. In 2026 continueren en intensiveren we de lopende projecten. We onderzoeken doorlopend samen met onderwijs en ondernemers de lokale behoefte aan en mogelijkheden voor nieuwe opleidingen.

Wat willen we bereiken?

D25.331 Werken aan talent, werk en een veerkrachtige economie

Omschrijving (toelichting)

In de huidige krappe arbeidsmarkt hebben bedrijven moeite om aan voldoende personeel te komen. Vooral in de logistieke sector is de (seizoens)vraag groter dan het aanbod. Internationale medewerkers vullen openstaande posities, in sectoren met een tekort aan arbeidskrachten, die anders moeilijk in te vullen zijn. Door dit tekort aan arbeidskrachten aan te vullen, dragen internationale medewerkers bij aan de continuïteit en groei van bedrijven en de economie van Waalwijk als geheel. De inzet van internationale medewerkers betekent echter ook iets voor de behoefte aan huisvesting en voorzieningen (bijvoorbeeld zorg, onderwijs) en de daaraan gekoppelde integratie.

Activiteiten

A26.3311 Aan de slag met internationale medewerkers

Omschrijving (toelichting)

We streven in 2026 naar uitrol van het convenant internationale medewerkers. Met het convenant maken we met werkgevers, inleners en huisvesters afspraken op verschillende thema's zoals integratie, gezondheid, onboarding en registratie. Gekoppeld aan het convenant vragen we een financiële bijdrage van werkgevers, inleners en huisvesters om internationale medewerkers in Waalwijk te ondersteunen. Zo zorgen we ervoor dat ondernemers de ruimte houden om te ondernemen en dat tegelijkertijd de internationale medewerkers de ondersteuning krijgen om fijn te wonen, te leven en te werken in de gemeente Waalwijk. Economie werkt hierin nauw samen met het sociaal domein.

Wat mag het kosten?

De lasten en baten van het beleidsveld 3 Economie worden hierna toegelicht, met daarbij:

- De cijfers uit de Jaarrekening 2024, de gewijzigde Begroting 2025 en de Begroting 2026 van lasten en baten met mutaties reserves.

- Een overzicht van de in de Begroting 2026 verwerkte voorstellen, grotendeels afkomstig uit de Kadernota 2026.

- Een toelichting op de verschillen tussen de gewijzigde Begroting 2025 en de Begroting 2026.

De toelichting op de voorstellen uit de Kadernota 2026 is terug te lezen in de [begrotingsapp](#).

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2025	Primaire Begroting 2026
Lasten			
PR301 Straatmarkten	46	71	69
PR303 Economische ontwikkeling	978	495	469
PR304 Bedrijfsloket en -regelingen	1.053	790	784
PR305 Economische promotie	299	284	304
PR853 Grondexpl.bedrijven- en winkelgebieden	2.165	32.945	15.457
PR905 Verblijfsbelasting	5	24	24
PR907 Forensenbelasting	51	46	48
Totaal Lasten	4.597	34.655	17.153
Baten			
PR301 Straatmarkten	0	0	0
PR302 Opbrengst straatmarkten	-28	-33	-34
PR303 Economische ontwikkeling	-296	-44	-44
PR304 Bedrijfsloket en -regelingen	-367	-312	-312
PR305 Economische promotie	0	0	0
PR853 Grondexpl.bedrijven- en winkelgebieden	-757	-32.945	-15.457
PR905 Verblijfsbelasting	-381	-509	-620
PR907 Forensenbelasting	-13	-14	-14
Totaal Baten	-1.843	-33.856	-16.482
Saldo van lasten en baten	2.755	799	672
Onttrekkingen			
PR953 Mutaties reserves beleidsveld 3	-4.177	0	0
PR961 Mutaties reserves GREX beleidsveld 3	-1.613	0	0
Totaal Onttrekkingen	-5.789	0	0
Stortingen			
PR953 Mutaties reserves beleidsveld 3	3.618	0	0
PR961 Mutaties reserves GREX beleidsveld 3	205	0	0
Totaal Stortingen	3.822	0	0
Mutaties reserves	-1.967	0	0
Saldo na mutaties reserves	788	799	672

Voorstellen in begroting verwerkt

Vanuit de Kadernota 2026 zijn de volgende budgetaanpassingen bij dit beleidsveld in de begroting verwerkt.

Toegekende budgetmutaties (bedragen * € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Kadernota 2026				
<u>Nieuwe voorstellen Vitale Stad</u>				
KN26 NV3.15 Routestructuren	18	18	18	18
KN26 NV3.14 Onderhoud Westelijke Langstraat	10	10	10	10
<u>Ombuigingen Vitale Stad</u>				
KN26 Verhogen verblijfsbelasting	-100	-100	-100	-100
Totaal	-72	-72	-72	-72

Toelichting begroting 2026 t.o.v. gewijzigde begroting 2025

Lasten

De lasten zijn in 2026 ten opzichte van de gewijzigde begroting 2025 afgenomen met € 17.500.000.

Naast bovenstaande mutaties uit de Kadernota 2026 is de belangrijkste oorzaak de grondexploitatie:

- De producten 853 grondexploitatie bedrijven- en winkelgebieden en 963 mutaties reserve grondexploitatie dienen in samenhang te worden gezien. Het saldo van deze producten bedraagt € 0.

- Met het opstellen van de begroting worden op deze producten de lasten en baten geraamd op basis van de betreffende jaarschijf zoals deze is opgenomen in de meest recente versie van de [nota grondexploitatie](#). Voor de begroting 2026 is dit de jaarschijf 2026 zoals opgenomen in de nota grondexploitatie behorende bij de jaarrekening 2024. Dit zorgt voor mutaties aan zowel de lasten- als de batenkant binnen dit beleidsveld.

Baten

De baten zijn in 2026 ten opzichte van de gewijzigde begroting 2025 afgenomen met € 17.400.000.

Naast bovenstaande mutatie uit de Kadernota 2026 is de belangrijkste oorzaak de grondexploitatie: zie toelichting hierboven bij lasten.

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 3 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link : [Indicatoren beleidsveld 3](#)

Belangrijkste kaders

[Strategische visie](#)

[Koers Omgevingsvisie](#)

[Economische Verkenning 2025](#)

[Actualisatie centrumvisie Waalwijk 2024](#)

[Detailhandelsvisie Waalwijk 2017](#)

[Masterplan Binnenstad](#)

[Startnotitie Beleidskader vrije tijd 2025](#)

Verbonden partijen

Regio Hart van Brabant
Midpoint Brabant
Parkmanagement Waalwijk BV

Beleidsveld 4 : Onderwijs

Wat houdt dit beleidsveld in?

Dit programma omvat beleid op diverse aspecten binnen de voorschool, het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs, zoals: Passend Onderwijs, leerlingenvervoer en onderwijshuisvesting.

Onderwijsbeleid

Het onderwijsbeleid bestaat uit een aantal onderdelen, waarbij gemeente en onderwijs veelal samenwerken. Deels is dit ingegeven vanuit wettelijke taken (zoals Onderwijsachterstandenbeleid) en deels vanuit lokaal preventief jeugdbeleid.

- Lokaal onderwijsbeleid: binnen de Lokaal Educatieve Agenda zijn met de onderwijsbestuurders doelen gesteld, gerelateerd aan wettelijke taken. Een onderdeel hiervan is het Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) dat is gericht op het voorkomen en terugdringen van onderwijsachterstanden.
- Voorschoolse educatie en -opvang: de voorschoolse educatie is gericht op kinderen die een grotere kans hebben op een achterstand.

Wat willen we bereiken?

D26.410 Gelijke ontwikkelkansen voor alle kinderen, waardoor zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.

In gezamenlijkheid met onderwijs en maatschappelijke partners werken we aan de Lokaal Educatieve Agenda.

Activiteiten

A26.4101 Uitvoering geven aan de activiteiten van de Lokaal Educatieve Agenda 2025 t/m 2028

Binnen de Lokaal Educatieve Agenda 'Gelijke kansen voor ieder kind' 2025 t/m 2028 werken onderwijs, gemeente en partners aan vier ambities:

- Waalwijk Taalrijk (tegengaan van onderwijsachterstanden)
- Preventie en Welzijn
- Talenten
- Burgerschap

Deze vier ambities zijn vertaald in uitvoeringsprogramma's, waarin activiteiten en resultaten zijn opgenomen.

Leerlingzaken

Naast het onderwijsbeleid worden flankerend door de gemeente ook nog specifieke leerlingzaken uitgevoerd op het gebied van leerlingenvervoer en leerplicht.

Wat willen we bereiken?

D25.420 Meer bevorderen van zelfredzaamheid van de leerling in het reizen naar school
Stimuleren van ouders en leerlingen in het gebruiken van eigen vervoer

Activiteiten

A26.4201 Stimuleren van ouders en leerlingen in het gebruiken van eigen vervoer

De verordening leerlingenvervoer kent taxivervoer naar school toe in een aantal specifieke situaties waarin beperkingen, schooltype, afstand, leeftijd en gezinssituatie kunnen meespelen. Taxivervoer is een voorziening die niet bijdraagt aan de ontwikkeling van het kind en die in zekere mate zelfs nadelig is (wegens lange reistijd, files, wachten bij andermans voordeur, kwetsbare stiptheid, drukte in het busje, lang stilzitten, afhankelijkheid van anderen, chauffeurstekort). Leerlingen die getraind worden in zelf fietsen of zelf reizen met bus of trein maken vaak ook op andere vlakken een sprong in zelfvertrouwen en zelfredzaamheid.

In de werkprocessen en met name het hierbij stimuleren van ouders en leerlingen in het gebruik maken van eigen vervoer en leren gebruik maken van openbaar vervoer door leerlingen is er nog winst te behalen. Met de capaciteit die is aangevraagd voor beleid leerlingenvervoer zal een nieuwe verordening leerlingenvervoer worden opgesteld waarbij de nadruk zal liggen op zelfredzaamheid en maatwerk. Gemeenten moeten meer inzetten op onafhankelijk reizen waar mogelijk, met ondersteuning zoals fietsvergoedingen of OV-abonnementen en als laatste optie taxibusjes. Ook moet er beleid worden opgesteld ten aanzien van vervoer van en naar de Taalschool in Vrijhoeve voor vluchtelingen en statushouders.

Wat willen we bereiken?

D26.421 Achterstanden en uitval worden zoveel mogelijk voorkomen.

Activiteiten

A26.4211 Leerlingen stimuleren (weer) naar school te gaan door vroegtijdig te signaleren en in te zetten op preventie en maatwerk.

Onze aanpak tegen schoolverzuim draait om nauwe samenwerking met interne partners (zoals Team Wijz, jeugdtafel en regisseur jeugd en ondermijning) en externe partijen (zoals scholen, Samenwerkingsverband, Tavenu Waalwijk, Contour de Twern, GGD, politie, Raad voor de Kinderbescherming, OM en HALT). Door deze krachtenbundeling kunnen we vroegtijdig signalen oppikken en gericht preventief handelen.

We voeren preventieve verzuimgesprekken, geven voorlichting aan leerlingen en ouders, en nemen deel aan zorgoverleggen in het voortgezet onderwijs. Aan het begin van elk schooljaar stemmen we met scholen de verwachtingen en doelen af. In 2025-2026 starten we met de pilot 'Werkplaats' bij Tavenu, in samenwerking met het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs, gericht op maatwerktrajecten voor thuiszitters.

Onderwijshuisvesting

De gemeente is verantwoordelijk voor de huisvesting van het basis- en voortgezet onderwijs. Dit omvat:

- Nieuwbouw en uitbreiding van schoolgebouwen
- Het opstellen van het programma onderwijshuisvesting
- Het tegengaan van vandalisme

Er is een wetwijziging in voorbereiding: de Wet planmatige aanpak onderwijshuisvesting. Deze wet beoogt een duidelijkere taakverdeling tussen gemeenten en schoolbesturen, en stimuleert een duurzame, toekomstgerichte aanpak van schoolgebouwen. Renovatie wordt hierin een volwaardig alternatief voor nieuwbouw, en het investeringsverbod voor schoolbesturen in het primair onderwijs wordt versoepeld.

De wet verplicht gemeenten tot het opstellen van een Integraal Huisvestingsplan (IHP), dat het huidige Waalwijkse Meerjaren InvesteringsProgramma (MIP) vervangt. Hoewel de beoogde invoeringsdatum 1 augustus 2025 was, is deze voorlopig van de agenda gehaald door het demissionaire kabinet.

Wat willen we bereiken?

D26.420 Duurzame en toekomstbestendige schoolgebouwen

Omschrijving (toelichting)

Het doel van de Wet planmatige aanpak onderwijshuisvesting is om het stelsel van onderwijshuisvesting in het primair en voortgezet onderwijs te verbeteren. Hoewel de precieze inhoud en ingangsdatum van de wet nog niet bekend is, willen we zoveel mogelijk aansluiten op de uitgangspunten en toewerken naar een IHP.

In 2026 gaan we verder met het voorbereiden en realiseren van een aantal onderwijshuisvestingsprojecten.

Activiteiten

A26.4201 Het ontwikkelen van een IHP in overleg met schoolbesturen

Omschrijving (toelichting)

Voor het primair onderwijs in Waalwijk wordt elke vier jaar een MIP opgesteld. Dit plan bevat zowel strategische uitgangspunten als praktische oplossingen voor knelpunten in de schoolhuisvesting. Het MIP wordt samen met de schoolbesturen opgesteld, vanwege de gedeelde verantwoordelijkheden.

Vooruitlopend op de nieuwe wet werken we toe naar een IHP. Een IHP bevat naast de plannen voor de komende 4 jaar, ook de voornemens voor de twaalf daaropvolgende jaren.

A26.4202 Uitbreiding CBS de Brug, Waspik

Omschrijving (toelichting)

De uitbreiding van CBS De Brug is in voorbereiding. Het schoolbestuur treedt op als bouwheer.

A26.4203 Nieuwbouw Kindcentrum Landgoed Driessen**Omschrijving (toelichting)**

De bouw van het nieuwe kindcentrum is gestart. Het gebouw wordt uitgebreid met een gymzaal, extra onderwijsruimte en een ontmoetingsruimte voor de buurt. De oplevering is gepland voor de start van schooljaar 2027-2028.

A26.4204 Vervangende nieuwbouw OBS De Hoef**Omschrijving (toelichting)**

Met schoolbestuur Floriander is overeengekomen dat er voor OBS De Hoef in 2026 gestart wordt met de voorbereidingen voor de nieuwbouw. Oplevering wordt verwacht in 2028.

A26.4205 Vervangende nieuwbouw RKBS De Veste, Waspik**Omschrijving (toelichting)**

De nieuwbouw van basisschool De Veste zit in de voorbereidende fase.

A26.4206 Tijdelijke huisvesting Villa Vlinderhof**Omschrijving (toelichting)**

Villa Vlinderhof maakt sinds 2023-2024 gebruik van tijdelijke units. Vanwege de leerlingengroei is verlenging van de huur aangevraagd voor het huisvestingsprogramma 2026. De procedure hiervoor loopt nog.

Wat mag het kosten?

De lasten en baten van het beleidsveld 4 Onderwijs worden hierna toegelicht, met daarbij:

- De cijfers uit de Jaarrekening 2024, de gewijzigde Begroting 2025 en de Begroting 2026 van lasten en baten met mutaties reserves.

- Een overzicht van de in de Begroting 2026 verwerkte voorstellen, grotendeels afkomstig uit de Kadernota 2026.

- Een toelichting op de verschillen tussen de gewijzigde Begroting 2025 en de Begroting 2026.

De toelichting op de voorstellen uit de Kadernota 2026 is terug te lezen in de [begrotingsapp](#).

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2025	Primaire Begroting 2026
Lasten				
PR401	Leerlingenvervoer	1.594	1.637	1.660
PR402	Leerplicht	216	212	216
PR403	Openbare basisonderwijs excl.huisvesting	0	1	1
PR404	Bijzonder basisonderwijs excl.huisvest.	34	27	27
PR406	Huisvesting openbaar basisonderwijs	361	395	774
PR407	Huisvesting bijzonder basisonderwijs	1.852	2.165	2.101
PR408	Huisvesting speciaal basisonderwijs	123	137	102
PR409	Huisvesting voortgezet onderwijs	2.234	2.539	2.372
PR410	Huisvesting onderwijs algemeen	229	197	187
PR411	Lokaal onderwijsbeleid	2.170	2.035	1.740
PR412	Volwasseneneducatie	1	1	1
PR610	Kinderopvang	609	730	734
Totaal Lasten		9.423	10.076	9.916
Baten				
PR401	Leerlingenvervoer	-24	-2	-2
PR406	Huisvesting openbaar basisonderwijs	-88	-91	-93
PR407	Huisvesting bijzonder basisonderwijs	-213	-347	-397
PR409	Huisvesting voortgezet onderwijs	-12	0	0
PR411	Lokaal onderwijsbeleid	-1.548	-1.525	-1.365
PR610	Kinderopvang	-50	-54	-55
Totaal Baten		-1.936	-2.019	-1.913
Saldo van lasten en baten		7.487	8.056	8.003
Onttrekkingen				
PR954	Mutaties reserves beleidsveld 4	-1.327	-534	-408
Stortingen				
PR954	Mutaties reserves beleidsveld 4	1.185	0	0
Mutaties reserves		-142	-534	-408
Saldo na mutaties reserves		7.345	7.523	7.595

Voorstellen in begroting verwerkt

Vanuit de Kadernota 2026 zijn de volgende budgetaanpassingen bij dit beleidsveld in de begroting verwerkt.

Toegekende budgetmutaties (bedragen * € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Kadernota 2026				
<u>Onontkoombaarheden Mens en Samenleving:</u>				
KN26 O2.01 Bekostigen projecten onderwijshuisvesting CBS de Brug	2	2	2	2
KN26 O2.02 Verlenging tijdelijke huisvesting Villa Vlinderhof	21	107	0	0
KN26 O2.02 Verlenging tijdelijke huisvesting Villa Vlinderhof (dekking Reserve Integratie en huisvesting noodverblijfsituaties)	-21	-107	0	0
<u>Basis op orde Mens en Samenleving:</u>				
KN26 O2.04 Beleidsmedewerker onderwijs en leerlingenvervoer	62	62	62	62
Totaal	64	64	64	64

Toelichting begroting 2026 t.o.v. gewijzigde begroting 2025

Lasten

In 2026 nemen de lasten ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2025 per saldo af met € 185.000. Deze daling is het resultaat van een toename van € 64.000 als gevolg van de voorstellen uit de Kadernota 2026, gecombineerd met een afname van de overige lasten op beleidsveld 4 van € 249.000.

De belangrijkste oorzaken hiervoor zijn:

- *Eenmalige middelen Waalwijk Stad van Kennis en Talent (2025)*
In 2025 zijn eenmalige middelen beschikbaar gesteld in het kader van het coalitieakkoord 2022–2026. Het gaat om een totaalbedrag van € 139.000, inclusief middelen die zijn overgeheveld uit voorgaande jaren. Omdat dit incidentele middelen waren, vallen deze lasten in 2026 weg.
- *Nationaal Programma Onderwijs (2025)*
Daarnaast zijn in 2025 uitgaven geraamd die verband houden met een ontvangen subsidie van € 160.000 in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs. Dit programma, gestart in 2021, is bedoeld om de gevolgen van de coronacrisis voor leerlingen te beperken. Via de gemeenten ontvangen scholen in het primair en voortgezet onderwijs middelen om leerachterstanden in te halen en te investeren in zowel de sociaal-emotionele als cognitieve ontwikkeling van leerlingen. Aangezien het een niet-structureel investeringsprogramma betreft, komen deze lasten in 2026 te vervallen.

Baten

De baten laten in 2026 een afname zien van € 106.000 ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2025.

De belangrijkste oorzaken hiervoor zijn:

- *Nationaal Programma Onderwijs (2025)*
In 2025 is een subsidie van € 160.000 ontvangen in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs. Deze middelen waren incidenteel en keren in 2026 niet terug, wat leidt tot lagere baten in dat jaar.

- *Indexering van opbrengsten (2026)*
Daartegenover staat dat in 2026 de reguliere opbrengsten zijn geïndexeerd. Dit heeft een positief effect op de begroting en zorgt voor hogere inkomsten ten opzichte van 2025.

Reserves

In 2026 zijn de stortingen en onttrekkingen aan de reserves per saldo € 126.000 lager dan in de gewijzigde Begroting 2025. Het verschil wordt vooral verklaard doordat er in 2025 sprake was van een hogere onttrekking. Die betrof onder meer de dekking van het programma Braindrain/Kennis (€ 100.000) en het programma Waalwijk stad met kennis en talent (€ 44.000). In 2026 vindt daarentegen een hogere onttrekking plaats van € 21.000 voor de verlenging van de tijdelijke huisvesting van Villa Vlinderhof. Ondanks deze toevoeging blijft het totale saldo aan stortingen en onttrekkingen in 2026 lager dan in 2025.

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 4 (verzuim, schoolverlaters) zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link: [Indicatoren beleidsveld 4](#)

Belangrijkste kaders

[Nota Lokaal Educatieve Agenda 2025-2028](#)

[Waalwijk Taalrijk beleidskader 2025-2028](#)

[MIP Onderwijshuisvesting 2022-2025](#) (wordt in 2026 vervangen een IHP)

Verbonden partijen

In dit beleidsveld zijn geen verbonden partijen.

Beleidsveld 5 : Sport, cultuur en recreatie

Wat houdt dit beleidsveld in?

Vrije tijd levert een bijdrage aan de opgaven waar we de komende jaren als gemeente voor staan:

1. Sturen op Brede Welvaart
2. Bouwen aan een verbonden samenleving
3. Benutten van de kracht van verscheidenheid.

We streven naar aansluiting van het aanbod van sport, cultuur, erfgoed, recreatie en toerisme in Waalwijk op de behoeften van inwoners, ondernemers en bezoekers. Kortom, de kruisbestuiving tussen deze verschillende beleidsvelden en domeinen maakt Waalwijk tot een bruisende plek waar sport, cultuur, recreatie, toerisme en erfgoed hand in hand gaan. Waarbij "groen" een ondersteunende rol heeft in het verbeteren van de leefomgeving.

Met 'Levendig Waalwijk' werken we aan een integraal beleidskader voor deze sectoren, met de volgende ambities:

1. We versterken de sociale veerkracht van onze inwoners en gemeenschappen/samenleving.
2. Er zijn meer gezonde en gelukkige Waalwijkers.
3. We zijn aantrekkelijker voor ondernemers, inwoners en bezoekers.
4. Door het verbeteren van de huidige voorzieningen zijn we aantrekkelijker als vestigingsgemeente.
5. We bieden voldoende locaties en/of activiteiten, waarbij erfgoed een rol kan spelen, om te recreëren, te vestigen en te verblijven.

Begin 2026 leggen we de laatste hand aan het beleidskader. Vervolgens is er een verfijning nodig in de vorm van uitvoeringsprogramma('s). In 2026 brengen we in beeld welke activiteiten er de komende jaren in de uitvoering nodig zijn voor Levendig Waalwijk. We hanteren daarbij de ambities en doelstellingen zoals benoemd in de Startnotitie Levendig Waalwijk en hanteren een reikwijdte tot 2030. We beschrijven in dit beleidsveld dan ook met name de doelstellingen en activiteiten die nodig zijn voor afronding van een integraal beleidskader, met breed gedragen uitvoeringsprogramma('s), te komen en om de lopende ambities waar te maken.

Sociaal

Vrije tijd draagt bij aan twee ambities uit de koers Samen Redzaam:

- We versterken de sociale veerkracht van onze inwoners en gemeenschappen/samenleving.
- Er zijn meer gezonde en gelukkige Waalwijkers.

De nadere uitwerking van de koers, staat beschreven in beleidsveld 6 'Sociaal domein', Met een uitgebreid en divers vrijetijdsaanbod, dat voldoende bekendheid kent, versterken we de sociale basis.

Wat willen we bereiken?

D26.510 Er is een vrijetijdsaanbod dat de sociale basis van onze inwoners versterkt

Omschrijving (toelichting)

Het vrijetijdsaanbod is meer dan een invulling van vrije tijd. Het bevordert verbondenheid tussen inwoners, verenigingen en organisaties. Deelname draagt bij aan een fitter, gelukkiger en minder eenzaam leven.

We bieden een inclusief aanbod dat aansluit bij de behoeften van alle inwoners, met extra aandacht voor moeilijk bereikbare doelgroepen en jongeren. Door inwoners actief te betrekken en vraaggericht toe te leiden naar sport-, beweeg- en cultuuraanbod, stimuleren we brede deelname en betrokkenheid.

Activiteiten

A26.5101 Vertalen van het beleidskader Levendig Waalwijk in de benodigde uitvoeringsprogramma's.

Omschrijving (toelichting)

Om onze ambities te realiseren, is het essentieel om het beleidskader te vertalen naar een of meerdere uitvoeringsprogramma's. Dit betekent:

- Doelen concretiseren: we zetten algemene beleidsdoelen om in meetbare acties en resultaten.
- Samenhang creëren: we stemmen verschillende initiatieven op het gebied van cultuur, sport, recreatie en erfgoed op elkaar af.
- Inclusie: we ontwikkelen specifieke activiteiten voor bijvoorbeeld jongeren, ouderen en/of mensen met een beperking.
- Partners betrekken: Samenwerking met inwoners, verenigingen, scholen en andere lokale partners wordt structureel ingebed.
- Monitoring en bijsturing: Heldere indicatoren en evaluatiemomenten zorgen ervoor dat we kunnen bijsturen waar nodig.
- Financieel: we kijken kritisch naar het activiteitenaanbod en hoe we zoveel mogelijk binnen de huidige middelen aan het beleidskader opvolging kunnen geven.

Zo zorgen we ervoor dat Levendig Waalwijk niet alleen een beleidskader op papier blijft, maar zichtbaar en voelbaar wordt in de leefwereld van onze inwoners, ondernemers en bezoekers. De uitvoeringsprogramma's dragen bij aan alle doelstellingen uit het beleidskader Levendig Waalwijk.

A26.5102 We zetten professionals in om optimale aansluiting te vinden tussen het vrijetijdsaanbod en de behoeften van verschillende doelgroepen.

Omschrijving (toelichting)

Buurtsportcoaches, cultuurcoaches en combinatiefunctionarissen worden vanuit de Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC) ingezet, met als doel om inwoners te stimuleren om acties deel te nemen aan sport, bewegen en cultuur. We bekijken in 2026 hoe we de BRC-regeling optimaal in kunnen blijven zetten. Onze verenigingsondersteuner ondersteunt sport- en culturele verenigingen bij vraagstukken.

In 2026 en 2027 zetten we vanuit de BRC extra in op muziek- en culturele activiteiten voor jongeren. We zorgen ervoor dat de behoeften van inwoners op cultureel gebied wordt omgezet in aanbod, door samen te werken met de culturele partners.

A26.5103 We realiseren jaarlijks minimaal één cultureel/kunstzinnig project waarbij inwoners betrokken worden

Omschrijving (toelichting)

In samenwerking met de culturele partners organiseren we jaarlijks een activiteit waarmee we inwoners, die zelf niet snel gebruik maken van het Waalwijks Vrijetijdsaanbod, mee laten doen om de stap naar een culturele activiteit laagdrempeliger te maken.

A26.5104 Toepassen Impact gericht subsidiëren

Omschrijving (toelichting)

We onderzoeken in 2026 in welke mate vrije tijd bijdraagt aan de maatschappelijke en vrijetijdsdoelstellingen voor onze inwoners en hoe dit middels afspraken binnen de subsidieregelingen vormgegeven kan worden. Hierbij wordt de methodiek Impact Gericht Subsidiëren zoveel als mogelijk toegepast. Dit wordt uiteindelijk in de subsidieregeling van 2027 nader uitgewerkt.

Voor de verantwoording van deze activiteit wordt verwezen naar Beleidsveld 6 – onderdeel 2 – doelstelling 3 – activiteit 1

Wat willen we bereiken?

D26.520 Een grotere deelname aan vrijetijdsactiviteiten door alle inwoners

Omschrijving (toelichting)

Door onze inwoners meer te betrekken bij het huidige aanbod en meer vraaggericht de toeleiding en begeleiding naar sport- beweeg- en cultuuraanbod te creëren willen we inwoners stimuleren meer mee te doen aan het vrijetijdsaanbod.

Activiteiten

A26.5201 Vergroten van het bereik en de zichtbaarheid van het lokale vrijetijdsaanbod

Omschrijving (toelichting)

We zetten in op het versterken van de zichtbaarheid van het culturele, sportieve en recreatieve aanbod in Waalwijk. Door structureel te investeren in de promotie van de gemeentelijke activiteitenkalender, vergroten we het bereik onder verschillende doelgroepen. Dit doen we onder andere door samenwerking met culturele en sportieve partners, het beschikbaar stellen van een digitale versie en regelmatige publicatie in lokale media. Zo zorgen we ervoor dat inwoners beter geïnformeerd zijn over het diverse aanbod – van theatervoorstellingen en sportlessen tot bibliotheekactiviteiten en evenementen – en stimuleren we deelname en betrokkenheid.

Wat willen we bereiken?

D26.530 Een inclusiever vrijetijdsaanbod voor doelgroepen die nu nog niet, of onvoldoende, worden bereikt waarbij we ons ook richten op jongeren

Omschrijving (toelichting)

Door een passend aanbod de creëren waarmee alle doelgroepen bereikt kunnen worden, zorgen we ervoor dat iedere inwoner van Waalwijk deel kan nemen aan vrijetijdsactiviteiten

Activiteiten

A26.5301 In samenwerking met de jongerenambassadeurs onderzoeken we in welke mate de -door hen aan de raad gepresenteerde- plannen passend zijn binnen het beleidskader levendig Waalwijk

Omschrijving (toelichting)

De jongerenambassadeurs hebben in 2025 een onderzoek gedaan naar de behoeften van jongeren binnen gemeente Waalwijk in het kader van vrijetijdsbesteding. Daarbij hebben zij een aantal adviezen uitgebracht. Deze adviezen worden in 2026 onderzocht en besproken waarbij het uitgangspunt is zoveel mogelijk activiteiten uit te voeren, mits deze passen binnen de doelstellingen van het beleidskader.

A26.5302 Uitbreiding van muziek- en culturele activiteiten voor jongeren.

Omschrijving (toelichting)

We breiden het aanbod van muziek- en culturele activiteiten voor jongeren uit waarbij we zorgen dat er een brug wordt geslagen tussen jongeren en het huidige culturele aanbod. De behoeften van jongeren op cultureel gebied wordt omgezet in aanbod, door samen te werken met de culturele partners.

Vrijetijdseconomie

We zijn aantrekkelijker voor ondernemers, inwoners en bezoekers: Vrije tijd maakt Waalwijk aantrekkelijk voor inwoners en bezoekers. Ook levert het een bijdrage aan de lokale economie. Met name de beleidsvelden cultuur, erfgoed, recreatie en toerisme leveren een belangrijke bijdrage aan de lokale economie, werkgelegenheid en promotie voor de gemeente. Zie ook beleidsveld 3.

Door het aanbod van culturele voorzieningen zoals Theater de Leest en het Schoenenkwartier, (cultuurhistorisch) erfgoed, beleving in de natuur en de diversiteit aan onder andere fiets- en wandelroutes zorgen we ervoor dat er een gevarieerd aanbod is voor zowel de inwoner, de bezoeker als de ondernemer om zich hier te vestigen.

Wat willen we bereiken?

D26.520 Aantrekken van meer toerisme en verbeteren van recreatieve voorzieningen.

Omschrijving (toelichting)

We creëren en behouden het voorzieningenaanbod waarmee inwoners en bezoekers meer aangetrokken worden tot Waalwijk. Daarnaast krijgen ondernemers ruimte om hierop aan te sluiten en zich te vestigen. Deze aantrekkingskracht bevindt zich in zowel het stadshart van Waalwijk als aan de Leisure boulevard, in de kernen en deels ook in natuur- en recreatiegebieden.

Activiteiten

A26.5201 Recreatief-toeristische activiteiten onder de aandacht brengen en blijven ontwikkelen in samenwerking met RBT De Langstraat

Omschrijving (toelichting)

Het Regionaal Bureau voor Toerisme (RBT) De Langstraat fungeert als de Destination Marketing Organisatie (DMO) voor de regio De Langstraat, waaronder ook Waalwijk valt. Het RBT zet zich in om recreatieve en toeristische voorzieningen in de regio onder de aandacht te brengen bij bezoekers uit Brabant, maar ook uit de rest van Nederland, België en Duitsland. Dankzij de samenwerking met Brabant Partners beschikt het RBT over een groot bereik, waarmee het Waalwijk effectief kan promoten als aantrekkelijke bestemming. Deze promotie draagt bij aan een toename van het aantal bezoekers, hogere bestedingen, meer overnachtingen en extra werkgelegenheid in de regio. Om het maximale effect te bereiken, is het essentieel dat alle nieuwe activiteiten en voorzieningen – zoals routes of evenementen – in nauwe samenwerking met het RBT worden ontwikkeld. Zo zorgen we ervoor dat deze initiatieven op de juiste manier worden gepositioneerd en gepromoot, met optimaal resultaat voor de gemeente en haar inwoners

A26.5202 We continueren de opstartsubsidie van het Schoenenkwartier om de bedrijfsvoering te stabiliseren.

Omschrijving (toelichting)

Om het Schoenenkwartier te versterken als toeristische trekpleister, investeren we in een stabiele en toekomstbestendige bedrijfsvoering. Dit stelt ons in staat om de zichtbaarheid van het museum te vergroten via een gerichte PR-strategie. In samenwerking met het Regionaal Bureau voor Toerisme De Langstraat en BrabantPartners richten we ons op het aantrekken van bezoekers uit de regio, Nederland en daarbuiten.

A26.5203 Kwalitatief behouden en waar mogelijk groeien in het aantal kilometers aan fiets- en wandelroutes

Omschrijving (toelichting)

In samenwerking met diverse organisaties (waaronder het RBT) en interne beleidsthema's (o.a. cultuur, erfgoed, kunst en sport) wordt bekeken of er aanpassingen nodig zijn in het fiets- en wandelknooppunten netwerk. Daarnaast onderzoeken en/of ontwikkelen we nieuwe routes. Dit netwerk en de routes dragen bij aan het aantal recreatieve activiteiten en bewegen in de openbare ruimte.

Leefomgeving

Door het verbeteren van de huidige voorzieningen en het realiseren van voldoende locaties en/of activiteiten, waarbij erfgoed een rol kan spelen, zijn we een gemeente om te recreëren, te vestigen en te verblijven

Door een goede variatie in het voorzieningenaanbod creëren we de mogelijkheid dat inwoners en bezoekers (laagdrempelig) deel kunnen nemen aan het vrijetijdsaanbod.

Wat willen we bereiken?

D26.530 Versterken en verbeteren van het voorzieningenniveau, zowel sociaal, economisch als ecologisch

Omschrijving (toelichting)

Door te investeren in toegankelijke, veilige, duurzame en inspirerende plekken – zoals sportvelden en culturele ontmoetingsplekken – versterken we de leefbaarheid van onze gemeente en bevorderen we ontmoeting, beweging en ontspanning voor iedereen.

Activiteiten

A26.5301 Sportpark de Gaard wordt klimaat-adaptief

Omschrijving (toelichting)

Om toekomstige wateroverlast op het laaggelegen sportpark te voorkomen én om beter om te gaan met droogte en beregeningsverboden van het waterschap, zijn we al een aantal jaren aan het werken aan slimme wateroplossingen. We realiseren een waterberging waarmee in droge perioden de sportvelden duurzaam kunnen worden beregend. Hiermee transformeren we sportpark De Gaard in 2026 tot een zogeheten?blauw sportpark?– een toekomstbestendig sportpark dat inspeelt op de gevolgen van klimaatverandering

A26.5302 Starten met de realisatie van sporthal Waspik

Omschrijving (toelichting)

Geruime tijd geleden heeft de raad besloten in Waspik een nieuwe sporthal te bouwen. De start heeft vertraging opgelopen vanwege het locatieonderzoek. Het College heeft in 2025 een locatie aangewezen, waarna de raad heeft verzocht een locatieonderzoek te doen naar de locatie aan de Stadhoudersdijk. In 2026 wordt een definitieve locatiekeuze verwacht en stellen we een programma van eisen op voor de nieuwe sporthal.

A26.5303 We dragen bij aan de nieuwbouw van de kleedkamers bij WSC

Omschrijving (toelichting)

De kleedkamers van WSC zijn gedateerd en verkeren niet in goede staat. Na gedegen onderzoek en overleg met WSC is er gekozen voor nieuwbouw van deze kleedkamers. We leveren een bijdrage aan de nieuwbouw, waarna de kleedkamers, na realisatie, in eigendom komen van de vereniging.

A26.5304 Doorontwikkelen van de bibliotheek in BaLaDe

Omschrijving (toelichting)

In BaLaDe willen we de (huidige) bibliotheek transformeren van een “place-to-bieb” naar een volwaardige bibliotheekvoorziening. Door samen te werken met partners in BaLaDe kunnen we elkaar versterken en het activiteitenaanbod van diverse partners elkaar aan laten vullen.

A26.5305 Visie op het gebied rondom Zidewinde opstarten

Omschrijving (toelichting)

Na invulling van de beleidskaders Levendig Waalwijk en Samen Redzaam, starten we in de 2e helft van 2026 met een onderzoek voor een visie op het gebied Zidewinde. Hiervoor stellen we een meerjarenplan op.

A26.5306 Invulling gebouwen 2 en 3 Baanbrekers**Omschrijving (toelichting)**

We onderzoeken de mogelijkheden voor een maatschappelijke invulling van gebouwen 2 en 3, met specifieke aandacht voor vrijetijdsbesteding.

Deze verkenning richt zich op actuele beleidsontwikkelingen, maatschappelijke initiatieven en de ruimtevrage.

Doel is om te komen tot een breed gedragen voorstel voor een maatschappelijke, culturele of sportieve bestemming. Daarbij worden ook de benodigde investeringen voor ingebruikname in kaart gebracht.

A26.5307 Renovatie sportvoorzieningen**Omschrijving (toelichting)**

We starten in 2026 met de renovatie van de top laag van de atletiekbaan bij ACW'66. We voeren ook een renovatie uit op het hoofdveld van KMHC Waalwijk. Beide activiteiten worden uitgevoerd vanuit het regulier onderhoud waarmee we deze sportvoorzieningen verbeteren.

Wat willen we bereiken?

D26.531 Aantrekkelijker maken van de openbare ruimte (sport, kunst en cultuur)

Omschrijving (toelichting)

We willen onze voorzieningen in de openbare ruimte aantrekkelijker maken voor sport, cultuur en recreatie, zodat inwoners en bezoekers worden gestimuleerd om actief deel te nemen aan een gezond, sociaal en cultureel leven.

Activiteiten

A26.5311 Cultuur en bewegen in de openbare ruimte uitbreiden door het renoveren van minimaal 3 locaties en een nieuwe locatie te ontwikkelen in 2026 en 2027.**Omschrijving (toelichting)**

In 2025 heeft de raad een extra budget van € 500.000 beschikbaar gesteld ten behoeve van het verbeteren en ontwikkelen van nieuwe voorzieningen in de openbare ruimte. In de periode 2026 en 2027 zullen diverse locaties verbeterd worden en zal er, in samenhang met het speelruimteplan, een nieuwe locatie worden ontwikkeld.

A26.5312 Het (her)plaatsen van kunst in de openbare ruimte en het ontwikkelen van een betere informatievoorziening van de kunst in de openbare ruimte.**Omschrijving (toelichting)**

We herplaatsen in 2026 minimaal 1 kunstwerk, daarnaast wordt het nieuwe kunstspeelobject geplaatst (Winterdijk) en wordt er gewerkt aan een betere ontsluiting van de informatie bij kunstwerken en monumentale objecten.

A26.5313 Uitvoering geven aan Totaalvisie Recreatiegebied Het Hoefsvan**Omschrijving (toelichting)**

De komende jaren gaan we gefaseerd uitvoering geven aan Totaalvisie Recreatiegebied Het Hoefsvan. We zetten onder andere in op zonering, informatievoorziening, openbare sportvoorzieningen, de VISparel, regels rondom (loslopende) honden en natuur.

A26.5314 Uitvoering speeltuinen 2026 (wat staat er op de planning)

Omschrijving (toelichting)

Het is belangrijk dat iedereen buiten kan sporten, spelen, bewegen en ontdekken. Daarom gaan we de komende jaren bestaande speel- en sportvoorzieningen in onze gemeente opknappen of vernieuwen.

Locaties waarvoor de uitvoering gepland staat in 2026:

- President Kennedystraat Sprang-Capelle
- Van Steenhuijsstraat Sprang-Capelle
- Van Raveschotstraat Sprang-Capelle
- Schrevelstraat Sprang-Capelle
- Willaertpark (voetbalkooi) Waalwijk

Locaties waarvoor de voorbereidingen in 2026 starten:

- Amstel (voetbalkooi) Waalwijk
- Leeuwerik Waspik
- Wilgenplantsoen Waspik
- Max Regeerpark Waalwijk
- Tweede Zeine (crossbaan) Waalwijk
- St. Antoniusplein Waalwijk

Wat willen we bereiken?

D26.532 Verbeteren van het faciliteren van evenementen, rekening houdend met de leefomgeving.

Omschrijving (toelichting)

Evenementen zijn een manier om locaties levendig te maken. Daarnaast zorgen evenementen ervoor dat er reuring ontstaat en is het een plaats waar mensen elkaar ontmoeten. Wel moet er rekening gehouden worden met het feit dat evenementen ook overlast kunnen geven. Overlast in een wijk, maar ook de ecologische voetafdruk dat een evenement achter kan laten. Doel is om een goede mix te creëren van evenementen voor verschillende doelgroepen, waarbij rekening gehouden wordt met de omgeving.

Activiteiten

A26.5321 Ontwikkelen van nieuwe beleidsregels voor evenementen

Omschrijving (toelichting)

We onderzoeken welke beleidsregels in de evenementennota's uit 2016 en 2020 geactualiseerd moeten worden en welke regels behouden moeten blijven binnen "Levendig Waalwijk".

Wat willen we bereiken?

D26.533 Versterken van het voorzieningenniveau op gebied van erfgoed

Omschrijving (toelichting)

Erfgoed vertelt ons waar we vandaan komen en wie we zijn. Het vormt een brug tussen verleden en heden, zorgt voor kennisoverdracht en nodigt uit tot dialoog en reflectie. Om deze waardevolle verhalen en kennis toegankelijk te maken voor een breed publiek, is het essentieel dat erfgoedcollecties digitaal beschikbaar zijn.

Door digitalisering maken we het erfgoed zichtbaar (vindbaar en beleefbaar voor het publiek), bruikbaar (koppelbaar aan andere erfgoed informatie en geschikt voor educatie en onderzoek), en houdbaar (duurzaam opgeslagen en toekomstbestendig). Zo zorgen we ervoor dat erfgoed niet alleen bewaard blijft, maar ook gebruikt wordt door nieuwe generaties.

Activiteiten

A26.5331 Ontwikkelen van educatie erfgoedprogramma's voor jongeren met (digitale) verhalen en kennis van ouderen

Omschrijving (toelichting)

We gaan actief educatieve programma's voor scholen en andere groepen opzetten om kinderen en jongeren kennis te laten maken met het verhaal en de geschiedenis van Waalwijk. Daarbij maken we een koppeling met (digitale) verhalen en kennisoverdracht van erfgoed door ouderen.

A26.5332 Het verhaal van Waalwijk digitaal ontsluiten

Omschrijving (toelichting)

We gaan het verhaal van Waalwijk (onze erfgoed verzameling) digitaal beleefbaar, zichtbaar en koppelbaar maken. Storymapping zou hier een hulpmiddel bij kunnen zijn. Veel organisaties hebben erfgoed digitaal beschikbaar gemaakt, maar deze stukjes geschiedenis liggen verspreid over verschillende websites en platforms. Voor wie ernaar zoekt, is het vaak lastig te vinden. We willen de verzameling in beeld brengen en met elkaar gaan verbinden via afspraken, standaarden en voorzieningen.

A26.5333 We nemen deel aan activiteiten/evenementen die bijdragen aan kennisoverdracht van erfgoed

Omschrijving (toelichting)

We dragen actief bij aan structurele activiteiten om kennisoverdracht te activeren en stimuleren, zodat de kennis overgedragen wordt aan nieuwe generaties. Denk aan het faciliteren van Open monumentendag, Nationale Molendag, Religieuze gebouwen, Wet Blue en de Leerroute

A26.5334 Verduurzaming van fysiek erfgoed

Omschrijving (toelichting)

Waardevol erfgoed wordt behouden, beschermd, versterkt en vernieuwd om door te geven aan volgende generaties. Dit gaat om o.a. gebouwen, wegenstructuren, wijken, zichtlijnen en de positie in de maatschappij. Hiervoor worden bijzondere elementen zoals rijksbeschermd stads- en dorpsgezichten beschermd en ontwikkelingen worden beter zichtbaar en beleefbaar gemaakt. Daarnaast wordt er ook gekeken naar nieuwe functies in monumentale panden, zodat deze toch een bijdrage kunnen leveren aan de samenleving.

A26.5335 Beleefbaar maken van de schans aan de Winterdijk

Omschrijving (toelichting)

Naar aanleiding van de motie 'Terugbrengen Oude Schans' van 3 april 2025 is er een onderzoek gestart naar de mogelijkheden. In samenwerking met Staatsbosbeheer, Waterschap Brabantse Delta en Platform Langstraat zijn we aan het onderzoeken of het mogelijk is om een variant van de oorspronkelijk Schans terug te brengen aan de Winterdijk. Wanneer er een ontwerp gevonden is dat passend is voor alle partijen én wanneer financiering mogelijk is, kan er gestart worden met de realisatie in 2026.

A26.5336 De Westelijke Langstraat als recreatief en natuurhistorisch gebied beleven

Omschrijving (toelichting)

De Westelijke Langstraat is een belangrijk natuurgebied waar erfgoed, cultuurhistorie, natuur en recreatie samenkomen. Door het Natura-2000 gebied liggen wandelpaden om het gebied te zien en beleven. Het verhaal van de Westelijke Langstraat wordt rondom deze wandelpaden verteld. In samenwerking met partners als Staatsbosbeheer wordt dit verhaal nog beleefbaarder gemaakt. Het gebied wordt ook toegankelijker gemaakt, denk aan veilige oversteekplekken en (duidelijke) parkeerplaatsen.

Openbaar groen

In onze gebouwde omgeving maken we ook meer ruimte voor groen, bijvoorbeeld door het vervangen van tegels door groen. We werken aan het kwantitatief en kwalitatief verbeteren van het groen en water zodat we klimaatbestendig zijn en profiteren van een hoge biodiversiteit. Dit draagt bij aan de brede welvaart doordat het de gezondheid en het welbevinden van onze inwoners verhoogt. Zij leven hierdoor in een veilige omgeving waar hitte, droogte en wateroverlast worden beperkt.

In onze gemeente willen we toe naar een basis waarbij mensen en natuur samenleven en er sprake is van voldoende biodiversiteit, in zowel het buitengebied, in (hoog)stedelijk gebied als in de natuurgebieden Westelijke Langstraat en Loonse en Drunense Duinen. Zo kan onze gemeente uitgroeien tot een krachtig ecosysteem met natuurlijk groen en een robuuste groenblauwe dooradering. Dit komt niet alleen de natuur ten goede maar ook de leefbaarheid en gezondheid van onze inwoners.

Voor de natuurgebieden werken we met de provincie en andere gebiedspartners samen in de Groenblauwe Gebiedsgerichte Aanpak (GGA). Zie programma Duurzaamheid, onderdeel 2.

Wat willen we bereiken?

D26.561 Het vergroten van het groen areaal in de gemeente, aaneengesloten groene structuren creëren die zorgen voor een prettig leefklimaat voor zowel mens als dier.

Omschrijving (toelichting)

In de gemeentelijke reconstructieplannen en ruimtelijke initiatieven nemen wij concrete maatregelen om deze doelstellingen te realiseren. Daarnaast zijn er acties en projecten die bedrijven en bewoners aansporen om bij te dragen aan de vergroening.

Activiteiten

A26.5611 Verbinding door versterking groenstructuur centrum**Omschrijving (toelichting)**

In nauwe samenwerking met de Bedrijveninvesteringszone (BIZ) en als onderdeel van hun meerjarenprogramma investeren we – met cofinanciering – in het verbeteren van de verblijfskwaliteit in het centrum. De BIZ neemt hierbij het voortouw bij kleinschalige ingrepen, terwijl grotere groenprojecten met een opvallende impact, zoals de herinrichting van de Stationsstraat, voortkomen uit een integraal masterplan voor het gehele centrumgebied.

In 2026 ronden we de inrichting van de groene ruimte rondom het Krophollercomplex af. Dit gebeurt gelijktijdig met de tweede fase van de herinrichting van de centrumtree, die aansluit op de woningbouw die in 2025 is gestart, en de herinrichting van de Winterdijk. Bij de herontwikkeling van de Els versterken we de groenstructuur door een 'groen tweede maaiveld' te realiseren bovenop de commerciële functies. Dit maaiveld ontsluit de woningen en vormt een openbaar gebied dat voldoet aan de actuele beleidsnormen voor klimaatadaptatie, leefbaarheid en duurzaamheid.

A26.5612 Door het uitvoeren van de Groen-pijler van Grote Oogst wordt het bedrijventerrein vergroend

Omschrijving (toelichting)

In 2026 geven we verder uitvoering aan de projecten en activiteiten uit het plan van aanpak Grote oogst. Dit plan zet in op de 3 pijlers van het programma Duurzaamheid. Met betrekking tot de pijler groen spitsen de activiteiten zich toe op het aanplanten van bomen en heesters, het uitbreiden van het ecologisch bermbeheer en het stimuleren van bedrijven en ondernemers om te vergroenen. Om een klimaatadaptiever en biodiverser bedrijventerrein te worden.

A26.5613 EVZ Eendennest

Omschrijving (toelichting)

De natuur van de Westelijke Langstraat is niet alleen een solitair gebied. Er zijn ook verbindingen nodig tussen gebieden voor versterking van de biodiversiteit. Daarom willen we in het kader van GGA Westelijke Langstraat een Ecologische Verbindingszone (EVZ) realiseren tussen de Westelijke Langstraat en natuurgebied Eendennest (hierna: EVZ Eendennest). Dit is een EVZ van circa 1,35 km welke vorm moet krijgen door een verbinding van een nat kralensnoer (diverse poelen) met moeraszone (plas dras oevers). Samen met het waterschap werken we in 2026 aan de voorbereidingen van de EVZ Eendennest om tot realisatie te komen, naar verwachting in 2027.

A26.5614 Project Bakenbomen

Omschrijving (toelichting)

Een aantal jaren geleden is in een bestuurlijk overleg uitgesproken dat er de intentie is om deel te nemen aan het project Bakenbomen. Dit project wordt uitgevoerd door het Rijk, Provincies en gemeenten gezamenlijk. Er zullen bakenbomen worden gepland langs de gehele bedijkte oever van de Maas vanuit cultuurhistorisch oogpunt. Het onderhoud wordt voor een periode van 100 jaar afgekocht. Rijkswaterstaat, de eigenaar van de grond is in gesprek met de partners over de manier waarop het onderhoud wordt georganiseerd.

A26.5615 Actualiseren hondenbeleid

Omschrijving (toelichting)

In 2026 wordt het hondenbeleid geactualiseerd. Daarbij wordt gekeken naar zowel de juridische, financiële en fysieke consequenties.

Wat mag het kosten?

De lasten en baten van het beleidsveld 5 Sport, cultuur en recreatie worden hierna toegelicht, met daarbij:

- De cijfers uit de Jaarrekening 2024, de gewijzigde Begroting 2025 en de Begroting 2026 van lasten en baten met mutaties reserves.
- Een overzicht van de in de Begroting 2026 verwerkte voorstellen, grotendeels afkomstig uit de Kadernota 2026.
- Een toelichting op de verschillen tussen de gewijzigde Begroting 2025 en de Begroting 2026.

De toelichting op de voorstellen uit de Kadernota 2026 is terug te lezen in de [begrotingsapp](#).

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2025	Primaire Begroting 2026
Lasten				
PR209	Afwatering waterlossingen etc.	393	393	465
PR501	Zwembaden	3.057	2.778	2.963
PR502	Sporthallen en sportzalen	2.282	2.568	2.628
PR503	Sportparken	1.210	1.429	2.096
PR504	Onderhoud openbaar groen	5.800	6.333	6.857
PR505	Evenementen en kermissen	158	222	216
PR506	Recreatieve voorzieningen	311	594	441
PR507	Openbare leeszaal en bibliotheek	1.721	2.009	1.810
PR508	Mediabeleid	54	92	76
PR509	Kunst en kunstzinnige vorming	3.209	3.507	3.596
PR510	Oudheidkunde en volksfeesten	62	59	42
PR511	Sportbeleid	1.594	1.494	1.274
PR512	Monumenten en archeologie	288	261	280
PR513	Gemeentearchief	406	444	561
PR514	Schoenenkwartier	1.955	2.070	2.113
Totaal Lasten		22.499	24.253	25.418
Baten				
PR209	Afwatering waterlossingen etc.	0	0	0
PR501	Zwembaden	-1.435	-1.414	-1.445
PR502	Sporthallen en sportzalen	-1.283	-1.251	-1.278
PR503	Sportparken	-491	-444	-453
PR504	Onderhoud openbaar groen	-13	-19	-21
PR505	Evenementen en kermissen	-45	-70	-71
PR506	Recreatieve voorzieningen	-1	0	0
PR507	Openbare leeszaal en bibliotheek	-547	-568	-327
PR509	Kunst en kunstzinnige vorming	-846	-820	-837
PR511	Sportbeleid	-799	-364	-312
PR512	Monumenten en archeologie	-16	-11	-11
PR514	Schoenenkwartier	-574	-598	-610
Totaal Baten		-6.049	-5.558	-5.366
Saldo van lasten en baten		16.450	18.694	20.052
Onttrekkingen				
PR955	Mutaties reserves beleidsveld 5	-643	-577	-446
Stortingen				
PR955	Mutaties reserves beleidsveld 5	22	22	22
Mutaties reserves		-622	-555	-424
Saldo na mutaties reserves		15.828	18.139	19.628

Voorstellen in begroting verwerkt

Vanuit de Kadernota 2026 zijn de volgende budgetaanpassingen bij dit beleidsveld in de begroting verwerkt.

Toegekende budgetmutaties (bedragen * € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Kadernota 2026				
<u>Onontkoombaarheden Vitale Stad</u>				
KN26 O3.01 Budgettekort OOR-Zuid (onderhoud openbare ruimte)	413	413	0	0
KN26 O3.03 Panden Baanbrekers (Vervallen huur van pand)	-20	-20	-20	-20
<u>Nieuwe voorstellen Vitale Stad</u>				
KN26 NV3.04 Bakenbomen	61	0	0	0
KN26 NV3.04 Bakenbomen (dekking reserve Ruimtelijke Kwaliteit)	-61	0	0	0
KN26 NV2.07 Kleedkamers WSC	750	0	0	0
KN26 NV2.07 Kleedkamers WSC	14	0	0	0
KN26 NV2.08 Uitbreiding bibliotheekwerk BaLaDe	50	0	0	0
KN26 NV2.09 Kunst in de openbare ruimte	50	50	0	0
KN26 NV2.10 Structurele opstartsubsidie Schoenenkwartier	206	206	206	206
KN26 NV2.11 Extra inzet muziek en jongerenactiviteiten	40	40	0	0
KN26 NV2.13 Extra subsidie Lokale Media	0	20	0	0
Totaal	1.503	709	186	186

Toelichting begroting 2026 t.o.v. gewijzigde begroting 2025

Lasten

In 2026 nemen de lasten ten opzichte van de gewijzigde begroting 2025 toe met € 1.165.000. Deze stijging komt voort uit hogere lasten vanuit de Kadernota 2026 ter grootte van € 1.503.000, die deels worden gecompenseerd door een afname van de overige lasten binnen beleidsveld 5 van € 338.000.

De belangrijkste verschillen zijn:

- *Incidentele budgetten in 2025*
In 2025 zijn een aantal tijdelijke middelen beschikbaar gesteld. Het gaat om € 100.000 voor het opstellen van de visie Vrije Tijd en € 50.000 voor een onderzoek naar de integrale aanpak Zidewinde. Deze budgetten waren specifiek voor dat jaar bedoeld en lopen in 2026 af, waardoor de lasten in dat jaar lager uitvallen.
- *SPUK-subsidie voor bibliotheken (lastenkant)*
In 2025 zijn extra uitgaven gedaan van in totaal € 248.000, gefinancierd vanuit een ontvangen SPUK-subsidie om Nederlandse bibliotheken toekomstbestendig te maken. Omdat deze subsidie incidenteel was, verdwijnen de bijbehorende lasten in 2026.

Baten

Aan de batenkant is sprake van een daling van € 192.000 in 2026 ten opzichte van 2025. Dit verschil kan worden verklaard door de volgende ontwikkelingen:

- *SPUK-subsidie voor bibliotheken (batenkant)*
In 2025 is een eenmalige SPUK-subsidie van € 248.000 ontvangen. Deze middelen waren incidenteel van aard en keren in 2026 niet terug. Daardoor nemen de baten in dat jaar af.

- *Indexering van opbrengsten*

Daar staat tegenover dat in 2026 de reguliere opbrengsten zijn geïndexeerd. Dit zorgt voor een stijging van de inkomsten ten opzichte van 2025 en heeft daarmee een gunstig effect op de begroting.

Reserves

In 2026 vallen de stortingen en onttrekkingen aan de reserves per saldo € 131.000 lager uit dan in de gewijzigde Begroting 2025. Dit verschil hangt vooral samen met de hogere onttrekkingen die in 2025 plaatsvonden. Die hadden onder andere betrekking op de dekking van het programma Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG) en het sportbeleid (€ 108.000) en op Museumplus (€ 167.000).

In 2026 is daarentegen een aanvullende onttrekking opgenomen van € 95.000 voor het baggeren van stedelijk water. Ondanks deze extra onttrekking ligt het totale saldo aan stortingen en onttrekkingen in 2026 toch lager dan in 2025.

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 5 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link: [Indicatoren beleidsveld 5](#)

Belangrijkste kaders

[Nota Sport en Bewegen in Waalwijk 2020 - 2024](#)

[Cultuurnota gemeente Waalwijk 2021 -2024](#)

[Erfgoedverordening 2024](#)

[Startnotitie beleidskader vrije tijd 2025](#)

[Evenementenvisie 2020](#)

[Totaalvisie Recreatiegebied Het Hoefsven](#)

[Groenbeleidsvisie](#)

[Richtlijn Groen en Biodiversiteit](#)

[Beleidsregels Bomen 2025](#)

Samen redzaam

Verbonden partijen

Streekarchief Langstraat Heusden Altena

Beleidsveld 6 : Sociaal Domein

Wat houdt dit beleidsveld in?

We willen dat alle inwoners van de gemeente Waalwijk (sociaal) veerkrachtig zijn. Er zit enorm veel kracht in de Waalwijkse samenleving. Als gemeente willen we daar met onze inzet gericht op bestaanszekerheid, publieke (mentale) gezondheid, gelijke kansen en zorg en veiligheid een actieve bijdrage aan leveren. Daarom hebben we gekozen voor een nieuwe koers – want ondanks al onze inspanningen van de afgelopen jaren neemt de zorgvraag van onze inwoners toe, worden problemen complexer en zijn er onvoldoende mensen om die zorg ook daadwerkelijk uit te voeren. Het moet anders, en dat kan ook: door nóg meer gebruik te maken van de kracht van onze inwoners, en door dingen anders te organiseren; slimmer, dichterbij en samen met onze professionele partners én onze inwoners.

Deze nieuwe koers is uitgewerkt in het implementatieplan 'Samen Redzaam' 2024-2028. Daarmee geven we vorm aan de transformatie van het sociaal domein: we sluiten nóg beter aan bij de kracht van onze samenleving. We ontwikkelen met, voor en door inwoners voorzieningen en activiteiten, toegankelijk voor iedereen. En voor wie dat niet genoeg is, bieden we maatwerk: we blijven als gemeente de toegang tot jeugdhulp, Wmo en schuldhulpverlening.

Dit doen we zo dichtbij mogelijk. We werken vanuit het inwonersperspectief en daarvoor is burgerparticipatie en het versterken van de samenhang in buurten en wijken van belang. We ontwikkelen een integrale aanpak vanuit het sociaal domein. Daarvoor maken we gebruik van de tredestructuur, waarbij we trede 1, 2 en 3, de indicatievrije ondersteuning, zo stevig mogelijk neerzetten. Zorg met een indicatie (trede 4) wordt hierdoor steeds minder nodig. Zo houden we deze zorg ook in de toekomst beschikbaar voor mensen die dat nodig hebben.

Ambities Transformatie Sociaal Domein

Met de vaststelling van het implementatieplan 'Samen Redzaam' zijn de volgende ambities vastgesteld. De doelen worden hieronder verder uitgewerkt met daaraan activiteiten gekoppeld:

Ambitie: We versterken de sociale veerkracht van onze inwoners en gemeenschappen/samenleving.

Ambitie: We vergroten de impact die we maken voor onze inwoners en gemeenschappen.

Ambitie: De integrale inzet op preventie leidt tot beter passende ondersteuning en zorg. De ambities staan vast en zorgen ervoor dat we koersvast zijn en blijven. We zijn er van overtuigd dat deze ambities bijdragen aan een gezond en gelukkig leven. De doelen dragen bij aan deze ambities. Deze zijn flexibeler. Op basis van monitoring kunnen we onze inzet bijstellen en indien daar aanleiding toe is, kunnen we ook onze doelen bijstellen. Dit is een continu proces, zodat we kunnen leren wat werkt en ruimte geven aan de kracht van de samenleving. Het vraagt tijd, consistentie en samenwerking om tot structurele verandering te komen.

Herverdeling zorgbudgetten voor de kanteling naar Samen Redzaam

In 2024 is het implementatieplan 'Samen Redzaam' vastgesteld door het college en de gemeenteraad, gevolgd door een verzamelvoorstel met de uitwerking van concrete projecten. In 2025 zijn alle projecten in uitvoering gegaan, waaronder de value cases voor jeugd, Wmo, zorg & veiligheid en indicatiestelling. Het college heeft gekozen voor het ambitieuze scenario, waarmee een stevige inhoudelijke én financiële kanteling wordt ingezet.

Belangrijk onderdeel hiervan is het Stevig Lokaal Team (SLT), dat sinds 2025 operationeel is. Na de pilotfase in 2024 en begin 2025 is het Team Jeugd en Gezin hierin opgegaan en met de toevoeging van ondersteuning voor volwassenen (18+) is een integrale aanpak ontstaan voor inwoners van 0 tot 100+ jaar. Het SLT werkt samen met maatschappelijke partners aan het indicatievrij oppakken van hulpvragen in de jeugdsegmenten 3 en 4 en binnen de Wmo-begeleiding basis en dagbesteding. Zo realiseren we een structurele verschuiving van maatwerkvoorzieningen (trede 4) naar laagdrempelige en snellere ondersteuning in trede 3, en waar mogelijk verder naar groepsgericht aanbod en de sociale basis in trede 2 en 1.

We verwachten dat circa 80% van de huidige geïndiceerde zorg in genoemde segmenten kan worden omgezet naar indicatievrije ondersteuning op trede 2 en 3. Circa 20% blijft via een indicatie beschikbaar, net als specialistische hulp en voorzieningen zoals Wmo-hulpmiddelen. Iedereen die recht heeft op zorg, behoudt dit. Door deze beweging wordt zorg ook in de toekomst beschikbaar en betaalbaar gehouden.

De herverdeling van zorgbudgetten start vanaf de begroting 2026. Budgetten worden verschoven van individuele maatwerkvoorzieningen naar indicatievrije alternatieven, zoals het SLT, dagbesteding en groepsaanbod. Daarmee ontstaat een duurzaam alternatief voor individuele zorg, dichtbij inwoners en passend bij hun behoeften. De middelen worden enerzijds ingezet voor de transformatie en anderzijds voor structurele besparingslijnen binnen het programma Samen Redzaam.

We zijn ons bewust van autonome ontwikkelingen, zoals de toenemende zorgvraag, dubbele vergrijzing en de verschuiving van hoogspecialistische naar lichtere hulp. Daarnaast geldt dat bijvoorbeeld jeugdhulp regionaal wordt ingekocht en één jaar vooruit wordt bevoorschot, met een afrekening pas na afloop van dat jaar. Ook deze financiële systematiek nemen we nadrukkelijk mee in de monitoring en de reguliere planning- en controlcyclus.

Brede SPUK-regeling/Gezond en Actief Leven Akkoord

Medio 2023 is er voor de jaren 2023-2026 een SPUK (specifieke uitkering) verleend door het Rijk ten behoeve van het Gezond en Actief Leven Akkoord. Middelen zijn beschikbaar gesteld voor stimulering van sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis. Het strategisch plan van aanpak Waalwijk 2023-2026 is goedgekeurd door de VSG/VNG en het Rijk.

Doel brede SPUK-regeling/Gezond en Actief Leven Akkoord

Landelijk zien we de zorgvraag steeds verder toenemen. Ook in Waalwijk is dat het geval. Door de toenemende vraag stijgen de zorgkosten steeds verder. Door steeds meer preventief te handelen willen we zorgen dat de zorgvraag afbuigt en uiteindelijk afneemt. Hierdoor blijft de zorg beschikbaar voor degenen die het echt nodig hebben. De stip op de horizon hierbij is een gezonde generatie in 2040 met weerbare, gezonde mensen die kunnen opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving, en waarin sprake is van een sterke sociale basis.

Activiteiten die vanuit GALA worden ingezet kunnen worden opgenomen bij de beleidsvelden 5 (sport, cultuur en recreatie), 6 (sociaal domein) en 7 (milieu en gezondheid). Omdat het merendeel van de GALA activiteiten gericht is op gezond en actief leven is een overzicht van de activiteiten opgenomen in beleidsveld 7: milieu en gezondheid.

Financiering

De financiering van het GALA werkt middels de zogenaamde “brede SPUK regeling”.

Dit is een specifieke financiële regeling waarbij het Rijk jaarlijks middelen beschikbaar stelt aan gemeenten om de gezamenlijke doelstellingen te bereiken. Op basis van de door het rijk geformuleerde te behalen resultaten kunnen de middelen worden ingezet. Jaarlijks moet de besteding aan de hand van een SISA – verklaring worden verantwoord.

In de gemeente Waalwijk is besloten om de inzet vanuit de brede SPUK GALA integraal mee te nemen in het implementatieplan ‘Samen Redzaam’ en de preventieve inzet voor het realiseren van de sociale basis (trede 1 en 2) en indicatievrije ondersteuning (trede 3). Naast het programma Samen Redzaam zijn er nog een aantal zaken die we binnen het binnen beleidsveld 6 oppakken.

Ontwikkeling opvanglocatie

We onderzoeken of de Professor Veltmanweg geschikt is om voor de periode van in ieder geval 10 jaar zo’n 250 mensen op te vangen. De primaire doelgroep bestaat uit de Oekraïense ontheemden en statushouders die momenteel in het voormalige NH-hotel verblijven. Als opvang voor deze groepen niet meer nodig is, kunnen we hier andere mensen opvangen.

Inburgering

In 2026 wordt het taalonderwijs voor statushouders in Waalwijk opnieuw aanbesteed. Op basis van de in 2025 uitgevoerde evaluatie ontwikkelen we het inburgeringsbeleid verder door. We blijven de inburgering binnen de wettelijke kaders uitvoeren in samenwerking met onze partners.

Sociale veerkracht

We versterken de sociale veerkracht van de inwoners van en de gemeenschappen in Waalwijk. De activiteiten die zijn opgenomen onder doelstelling 1 dragen ook bij aan het realiseren van de andere geformuleerde doelstellingen bij het onderdeel sociale veerkracht.

Wat willen we bereiken?

D25.610 De sociale veerkracht van inwoners neemt toe vanaf het moment van de nulmeting in 2024

Omschrijving (toelichting)

We gaan de veerkracht van onze inwoners en gemeenschappen versterken, zodat de ‘samenredzaamheid’ wordt vergroot. In 2024 hebben we, om de sociale veerkracht in beeld te krijgen, een nulmeting gedaan in alle wijken op de onderdelen ‘bestaanszekerheid, publieke (mentale) gezondheid en gelijke kansen. Daarnaast hebben we gekeken naar de gestapelde achterstand (MDI score). Dit samen zegt iets over de sociale veerkracht.

Activiteiten

A26.6101 Versterken van gemeenschappen en netwerken in buurten en wijken.

Omschrijving (toelichting)

Door:

- Community building/organizing; we onderzoeken de inzet van (digitale) community building. Bij de participatie in de wijken spelen we in op wat inwoners belangrijk vinden en stimuleren we hen met de partners zelf regie te nemen over de uitkomsten.
- Structureel activiteiten gericht op meedoen, ontmoeten en versterken van netwerken in de buurten en wijken vanuit sport, cultuur, wonen, maatschappelijk actief zijn en vrijetijdsbesteding voor jong en oud.

- Voor inwoners met een laag inkomen stimuleren we gebruik van participatie-instrumenten.
- Jongerenparticipatie; we implementeren de rol van de binnenverbinder en buitenverbinder om jongerenparticipatie structureel aan te jagen.

A26.6102 We werken toe naar een 'structurele ondersteuningsstructuur' voor en door inwoners en professionals

Omschrijving (toelichting)

Door:

- Stimuleren en faciliteren van buurtnetwerken bestaande uit inwoners (zoals AED-netwerken en buurtpreventie whatsapp groepen).
- Inrichten van inloopvoorzieningen en ontmoetingsplekken voor alle inwoners. We richten ons op de verdere inrichting van de basisstructuur voor ontmoeten. De focus zal in 2026 liggen op BaLaDe en de ontmoetingsplek Zidewinde. Den Bolder volgt hierna. Inwoners hebben meer zeggenschap over manieren van ontmoeten en er is een grotere variatie in activiteiten in ontmoetingscentra (uit de startnotitie levendig Waalwijk).
- We nemen naar aanleiding van het haalbaarheidsonderzoek een besluit over de vierde ontmoetingslocatie als onderdeel van de basisstructuur van ontmoeten. En we starten de eventuele implementatie.
- Daarnaast richten we naar behoefte inloopvoorzieningen in als doorstroom voor mensen uit o.a. de indicatievrije dagbesteding naar de sociale basis.
- We implementeren de resultaten van het haalbaarheidsonderzoek naar het tijdelijk huisvesten de Voedselbank, Dierenvoedselbank, Speelgoedbank en Stichting Leergeld Waalwijk De Strohalm in het voormalig pand van Baanbrekers gebouw 4 (gebouw Twiddus).
- Inrichten van wijkteams; we ontwikkelen de werkwijze van het wijkteam door en starten wijkteams in Sprang-Capelle en Waspik.
- Digitale ondersteuning: we onderzoeken hoe we de digitale ondersteuning (informatievoorziening, participatie) kunnen verbeteren om de sociale basis te versterken, participatie te faciliteren en ondersteuning toegankelijk te maken.

Wat willen we bereiken?

D25.611 De sociaal economische status van de aandachtswijken in Waalwijk is in 2026 toegenomen ten opzichte van de SES-WOA 8 score van het CBS in 2021

Omschrijving (toelichting)

De SES-WOA-score (Sociaaleconomische Status – WOA: Welvaart, Opleiding, Arbeid) is een indicator die de sociaaleconomische status van een huishouden of regio in Nederland meet op basis van drie dimensies: financiële welvaart, opleidingsniveau en recent arbeidsverleden. Aandacht wijken zijn Centrum, Baardwijk, Laageinde, Antoniusparochie. Het doel is de SES-WOA score met onze inzet te laten stijgen in deze wijken. Dit meten we in 2026.

Activiteiten

A26.6111 Nieuwe meting SES WOA score 2026

Omschrijving (toelichting)

Ons doel is de SES-WOA score met onze inzet te laten stijgen in de aandacht wijken. Dit meten we in 2026.

A26.6112 We voeren de nota bestaanszekerheid uit

Omschrijving (toelichting)

We zetten in op financiële gezondheid door in te zetten op preventie, vroegsignalering en schuldsanering waar nodig. We stimuleren inwoners om gebruik te maken van voorzieningen en we faciliteren (nieuwe) initiatieven die bijdragen aan financieel gezonde inwoners. We verruimen de criteria voor de Individuele Inkomenstoeslag voor inwoners die geen Arbeidsperspectief hebben.

Wat willen we bereiken?

D25.612 Inwoners nemen de regie in het versterken van de sociale veerkracht van de eigen leefomgeving

Omschrijving (toelichting)

Onder sociale veerkracht verstaan we 'de kracht van mensen en gemeenschappen om met veranderingen om te kunnen gaan en de toegang tot ondersteuning die ze daarbij nodig denken te hebben in hun omgeving weten te vinden en weten te benutten'. Het uitgangspunt is namelijk dat de sociale veerkracht sterker wordt wanneer inwoners daar zelf actief aan bijdragen.

Activiteiten

A26.6121 We stimuleren en faciliteren inwonersinitiatieven

Omschrijving (toelichting)

Vanuit de wijkteams wordt opgehaald wat er nodig is in bepaalde buurten en wijken om de sociale veerkracht te versterken. De wijkteams activeren inwoners om initiatief te nemen om dit op te pakken. Daar waar ze hulp nodig hebben om het initiatief ten uitvoer te brengen faciliteren de wijkteams en schakelen zij zo nodig partners uit de wijk of buurt in.

Impact vergroten

We vergroten de impact die we maken voor onze inwoners en gemeenschappen. De activiteit die is opgenomen onder doelstelling 1, namelijk het ontwikkelen van een monitor, is ook de basis voor het realiseren van de andere geformuleerde doelstellingen bij het onderdeel impact vergroten.

Wat willen we bereiken?

D25.620 We kennen onze inwoners, buurten en wijken en we passen in gezamenlijkheid het aanbod continu aan op hun behoefte

Omschrijving (toelichting)

Door goed te weten wie onze inwoners zijn, wat hen bezighoudt, welke behoeften zij hebben en hoe hun leefomgeving eruit ziet, kunnen we gericht inspelen op wat er lokaal nodig is. Het gaat hierbij niet alleen om het verzamelen van cijfers en statistieken, maar vooral ook om het luisteren naar verhalen, signalen en ervaringen van inwoners en lokale organisaties. Door voortdurend in contact te staan met buurten en wijken, bouwen we aan een actueel beeld van hoe de gemeenschap zich ontwikkelt en waar kansen of knelpunten ontstaan.

Activiteiten

A26.6201 We ontwikkelen de monitor sociaal domein door, op basis van onze ervaringen met het werken met de monitor.

Omschrijving (toelichting)

De ontwikkeling van de monitor sociaal domein is in 2025 volledig afgerond. In 2026 werken we hiermee en bekijken we of er eventueel nog aanpassingen nodig zijn om de monitor te optimaliseren en de beweging die we maken goed te kunnen volgen. De informatie uit de monitor wordt periodiek met de raad gedeeld, hoofdzakelijk in de P&C producten.

A26.6202 Participatie in de wijken**Omschrijving (toelichting)**

We ronden de participatie in Sprang-Capelle af en starten in Bloemenoord en Antoniusparochie en in Centrum en Besoijen.

Wat willen we bereiken?

D25.621 Er is continuïteit in de activiteiten voor alle inwoners en in de aanwezigheid van professionals in de wijken

Omschrijving (toelichting)

Voor inwoners is het essentieel dat er een vast en herkenbaar aanbod van activiteiten is en dat zij kunnen rekenen op de aanwezigheid van professionals die hun wijk kennen, benaderbaar zijn en langdurige relaties kunnen opbouwen.

Een voorspelbaar en herkenbaar aanbod draagt bij aan vertrouwen, betrokkenheid en participatie, zeker voor inwoners in een kwetsbare positie.

Activiteiten

A26.6211 We sturen op basis van de uitkomsten van de monitor sociaal domein op een kwalitatief en kwantitatief goede samenstelling van de wijkteams en de stevige lokale teams.**Omschrijving (toelichting)**

Omdat we door middel van de monitor in beeld brengen wat de ondersteuningsbehoefte in de betreffende buurt of wijk is zijn we in staat om de juiste professionals in de wijkteams en stevige lokale teams te laten participeren. Daarnaast helpt het ons bij het inrichten van de juiste voorzieningen in de sociale basis.

Wat willen we bereiken?

D25.622 Onze sturing is gericht op het effect dat de inzet heeft voor onze inwoners

Omschrijving (toelichting)

We sturen vooral op het effect dat ons beleid en onze inzet heeft op het leven van onze inwoners. Dit vraagt een meer resultaatgerichte en lerende werkwijze, waarin het ophalen van signalen, verhalen en data uit de praktijk centraal staat.

Activiteiten

A26.6221 We voeren de pilot impact gericht subsidiëren uit met een aantal partners.**Omschrijving (toelichting)**

In het eerste kwartaal van 2025 zijn we gestart met de pilot impact gericht subsidiëren. Met deze methodiek willen we, stapsgewijs, de impact van subsidieactiviteiten en –toekenning beter zichtbaar maken. In 2026 zullen de eerste subsidieaanvragen, met het oog op 2027, binnenkomen vanuit deze methodiek.

Hierbij wordt onderzocht in hoeverre vrijetijd onder impact gericht subsidiëren – de sociale basis – zal vallen of dat er een separate regeling wordt ontwikkeld.

Integrale inzet op preventie

De integrale inzet op preventie leidt tot beter passende ondersteuning en zorg. De activiteiten die zijn opgenomen onder doelstelling 1 dragen ook bij aan het realiseren van de andere geformuleerde doelstellingen bij het onderdeel integrale inzet op preventie.

Wat willen we bereiken?

D25.630 We hebben een dekkend ondersteuningsaanbod in de sociale basis en indicatievrije ondersteuning (trede 1, 2 en 3)

Omschrijving (toelichting)

Een dekkend aanbod betekent dat in iedere wijk of kern voldoende, toegankelijke en passende ondersteuning aanwezig is. Inwoners moeten dichtbij huis terechtkunnen met vragen of zorgen, ook bij elkaar. Daarbij is het belangrijk dat het aanbod aansluit bij de behoefte van de gemeenschap. Er zijn voldoende laagdrempelige voorzieningen en ondersteuning in de leefomgeving van inwoners. En er zijn vormen van hulp waarvoor geen indicatie nodig is.

Activiteiten

A26.6301 We ontwikkelen indicatievrije ondersteuning als alternatief voor zorg met een indicatie

Omschrijving (toelichting)

Een aantal indicatievrije alternatieven is in implementatie, zoals Team Jeugd en Gezin, de Kazerne en indicatievrije dagbesteding. We ontwikkelen in 2026 (preventief) groepsaanbod ter vervanging van of aanvulling op individuele ondersteuning (zowel geïndiceerd als niet geïndiceerd via de Stevige lokale teams) of om te voorkomen dat inwoners gebruik moeten maken van zwaardere (professionele) ondersteuning.

A26.6302 We ontwikkelen het Stevig Lokaal Team (SLT) Jeugd en Gezin en SLT-volwassenen

Omschrijving (toelichting)

Het SLT Jeugd en Gezin bestaat uit Team Jeugd en Gezin aangevuld met de specialisten Jeugd en WMO. Het SLT Volwassenen bestaat uit team Maatschappelijke Ondersteuning en de specialisten WMO. Met uitzondering van het team hulpmiddelen. Op deze manier ontstaat een SLT aanpak voor alle inwoners.

A26.6303 Indicatievrij, tenzij...

Omschrijving (toelichting)

We organiseren zo veel als mogelijk indicatievrij, dichtbij de inwoner, waarbij het uitgangspunt is 'indicatievrij, tenzij...'.

Dat betekent dat we onze inzet versterken op met name trede 2 en 3, zodat wanneer er een ondersteuningsvraag ontstaat we direct en dichtbij ondersteuning kunnen bieden. We beogen hiermee onze inwoners beter te kunnen ondersteunen en de druk op de geïndiceerde zorg (trede 4) te verlagen.

A26.6304 Vereenvoudigen van de route

Omschrijving (toelichting)

Voor inwoners die zorg nodig hebben vereenvoudigen we de route, zodat zij zo snel mogelijk de juiste zorg ontvangen. Het betreft hierbij zowel de aanvraagroute als de route die doorlopen wordt na de aanvraag. We bekijken hier ook de mogelijkheden vanuit de Wlz.

A26.6305 We zorgen ervoor dat de medisch verwijzers gemakkelijk kunnen doorverwijzen naar onze indicatievrije ondersteuning.

Omschrijving (toelichting)

Met huisartsen en jeugdartsen worden afspraken gemaakt welke indicatievrije ondersteuning er beschikbaar is en over de wijze waarop verwijzingen plaats kunnen vinden. Zodra de indicatievrije ondersteuning voldoende gereed is maken we het mogelijk voor huisartsen om hier via ZorgDomein naar te verwijzen.

Wat willen we bereiken?

D25.631 De ondersteuning die we bieden creëert zo min mogelijk afhankelijkheid van professionals

Omschrijving (toelichting)

Alle medewerkers (trede 1, 2 en 3) werken volgens de basishouding:

- Volgordelijk werken (op basis van stresssensitief werken)
- Systeem- en netwerkgericht werken

We omarmen de volgende uitgangspunten:

- Duurzame ondersteuning komt vanuit een warm sociaal netwerk en hechte sociale relaties.
- Groepsaanbod is meer helpend dan individueel aanbod.
- Lotgenoten en ervaringsdeskundigen spelen een belangrijke rol in de ondersteuning.
- We normaliseren
- We werken volgens de principes van Positieve gezondheid
- Coördinatie gaat over de domeinen jeugd, wmo en participatiewet heen

Activiteiten

A26.6311 Opleiden medewerkers van de stevige lokale teams en de wijkteams

Omschrijving (toelichting)

We organiseren trainingen en cursussen voor alle medewerkers van de stevige lokale teams om hen te leren werken vanuit de hierboven genoemde basishouding. Daar waar van toepassing sluiten de leden van de wijkteams hierbij aan of krijgen zij een aangepaste training. Hierin nemen we nadrukkelijk de innovatieve lijnen mee vanuit het Programma Samen Redzaam, waaronder de lijn vanuit neurowetenschap en de doorbraakmethodiek.

Wat willen we bereiken?

D25.632 Voor inwoners die enkel zorg kunnen ontvangen op basis van een indicatie en waar het gaat over een langdurige zorgvraag wordt actief gestuurd op inzet vanuit de Wlz

Omschrijving (toelichting)

Deze doelstelling richt zich op het zorgvuldig en doelgericht inzetten van zorg voor inwoners met een structurele, intensieve en levenslange ondersteuningsbehoefte. Wanneer duidelijk is dat iemand langdurig en blijvend aangewezen is op zorg op basis van een indicatie, wordt gestuurd op een passende plek binnen de Wet langdurige zorg (Wlz).

Activiteiten

A26.6321 Aanscherpen werkwijze wanneer het gaat over langdurige zorginzet

Omschrijving (toelichting)

Door:

Tijdens het onderzoek van de melding de mogelijkheden voor een aanvraag in het kader van de WLZ te onderzoeken. Als de WLZ een optie is geven we een kortere beschikking af die alleen toeziet op een overbruggingstermijn tot de toekenning van een WLZ-beschikking.

Wat mag het kosten?

De lasten en baten van het beleidsveld 6 Sociaal Domein worden hierna toegelicht, met daarbij:

- De cijfers uit de Jaarrekening 2024, de gewijzigde Begroting 2025 en de Begroting 2026 van lasten en baten met mutaties reserves.
- Een overzicht van de in de Begroting 2026 verwerkte voorstellen, grotendeels afkomstig uit de Kadernota 2026.
- Een toelichting op de verschillen tussen de gewijzigde Begroting 2025 en de Begroting 2026.

De toelichting op de voorstellen uit de Kadernota 2026 is terug te lezen in de [begrotingsapp](#).

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2025	Primaire Begroting 2026
Lasten				
PR604	Sociaal cultureel werk	283	255	242
PR605	Maatschappelijke werk	608	692	601
PR606	Ouderenbeleid	137	184	165
PR607	Integratiebeleid	431	430	308
PR608	Samenlevingsopbouw	1.045	1.916	1.849
PR609	Jeugdwerk	1.986	2.324	2.357
PR611	Woonzorgzones	292	258	243
PR612	Maatschappelijke zorg en begeleiding	11.577	130	131
PR613	Participatiewet	539	656	644
PR614	Inkomensvoorzieningen	16.175	15.933	16.478
PR615	Minimabeleidarmoedebeleid	3.558	4.004	4.234
PR616	Uitstroombevordering	10.316	12.033	12.381
PR630	Samenkracht en burgerparticipatie	1.062	1.213	1.224
PR631	Toegang sociaal domein	7.790	8.935	5.360
PR633	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.765	1.726	1.777
PR634	Maatwerk dienstverlening 18+	11.694	12.877	13.237
PR635	Maatwerk dienstverlening 18-	15.937	16.774	16.384
PR636	Geëscaleerde zorg 18-	803	847	918
PR711	Jeugd en gezin WMO	251	258	498
Totaal Lasten		86.249	81.445	79.032
Baten				
PR604	Sociaal cultureel werk	-4	-4	-4
PR605	Maatschappelijke werk	0	0	0
PR606	Ouderenbeleid	-21	-23	-23
PR607	Integratiebeleid	-79	0	0
PR608	Samenlevingsopbouw	-84	-90	-92
PR609	Jeugdwerk	-225	-305	-312
PR611	Woonzorgzones	-40	0	0
PR612	Maatschappelijke zorg en begeleiding	-11.864	0	0
PR613	Participatiewet	-22	-33	0
PR614	Inkomensvoorzieningen	-15.902	-15.736	-16.235
PR615	Minimabeleidarmoedebeleid	-235	0	0
PR630	Samenkracht en burgerparticipatie	-214	-212	-160
PR631	Toegang sociaal domein	-189	0	0
PR633	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-79	-36	-37
PR634	Maatwerk dienstverlening 18+	-600	-385	-394
PR635	Maatwerk dienstverlening 18-	-9	0	0
PR711	Jeugd en gezin WMO	-52	-65	-65
Totaal Baten		-29.618	-16.890	-17.323
Saldo van lasten en baten		56.630	64.555	61.710
Onttrekkingen				
PR956	Mutaties reserves beleidsveld 6	-2.881	-4.558	-1.640
Stortingen				
PR956	Mutaties reserves beleidsveld 6	487	1.150	500
Mutaties reserves		-2.393	-3.408	-1.140
Saldo na mutaties reserves		54.237	61.147	60.569

Voorstellen in begroting verwerkt

Vanuit de Kadernota 2026 zijn de volgende budgetaanpassingen bij dit beleidsveld in de begroting verwerkt.

Toegekende budgetmutaties (bedragen * € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Kadernota 2026				
<u>Nieuwe voorstellen Mens en Samenleving:</u>				
KN26 NV2.01 Team 12 RKC	37	37	37	37
KN26 NV2.01 Dekking uit bestaande armoedebelaid middelen	-37	-37	-37	-37
KN26 NV2.02 Burgerbegroting	25	81	0	0
KN26 NV2.02 Onttrekking Beleidsreserve	-25	-81	0	0
<u>Nieuwe voorstellen Dienstverlening en bedrijfsvoering</u>				
KN26 NV2.06 Beleidsmedewerker ontmoeten	83	83	0	0
KN26 NV2.12 Subsidiekorting Den Bolder	35	35	35	35
KN26 NV2.12 Dekking besparingslijn Sociaal Domein	-35	-35	-35	-35
<u>Ombuigingen Mens en Samenleving:</u>				
KN26 Bezuinigingsopdracht Baanbrekers	-670	-970	-1.082	-1.082
KN26 Verhogen besparingslijn trede 4	-350	-350	-350	-350
Totaal	-937	-1.237	-1.432	-1.432

Toelichting begroting 2026 t.o.v. gewijzigde begroting 2025

Lasten

De lasten zijn in 2026 ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2025 afgenomen met € 2.413.000. De voorstellen van de Kadernota 2026 resulteren in € 937.000 aan lagere lasten, de overige lasten op beleidsveld 6 zijn met € 1.476.000 gedaald.

Belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

Een afname van de lasten in 2026 voor in totaal € 2.210.000, bestaande uit:

- Toename ten opzichte van 2025 van het besparingspotentieel SamenRedzaam inclusief aanvullende ombuiging vanuit FRP voor in totaal € 580.000.
- Lagere Begroting in 2026 voor jeugdhulp segment 1 hoogspecialistische zorg, vanwege toename aantal cliënten in 2025 zoals opgenomen in het VJB 2025. Op basis van de regionale opdracht tot afschaling naar segment 4 (lichtere jeugdhulp) is de meerjarenraming vanaf 2026 hiermee niet extra verhoogd. Dit geeft een verschil van € 940.000.

- In 2025 is voor Wmo Dagbesteding eenmalig € 500.000 vanuit de Kadernota 2025 ingezet voor invoering van de indicatievrije dagbesteding in lijn met de beweging van de trede 4 naar trede 3 en 2 vanuit de transformatie SamenRedzaam. In 2025 wordt beoordeeld hoeveel middelen structureel nodig zijn en dient dit met name ook bekostigd te worden uit de zorgbudgetten dagbesteding met indicatie. Het verschil tussen de jaren 2025 en 2026 is € 445.000.
- Voor de opstartfase van de Buurtbegroting zijn in 2025 € 150.000 aan projectkosten geraamd tegenover een nog maar benodigde projectbudget van € 25.000 in 2026. Dit geeft een verschil van € 125.000 meer in 2025.
- De geraamde uitvoeringskosten voor de Wet Inburgering zijn in 2026 € 120.000 lager dan in 2025. Het bedrag van € 210.000 in 2026 is het reguliere bedrag. In 2025 is deze bij het voorjaarsbericht eenmalig verhoogd.

Een toename van de lasten in 2026 voor in totaal € 785.000, bestaande uit:

- Hogere raming BUIG-uitkering (bijstand) vanaf 2026 met afgerond € 500.000. Dit op basis van de publicatie van het SZW en de begroting van de GR Baanbrekers.
- Verhoging van € 175.000 ten opzichte van de raming in 2025 conform Kadernota 2025 voor de jaarschijf 2026 ter verhoging van de beleidsmatige armoedegrens naar € 130%.
- Hogere raming voor Hulp bij het Huishouden van afgerond € 110.000 ten opzichte van 2025 op een budget van € 4,8 mln. Dit betreft de jaarlijkse indexatie conform de Nota van Uitgangspunten.

Hiermee is in totaal een bedrag van € 1.425.000 verklaard. De overige verschillen van € 50.000 bestaan uit diverse afwijkingen.

Baten

De baten zijn in 2026 ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2025 toegenomen met € 433.000.

Belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

- Hogere rijksbijdrage Participatiewet BUIG voor 2026 en volgende jaren in vergelijking tot de Begroting 2025.
- Het overige verschil wordt veroorzaakt door diverse kleine afwijkingen.

Reserves

De stortingen / onttrekkingen reserves zijn in 2026 ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2025 per saldo afgenomen met € 2.268.000.

De belangrijkste verklaring hiervoor ligt bij het programma SamenRedzaam. In 2025 is het saldo van 2024 ad € 640.000 teruggestort naar de beleidsreserve Sociaal Domein. Dit betreft het implementatiebudget dat onder de GROTIK wordt gerapporteerd en gedurende de gehele programmaperiode meeloopt. Daarnaast is circa € 1,5 miljoen via de algemene reserve overgeheveld van 2024 naar 2025. Dit is voorgesteld in het Najaarsbericht 2024 (ad € 1,3 miljoen) en bij de jaarrekening definitief verwerkt (ad € 1,5 miljoen). Het betreft hier geen extra middelen voor het sociaal domein, maar een herallocatie van bestaande budgetten die bewust niet eerder zijn ingezet en nu integraal beschikbaar worden gesteld voor de transformatie binnen SamenRedzaam. Dit is conform de Kadernota 2025, waarin bij vaststelling is bepaald dat (een deel van) de dekking voor de voorstellen binnen de reguliere begroting zou worden gevonden.

De resterende afname van € 68.000 komt voornamelijk door de overheveling van rijksmiddelen vanuit de Septembercirculaire 2025 voor alleenverdieners, die in 2025 is verwerkt. Deze mutatie is niet aan de orde in 2026.

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 6 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link: [Indicatoren beleidsveld 6](#)

Belangrijkste kaders

[Koersdocument sociaal beleid](#)

[Implementatieplan "Samen Redzaam"](#)

[WMO Beleidsplan 2023-2026](#)

[Nota bestaanszekerheid 2026 – 2029](#)

[Beleidsplan Inburgering 2026 - 2029](#)

Verbonden partijen

Baanbrekers

Hart van Brabant (Jeugdzorg)

GGD Hart voor Brabant

Beleidsveld 7 : Milieu en Gezondheid

Wat houdt dit beleidsveld in?

Beleidsveld 7 gaat over milieu en gezondheid. Het beleidsveld Milieu en Gezondheid heeft veel raakvlakken met (de doelstellingen en activiteiten van) het programma Duurzaamheid. De thema's energie, water en groen en duurzamere productie en consumptie zijn binnen het programma Duurzaamheid nader uitgewerkt.

Het beleidsveld 7 is naar 3 thema's uitgesplitst:

Het thema milieu binnen beleidsveld 7 richt zich op de kwaliteit van de bodem, lucht, geur, licht en de externe veiligheid ten behoeve van een gezonde leefomgeving.

Het thema gezondheid in beleidsveld 7 gaat vooral over een gezonde openbare ruimte (met name gericht op de gemeentelijke taken inzake afval en riolering) en de algemene gezondheidszorg en gezondheidszorg voor speciale doelgroepen door subsidiëring GGD en gemeentelijke activiteiten met betrekking tot jeugd (zoals "de Kansrijke start") en gezin (zoals Centrum Jeugd en Gezin).

Het derde thema betreft het Gezond en Actief Leven Akkoord.

Milieu

Voor de aspecten schone lucht, bodem geschikt voor het gebruik, externe veiligheid en geluid voldoen we aan de huidige wettelijke normen. De wetgeving van lucht, bodem, water, externe veiligheid en geluid zijn opgenomen in de Omgevingswet.

Een van de consequenties van de Omgevingswet is dat een set rijksregels (de Bruidsschat) onder de bevoegdheid van de gemeente is komen te vallen. De gemeente kan deze regels zelf verder vormgeven. We gebruiken hiervoor de instrumentaria omgevingsvisie, omgevingsplan, mogelijke programma's en een verder geïntegreerde omgevingsvergunning. De komende jaren werken we o.a. aan de integratie van de Bruidsschat naar het omgevingsplan. De ambities voor de diverse milieuthema's volgen uit de nieuwe omgevingsvisie, die momenteel wordt opgesteld.

Een deel van de milieutaken is belegd bij de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB). De OMWB houdt, in opdracht van de gemeente, toezicht op naleving van de wet- en regelgeving door het uitvoeren van controles bij onder ander bedrijven (waaronder milieucontroles). Daarnaast behandelt de OMWB (milieu)klachten en meldingen van incidenten.

Wat willen we bereiken?

D26.711 Verbeteren van de fysieke leefomgeving

Omschrijving (toelichting)

De Omgevingswet verplicht gemeenten om uiterlijk in 2031 de verschillende milieuthema's uit te werken in het omgevingsplan. Voor elk milieuthema wordt hiervoor beleid opgesteld. Vanwege de relatief grote risico's die gepaard gaan met externe veiligheid, is hiermee reeds een begin gemaakt. Aansluitend wordt gestart met het opstellen van geluidsbeleid. In de daaropvolgende jaren zullen de overige milieuthema's stapsgewijs worden uitgewerkt.

Activiteiten

A26.7111 Beleid externe veiligheid vaststellen

Omschrijving (toelichting)

In 2025 is gestart met het opstellen van nieuw beleid voor externe veiligheid, in lijn met de verplichtingen uit de Omgevingswet. Dit beleid richt zich op het beschermen van de fysieke leefomgeving tegen risico's van gevaarlijke stoffen en risicovolle activiteiten. De gemeente streeft ernaar dit beleid in 2026 vast te stellen als onderdeel van het omgevingsplan. Voor de inhoudelijke en technische ondersteuning is samenwerking met de OMWB essentieel. De OMWB levert expertise op het gebied van risicoanalyses, beleidsontwikkeling en juridische borging binnen het omgevingsplan.

A26.7112 Starten met het opstellen van geluidbeleid

Omschrijving (toelichting)

Onder de nieuwe Omgevingswet is het voor gemeenten verplicht om een integraal geluidsbeleid op te stellen. Dit beleid moet zowel het geluid van wegen als van activiteiten, zoals bedrijven en evenementen, omvatten. De wet vraagt om een samenhangende benadering van geluid, waarbij niet langer per bron wordt gekeken, maar naar de totale geluidsbelasting in een gebied. Gemeenten krijgen meer verantwoordelijkheid om zelf regels op te stellen in het omgevingsplan. Daarbij moeten ze zorgen voor een gezonde leefomgeving en een goede balans tussen wonen, werken en recreëren. Geluid wordt beoordeeld binnen zogenoemde geluidaandachtsgebieden, in plaats van de oude vaste zones. Het geluidsbeleid helpt bij het maken van ruimtelijke keuzes, zoals woningbouw of uitbreiding van bedrijventerreinen. Door nu een begin te maken met dit beleid, voldoet de gemeente aan de wettelijke verplichtingen en wordt de basis gelegd voor toekomstbestendige ontwikkeling. Het biedt duidelijkheid aan inwoners en initiatiefnemers en draagt bij aan een leefbare omgeving. Deze eerste stap is dus essentieel voor een goed functionerend omgevingsbeleid.

Wat willen we bereiken?

D26.712 Voldoen aan de EU-normen voor schone lucht in 2030

Omschrijving (toelichting)

De gemeente Waalwijk heeft zich aangesloten bij het landelijk Schone Lucht Akkoord (SLA). Dit betekent dat ernaar gestreefd wordt dat in de gemeente Waalwijk (net als in de rest van Nederland) in 2030 voldaan wordt aan de normen van de Europese Unie. Hiervoor is een gemeentelijk uitvoeringsprogramma vastgesteld. Tweejaarlijks voert het RIVM een landelijke monitoring van het Schone Lucht Akkoord uit en wordt de voortgang beoordeeld.

Activiteiten

A26.7121 Uitvoering maatregelen uitvoeringsprogramma SLA

Omschrijving (toelichting)

In 2026 wordt uitvoering gegeven aan maatregelen uit het gemeentelijk uitvoeringsprogramma vanuit het Schone Lucht Akkoord.

In 2025 zijn er luchtkwaliteitsmetingen uitgevoerd. In 2026 wordt onderzocht of hier een actie uit voort komt.

Publieke Gezondheidszorg

Het sociale aspect van de gezondheidszorg betreft de uitvoering van de onderdelen die vallen onder de Wet Publieke Gezondheidszorg (Wpg).

De Wpg is een belangrijke wet die de basis vormt voor de organisatie en uitvoering van de publieke gezondheidszorg in Nederland met een focus op preventie, infectieziektebestrijding en de jeugdgezondheidszorg. Deze taken worden uitgevoerd door de GGD Hart voor Brabant.

De volgende onderdelen vallen onder de Wet Publieke Gezondheidszorg (Wpg) :

- Jeugdgezondheidszorg : bevorderen, beschermen en beveiligen gezondheid en ontwikkeling van jeugdigen van 0-19 jaar
- Infectieziektebestrijding : centrale aansturing van de infectieziektebestrijding op lokaal niveau
- Medische milieukunde: adviseren over milieufactoren die de gezondheid kunnen beïnvloeden en het uitvoeren van onderzoeken bij gezondheidsklachten die mogelijk door het milieu worden bevorderd

- Gezondheidsbevordering : bevorderen van een gezonde leefstijl en een gezonde leefomgeving bijvoorbeeld door het geven van voorlichting en het organiseren van activiteiten die de gezondheid bevorderen
- Samenwerking en afstemming: de Wpg legt de nadruk op samenwerking tussen verschillende partijen zoals gemeenten, onderwijs, GGD-en, zorgverleners en andere organisaties om de publieke gezondheidszorg effectief te organiseren.

Wat willen we bereiken?

D25.720 Goede Publieke Gezondheidszorg voor de inwoners van Waalwijk

Omschrijving (toelichting)

De GGD Hart voor Brabant heeft diverse taken op het gebied van publieke gezondheidszorg. Ze bewaken, beschermen en bevorderen de gezondheid van de inwoners in onze regio, met speciale aandacht voor kwetsbare groepen. Dit omvat o.a. de jeugdgezondheidszorg, infectieziektebestrijding, tuberculosebestrijding, reizigersadviesing, forensische geneeskunde, gezondheidsvoorlichting, medische milieukunde, toezicht op kinderopvang en de Wmo, seksuele gezondheid, gezondheidsbevordering en leefstijl, adviesing van gemeenten, samenwerking met zorgverleners, begeleiding van statushouders, monitoring van gezondheid.

Een klein deel van de taken binnen de publieke gezondheid worden bekostigd (16% van de totale subsidie) via het basis- en pluspakket. In 2024 is het basispakket in overleg met alle gemeenten geactualiseerd en geaccordeerd door het Algemeen bestuur van de GGD. Het nieuw basispakket sluit aan bij de regionale ambities rondom de vijf gezondheidspijlers:

1. Gezonde start
2. Gezonde leefstijl
3. Gezonde geest
4. Gezonde omgeving
5. Gezond ouder worden.

Het pluspakket (6% van de totale financiering) is weer een aanvulling op de vijf gezondheidspijlers.

In het kader van de integrale benadering sluiten deze vijf pijlers vervolgens ook weer aan bij de onderdelen die zijn opgenomen in de SPUK Gezond – en Actief Leven Akkoord en het Integraal Zorgakkoord.

Activiteiten

A26.7201 Gezonde Start: doorontwikkelen van activiteiten van de coalitie Kansrijke Start

Omschrijving (toelichting)

In 2026 wordt de coalitie Kansrijke Start gecontinueerd en worden activiteiten zoals Nu niet zwanger, prenataal huisbezoek kwetsbare ouders, stevig ouderschap en Kind naar gezond gewicht verder doorontwikkeld. De activiteiten die door de GGD HvB worden uitgevoerd moeten aansluiten bij de ontwikkelingen die plaats vinden in het kader van de Koers Sociaal Domein en het programma "Samen redzaam". Activiteiten moeten passen in het gemeentelijke aanbod op trede 1, 2 en 3.

A26.7202 Gezonde leefstijl: uitvoeren van campagnes om gezonde leefstijl van inwoners te stimuleren.

Omschrijving (toelichting)

In 2026 wordt extra aandacht besteed aan de gezonde leefstijl van jeugdigen en ouderen. De GGD HvB voert in 2026 communicatiecampagnes uit zoals: Ik pas (alcoholgebruik 18 -), Dry Januari, Zien drinken doet drinken en Kind naar gezond gewicht uit.

In 2025 is in de regio Hart voor Brabant gestart met het project SKIP die trip. Elke gemeente heeft een ambtelijke en bestuurlijke ambassadeur die lokaal aan de slag gaan met de projectdoelstellingen waarbij actief aandacht gegeven zal worden aan de normverschuivingen ten aanzien van drugsgebruik. Niet alleen het drugsgebruik bij jongeren neemt toe maar ook de problematiek die daarmee samenhangt zoals criminaliteit, (verkeers) veiligheid, ondermijning en een toenemende zorgvraag. Het project heeft een looptijd van 3 jaar dus in 2026 zal hier ook actief aan gewerkt worden.

A26.7203 Gezonde geest: ontwikkelen en uitvoeren van een programma mentale gezondheid

Omschrijving (toelichting)

In 2026 zal extra aandacht worden gegeven aan het ontwikkelen van een Programma Mentale Gezondheid. Naast de curatieve aanpak zal vooral preventie een belangrijke rol gaan spelen. In 2025 is gestart met een onderzoek naar de mentale gezondheid bij kinderen en jongeren en wat er nodig is om mentale problemen op latere leeftijd te voorkomen.

1 op de 4 mensen ervaart psychische problemen en bijna 1 op de 2 mensen krijgt daar ooit in hun leven mee te maken waardoor er sociale en economische problemen kunnen ontstaan zoals hoge werkloosheid, schooluitval, toename zorggebruik en gebruik van sociale voorzieningen. Wanneer we mentale gezondheid prioriteit geven kunnen we psychische problemen voorkomen en kosten besparen.

In het onderzoek dat uitgevoerd is door het Trimbos, het RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu) en de GGD-GHOR Nederland is nadrukkelijk gebleken dat investeren in preventie ten aanzien van mentale gezondheid kan leiden tot aanzienlijke kostenbesparingen.

In 2026 zal uitvoering gegeven worden aan Mamakids dat gericht is op postpartum depressie bij vrouwen.

Ook zal op de scholen voor Voortgezet Onderwijs uitvoering gegeven worden aan Check it out. Dit is een voorstelling voor leerlingen over keuzes maken over o.a. alcohol, roken/vapen en drugs.

De activiteiten voor kinderen/jeugdigen m.b.t. het vergroten van weerbaarheid, omgaan met pesten, omgaan met de overgang van basis- naar voortgezet onderwijs en Sta – sterktrainingen worden eind 2025 geëvalueerd. Op basis hiervan zal worden besloten welke onderdelen opgenomen worden in het Programma Mentale Gezondheid 2026.

A26.7204 Gezonde omgeving: organiseren van workshops en themabijeenkomsten.

Omschrijving (toelichting)

In 2026 worden workshops en themabijeenkomsten georganiseerd over gezondheid in relatie tot de omgevingswet.

A26.7205 Gezond ouder worden: opstellen van een programma

Omschrijving (toelichting)

In 2025 is opdracht gegeven aan de GGD HvB om een programma op te stellen ten aanzien van "gezond ouder worden". In 2026 zal hier uitvoering aan worden gegeven

Gezond- en Actief - leven Akkoord

Toelichting

In 2026 wordt in het kader van het gezondheidsbeleid ook uitvoering gegeven aan het Gezond en Actief Leven Akkoord.

Dit is een landelijk akkoord waarin de rijksoverheid, gemeenten, GGD GHOR Nederland en de Zorgverzekeraars afspraken hebben gemaakt om een impuls te geven aan het verbeteren van de gezondheid van inwoners. Gemeenten hebben hiervoor een SPUK (specifieke uitkering) ontvangen voor de periode 2023 tot en met 2026.

De inzet vanuit de brede SPUK GALA maakt integraal onderdeel uit van het implementatieplan "Samen redzaam" (zie hoofdstuk 6: sociaal domein) en de preventieve inzet voor het realiseren van de sociale basis (trede 1 en 2) en de indicatievrije ondersteuning (trede 3).

In 2026 komt een aantal SPUK' s te vervallen te weten: leefomgeving, mentale gezondheid, overgewicht en obesitas, alcoholproblematiek, één tegen eenzaamheid, kennis- en adviesfunctie GGD en regionale aanpak preventie. Deze onderdelen van beleid zijn, waar mogelijk, opgenomen in het reguliere beleid en de daarbij behorende bekostiging. De activiteiten die onderdeel uitmaken van de aanpak ten aanzien van overgewicht en obesitas zijn dermate belangrijk en veelomvattend dat deze voor 2026 zijn opgenomen in de begroting.

Continuering van GALA- middelen 2026 is gericht op de volgende onderdelen: Lokaal Sportakkoord, brede regeling combinatiefuncties, Kansrijke Start, versterken sociale basis, terugdringen gezondheidsachterstanden, valpreventie en Welzijn op recept.

Tevens is vanuit het Rijk aangekondigd dat men voornemens is om vanaf 2026 alle lopende SPUK' s op te heffen en toe te voegen aan het gemeentefonds. Hierdoor krijgen gemeenten meer beleidsvrijheid en mogen zij zelf bepalen voor welke beleidsinitiatieven de middelen worden ingezet. Er zal dan wel sprake zijn van een korting van 10%. In de 2e helft van 2025 wordt hieromtrent meer informatie verwacht van het ministerie van VWS.

Naast het lokale GALA heeft ook het Integraal Zorg Akkoord IZA invloed op het gezondheidsbeleid bij gemeenten. Het IZA is een landelijk akkoord met als doel de zorg toegankelijk, goed en betaalbaar te houden. Dit doen we door de beweging te maken van ziekte en zorg naar gezondheid, preventie en welzijn.

Het IZA wordt regionaal en domein-overstijgend opgepakt op de schaal van de zorgkantorregio Midden-Brabant. Samengewerkt wordt tussen de gemeenten in Midden Brabant, de zorgverzekeraars VGZ en CZ, zorgpartijen (zoals GGZ Breburg, huisartsen, Zorgnetwerk Midden – Brabant, Thebe, Elisabeth- Tweestedenziekenhuis), GGD Hart voor Brabant, Contour de Twern en via Zorgbelang met inwoners en patiëntenorganisaties. Er is een regiobeeld opgesteld ten aanzien van de huidige en toekomstige zorgbehoefte van de inwoners in onze regio. Uit dit regiobeeld zijn vijf prioritaire opgaves geselecteerd te weten:

1. Gezond en veilig opgroeien
2. Kwetsbare ouderen, nu en straks
3. Mentale gezondheid
4. Leefstijl en leefomgeving
5. Chronische Leefomgeving.

Het regioplan is de basis voor transformatieplannen waarmee een specifiek probleem in de zorg wordt aangepakt.

Op dit moment zijn twee transformatieplannen door het Rijk en de zorgverzekeraars goedgekeurd waarbij gemeenten zijn betrokken te weten:

- Op weg naar toegankelijke mentale gezondheidszorg en Midden – en Oost-Brabant
- De buurt als eco-systeem.

Het jaar 2026 is het laatste jaar van de SPUK (specifieke uitkering) Gezond – en Actief Leven Akkoord. Deze brede SPUK bestaat uit beleid en financiering van sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en versterken van de sociale basis. Een aantal onderdelen van de SPUK komt te vervallen in 2026 te weten : leefomgeving, mentale gezondheid, overgewicht en obesitas, OKO alcoholproblematiek en één tegen eenzaamheid. Gecontinueerd worden de onderdelen Lokaal Sportakkoord, Brede regeling Combinatiefunctionarissen, Kansrijke Start, Mantelzorg, Terugdringen gezondheidsachterstanden, Versterken sociale basis, Welzijn op recept en valpreventie.

Wat willen we bereiken?

D26.731 Het realiseren van een gezonde generatie in 2040

Omschrijving (toelichting)

Het GALA heeft één hoofddoelstelling te weten het realiseren van een gezonde generatie in 2040 en meerdere subdoelen te weten:

- Het realiseren van een gezonde fysieke leefomgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten
- Het versterken van (de verbinding met) de sociale basis;
- Het bevorderen van een gezonde leefstijl
- Het versterken van de mentale weerbaarheid en mentale gezondheid.

De doelen van het GALA sluiten aan op de Koers Sociaal domein en het uitvoeringsprogramma Samen Redzaam. Tevens zijn er directe verbanden te leggen met de prioritaire opgaves van het IZA (Integraal Zorgakkoord).

Activiteiten

A26.7311 Activiteiten Lokaal Sportakkoord en brede regeling combinatiefuncties

Omschrijving (toelichting)

Vanuit het Lokaal Sportakkoord worden activiteiten en interventies vanuit professionele organisaties en inwoners bekostigd tot een maximaal bedrag van € 10.000. Vanuit de brede regeling combinatiefunctionaris worden functionarissen bekostigd die laagdrempelig ondersteuningsaanbod organiseren zoals beweegprogramma's voor diverse doelgroepen. Uitgangspunt is dat het een laagdrempelig aanbod is dat in wijken en buurten wordt uitgevoerd.

De activiteiten die werden uitgevoerd voor de interventie overgewicht en obesitas zijn qua bekostiging opgenomen in de gemeentebegroting 2026 en de middelen voor OKO worden bekostigd uit het regionale IZA- budget.

A26.7312 Doorontwikkeling Multidisciplinair overleg zwangeren

Omschrijving (toelichting)

Om kinderen een gezonde (kansrijke) start te bieden is een lokale coalitie gevormd bestaande uit kraamzorg, verloskundigen, GGD HvB, Contour de Twern en Team WijZ. In 2026 wordt het MDO zwangeren verder doorontwikkeld en worden er extra interventies Stevig Ouderschap ingezet. Tevens wordt onderzocht welke aanvullende trede-3-activiteiten nodig zijn om ouders laagdrempelig en zonder indicatie, extra ondersteuning te bieden gedurende en na de zwangerschap.

A26.7314 Welzijn op recept

Omschrijving (toelichting)

De methodiek Welzijn op recept wordt ingezet voor mensen met psychosociale klachten. In plaats van een medisch recept voor te schrijven verwijst de huisarts patiënten door naar een zgn. welzijnscoach. Bij welzijn op recept gaat de coach samen met de cliënt op zoek naar wensen, behoeften en mogelijkheden en ondersteunt de cliënt bij de stappen die gezet moeten worden b.v. naar de deelname aan activiteiten. De focus ligt vooral op wat iemand wel kan en waar iemand vrolijk van wordt.

A26.7315 Aanpak valpreventie ouderen**Omschrijving (toelichting)**

Vanuit het oogpunt gezond en vitaal ouder worden wordt veel aandacht besteed aan valpreventie bij ouderen. Er vinden e-biketrainingen plaats, beweegcoaches worden ingezet en er worden bij de doelgroep 65+ smartfloor – testen afgenomen.

Ook worden er informatiebijeenkomsten georganiseerd en valpreventiecursussen gegeven door fysio- en ergo - therapeuten.

Wat mag het kosten?

De lasten en baten van het beleidsveld 7 Milieu en Gezondheid worden hierna toegelicht, met daarbij:

- De cijfers uit de Jaarrekening 2024, de gewijzigde Begroting 2025 en de Begroting 2026 van lasten en baten met mutaties reserves.
- Een overzicht van de in de Begroting 2026 verwerkte voorstellen, grotendeels afkomstig uit de Kadernota 2026.
- Een toelichting op de verschillen tussen de gewijzigde Begroting 2025 en de Begroting 2026.

De toelichting op de voorstellen uit de Kadernota 2026 is terug te lezen in de [begrotingsapp](#).

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2025	Primaire Begroting 2026
Lasten				
PR701	Volksgesondheid (openbare ruimte)	143	148	158
PR702	Vuilophaal en -afvoer	4.336	4.745	5.358
PR704	Begraafplaatsen	575	634	648
PR705	Begraafplaatsrechten	6	0	0
PR706	Riolering en waterzuivering	3.049	3.329	3.775
PR708	Milieu	1.437	1.630	1.720
PR709	Volksgesondheid: subsidiesbijdragen	2.903	2.560	2.637
PR710	Jeugdgezondheidszorg	141	169	187
PR712	Duurzaamheid	1.372	1.339	1.613
Totaal Lasten		13.961	14.554	16.097
Baten				
PR701	Volksgesondheid (openbare ruimte)	0	0	0
PR702	Vuilophaal en -afvoer	-882	-1.423	-1.841
PR703	Reinigingsrecht afvalstoffenheffing	-5.020	-4.889	-5.577
PR704	Begraafplaatsen	-1	-2	-2
PR705	Begraafplaatsrechten	-245	-390	-599
PR706	Riolering en waterzuivering	-25	155	-127
PR707	Rioolrechten	-4.965	-5.275	-5.675
PR708	Milieu	-17	-1	-1
PR709	Volksgesondheid: subsidiesbijdragen	-591	-267	-159
PR710	Jeugdgezondheidszorg	-54	-52	-65
PR712	Duurzaamheid	-942	-943	-944
Totaal Baten		-12.742	-13.085	-14.988
Saldo van lasten en baten		1.220	1.468	1.109
Onttrekkingen				
PR957	Mutaties reserves beleidsveld 7	-114	-161	-388
Stortingen				
PR957	Mutaties reserves beleidsveld 7	52	47	47
Mutaties reserves		-62	-114	-341
Saldo na mutaties reserves		1.157	1.354	768

Voorstellen in begroting verwerkt

Vanuit de Kadernota 2026 zijn de volgende budgetaanpassingen bij dit beleidsveld in de begroting verwerkt. (zie onderstaande tabel).

Toegekende budgetmutaties (bedragen * € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Kadernota 2026				
<u>Onontkoombaarheden Vitale Stad</u>				
KN26 O3.01 Budgettekort OOR-Zuid (onderhoud openbare ruimte)	12	12	0	0
KN26 O3.05 Onderhoud riolering	-453	-453	-453	-453
KN26 O3.05 Onderhoud riolering(dekking voorziening riolering)	453	453	453	453
KN26 O3.03 Panden Baanbrekers (Vervallen huur van pand)	-20	-20	-20	-20
<u>Basis op orde Vitale Stad</u>				
KN26 O3.08 Verwerking afvalstoffen	136	136	136	136
KN26 O3.08 Verwerking afvalstoffen (dekking afvalstoffenheffing)	-136	-136	-136	-136
<u>Basis op orde Dienstverlening en bedrijfsvoering</u>				
KN26 O1.04 Solide capaciteit belastingen	41	41	41	41
<u>Nieuwe voorstellen Vitale Stad</u>				
KN26 NV3.03 Bijdrage werklandschappen van de toekomst	170	0	0	0
KN26 NV3.03 Bijdrage werklandschappen van de toekomst (dekking reserve duurzaamheid)	-170	0	0	0
KN26 NV3.03 Opstellen Soortenmanagementplan en natuurvriendelijke isoleren	100	0	0	0
KN26 NV3.03 Dekking via CDOKE-middelen	-100	0	0	0
KN26 NV3.03 Vervolg SIE2-project Waspik	100	0	0	0
KN26 NV3.03 Vervolg SIE2-project Waspik (dekking reserve duurzaamheid)	-100	0	0	0
KN26 NV3.03 Verkenning private deelname windmolens oostzijde	100	0	0	0
KN26 NV3.03 Verkenning private deelname windmolens oostzijde (dekking reserve duurzaamheid)	-100	0	0	0
<u>Nieuwe voorstellen Mens en Samenleving:</u>				
KN26 NV2.03 Aanpak overgewicht en obesitas	57	0	0	0
<u>Ombuigingen Vitale Stad</u>				
KN26 BTW afval en riool	-570	-570	-570	-570
KN26 Begraafplaatsen	-200	-200	-200	-200
KN26 Hogere raming 2024 leges omgevingswet structureel maken	-500	-500	-500	-500
Totaal	- 1.180	- 1.237	- 1.249	- 1.249

Toelichting begroting 2026 t.o.v. gewijzigde begroting 2025

Lasten

De lasten zijn in 2026 ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2025 toegenomen met € 1.568.000. Naast bovenstaande voorstellen uit de Kadernota 2026 zijn hiervan de belangrijkste oorzaken:

- Product 702 Afvalstoffenheffing; raming van hogere kapitaallasten voor een bedrag van ongeveer € 400.000. Voor de producten 702, 703 en daarbij de overige toerekenbare kosten (waaronder btw) bedraagt het saldo € 0. De mutatie in de voorziening is hiervoor de sluitpost.
- Product 706 Riolerings en waterzuivering; in de Begroting 2025 waren incidentele ramingen opgenomen die met ingang van 2026 zijn vervallen, voor een bedrag van ongeveer € 400.000. Voor de producten 706, 707 en daarbij de overige toerekenbare kosten (waaronder btw) bedraagt het saldo € 0. De mutatie in de voorziening is hiervoor de sluitpost.
- Product 708 Milieu; op basis van het raadsbesluit van 26 juni 2025 is de bijdrage aan de Omgevingsdienst Midden en West Brabant (OMWB) met een bedrag van ongeveer € 18.000 verhoogd, daarnaast zijn er hogere doorbelastingen vanuit diverse afdelingen ten opzichte van de Begroting 2025 (€ 40.000).
- Product 709 Volksgezondheid; op basis van het raadsbesluit van 26 juni 2025 is de bijdrage aan de GGD met ongeveer € 90.000 verhoogd.

Baten

De baten zijn in 2026 ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2025 toegenomen met € 1.903.000.

Naast bovenstaande voorstellen uit de Kadernota 2026 zijn de belangrijkste oorzaken:

- Indexering van de opbrengst rioolheffing met 5,2% (2,2% index op basis van de Nota van Uitgangspunten en een initiële verhoging van 3% op grond van het Integraal Waterplan Waalwijk).
- Indexering van de opbrengst reinigingsrecht/afvalstoffenheffing met 2,2%.

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 7 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link: [Indicatoren beleidsveld 7](#) en <https://brabantscan.nl>

Belangrijkste kaders

Wet Publieke Gezondheid (<https://wetten.overheid.nl>)

Regionale nota Publieke Gezondheid Midden-Brabant 2024-2027 : "Koers houden met een sterke basis" (<https://lokaleregelgeving.overheid.nl>)

Gezond – en Actief Leven Akkoord (GALA) 2023-2026 (<https://dejuistezorgopdejuisteplek.nl>)

Integraal Zorg Akkoord: Regioplan Midden-Brabant (www.regio-hartvanbrabant.nl/iza).

[Omgevingswet](#)

Verbonden partijen

Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)

GGD Hart voor Brabant (Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst)

RAV Brabant Midden, West-Noord (Regionale Ambulance Voorziening)

Beleidsveld 8 : Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Wat houdt dit beleidsveld in?

In onze strategische visie staat onze koers om te bouwen aan een gezonde, veilige en toekomstbestendige leefomgeving. Dat doen we door te sturen op Brede Welvaart, een verbonden samenleving te bevorderen en de kracht van verscheidenheid te benutten. Een van de opgaven uit de strategische visie is de toekomst van Waspik, Sprang- Capelle en Waalwijk als aantrekkelijke plekken om te wonen, te werken en te verblijven. Met Brede Welvaart als overkoepelende kapstok werken we aan duurzame verstedelijking in de gemeente Waalwijk. De omgevingsvisie geeft richting aan die koers met ruimtelijke keuzes die nodig zijn voor inwoners, ondernemers, bezoekers en toekomstige generaties. Gezamenlijk dragen de doelen op dit thema's bij aan een duurzame balans tussen onze natuurlijke omgeving, onze gemeenschap, onze economie en daarmee aan de Brede Welvaart van onze samenleving. Voor een gezonde en veilige toekomst is het belangrijk dat we de verschillende componenten in samenhang bekijken, dat we bruggen bouwen tussen de verschillende thema's. De natuurlijke omgeving en netwerken zijn randvoorwaardelijk voor ontwikkelingen in onze economie en woningvoorraad en de kwaliteit van het leven van onze inwoners.

Volkshuisvesting

Waalwijk moet aantrekkelijk zijn om te wonen. Daarom streven we naar een voldoende aanbod van woningen en woonmilieus voor alle doelgroepen. Gelet op de uitdagingen die vergrijzing en klimaatverandering voor ons in de nabije toekomst brengt, willen we ons woningaanbod zo toekomstbestendig mogelijk maken. Tevens zetten we in op adequate huisvesting voor internationale medewerkers die in Waalwijk komen werken.

In het collegeprogramma 2022-2026 is het thema wonen expliciet benoemd. Hierbij is aangegeven dat de gemeente Waalwijk doorgaat op de ingezette koers om versneld te groeien om het huidige voorzieningenniveau te behouden en te versterken.

Wat willen we bereiken?

D26.811 Woningbouw is gericht op het bieden van een passende woning voor iedereen

Omschrijving (toelichting)

Er is sprake van een oplopend woningtekort in Nederland en ook in de gemeente Waalwijk. Het is daarom van belang om woningen toe te voegen aan de woningmarkt. Daarbij kijken we specifiek naar het toevoegen van woningen die aansluiten bij de toekomstige huishoudens- en inkomenssamenstelling in de gemeente.

Activiteiten

A26.8111 Bouw van minimaal 1200 woningen in verschillende prijsklassen in deze bestuursperiode mogelijk maken

Omschrijving (toelichting)

We richten ons in deze bestuursperiode op het mogelijk maken van minimaal 1.200 woningen. Daarbij ligt de nadruk op het hard maken van zachte plannen en het afgeven van vergunningen voor deze plannen. De uitvoering is immers de verantwoordelijkheid van marktpartijen en woningcorporaties. Voor 2026 richten we ons op het hard maken van 250 woningen in plannen.

We onderzoeken in 2026 hoe procedures voor woningbouw verder versneld kunnen worden onder de omgevingswet.

Daarnaast onderzoeken we mogelijkheden om de bestaande voorraad optimaal te gebruiken, te verdichten of doorstroming te bevorderen met de doorstroomregeling bij Casade.

A26.8112 Minimaal 30% sociale huur bij het woningbouwprogramma dat we toevoegen

Omschrijving (toelichting)

In de gemeente Waalwijk hebben we op dit moment ruim 30% sociale huur in de voorraad. Vanuit onderzoeken en vanuit rijksbeleid is gebleken dat het in de gemeente Waalwijk wenselijk is om 30% sociale huur in de woningbouwprogrammering aan te houden en zo het aandeel vast te houden.

In 2026 zal het woonbeleid geactualiseerd worden en omgezet worden in een volkshuisvestingsprogramma. Onder de Wet versterking regie volkshuisvesting (die naar verwachting per 1 januari 2026 in werking treedt) wordt dit een verplicht programma. Op dat moment zullen we deze beleidslijn daarin opnemen

Inmiddels is ook duidelijk dat woningcorporaties beschikken over een beperkte investeringsruimte en dat de realisatie van 30% sociale huur in de nieuwbouwprogrammering daardoor onder druk staat. We onderzoeken daarom de invoering van een vereveningsfonds en de mogelijkheden van een actiever grondbeleid.

A26.8113 Inspelen op kansen en mogelijkheden voor het verlichten van de druk op de woningmarkt

Omschrijving (toelichting)

Het basis uitgangspunt voor het vergroten van de woningvoorraad is om permanente woningen toe te voegen en te kijken naar mogelijkheden van optimaliseren van het gebruik van de bestaande voorraad. We houden daarnaast de mogelijkheid open om in te spelen op kansen en mogelijkheden, om de druk op de woningmarkt te verlichten met tijdelijke woningbouw, bijvoorbeeld door mantelzorgwoningen voor jongeren.

Wat willen we bereiken?

D26.812 Woonbeleid draagt bij aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken

Omschrijving (toelichting)

Het beleidsveld volkshuisvesting moet een bijdrage leveren aan het creëren van een rechtvaardige, duurzame en inclusieve samenleving. Dit vraagt specifieke aandacht voor ontwikkelingen zoals vergrijzing en de positie van doelgroepen die het moeilijk hebben op de woningmarkt.

Activiteiten

A26.8121 Toevoegen van nultredenwoningen

Omschrijving (toelichting)

Heel Nederland heeft de komende decennia te maken met een dubbele vergrijzing. Door nultredenwoningen toe te voegen, bieden we veilige comfortabele woningen voor alle doelgroepen met een verminderende mobiliteit, zoals mensen die slecht ter been zijn, een rollator nodig hebben of een kinderwagen gebruiken.

Het oplevermoment is bij woningbouw niet altijd precies te voorspellen. Bij een deel van de projecten weten we dit wel. Vanuit die informatie is de verwachting dat er in 2026 ca. 120 nultredenwoningen worden opgeleverd.

A26.8122 Ondersteunen koopstarters

Omschrijving (toelichting)

Het is op dit moment erg lastig voor jonge huishoudens om een koopwoning te verwerven. We ondersteunen daarom koopstarters door het afgeven van startersleningen, zodat zij in de gelegenheid zijn om een woning te kopen waar dat zonder extra lening net niet lukt.

A26.8123 Onderzoeken van locaties voor het toevoegen van woonwagendplaatsen

Omschrijving (toelichting)

Er is in veel gemeenten in Nederland, waaronder ook in de gemeente Waalwijk, een tekort aan woonwagendplaatsen, waardoor standplaatszoekenden soms onevenredig lang ingeschreven moeten staan, voordat zij een woonwagendplaats kunnen bewonen. Daarom onderzoeken we de mogelijkheden om tot een uitbreiding van het aantal woonwagendplaatsen in de gemeente Waalwijk te komen.

A26.8124 Prestatieafspraken maken met woningcorporaties**Omschrijving (toelichting)**

Woningcorporaties leveren een belangrijke bijdrage aan de doelen op het gebied van volkshuisvesting. Met de woningcorporaties die actief zijn in onze gemeente maken we prestatieafspraken over in ieder geval betaalbaarheid, beschikbaarheid, wonen en zorg, duurzaamheid en leefbaarheid.

Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

De huidige maatschappelijke opgaven voor wonen, werken, voorzieningen en landbouw geven richting aan de ruimtelijke koers in het fysiek domein. In samenhang met het oplossen van de opgaven op het vlak van klimaatadaptatie, energietransitie, slimme mobiliteit, biodiversiteit, gezondheid, inclusiviteit en circulaire economie. Om ruimte te bieden aan al die opgaven met behoud van onze ruimtelijke kwaliteit, zullen we slimmer en duurzamer moeten verstedelijken.?

De Ontwikkelstrategie Stedelijke Regio Breda-Tilburg (SRBT) en het Ontwikkelperspectief Stedelijk Brabant 2040 bieden daarvoor het handvat op regionaal en provinciaal niveau. De integrale omgevingsvisie, het sectoraal beleid en regels in relatie tot de fysieke leefomgeving gaan we daarom de komende jaren omvormen om beter aan te sluiten op de huidige maatschappelijke opgaven. De handvatten op gemeentelijk niveau daarvoor zijn de omgevingsvisie, het omgevingsplan en omgevingsprogramma's. Het ontwikkelen van deze instrumenten is ook nodig vanwege de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024. De invulling van dit beleidsveld zal hier de komende jaren in meegroeien.

Wat willen we bereiken?

D25.820 Versterken kwaliteit leefomgeving

Omschrijving (toelichting)

De koers van de strategische visie krijgt in de omgevingsvisie een ruimtelijke vertaling via drie centrale pijlers:

1. Een gelaagd landschap met een krachtig ecosysteem
2. Samen leven, samen bewegen
3. Welvaart en welzijn samen verbreden

Voor het versterken van de kwaliteit van de leefomgeving zijn deze pijlers een belangrijke factor. Voor deze doelstelling richten we ons op algemene activiteiten die daarop toezien. Onderdelen van deze pijlers komen ook terug in het programma Duurzaamheid, beleidsveld 2 (verkeer, vervoer en waterstaat), beleidsveld 3 (economie), beleidsveld 5 (sport, cultuur en recreatie), beleidsveld 8 (milieu en gezondheid) en onderdeel 1 van dit beleidsveld (volkshuisvesting).

Activiteiten

A26.8201 Ontwikkelen transformatielocaties

Omschrijving (toelichting)

Ontwikkelen van locaties in stedelijk en landelijk gebied waarvoor een duurzame transformatie nodig is, bijvoorbeeld vanwege leegstand of de behoefte aan een andere invulling. Onder andere voor de bekende grotere projecten maar ook voor kleinere projecten in alle kernen van de gemeente.

Wat willen we bereiken?

D25.821 Waalwijk Omgevingswet-proof

Omschrijving (toelichting)

De Omgevingswet heeft impact op beleid, regels, werkwijze en digitalisering in het fysieke domein. Met de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024 is de transitiefase begonnen. Oftewel uitvoering geven aan werkzaamheden welke nodig zijn vanwege de Omgevingswet maar pas na 1 januari 2024 klaar hoeven zijn. Dat betekent onder andere werken aan een omgevingsvisie (uiterlijk 1 januari 2027 gereed) en een gemeentebreed omgevingsplan (uiterlijk 1 januari 2032 gereed).

Activiteiten

*A25.8211 Transitie omgevingsbeleid in een omgevingsvisie***Omschrijving (toelichting)**

De Omgevingsvisie is onze langetermijnvisie voor de leefomgeving van de hele gemeente. In de bestuursperiode 2022 – 2026 willen we een omgevingsvisie vaststellen met daarin de hoofdlijnen van beleid voor de leefomgeving op basis van door de raad vastgestelde uitgangspunten. In de bestuursperiode 2026 – 2030 willen we de omgevingsvisie actueel houden en uitbouwen als dé centrale plek voor al het strategisch ruimtelijk beleid.

*A25.8212 Transitie bestemmingsplannen en verordeningen in het omgevingsplan***Omschrijving (toelichting)**

We gaan verder met het werken aan één permanent omgevingsplan voor de hele gemeente. Het omgevingsplan bundelt de juridische regels uit o.m. bestemmingsplannen en beheersverordeningen en de (delen van) verordeningen die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving. Hier hoort bij dat we alle regels voor de fysieke leefomgeving digitaal kunnen ontsluiten. We streven naar vaststelling van het plan van aanpak (transitieplan) eind 2025. Vervolgens wordt in 2026 gestart met de uitvoering hiervan.

*A25.8213 Kennis verwerven over het werken met omgevingsprogramma's***Omschrijving (toelichting)**

Het omgevingsprogramma is een nieuw instrument onder de Omgevingswet. Bedoeld als tussenstap tussen omgevingsvisie en omgevingsplan. Omdat dit een nieuw instrument is, gaan we eerst kennis opdoen om dit instrument zo effectief mogelijk in te zetten. Het vaststellen van een omgevingsprogramma is een bevoegdheid van het college, de kaders daarvoor worden vastgesteld door de raad.

Ruimtelijke versterking binnenstad

Onze ambitie is een aantrekkelijke Waalwijkse binnenstad.

We streven naar een compacter centrum met winkelstraten die minder winkeloppervlakte bevatten en minder leegstand kennen, doordat de overgebleven ruimte efficiënter wordt gebruikt. De kern van de transformatie is het samenbrengen van wonen, werken, recreëren en verblijven.

Deze ontwikkeling is essentieel om de binnenstad op lange termijn relevant te houden en biedt kansen voor woningbouw en het toevoegen van een nieuw (binnen)stedelijk woonmilieu. Dit is ook noodzakelijk om te functioneren als drager voor de versterking van het openbaar vervoer van en naar Waalwijk. Een aantrekkelijke binnenstad met goede voorzieningen is bovendien cruciaal voor het woonklimaat in de hele stad en vormt een belangrijke basis voor de schaalvergroting van middelgrote Brabantse steden zoals Waalwijk. Het uiteindelijke doel is dat alle activiteiten en doelstellingen leiden tot meer bezoekers en een hogere tevredenheid onder bezoekers.

Van 2016 tot en met 2024 is deze opgave aangepakt via het programma Binnenstad, met onder meer het 'Waalwijk Stadscentrum - Stedenbouwkundig Masterplan' (juli 2022) en de 'Centrumvisie Waalwijk' (april 2024).

Vanaf 2025 is het programma Binnenstad overgegaan naar de lijnorganisatie. Voor de herontwikkeling van winkelcentrum De Els is een projectstructuur opgezet en is een aparte doelstelling in het beleid opgenomen. Daarnaast is het versterken van de groenstructuur en de verblijfskwaliteit ondergebracht bij beleidsveld 5, thema openbaar groen. De economische activiteiten en samenwerking met stakeholders, onder andere via de BIZ, vallen onder beleidsveld 3.

Wat willen we bereiken?

D26.831 Herontwikkeling winkelcentrum De Els

Omschrijving (toelichting)

Waalwijk is al geruime tijd bezig met de herontwikkeling van winkelcentrum De Els en de directe omgeving. De Els kampt met langdurige leegstand, sluit niet goed aan op de rest van de binnenstad en de openbare ruimte is weinig aantrekkelijk. De situatie wordt steeds urgenter, omdat een goed functionerend De Els cruciaal is voor het behoud van een aantrekkelijke binnenstad. De transitie van De Els speelt een belangrijke rol binnen de ambities van de Centrumvisie Waalwijk 2024. Deze transitie is essentieel voor de ontwikkeling van de binnenstad, omdat het bijdraagt aan de overgang van een locatie die vooral bedoeld is om te winkelen, naar een plek waar mensen graag willen verblijven en zich thuis voelen. Hiermee wordt gewerkt aan een toekomstbestendige binnenstad die aantrekkelijk is voor bewoners, bezoekers en ondernemers.

De afgelopen jaren hebben overheden, marktpartijen en andere betrokkenen gewerkt aan het 'Voorlopig Ontwerp Stedenbouwkundig Plan' (VOSP, november 2024) voor de herontwikkeling. Dit ontwerp is integraal getoetst op verschillende beleidsthema's en het toetsingskader is vastgesteld door de gemeenteraad. Belangrijke uitgangspunten zijn onder andere:

- Het stedenbouwkundig kader (zoals bouwhoogte, massa en loopstructuur) sluit aan bij het Masterplan Binnenstad Waalwijk.
- De ruimtelijk-functionele invulling (programmering en positionering) past binnen de Centrumvisie Waalwijk 2024.
- Mobiliteitsoplossingen voldoen aan de Mobiliteitsvisie 2021 en de Nota parkeernormen 2025.
- Er wordt rekening gehouden met wateropvang en vergroening van de openbare ruimte, conform beleid.
- De woningbouw sluit aan bij de lokale woonvisie en de regionale Woondeal SRBT, met de realisatie van 30% sociale en 40% betaalbare woningen.

Op 4 december 2024 is een samenwerkingsovereenkomst (SOK), inclusief het VOSP, gesloten en de financiële afspraken zijn vastgelegd in de gemeentelijke grondexploitatie voor De Els. De gemeenteraad heeft op 22 mei 2025 de grondexploitatie vastgesteld en er zijn twee anterieure overeenkomsten met ontwikkelaars gesloten. Hierdoor zijn de benodigde middelen beschikbaar voor de binnenstadsvernieuwing. Naast reserveringen uit de Algemene Reserve worden ook subsidies toegekend, waaronder de Impulsaanpak Winkelgebieden (IW) en de Woningbouw-Impulsregeling (Wbi). Provincie Noord-Brabant draagt eveneens bij aan de realisatie van deze plannen.

Activiteiten

A26.8311 Uitwerken Definitief Ontwerp Stedenbouwkundig Plan

Omschrijving (toelichting)

Het huidige Voorlopig Ontwerp Stedenbouwkundig Plan (VOSP) voor De Els wordt uitgewerkt in een Definitief Ontwerp Stedenbouwkundig Plan (DOSP).

A26.8312 Planologische besluitvorming

Omschrijving (toelichting)

Onderzocht wordt welke ruimtelijke procedure (wijziging omgevingsplan en/of (buitenplanse-) omgevingsplanactiviteit) het beste passend is op welk moment. Vooruitlopend daarop wordt gestart met fase 1 van de herontwikkeling (onderdeel Schoolkwartier door Sanders) waarvoor een aparte ruimtelijke procedure in de vorm van een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (bopa) wordt doorlopen.

A26.8313 Besluitvorming parkeergarage

Omschrijving (toelichting)

De ontwikkeling van een parkeergarage is een essentieel onderdeel van de herontwikkeling van het winkelcentrum De Els. Dit volgt uit Waalwijk Stadscentrum - Stedenbouwkundig Masterplan (juli 2022) en de Centrumvisie Waalwijk (april 2024).

De gemeenteraad heeft als uitgangspunt dat parkeren minimaal kostendekkend moet zijn. Om te kunnen bepalen of de parkeerexploitatie van deze nieuwe parkeervoorzieningen voldoende dekking kan geven aan de benodigde investering voor het bouwen van de parkeergarage, is vanuit de parkeerexploitatie berekend wat de maximale investeringsruimte kan zijn.

In 2026 wordt aan de gemeenteraad een voorstel voorgelegd over de kredietaanvraag en het investeringsbesluit m.b.t de parkeergarage. Op deze manier waarborgen we de financiële haalbaarheid en de toekomstbestendigheid van de parkeergarage voor de gemeente als eigenaar en exploitant.

Wat mag het kosten?

De lasten en baten van het beleidsveld 8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing worden hierna toegelicht, met daarbij:

- De cijfers uit de Jaarrekening 2024, de gewijzigde Begroting 2025 en de Begroting 2026 van lasten en baten met mutaties reserves.
- Een overzicht van de in de Begroting 2026 verwerkte voorstellen, grotendeels afkomstig uit de Kadernota 2026.
- Een toelichting op de verschillen tussen de gewijzigde Begroting 2025 en de Begroting 2026.

De toelichting op de voorstellen uit de Kadernota 2026 is terug te lezen in de [begrotingsapp](#).

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2025	Primaire Begroting 2026
Lasten				
PR801	Opbrengst omgevingsvergunningen	12	0	0
PR802	Vergunningen	40	42	43
PR804	Gebiedsgericht werken	408	463	515
PR805	Gegevensbeheer belastingen	158	57	56
PR806	Leningen woningbouw	111	110	110
PR807	Werkzaamheden GEO registratie	442	386	390
PR808	Stedelijke vernieuwing	34	36	36
PR809	Wonen	185	348	507
PR810	Ruimtelijke beleidsplannen	2.147	1.639	1.996
PR811	Bouwen	2.412	2.442	2.233
PR848	Kosten gronden vaste activa	357	275	275
PR849	Faciliterend grondbeleid	415	215	202
PR851	Algemene kosten bouwgrondexploitatie	0	1.226	1.978
PR852	Bouwgrondexploitatie Wonen	3.587	3.958	9.734
Totaal Lasten		10.307	11.197	18.074
Baten				
PR801	Opbrengst omgevingsvergunningen	-2.074	-1.397	-1.928
PR802	Vergunningen	-32	-31	-31
PR807	Werkzaamheden GEO registratie	0	-1	-1
PR809	Wonen	-66	-17	-126
PR810	Ruimtelijke beleidsplannen	-75	-15	-15
PR811	Bouwen	-34	-44	-45
PR848	Kosten gronden vaste activa	-64	-35	-53
PR849	Faciliterend grondbeleid	-1.751	-215	-202
PR851	Algemene kosten bouwgrondexploitatie	0	-1.126	-1.878
PR852	Bouwgrondexploitatie Wonen	-1.666	-3.958	-9.734
Totaal Baten		-5.761	-6.839	-14.012
Saldo van lasten en baten		4.546	4.357	4.062
Onttrekkingen				
PR958	Mutaties reserves beleidsveld 8	-852	-390	-317
PR962	Mutaties reserves GREX beleidsveld 8	-2.075	-100	-100
Totaal Onttrekkingen		-2.927	-490	-417
Stortingen				
PR958	Mutaties reserves beleidsveld 8	238	0	0
PR962	Mutaties reserves GREX beleidsveld 8	1.490	0	0
Totaal Stortingen		1.728	0	0
Mutaties reserves		-1.199	-490	-417
Saldo na mutaties reserves		3.347	3.867	3.645

Voorstellen in begroting verwerkt

Vanuit de Kadernota 2026 zijn de volgende budgetaanpassingen bij dit beleidsveld in de begroting verwerkt.

Toegekende budgetmutaties (bedragen * € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Kadernota 2026				
<u>Onontkoombaarheden Vitale Stad</u>				
KN26 O3.04 Omgevingswet	200	0	0	0
<u>Basis op orde Dienstverlening en bedrijfsvoering</u>				
KN26 O1.04 Solide capaciteit belastingen	27	27	27	27
<u>Nieuwe voorstellen Vitale Stad</u>				
KN26 NV3.20 Doorstroomregeling	23	23	23	23
KN26 NV3.19 Aanleg woonwagenstandplaatsen	180	195	0	185
KN26 NV3.19 Aanleg woonwagenstandplaatsen (grondverkoop)	-108	-60	0	-60
KN26 NV3.19 Aanleg woonwagenstandplaatsen (dekking reserve sociale woningbouw)	-72	-135	0	-50
KN26 NV3.02 EVZ Eendenest	220	0	0	0
KN26 NV3.02 EVZ Eendenest (dekking reserve ruimtelijke kwaliteit)	-220	0	0	0
<u>Ombuigingen Dienstverlening en bedrijfsvoering</u>				
KN26 Kapitaallasten GOL	0	0	241	0
Totaal	250	50	291	125

Toelichting begroting 2026 t.o.v. gewijzigde begroting 2025

Lasten

De lasten zijn in 2026 ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2025 toegenomen met € 6.877.000.

Naast bovenstaande mutaties uit de Kadernota 2026 zijn de belangrijkste oorzaken hiervan:

- De producten 849 faciliterend grondbeleid, 851 algemene kosten bouwgrondexploitatie, 852 bouwgrondexploitatie wonen en 962 mutaties reserve grondexploitatie dienen in samenhang te worden gezien. Het saldo van deze producten bedraagt € 0.

- Met het opstellen van de begroting worden op deze producten de lasten en baten geraamd op basis van de betreffende jaarschijf zoals deze is opgenomen in de meest recente versie van de [nota grondexploitatie](#). Voor de begroting 2026 is dit de jaarschijf 2025 zoals opgenomen in de nota grondexploitatie behorende bij de jaarrekening 2024. Dit zorgt voor mutaties aan zowel de lasten- als de batenkant binnen dit beleidsveld.

Baten

De baten zijn in 2026 ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2025 toegenomen met € 7.173.000

Naast bovenstaande mutaties uit de Kadernota 2026 zijn de belangrijkste oorzaken hiervan:

- grondexploitatie, zie toelichting hierboven bij lasten.

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 8 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link: [Indicatoren beleidsveld 8](#)

Relevante indicatoren van het Programma Binnenstad zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link: [Indicatoren Binnenstad](#)

Belangrijkste kaders

[Uitgangspunten omgevingsvisie](#)

Omgevingsvisie 2050 (verwachte vaststelling december 2025)

[Woonvisie 2020](#)

[Structuurvisie Waalwijk 2025](#) (vervalt na vaststelling Omgevingsvisie 2050)

[Detailhandelsvisie Waalwijk 2017](#)

[Waalwijk Stadscentrum - Stedenbouwkundig Masterplan \(juli 2022\)](#)

[Centrumvisie Waalwijk \(april 2024\)](#)

[Vaststellen Cofinanciering Herontwikkeling De Els \(april 2024\)](#)

[Principebesluit mogelijke verplaatsing bibliotheek \(oktober 2024\)](#)

Verbonden partijen

In dit beleidsveld zijn geen verbonden partijen.

Overhead

Overhead

Algemeen

De overhead wordt centraal begroot en verantwoord op taakveld 0.4 Overhead. Hierdoor wordt meer inzicht gegeven in de totale kosten van de overhead.

De overhead bestaat uit de volgende onderdelen:

Huisvesting, ICT algemeen, algemene personele- en organisatiekosten, communicatie en de lasten van de Directie, Concern en strategie, Financiën en Inkoop, HRM en ondersteuning, ICT, Informatiebeheer en Facilitaire Zaken. Verder worden op grond van het Besluit Begroting Verantwoording (BBV) ook de lasten van alle afdelingshoofden / leidinggevenden aan de overhead toegerekend.

Overhead mag wel toegerekend worden aan grondexploitaties en investeringen (zie toerekening / verrekening onder de lasten). Hiervoor is een vast opslagbedrag per uur berekend. Voor de berekening is het totaal begrote bedrag van de overhead gedeeld door het aantal uren dat toegerekend wordt aan de taakvelden en projecten. Dit opslagbedrag wordt ook gebruikt bij de berekening van tarieven voor de lokale heffingen.

Bedragen X €1.000			
Specificatie Overhead	Rekening 2024	Begroting 2025 na wijziging	Begroting 2026
Salarissen	10.355	12.436	13.891
Belastingen	81	67	69
Ingeleend personeel	2.808	1.489	732
Overige goederen en diensten	5.434	5.875	5.670
Stortingen in voorzieningen	416	406	414
Afschrijvingen	987	1.001	1.022
Rente	194	191	192
Toerekening aan grondexploitatie	-345	-976	-936
Toerekening aan investeringen	-863	-544	-587
Overige verrekeningen	-23	-28	-28
Totaal lasten	19.044	19.917	20.439
Uitgeleend personeel	-133	-99	-90
Leges	-3	-4	-4
Overige goederen en diensten	-174	-72	-74
Inkomensoverdrachten Rijk	-63	-16	-16
Totaal baten	-373	-191	-184
Saldo	18.671	19.726	20.255

Toelichting op overhead

Een groot deel van het verschil in overhead tussen de gewijzigde Begroting 2025 en de Begroting 2026 wordt veroorzaakt door voorstellen uit de [Kadernota 2026](#) voor het domein Dienstverlening en bedrijfsvoering. In onderstaande tabel zijn deze voorstellen opgesomd.

Nieuwe voorstellen in begroting 2026 voor overhead (bedragen * € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Kadernota 2026				
Onontkoombaarheden				
KN26 O1.01 Verhoging schoonmaakkosten	75	75	75	75
Basis op orde				
KN26 O1.03 Versterken informatiebeveiliging en privacy	50	50		
Nieuwe voorstellen				
KN26 NV1.01 Impuls datagedreven werken	94	94	94	94
Ombuigingen				
KN26 Afschrijvingstermijnen reeel	7	14	21	28
KN26 Terugdringen software (Flexwhere)	-14	-14	-14	-14
KN26 Terugdringen software (iBabs)	-6	-6	-6	-6
KN26 Stoppen met papieren publicaties	-30	-30	-30	-30
KN26 Kritisch kijken naar het gebruik van de opleidingsmodules binnen de Waalwijk Academie	-30	-30	-30	-30
Totaal	146	153	110	117
Verwerkt in begroting 2026	146	153	110	117

Toelichting begroting 2026 t.o.v. gewijzigde begroting 2025

De overhead neemt in 2026 ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2025 met € 529.000 toe. Dit wordt voor € 146.000 veroorzaakt door de voorstellen die zijn opgenomen in de Kadernota 2026 (zie ook specificatie hierboven).

Verder zijn er voor de overhead nog de volgende verschillen:

- *Salaris en ingeleend personeel*
Ten opzichte van de bijgestelde Begroting 2025 stijgen de salariskosten in 2026 met € 1.455.000 en nemen de inhuurkosten met 757.000 af. Gedurende het jaar wordt vacaturebudget ingezet voor inhuur, dit verklaart de verschuiving. Per saldo nemen de lasten toe met 698.000. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door indexering en anderzijds door het toevoegen van coördinatoren waarvan de uren worden verantwoord op overhead.
- *Incidentele budgetten in 2025*
In 2025 zijn een aantal incidentele middelen beschikbaar. Deze budgetten waren specifiek voor 2025 bedoeld en lopen in 2026 af, waardoor de lasten in 2026 lager uitvallen. Het gaat om een bedrag van € 376.000 voor o.a. organisatieverbetering.
- Het overige verschil wordt met name veroorzaakt door indexering van uitgaven derden budgetten.

Paragrafen

Inleiding

Inleiding

Artikel 9 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bepaalt dat in de begroting paragrafen moeten worden opgenomen, waarin de beleidslijnen worden vastgelegd met betrekking tot beheersmatige aspecten en de lokale heffingen.

Doel van de paragrafen is dat onderwerpen die versnipperd in de begroting staan, worden gebundeld in een kort overzicht (de paragraaf), waardoor de raad voldoende inzicht krijgt.

Op deze wijze geven de paragrafen een dwarsdoorsnede van de begroting. Met de genoemde onderwerpen is telkens een financieel belang gediend. De paragrafen geven daardoor extra informatie voor de beoordeling van de financiële positie op de korte en langere termijn. Van de paragrafen zijn de eerste 8 wettelijk voorgeschreven, paragraaf 9 (voortgang ombuigingen) is op eigen initiatief toegevoegd.

De (voorgeschreven) paragrafen zijn:

1. Lokale heffingen
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering (en treasury)
5. Bedrijfsvoering
6. Verbonden partijen
7. Grondbeleid
8. Wet Open Overheid (WOO)
9. Voortgang ombuigingen

Paragraaf 1. Lokale Heffingen

Lokale Heffingen

Inleiding

De gemeentelijke heffingen zijn, naast de doeluitkeringen van het Rijk en de algemene uitkering uit het gemeentefonds, voor ons een belangrijke bron van inkomsten. We maken onderscheid tussen **belastingen** en **rechten**.

De **rechten** bestaan uit bestemmingsheffingen en retributies. Bij rechten is sprake van het leveren van een tegenprestatie door de gemeente. De geraamde opbrengsten mogen niet hoger zijn dan de geraamde kosten van de gemeente voor de uitoefening van de taak. Dat wil zeggen: niet meer dan honderd procent kostendekkend.

Bij **belastingen** is er geen directe relatie met een prestatie van de gemeente. De opbrengsten van deze belastingen gebruiken we als algemeen dekkingsmiddel. We blijven de komende jaren onze gemeentelijke belastingen heffen.

Via het heffen van belastingen en rechten zorgen we voor een bron van inkomsten. Jaarlijks stelt de gemeenteraad de belastingverordeningen vast. Hierin wordt geregeld hoe we de belastingen en rechten heffen en wordt de hoogte van de tarieven bepaald.

1. Beleid ten aanzien van lokale belastingen

Het belastingbeleid in Waalwijk baseren we op twee uitgangspunten: ten hoogste een kostendekkendheid voor de rechten en daarnaast, op grond van het coalitieakkoord, een inflatiecorrectie voor de belastingtarieven.

Onroerende Zaakbelastingen (OZB)

De waarde van het onroerend goed, die jaarlijks wordt vastgesteld (de zogenoemde herwaardering) vormt de grondslag voor de heffing van OZB. De WOZ-waarden (op grond van de Wet Waardering Onroerende Zaken) voor het belastingjaar 2026 worden gebaseerd op het prijspeil 1 januari 2025. Deze waarden zijn in november 2025 voor ons bekend, zodat we de tarieven hierop af kunnen stemmen. Door deze vaststelling naar achteren te schuiven, wordt het tarief voor de OZB nauwkeuriger, waardoor de opbrengsten meer in lijn liggen met de begroting. Echter blijft de begroting een raming en zijn er diverse factoren van invloed op de OZB. Immers, als de areaaluitbreiding groter is dan begroot gaat het tarief naar beneden en gaat de werkelijke opbrengst van de OZB meer afwijken dan er is begroot.

Tarieven en dus opbrengst OZB eigenaren woning stijgen met 2,2% op basis van de indexering uit de Uitgangspunten voor de begroting.

Hondenbelasting

De hondenbelasting werd in 2025 geheven door 113 van de 342 gemeenten. In Waalwijk kennen we deze belasting op het houden van honden ook. De houder van de hond is de belastingplichtige. Het aantal honden bepaalt de opbrengst van de belasting. Deze hondenbelasting is enigszins regulerend, omdat we het hebben van meerdere honden zwaarder belasten dan het hebben van een enkele hond. De begrootte opbrengst betreft een raming gebaseerd op eerdere cijfers. De definitieve opbrengst is afhankelijk van de toe- of afname van het aantal honden.

Tarieven en dus opbrengst stijgen met 2,2% op basis van de indexering uit de Uitgangspunten voor de begroting.

Verblijfsbelasting

We heffen een belasting voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente tegen een vergoeding door personen die niet in zijn geschreven in de gemeente Waalwijk. Diegene die onderdak biedt is belastingplichtig. Doorgaans is dat de eigenaar van het hotel, hostel, B&B e.d. Ook AirBnB adressen vallen onder deze belastingplicht.

In de beleidsnotitie arbeidsmigratie Waalwijk 2018 (december 2018) is besloten dat de gemeente Waalwijk actief regie gaat voeren op het proces van participatie en integratie van arbeidsmigranten. Een toegestane wettelijke grondslag om extra inkomsten te verwerven kan via het heffen van verblijfsbelasting. Vanaf belastingjaar 2020 is de Verordening toeristenbelasting vervangen door de Verordening verblijfsbelasting. Hierdoor kan nu de directe verblijfsbelasting geheven worden voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente tegen een vergoeding in welke vorm dan ook door personen die niet als inwoner van de gemeente in de basisregistratie personen zijn ingeschreven. De heffing geldt, naast de hotels, hostels, B&B's en AirBnB's, ook voor alle adressen waar kamergewijze verhuur plaats vindt aan arbeidsmigranten. Verblijfsbelasting is een belasting op aangifte. Het doel van de overnachting (toeristisch of beroeps- / bedrijfsmatig) bepaald het tarief.

De tarieven en dus opbrengst stijgen met 2,2% op basis van de indexering uit de Uitgangspunten voor de begroting. Daarnaast is vanuit de Kadernota 2026 de opbrengstverblijfsbelasting verhoogd met € 100.000.

Precariobelasting

De gemeente heft precariobelasting voor het hebben van voorwerpen op, boven en onder gemeentegrond. De opbrengst wordt grotendeels bepaald door het aantal reclamevoorwerpen op of boven gemeentegrond en door terrassen op gemeentegrond. Daarnaast heffen we de precariobelasting voor (commerciële) evenementen welke op gemeentegrond worden gehouden en heffen we belasting op het hebben van bouwmaterialen op gemeentegrond, zoals bijvoorbeeld bouwcontainers, steigers.

Tarieven en dus opbrengst stijgen met 2,2% op basis van de indexering uit de Uitgangspunten voor de begroting.

Parkeerbelasting

Met de parkeerbelasting wordt het parkeergedrag van bewoners of bezoekers van de gemeente gereguleerd. In de praktijk zijn er 2 vormen:

- een belasting voor het daadwerkelijke parkeren op daarvoor aangewezen plaatsen;
- en een belasting voor een vergunning om te parkeren op daarvoor aangewezen plaatsen.

De parkeerbelasting heffen we voor het parkeren op straat. Voor het parkeren op openbare terreinen (slagboomparkeren) kennen we privaatrechtelijke parkeertarieven.

Op basis van de indexering uit de Uitgangspunten voor de begroting wordt voorgesteld de parkeertarieven met 2,2% te laten stijgen. Vanwege afronding leidt dit voor parkeerapparatuur (parkeermeters, parkeerautomaten) niet tot een verhoging van de tarieven.

Forensenbelasting

Forensenbelasting wordt geheven van personen die niet staan ingeschreven in de gemeente Waalwijk, maar wel meer dan negentig dagen per jaar een gemeubileerde woning tot hun beschikking hebben. De belasting wordt geheven om de voorzieningen waarvan deze forensen gebruik maken te financieren.

Tarieven en dus opbrengst stijgen met 2,2% op basis van de indexering uit de Uitgangspunten voor de begroting.

BIZ (Bedrijveninvesteringszone) als opvolger van de reclamebelasting

In september 2021 heeft de raad ingestemd met de invoering van de BedrijvenInvesteringsZone (BIZ). Eind 2021 hebben er twee draagvlakmetingen plaatsgevonden onder de ondernemers in het centrum voor de invoering van de BIZ. De stemmingen hebben plaatsgevonden onder toezicht van een notaris. De uitkomst van de laatste stemming was dat er onder de ondernemers op dat moment voldoende draagvlak was voor de invoering van de BIZ. Vanaf belastingjaar 2022 is de Verordening reclamebelasting vervangen door de [Verordening Bedrijveninvesteringszone Centrumgebied Waalwijk 2022-2026](#).

Deze heffing is vergelijkbaar met de eerdere reclamebelasting, maar kan van zowel eigenaren als gebruikers worden geheven. Daarnaast kennen we voor deze heffing andere tarieven. Het centrummanagement beheert de netto-baten die uit de belasting voortvloeien voor promotie en aankleding van het centrum.

2. Beleid ten aanzien van gemeentelijke rechten (bestemmingsheffingen en retributies)

Onder de naam rechten heft de gemeente tarieven voor diverse typen gemeentelijke dienstverlening. Bij rechten is sprake van een directe relatie tussen de heffing en de gemeentelijke taak. De geraamde opbrengsten mogen niet hoger zijn dan de geraamde kosten van de gemeente voor uitoefening van de taak. Belastingplichtig is de aanvrager van de dienst of degene voor wie de dienst is verleend. De tarieven voor gemeentelijke rechten worden (voor zover de tarieven niet aan een wettelijk maximum zijn verbonden) jaarlijks aangepast met een inflatiecorrectie, zoals die in de Uitgangspunten voor de begroting door de raad is vastgesteld (2026 = 2,2%).

Rioolheffing

De kosten die de gemeente maakt als uitvloeisel van de watertaken worden verhaald op burgers en bedrijven via een zogenaamde rioolheffing. In 2009 is de nieuwe rioolheffing ingevoerd op basis van de Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken. De kosten die uit die watertaken voortvloeien (op het gebied van afvalwaterinzameling, afvalwatertransport en afvoer van overtollig regen- en grondwater maar ook klimaatverandering en toenemende verharding) zijn berekend in het [Integraal Waterplan Waalwijk 2025-2027](#) (IWW) dat door de raad is vastgesteld in de openbare raadvergadering van 27 juni 2024. Op basis van het IWW (+3%), indexering Uitgangspunten voor de begroting (+2,2%), en actualisatie BTW toerekening conform Kadernota 2026 (€ 125.000) zijn de tarieven berekend. Ook dit blijft een raming, omdat er diverse factoren van invloed zijn op de opbrengsten, zoals het aantal aansluitingen.

Afvalstoffenheffing

Onder de naam afvalstoffenheffing wordt een heffing geheven van degene die in de gemeente feitelijk gebruik maakt van een perceel, waarvoor de gemeente op grond van de Wet milieubeheer, een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen heeft. In 2016 is een nieuw afvalbeleidsplan opgesteld. Op basis van dit beleidsplan zijn de kosten berekend en zijn de tarieven vastgesteld. De afgelopen jaren hebben we de inzamelfrequentie veranderd en is als gevolg van betere afvalscheiding de aangeboden hoeveelheid restafval afgenomen. Op 17 september 2024 heeft de gemeenteraad het [Grondstoffenbeleidsplan stap 2](#) vastgesteld. Op basis van de Uitgangspunten voor de begroting (+2,2%), actualisatie BTW toerekening en kosten verwerken afvalstoffen conform Kadernota 2026 (€ 445.000 en € 136.000) zijn de tarieven berekend. Ook voor deze vorm van heffing geldt dat de begrootte opbrengsten een raming betreffen, omdat ook deze heffing van diverse factoren afhankelijk is.

Reinigingsrecht

Naast de verplichte vuilinzameling voor woningen zamelen we ook afval van bedrijven en instellingen in. Bedrijven en instellingen gaan hiervoor een contract aan met de gemeente. Hiervoor wordt een reinigingsrecht betaald. Het is een landelijke trend dat landelijke winkelketens gezamenlijke landelijke aanbestedingen doen bij afvalverwerkers, waardoor bij de individuele gemeentes het aantal contracten daalt. Ook bij ons is het aantal contracten de afgelopen jaren afgenomen, waardoor de opbrengst elk jaar verder daalt. Tarieven en dus opbrengst stijgen met 2,2% op basis van de indexering uit de Uitgangspunten voor de begroting.

Leges

Onder de naam leges heffen we rechten voor door ons verstrekte diensten. Hierbij maken we onderscheid tussen leges publiekszaken (reisdocumenten e.d.) en leges voor diensten gericht op de fysieke leefomgeving zoals omgevingsvergunningen. Leges kennen een vorm van kruissubsidiëring. Dit houdt het in dat we van alle legestarieven enkele diensten hoger prijzen om zo andere diensten tegen een lagere prijs te kunnen aanbieden. Immers, wettelijk vastgestelde maximumtarieven zijn zelden kostendekkend. Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet ingevoerd. Gelijktijdig is ook de Wet Kwaliteitsborging Bouw in werking getreden. Deze twee wijzigingen hebben ingrijpende gevolgen gehad voor de werkwijze en legesheffing door gemeenten. Gevolg is onder meer dat een aantal taken gefaseerd verschuiven (naar de private partijen).

Grafrechten

Onder de naam grafrechten heffen we rechten voor het gebruik van de begraafplaats en voor het verlenen van diensten in verband met de begraafplaats. Diegene die de dienst aanvraagt betaalt de rechten. De rechten zijn niet kostendekkend. Er wordt tegenwoordig minder begraven dan vroeger. Dit leidt tot minder inkomsten. Een meer kostendekkend tarief zal naar verwachting leiden tot een verdere afname van het aantal begrafenissen. Op 17 september 2024 heeft de gemeenteraad het voorstel [Verharding paden begraafplaatsen en drie beheermaatregelen t.b.v. de begraafplaatsen](#) vastgesteld. Hiermee is ingestemd met het uitwerken van drie beheermaatregelen met als doel om te komen tot hogere kostendekkendheid van het product 'begraven' en een geactualiseerde 'Verordening Grafrechten' in 2025. Komend jaar (2026) worden de tarieven in de Verordening grafrechten 2026 alleen verhoogd met het algemene indexatiepercentage van 2,2%, omdat de noodzakelijke voorbereidingen voor het realiseren van de hogere kostendekkendheid nog niet zijn afgerond. Hierdoor is het wellicht niet haalbaar om de beoogde ombuiging van € 200.000 in zijn geheel vanaf 2026 al te realiseren, zoals oorspronkelijk opgenomen in het ombuigingsvoorstel. Afhankelijk van het financiële effect van mogelijke beheersmaatregelen komen we later bij u terug met aanvullende voorstellen.

Havengeld

Onder de naam havengeld worden rechten geheven voor het gebruik overeenkomstig de bestemming van voor de openbare dienst bestemde gemeentewateren of van andere voor de openbare dienst bestemde werken of inrichtingen, die in beheer of onderhoud zijn bij de gemeente. Havengeld rechten worden geheven van de schipper, de reder, de eigenaar van het vaartuig, degene die het schip heeft gecharterd of degene die als vertegenwoordiger van één van dezen optreedt. Het havengeld is niet kostendekkend om te voorkomen dat de gemeente zich uit de markt prijst.

Tarieven en dus opbrengst stijgen met 2,2% op basis van de indexering uit de Uitgangspunten voor de begroting.

Marktgeden

Onder de naam marktgeden worden rechten geheven voor het gebruik of genot van een standplaats op de daarvoor aangewezen marktterreinen of op andere voor de openbare dienst bestemde plaatsen voor het uitoefenen van de markthandel en daarmee verband houdende handelingen en/of het gebruik van verstrekte hulpmiddelen. Marktgeld wordt geheven van de vergunninghouder c.q. aan wie incidenteel toestemming is verleend om extra ruimte in te nemen. De tarieven zijn niet kostendekkend. De afgelopen jaren was het een trend dat het aantal standplaatshouders afnam. Naar aanleiding van een onderzoek naar het verplaatsen van de weekmarkt in Waalwijk is deze begin juli 2019 verplaatst naar het Raadhuisplein / Markt.

Tarieven en dus opbrengst stijgen met 2,2% op basis van de indexering uit de Uitgangspunten voor de begroting.

3. Belastingdruk

In vergelijkende overzichten van gemeenten in Nederland wordt vaak de lokale lastendruk van een gemiddelde woning als maatstaf genomen. Jaarlijks stelt het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) de 'Atlas van de lokale lasten' op en geeft hiermee inzicht in de ontwikkeling van de lokale lastendruk. De gemeente Waalwijk staat voor 'de netto woonlasten voor een meerpersoonshuishouden' in 2025 op plaats 13 van de goedkoopste gemeenten in Nederland.

De onderstaande tabel toont de woonlasten over het voorgaande jaar voor een meerpersoonshuishouden, zoals berekend door het COELO. De totale woonlasten berekend door het COELO zijn exclusief hondenbelasting (bedragen in €).

Overzicht woonlasten 2025	Waalwijk	Heusden	Oosterhout	Loon op Zand	Dongen
Totale woonlasten meerpersoonshuishoudens	€ 838	€ 967	€ 1.014	€ 1.233	€ 1.019
Plaats op ranglijst	13	93	155	309	160
Tarief OZB eigenaar woning (in %)	0,0875	0,0900	0,0886	0,1432	0,1053
Afvalstoffenheffing meerpersoonshuishouden	€ 246	€ 249	€ 323	€ 342	€ 363

In het onderstaande overzicht tonen we de ontwikkeling van de lokale lasten in Waalwijk. De woonlasten zijn berekend door het COELO en gelden voor een meerpersoonshuishouden. De gemiddelde woonlasten stijgen met 7% ten opzichte van de lasten van 2025 en komen uit op € 897 voor een meerpersoonshuishouden.

Ontwikkeling woonlasten	2023	2024	2025	2026
OZB (Gemiddeld betaalde ozb woningen)	€ 365	€ 378	€ 390	€ 399
Afvalstoffenheffing meerpersoonshuishouden	€ 232	€ 237	€ 246	€ 281
Rioolheffing meerpersoonshuishouden	€ 175	€ 189	€ 202	€ 217
Woonlasten meerpersoonshuishouden	€ 772	€ 804	€ 838	€ 897
Positie ranglijst	19	20	13	Onbekend

4. Kwijtscheldingsbeleid

In het gemeentelijke kwijtscheldingsbeleid bepalen we belastingen waarvan kwijtschelding mogelijk is en de voorwaarden waaronder de kwijtscheldingsprocedure plaatsvindt. Hierbij zijn we gebonden aan landelijk voorgeschreven regels van de staatssecretaris van Financiën. Deze regels komen erop neer dat alleen inwoners met een inkomen tot ongeveer bijstandsniveau en zonder vermogen voor kwijtschelding in aanmerking komen. We hebben ten aanzien van kwijtschelding een aantal beleidskeuzes vastgesteld. Deze beleidskeuzes hebben we opgenomen in de leidraad invordering en de daarop betrekking hebbende belastingverordeningen. Ons kwijtscheldingsbeleid is in overeenstemming met de richtlijnen die door het Rijk zijn opgesteld. In de Uitgangspunten voor de Begroting 2026 is het bedrag voor kwijtschelding uit artikel 10 van de verordening afvalstoffenheffing verhoogd van € 274 naar € 280.

5. Samenvatting

We kennen de onderstaande belastingen, heffingen en retributies. Per soort hebben we een tarief voor 2025 en 2026 opgenomen. Indien een belastingsoort tariefdifferentiatie kent, is het meest voorkomende tarief opgenomen. Door de grote diversiteit aan leges, marktgelden, precariobelasting, parkeerbelasting, grafrechten en haven- en kadegelden zijn voor deze categorieën geen tarieven opgenomen. De gedetailleerde tarieven zijn opgenomen in de verordeningen. Daarnaast is per belastingsoort de geraamde opbrengst opgenomen. Voor de verschillende bestemmingsheffingen en retributies zijn ook de kosten opgenomen. Daarbij is ook aangegeven wat de kosten van overhead en overige toe te rekenen kosten zijn.

Belasting (per product)	Tarief 2025	Tarief 2026	Geraamde opbrengst in 2026 (x € 1.000)
OZB eigenaren woningen (061)	0,0875 %	n.t.b. *	7.863
OZB eigenaren niet-woningen (062)	0,2243 %	n.t.b. *	5.277
OZB gebruik niet-woningen (062)	0,1580 %	n.t.b. *	3.459
Hondenbelasting (906)	€ 59,45	€ 60,75	260
Forensenbelasting (907)	€ 554,60	€ 566,80	14
Parkeerbelasting (207)	-	-	1.325

Precariobelasting (916)	-	-	119
Verblijfbelasting (905)	-	-	615

Rechten (bestemmingsheffingen en retributies)	Tarief 2025	Tarief 2026	Geraamde opbrengst 2026 (x €) 1.000	Kosten 2026 (x €) 1.000	Overhead en overige toe te rekenen kosten 2026 (x € 1.000)	Dek
Rioolheffing eigenaar (707)	€ 151,50	€ 159,45	4.001	3.649	2.026	
Rioolheffing gebruik (707)	€ 50,20	€ 52,85	1.674			
Afvalstoffenheffing (703)	€ 167,10	€ 197,95	5.451	3.517	2.060	
Reinigingsrecht (703)	€ 388,25	€ 408,70	126			
Grafrechten (705)	-	-	599	645	362	
Haven- en kadegelden (208)	-	-	187	641	139	
Marktgelden (301)	-	-	34	69	32	
Leges fysieke leefomgeving (bouw)(801)**		-	1.928	1.363	1.015	
Leges dienstverlening (publiek)(005)		-	626	380	1.170	

* Op basis van de totale WOZ-waarde binnen de gemeente, worden de OZB-tarieven voor 2026 bepaald. De totale WOZ-waarde voor het berekenen van de OZB-tarieven is ten tijde van het opstellen van de begroting nog niet bekend. Afhankelijk van de totale nieuwe WOZ-waarde worden in de raadsvergadering van december 2025 de definitieve tarieven OZB voor 2026 vastgesteld.

** Het gepresenteerde kostendekkendheidspercentage van de leges is gebaseerd op de raming van lasten en baten uit de programmabegroting. Bij de vaststelling van de legesverordening wordt aanvullend een gedetailleerde berekening opgesteld op basis van normtijden en het verwachte aantal aanvragen. Omdat beide berekeningen uitgaan van verschillende uitgangspunten, kan het weergegeven kostendekkendheidspercentage per document verschillen. Deze verschillen doen echter geen afbreuk aan de wettelijke eis dat de geraamde baten de geraamde lasten niet mogen overschrijden (artikel 229b Gemeentewet). De rechtmatigheid van de leges blijft gewaarborgd.

Paragraaf 2. Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Weerstandsvermogen

Inleiding

In deze paragraaf gaan we nader in op het weerstandsvermogen: dat is de weerstandscapaciteit, afgezet tegen de risico's die de gemeente loopt in zowel de exploitatie- als investeringssfeer. De gemeenteraad heeft op 18 juni 2015 het kader voor deze paragraaf vastgesteld en heeft instructies gegeven voor de manier waarop met risico's en risicomanagement moet worden omgegaan. Op 6 april 2023 heeft de raad bovendien besloten om de Nota risicomanagement gemeente Waalwijk ongewijzigd te blijven toepassen.

Het weerstandsvermogen kan worden omschreven als de mate waarin een gemeente in staat is financiële tegenvallers (risico's) op te vangen, teneinde haar taken te kunnen voortzetten. Het weerstandsvermogen geeft daarmee de mate van robuustheid van de financiële huishouding weer. Dit is van belang om financiële tegenvallers te kunnen opvangen, zonder meteen te moeten bezuinigen.

Hierbij spelen twee begrippen een rol:

- De weerstandscapaciteit: dit zijn de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt (of kan beschikken) om niet begrote kosten te dekken;
- Het weerstandsvermogen: de verhouding tussen de weerstandscapaciteit en de (gekwantificeerde) risico's. Dit wordt uitgedrukt in een ratio, een verhouding.

Voor het beoordelen van de robuustheid van de begroting is dus inzicht nodig in omvang en achtergronden van de risico's en van de aanwezige weerstandscapaciteit. In lijn met de begrotingen en jaarrekeningen van de afgelopen jaren zijn alle risicokaarten in een afzonderlijke rapportage opgenomen.

Actueel beeld Begroting 2026

De risicokaarten zijn in het voorjaar 2025 bij het opstellen van de Jaarrekening 2024 geactualiseerd. Bij de Begroting 2026 is geconstateerd dat de risico's nog steeds juist zijn ingeschat en er dus geen aanpassingen op de risicokaarten nodig zijn.

Het risicoprofiel binnen de grondexploitaties is wel toegenomen door het vaststellen van de grondexploitatie voor De Els op 22 mei 2025. Wanneer wordt uitgegaan van de geschatte risico's zoals opgenomen in de Nota Grondexploitatie 2025 en het bijbehorende raadsvoorstel, blijkt dat de huidige omvang van de reserve grondexploitatie van € 5 miljoen mogelijk niet toereikend is. Om hier adequaat op in te spelen zal bij het opstellen van de Nota Grondexploitatie 2026 het risicoprofiel opnieuw worden berekend. Indien uit deze actualisatie blijkt dat het benodigde risicobuffer boven de huidige € 5 miljoen uitkomt, wordt voorgesteld om de reserve grondexploitatie dienovereenkomstig te verhogen.

In de komende periode zal ook een gemeentebrede doorontwikkeling van het risicomanagement en risicobeheersing worden opgestart, mede omdat het risicoprofiel van de gemeente Waalwijk stijgt. De huidige Nota risicomanagement zal worden geactualiseerd, evenals de nota reserves en voorzieningen. Daarnaast zullen waarschijnlijk inhoudelijke verbeteringen worden voorgesteld aan de gemeenteraad, waarvan de omgang met de reserve grondexploitatie onderdeel zal uitmaken.

Kengetallen gemeente Waalwijk

Op grond van onderstaande kengetallen en rekening houdende met het weerstandsvermogen op grond van de risicomatrix beschikt de gemeente Waalwijk over een gezonde financiële positie. Weliswaar beschikt de gemeente over een relatief hoge schuldpositie, maar deze is door het hoge investeringsniveau in de afgelopen jaren goed te verklaren.

De meest actuele risico's binnen de grondexploitatie zijn nader toegelicht in de [nota grondexploitatie 2025](#) (raad 26 juni 2025). Daarnaast wordt jaarlijks in de begroting ook de paragraaf Grondbeleid opgenomen, waarin de risico's in relatie tot de reserve grondexploitatie worden toegelicht.

Bedragen x € 1.000

Netto Schuldquote		Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
A	Vaste schulden (cf. art 46 BBV)	138.316	161.404	174.422	177.790	217.748	224.455
B	Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	18.214	23.000	23.000	23.000	23.000	23.000
C	Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	26.687	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
Totaal		183.217	204.404	217.422	220.790	260.748	267.455
D	Financiële activa (cf. art. 36 lid d,e en f)	0	0	0	0	0	0
E	Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	15.908	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
F	Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	2.074	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
G	Overlopende activa (cf. art 40a BBV)	7.585	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Totaal		25.567	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000
H	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV excl. mutaties reserves)	190.710	213.178	210.995	228.907	216.767	187.623
Netto Schuldquote							
(A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%		82,6%	89,6%	95,9%	89,9%	113,4%	134,6%

Netto Schuldquote		Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen		2024	2025	2026	2027	2028	2029
A	Vaste schulden (cf. art 46 BBV)	138.316	161.404	174.422	177.790	217.748	224.455
B	Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	18.214	23.000	23.000	23.000	23.000	23.000
C	Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	26.687	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
Totaal		183.217	204.404	217.422	220.790	260.748	267.455
D	Financiële activa (cf. art. 36 lid b,c,d,e en f)	18.587	23.918	23.593	23.267	22.937	22.606
E	Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	15.908	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
F	Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	2.074	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
G	Overlopende activa (cf. art 40a BBV)	7.585	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Totaal		44.154	38.918	38.593	38.267	37.937	37.606
H	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (excl. mutaties reserves)	190.710	213.178	210.995	228.907	216.767	187.623
Netto Schuldquote gecorrigeerd							
(A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%		72,9%	77,6%	84,8%	79,7%	102,8%	122,5%

Netto Schuldquote		Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Solvabiliteitsratio		Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
A	Totaal eigen vermogen	111.255	106.199	101.901	99.442	97.376	94.717
B	Totaal van de passiva	307.498	331.348	341.418	342.443	380.017	383.548
Netto Schuldquote gecorrigeerd							
A/B x 100%		36,2%	32,1%	29,8%	29,0%	25,6%	24,7%

Grondexploitatie		Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
A	Totaal van de activa van de niet in exploitatie genomen bouwgronden	0	0	0	0	0	0
B	Totaal van de activa van de in exploitatie genomen bouwgronden	-1.978	6.530	16.559	-8.728	-32.795	-30.882
C	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (excl. mutaties reserves)	190.710	190.710	190.710	190.710	190.710	190.710
Grondexploitatie							
(A/B)/C x 100%		-1,04%	3,42%	9%	-5%	-17%	-16%

Structurele begrotingsruimte		Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
A	Structurele lasten	167.187	175.809	186.969	182.983	182.189	183.416
B	Structurele baten	176.559	176.548	188.667	186.112	183.419	183.828
Totaal B-A		9.372	739	1.698	3.129	1.230	412
C	Structurele toevoegingen	492		0	0	0	0
D	Structurele onttrekkingen	1.531	910	1.318	1.319	1.694	2.574
Totaal D-C		1.039	910	1.318	1.319	1.694	2.574
E	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (excl. mutaties reserves)	190.710	213.178	210.995	228.907	216.767	187.623
Structurele begrotingsruimten							
((B-A)+(D-C))/(E) x 100%		5,5%	0,8%	1,4%	1,9%	1,4%	1,6%

Vaststelling gemeentelijke belastingcapaciteit in %:Belastingcapaciteit (E/F) x 100%		Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
A	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	378	390	399	399	399	399
B	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	189	202	217	217	217	217
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin (conform begrotingen AVRI)	237	246	281	281	281	281
D	Eventuele heffingskorting						

Netto Schuldquote		Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	voor een gezin						
E	Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	804	838	897	897	897	897
F	Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in het voorafgaande begrotingsjaar	994	1.053	1.053	1.053	1.053	1.053
	Vaststelling gemeentelijke belastingcapaciteit in %:	80,9%	79,6%	85,2%	85,2%	85,2%	85,2%
	Belastingcapaciteit (E/F) x 100%						

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet-begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, te kunnen dekken. Het gaat om de elementen waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden, zoals de Algemene Reserve, maar ook de onbenutte belastingcapaciteit.

Voor de grondexploitatie is een afzonderlijke risicoscan gemaakt (zie ook paragraaf 7: Grondbeleid). Hieruit blijkt dat de indirecte risico's (uitgaande van afwijkingen van 1%) én directe risico's, die niet afgedekt worden door positieve projectresultaten, worden opgevangen door de reserve Grondexploitatie. Deze reserve is daarom niet inzetbaar bij de berekening van de weerstandscapaciteit en -ratio.

Op grond van de nu bekende gegevens kan het volgende overzicht worden gegeven: *bedragen per 1 januari 2025 (x € 1.000)*

Weerstandscapaciteit	Incidenteel	Structureel
Algemene reserve	24.842	
Totaal reserve capaciteit	24.842	
Onroerende zaakbelastingen (100% verhoging)		15.555
Totaal onbenutte belastingcapaciteit		15.555
Onvoorzien		100
Totaal weerstandscapaciteit	24.842	15.655

Per begin 2025 bedraagt de totale weerstandscapaciteit van de gemeente Waalwijk € 40.497.000.

De norm voor de onbenutte belastingcapaciteit is gebaseerd op de norm die het Rijk stelt voor gemeenten die in aanmerking willen komen voor een bijdrage op grond van artikel 12 Financiële-verhoudingswet. De bepaling van de ratio is gebaseerd op een theoretisch model, waarbij er vanuit wordt gegaan dat alle risico's gelijktijdig manifest worden. En dat komt nooit voor. De 100% OZB-verhoging past in ditzelfde theoretische kader.

De Algemene Reserve moet een geblokkeerd gedeelte bevatten, om het totaal van de risico's die 'waarschijnlijk eens in de vijf jaar' optreden te kunnen opvangen. Op dit moment gaat het om € 6,6 miljoen. Als een risico optreedt en er moet worden afgerekend, moet de Algemene Reserve of de reserve Grondexploitatie onmiddellijk worden aangewend. Daarmee kan de ratio onder druk komen te staan. Een OZB-verhoging en daarbij behorende hogere opbrengst zal altijd enige tijd duren. Hierbij moet wel worden aangetekend dat het uitzonderlijk zou zijn, als alle risico's in categorie A op hetzelfde moment manifest worden.

Bovenstaande berekening van de weerstandscapaciteit is uiteraard een momentopname. De genoemde bedragen kunnen van jaar tot jaar fluctueren. Voor de afdekking van risico's heeft de gemeenteraad normen vastgelegd voor de noodzakelijke omvang van de Algemene Reserve.

Stille reserves

In het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader 2020 van de provincies is met betrekking tot stille reserves in relatie tot het weerstandsvermogen het volgende opgenomen:

1. Stille reserves nemen wij alleen mee als de actuele marktwaarde reëel is onderbouwd;
2. Daarnaast geldt als uitgangspunt dat de stille reserve geen gebruiksnut heeft voor de gemeenten en op korte termijn beschikbaar kan komen.

Gelet op het bovenstaande maken de stille reserves met ingang van 2020 geen onderdeel meer uit van het weerstandsvermogen.

Risico's

In het BBV wordt een toelichting gegeven op de risico's die relevant zijn voor het weerstandsvermogen. Het gaat om risico's die niet op een andere manier zijn ondervangen. Reguliere risico's – die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn – maken geen deel uit van de risico's in de paragraaf Weerstandsvermogen. Hiervoor kunnen immers verzekeringen worden afgesloten of voorzieningen worden gevormd. Voorbeelden van risico's die wel tot de paragraaf Weerstandsvermogen horen zijn ondernemersrisico's (of bedrijfsrisico's). Die hangen vooral samen met grondexploitatie, gebiedsuitbreiding, publiek-private samenwerking (PPS), sociale structuur (bij neergaande conjunctuur) en open-einderegelingen.

Risicomatrix begroting 2026

Bij zowel de begroting als de jaarrekening wordt een risicomatrix opgesteld. De risicomatrix geeft systematisch inzicht in de categorisering van aanwezige risico's. Om het risicomanagement te borgen, wordt met ingang van 2023 van alle voor het weerstandsvermogen relevante risico's een frauderisico-analyse gemaakt.

De risico's zijn zoveel mogelijk in beeld gebracht en er is inzichtelijk gemaakt in welke mate deze risico's beheerst worden. Nadere acties blijven nodig om tot verdere risicobeheersing te komen. In de bijlage is een integraal overzicht opgenomen van alle geïdentificeerde risico's, via de link zijn alle kaarten in te zien: [risicokaarten](#)

De belangrijkste risico's

Hieronder is schematisch weergegeven wat de grootste risico's zijn voor de gemeente Waalwijk.

Kaart	Omschrijving risico	Maximaal risico	Percentage verwacht risico	Risico relevant voor ratio
16	Garanties sportverenigingen/rechtspersonen maatschappelijk vlak	€ 2.500.000	40%	€ 1.000.000
17	Verzekeringen - gemeentelijke gebouwen	€ 2.500.000	40%	€ 1.000.000
18	Gemeentefonds - BTW compensatiefonds	€ 1.500.000	60%	€ 900.000
18	Gemeentefonds - SPUK's	€ 1.500.000	60%	€ 900.000
22	AWBZ - Wmo 2015	€ 1.000.000	80%	€ 800.000
23	Jeugdzorg	€ 1.500.000	80%	€ 1.200.000
24	Wmo - huishoudelijke hulp / gehandicaptenvoorzieningen	€ 1.000.000	80%	€ 800.000
25	Participatie	€ 1.000.000	80%	€ 800.000
32	Materiële vaste activa Haven Acht Oost	€ 2.500.000	60%	€ 1.500.000
33	Schade door cyberincident	€ 1.000.000	80%	€ 800.000
		€ 16.000.000		€ 9.700.000

De risicokaarten zijn in het voorjaar 2025 bij het opstellen van de jaarrekening 2024 geactualiseerd. Bij de begroting 2026 is geconstateerd dat de risico's nog steeds juist zijn ingeschat en er dus geen aanpassingen op de risicokaarten nodig zijn.

Beoordeling beschikbare weerstandsvermogen

Met onderstaande ratio kan een norm gesteld worden voor een aanvaardbare relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de risico's.

$$\text{Ratio} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Een ratio voor het weerstandsvermogen van 1,0 tot 1,4 wordt voldoende geacht. Een ratio van 0,8 tot 1,0 wordt als matig bestempeld, terwijl een ratio boven 1,4 aangemerkt wordt als ruim voldoende.

Het benodigde weerstandsvermogen kan als volgt berekend worden:

Risicoklasse	Kans op schade	Aantal Geïnventariseerde schades	Maximale omvang max. totale schade	Percentage meegenomen
waarschijnlijk	1 x per 5 jaar	Schades 12	€ 6,6 miljoen	80% € 5,3 miljoen
mogelijk	1 x per 10 jaar	Schades 25	€ 13,4 miljoen	60% € 8,0 miljoen
onwaarschijnlijk	1 x per 15 jaar	Schades 17	€ 6,5 miljoen	40% € 2,6 miljoen
onbekend	1 x per 10 jaar	Schades 9	€ 5,3 miljoen	20 % € 1,1 miljoen
			€ 31,8 miljoen	€ 17,0 miljoen

$$\text{Ratio} = \frac{€ 40.496.838}{€ 16.980.000} = 2,385 \text{ (uitstekend)}$$

Voor de gemeente Waalwijk bedraagt de ratio voor het weerstandsvermogen 2,385. Dat is te kwalificeren als uitstekend.

Bij de berekening moet wel de kanttekening worden geplaatst dat rekening is gehouden met 100% verhoging van de OZB (€ 15.281.000). Wordt die buiten beschouwing gelaten, dan zakt de ratio naar 1,47 en ook dat is nog ruim voldoende. En ook hier geldt: niet alle risico's zullen op hetzelfde moment optreden.

Paragraaf 3. Onderhoud Kapitaalgoederen

Algemene toelichting

Iedereen wil leven in een schone, veilige en mooie omgeving. De gemeente Waalwijk is verantwoordelijk voor het goed beheer van de openbare ruimte, met als uitgangspunt dat alles schoon, heel en veilig moet zijn. Het doel van een Integraal Beheerplan is dan ook het verhogen van de efficiëntie van het beheer door belangrijke wetten, regels en richtlijnen voor alle beheerdisciplines te bundelen. Hierdoor kan alles 'beheer-klaar' worden ontworpen en geplaatst.

Het [Integraal Beheerplan 2020](#) ([raad 19 november 2020](#)) verenigd deze informatie om te dienen als informatietool waarin de meest belangrijke basisprincipes van beheer worden toegelicht. Belangrijk om aan te geven is dat het Integraal Beheerplan geen financiële of areaalgegevens bevat. Dit omdat het bijvoegen van deze fluctuerende gegevens geen toegevoegde waarde levert aan dit (statische) document en zijn toegevoegd in een elektronisch beheersysteem.

Overigens dient het Integraal Beheerplan als onderbouwing dat er voor de gemeente Waalwijk geen noodzaak is voor een voorziening als beschreven in artikel 44 lid 1a BBV, die moet worden gevormd als er sprake is van achterstallig onderhoud. Door aan te tonen dat er regelmatig inspecties en beheer plaatsvinden, laat het Integraal Beheerplan zien dat er geen sprake is van achterstallig onderhoud.

Beheer van de openbare ruimte heeft betrekking op alle gemeentelijke kapitaalgoederen met publieke toegankelijkheid. De verscheidenheid en kwantiteit van deze goederen roepen de noodzaak voor integrale samenwerkingen op om efficiëntie te maximaliseren – met name in de vorm van afstemming. Zo kunnen zoveel mogelijk aspecten in een enkel project worden meegenomen en kunnen de benodigde beheersactiviteiten in de betreffende gebieden tegelijkertijd worden uitgevoerd. Dit wordt middels het Integraal Uitvoeringsprogramma (IUP), waarin voornamelijk grootschalig onderhoud op het gebied van wegen, riolering en verkeer wordt opgenomen, al gedaan. Het Integraal Beheerplan doelt erop integraliteit te ondersteunen door alle betrokken partijen te informeren over de verschillende beheerdisciplines.

Belangrijkste kaders:

- Integraal BeheerPlan (IBP)
- Integraal UitvoeringsProgramma (IUP)
- Integraal Waterplan Waalwijk (IWW)
- Beeldkwaliteit Onderhoud Wegen
- Groenbeleidsvisie
- Beleidsregels bomen
- Vastgoedbeleid
- Plan van aanpak Verduurzaming gemeentelijk Vastgoed
- Openbare Verlichting, keuzenotitie Beleidsplan 2019-2023

Per kader wordt aangegeven welke ervan in ontwikkeling zijn c.q. vernieuwd worden.

Integraal beheerplan (IBP)

Beeldkwaliteit

Wat willen we bereiken?

Om een uniforme standaard van kwaliteit te kunnen hanteren, is op basis van de landelijke richtlijnen van de Kwaliteitscatalogus een beeldbestek opgesteld. Hierin wordt door middel van afbeeldingen en tekstuele omschrijvingen aangegeven aan welke standaarden zaken dienen te voldoen.

Wat gaan we ervoor doen?

De kwaliteitseisen verschillen per gebied. In algemene zin kan worden gezegd dat voor het centrum en de gemeentelijke begraafplaatsen wordt gestreefd naar kwaliteitsniveau A. In alle andere plaatsen ligt de eis bij niveau B met uitzondering van het buitengebied hier betreft het niveau C. Een kaart laat zien waar welke kwaliteitseisen worden gesteld. Er wordt niet gestreefd naar A+ kwaliteit, omdat dit niveau een ideaal is dat vaak onrealistisch bewijst te zijn en hoog in de kosten oploopt.

Duurzaamheid

Wat willen we bereiken?

Waalwijk gaat duurzaam vooruit, dus is het ook belangrijk dat duurzaamheid een vooraanstaande positie in beheer heeft. De term duurzaamheid is echter veelomvattend en kan op legio wijzen worden geïnterpreteerd. Ook zijn de mate van kennis over duurzaamheid en beschikbare mogelijkheden niet over alle beheerdisciplines gelijk. Om deze redenen bevat dit Integraal Beheerplan een integrale visie op duurzaamheid van alle beheerders.

Wat gaan we ervoor doen?

De beheerders van de gemeente Waalwijk zijn het eens dat duurzaamheid van groot belang is. Vanuit wetgeving en (landelijke/Europese) richtlijnen zijn er al een aantal doelstellingen opgelegd. De meerderheid van de beheerders wil verder gaan dan deze doelstellingen. Voor een aantal beheerdisciplines zijn de doelen echter al erg ambitieus en is er (nog) geen streven om ze te overschrijden we focussen met name op:

Duurzamer versus Duurzaam

Het uiteindelijke doel van een duurzaam Waalwijk is om de ecologische staat van de aarde zo min mogelijk te verstoren en door-de-mens-gemaakte verergering van het klimaat tegen te gaan. Een oplossing is niet pas duurzaam als het behalen van dit doel ermee volledig wordt verzekerd. Liever worden er nu kleinere, verduurzamende stappen genomen dan dat er lang wordt gewacht op de meest duurzame oplossing.

Duurzaamheid is een Investering

Vaak wordt om financiële redenen gekozen vanuit een voornamelijk technisch duurzaam oogpunt; hoe langer iets kan blijven staan des te minder er hoeft te worden besteed aan vervangingen. Ecologische duurzaamheid wordt vaak gedacht de duurdere optie te zijn, ondanks dat de incidentele lasten vaak wel afnemend zijn. Duurzamer beheren vereist om die reden een 'cultuurswitch', waarbij duurzaamheid wordt gezien als een investering in de toekomst. Daarbij horen ook: duurzaam aanbesteden en meer initiatief nemen en lef tonen.

Integraal uitvoeringsprogramma (IUP)

In het Integraal UitvoeringsProgramma (IUP) worden maatregelen in het kader van Wegen, Riolering, Verkeer, Groen en mogelijk bijkomende maatregelen samengevoegd. Het [huidige IUP](#) heeft een looptijd van 2023 tot en met 2026 en is op [7 juli 2022 door de raad](#) vastgesteld. Het [nieuwe IUP 2025-2028](#) is inmiddels op [10 oktober 2024 door de raad](#) vastgesteld.

Wat willen we bereiken?

Met dit IUP willen we bereiken dat maatregelen die voortvloeien uit de vier disciplines wegen, verkeer, riolering en groen zo veel mogelijk worden gecombineerd. Ook wordt gekeken naar overige werkzaamheden aan de openbare ruimte zoals bijvoorbeeld verlichting, sport en spelen, kunst maar ook ruimtelijke ontwikkelingen, projecten van Casade en werkzaamheden ten behoeve van nutsvoorzieningen. Door maximaal te profiteren van samenwerkingsvoordelen kunnen we kosten reduceren en voorkomen we extra of langdurige overlast voor inwoners en bedrijven.

Het IUP heeft een planningshorizon van 4 jaar, bestaande uit een definitieve planning voor de komende 2 jaar en een doorkijk naar het 3e en 4e jaar. De IUP-projecten op de definitieve planning komen in voorbereiding in de komende twee jaar. De gemiddelde doorlooptijd van deze projecten is 3 à 4 jaar. De projecten op de doorkijk van het IUP voor het 3e en 4e planjaar geven een indicatie voor de projecten die over 2 jaar op de definitieve lijst van het IUP 2027-2030 kunnen komen. Door nieuwe inzichten, financiële aspecten of te verwachten (ruimtelijke) ontwikkelingen kan de prioritering wijzigen en kunnen projecten die op de definitieve planning komen afwijken van de projecten die eerder op de doorkijk hebben gestaan. Daarom zijn ook enkele projecten die op de vorige doorkijk stonden van het IUP 2023-2026 niet allemaal op de definitieve lijst gekomen van het IUP 2025-2028.

De volgende bedragen zijn indicatief voor de IUP-jaren 2025 en 2026 en zijn voorlopig nog niet definitief vastgesteld (bedragen x € 1.000):

Raming IUP 2025-2026	Bedragen x € 1.000
Verkeer	1.710
Wegen	5.032
Riolering	20.366
Groen	1.447
Openbare verlichting	101
Totaal IUP 2025-2026	28.656

Wat willen we bereiken?

Het IUP kende drie belangrijke pijlers te weten Verkeer, Onderhoud Wegen (OW) en het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP), waarbij we vanaf 2021 spreken van het Integraal Waterplan Waalwijk (IWW). Vanaf het IUP 2021-2024 is Groen als vierde pijler toegevoegd. Elk van deze vier pijlers heeft haar eigen doelen te weten:

Verkeer

De gemeente Waalwijk wil dat iedereen zo snel, comfortabel en veilig mogelijk van A naar B kan komen. De komende jaren willen we de transitie maken naar een duurzaam vervoerssysteem, minder afhankelijk zijn van de auto en aansluiten op innovatieve, duurzame en data gedreven technologieën. Dat alles moet passen in de opgaven van andere beleidsterreinen, zoals de woningbouwopgave, werkgelegenheidsgroei en klimaat. Om dit mogelijk te maken heeft de gemeenteraad in de zomer van 2021 de Mobiliteitsvisie vastgesteld. Deze visie beschrijft de ambities waar we de komende jaren richting aan willen geven op strategisch niveau.

Het vervolg daarop is het [Mobiliteitsplan tot 2030](#) en Uitvoeringsprogramma 2022-2027, vastgesteld door de raad op 9 maart 2023. Dit Mobiliteitsplan is de uitwerking van de ambities uit de Mobiliteitsvisie in concrete maatregelen en tot stand gekomen op basis van de 'waarom, hoe, wat' methodiek. De Mobiliteitsvisie beantwoordt waarom we werken aan Mobiliteit. Vervolgens is bepaald hoe we deze visie invullen: 'wat zijn de ambities per gebiedstype en waar ligt de prioriteit?'. Dit vormt het Mobiliteitsplan. Tot slot hebben we de prioriteiten uitgewerkt tot projectbladen in het Uitvoeringsprogramma: 'wat gaan we de komende vier jaar doen om deze prioriteiten te realiseren?'. De maatregelen omschreven in het Uitvoeringsprogramma dient als input voor het Integrale Uitvoeringsplan van de gemeente. Met dit plan zetten wij als gemeente stappen in het omgaan met (verwachte) ontwikkelingen in het verkeer, (openbaar) vervoer, de openbare ruimte en duurzaamheid. De maatregelen voor de komende jaren zijn met name gestoeld om het op orde krijgen van de basis: een verbeterde infrastructuur voor lopen en fietsen, meer 30 km/uur wegen, een innovatief en hoogwaardig openbaar vervoerssysteem en meer aandacht voor mobiliteit voor iedereen. Zo werken wij aan het leefbaar, veilig en bereikbaar houden van onze gemeente.

Onderhoud Wegen (OW)

Vanuit de Wegenwet heeft de gemeente de zorgplicht voor verhardingen. Dit betekent dat de gemeente als wegbeheerder altijd verantwoordelijk is voor de kwaliteit van de verhardingen die het in beheer heeft. Het gebruik van de wegen moet veilig kunnen plaatsvinden. De gemeenteraad van de Gemeente Waalwijk heeft hiervoor het plan "Beeldkwaliteit Onderhoud Wegen" (raad 2 juli 2008) vastgesteld. Eén van de punten is om voor alle wegen in Waalwijk te komen tot de classificatie "minimaal veilig". Dit met zo min mogelijk inzet van financiële middelen en met zo min mogelijk maatschappelijke overlast.

Wat gaan we ervoor doen?

Het [nieuwe Beleidsplan Onderhoud Wegen gaat over de periode 2025-2029](#). Elke 5 jaar zal dit beleidsplan worden geactualiseerd. Dit nieuwe beleidsplan is op [12 september 2024](#) aangeboden aan de gemeenteraad.

Artikel 16 van de Wegenwet regelt het onderhoud van wegen, de toegankelijkheid van openbare wegen en bevat enkele verplichtingen voor de wegbeheerder. Een van die verplichtingen is de hen toegewezen wegen in goede staat te houden en verantwoord te beheren. Schades/ongevallen door gebreken aan de weg moeten zoveel mogelijk worden voorkomen. Om het beheer en onderhoud van het gemeentelijk areaal op doelmatige en efficiënte wijze uit te voeren is het nieuwe Beleidsplan Onderhoud Wegen opgesteld. Uitvoering geven aan het Integraal UitvoeringsProgramma (IUP), inclusief participatietraject. In de P&C-cyclus wordt in het hoofdstuk Kredieten per project weergegeven wat de stand van zaken is.

Na afronding van het project zal zowel de voorbereidingsfase als de uitvoeringsfase intern worden geëvalueerd. Daarbij zullen regelmatig klanttevredenheidsmetingen worden uitgevoerd. Hoe tevreden zijn de bewoners/belanghebbenden over het gehele proces en het uiteindelijke eindresultaat? Ook wordt bekeken wat er in een project aan duurzaamheid is toegepast en wat dit voor effecten en financiële consequenties had.

Wat mag het kosten?

Conform het IUP worden en zijn financiële middelen ter beschikking gesteld, welke in de vorm van kredieten worden geregistreerd.

Voor onderhoud van wegen, straten en pleinen zijn de volgende budgetten beschikbaar voor 2026 tot en met 2029 (afgeronde bedragen x € 1.000) :

Onderhoud Wegen, straten en pleinen	2026	2027	2028	2029
Onderhoud wegen, straten, etc.	863	903	941	941
Onderhoud bruggen	1547	157	157	157
Onderhoud fonteinen	20	20	20	20
Onderhoud Bluswatervoorzieningen	100	100	100	100
Kleine reconstructies wegen	350	350	350	350
Onderhoud straatmeubilair	35	35	35	35
Onderhoud busstation	1	1	1	1
Onderhoudsbestek Openbare Ruimte (OOR) Wegen	354	281	281	281
Tractie onderhoud straten	22	22	22	22
Totaal onderhoud wegen, straten en pleinen	1.902	1.869	1.907	1.907

Integraal waterplan Waalwijk (IWW)

Integraal Waterplan Waalwijk 2025-2027

Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet van kracht. Het gemeentelijk rioleringsplan is niet meer verplicht, maar de gemeentelijke zorgplichten voor stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater nog wel. Het IWW is zo opgezet dat het aansluit bij de instrumenten van de Omgevingswet: omgevingsvisie, programma's en omgevingsplan.

In het vorige IWW is fors ingezet op afkoppelen van verhard oppervlak. Omdat meer dan de helft van de verharding in particulier bezit is, is er veel energie gestoken om de inwoners en bedrijven aan te sporen tot afkoppelen. De stimuleringsregeling afkoppelen helpt daarbij. Daarnaast moet de jaarlijkse opgave van rioolvervanging versnellen van minder dan 2 km/jaar naar meer dan 4 km/jaar. Dit vraagt veel van de organisatie. De voorbereiding van de plannen is op het gewenste niveau gekomen en ook de uitvoering versnelt.

Wat willen we bereiken?

De ambities voor dit IWW zijn enerzijds afgeleid van de Global Goals en anderzijds ingegeven door het principe 'water en bodem sturend' zoals het rijk, de provincie en de regio hanteert. Dat wil zeggen dat het bodem-watersysteem een doorslaggevende rol speelt bij de inrichting van onze leefomgeving, met als doel klimaatadaptatie en meer biodiversiteit. Om dat te bereiken, werken we samen met provincie, waterschappen en buurgemeenten (Hart van Brabant). Bij de rioleringsprojecten (IUP) doen we aan burgerparticipatie om samen de wateropgaven in te vullen. We willen afvalwater reduceren en zo veel mogelijk hemelwater lokaal opvangen en liefst infiltreren in de bodem. Daarbij hebben we aandacht voor gebieden die kwetsbaar zijn voor grondwaterfluctuaties. Er is op veel locaties oppervlaktewater in het stedelijk gebied aanwezig. Ruimte kan dubbel worden gebruikt om opgaven van water en groen in te vullen. Daarmee worden kansen benut om de robuustheid van ons watersysteem en de groene structuur te versterken.

Wat moeten we onderhouden?

Het areaal aan water en riolering is de afgelopen planperiode met 7 à 8% toegenomen. Er ligt bijna 350 km riolering met bijna 24.000 aansluitingen. Er zijn 325 pompgemalen in bedrijf. Het oppervlaktewater en de wadi's hebben een oppervlak van 106 ha.

De kwaliteit bewaken we door jaarlijks een deel te inspecteren. Het functioneren van de riolering toetsen we door modelberekeningen uit te voeren.

Er zijn veel plannen die invloed hebben op de grondwaterstand: infiltreren, drinkwaterproductie en beoogde peilopzet. We monitoren de grondwaterstand met een uitgebreid meetnet en benaderen actief onze partners als plannen nadelige consequenties kunnen hebben voor onze inwoners en bedrijven.

Wat gaan we doen?

Ieder jaar zorgen we door goed beheer en onderhoud dat het stelsel naar behoren blijft functioneren. Daarnaast investeren we fors in rioolvervanging.

In de gemeente Waalwijk ligt een aantal riolen die bij een calamiteit een grote impact hebben qua overlast in de omgeving, dit zijn de risicoriolen. Een aantal van die riolen moet worden aangepakt. De eerste fase wordt in 2025 uitgevoerd.

De stimuleringsregeling afkoppelen is naar een haalbaar niveau teruggebracht en de reikwijdte van de regeling is verbreed.

Wie gaat dat regelen?

Het aantal medewerkers op het gebied van water is voldoende om alle watertaken uit te (laten) voeren. Bij de planvoorbereiding is er druk om de benodigde programma's tijdig voor te bereiden en uit te voeren.

Wat mag het kosten?

Het IWW 2025-2027 ([raad 27 juni 2024](#)) loopt tot en met 2027. Daarna zal een nieuw IWW worden vastgesteld. In de planperiode 2025-2027 zien we toenemende kosten, met name door de uit te voeren riool vervangingen en afkoppelinspanning. Om deze kostenstijging te financieren, wordt gedeeltelijk ingeteerd op de rioolvoorziening. Daarnaast wordt de rioolheffing met 3% (plus indexatie) per jaar verhoogd.

Voor onderhoud van riolering zijn de volgende budgetten beschikbaar voor 2025 tot en met 2028 (afgeronde bedragen x € 1.000):

Onderhoud Riolering	2026	2027	2028	2029
Onderhoud riolering en waterzuivering	377	377	377	377
Klein onderhoud	475	475	475	475
Onderhoud aanleg rioolaansluitingen	127	127	127	127
Onderhoud tractie riolering/waterzuivering	3	3	3	3
Totaal onderhoud riolering	982	982	982	982

Voor onderhoud van afwatering en waterlossing zijn de volgende budgetten beschikbaar voor 2025 tot en met 2028 (afgeronde bedragen x € 1.000):

Onderhoud Afwatering, waterlossing etc.	2026	2027	2028	2029
Onderhoud Natuurlijke waterlopen	57	57	57	57
Onderhoud Stedelijke waterlopen	7	7	7	7
Baggerplan (via egalisatiereserve)	330	235	235	235
Totaal onderhoud afwatering, waterlossing etc.	394	299	299	299

Groen

Wat willen we bereiken?

Waalwijk in 25 jaar groener dan nu! Door de hoge parkeerdruk, benodigde beschikbare ruimte voor kabels en leidingen en de besparingen op het groenonderhoud, is de hoeveelheid en de kwaliteit van het groen in de woonstraten afgenomen. In straten die worden heringericht, werden meer bomen gekapt dan dat er werden aangeplant. Zeker ook gezien we op weg willen naar een klimaatbestendig Waalwijk zal de gemeente Waalwijk groener moeten worden.

Wat gaan we ervoor doen?

In het Groenstructuurplan, de Groenbeleidsvisie, de Richtlijn Groenbeleidsvisie en de Beleidsregels bomen staan ambities en richtlijnen voor het vergroten van de kwantiteit en de kwaliteit van het groen en het verhogen van de biodiversiteit in de gemeente.

De uitvoering doen we via gemeentelijke reconstructieprojecten waarin concrete maatregelen worden genomen voor het verhogen van de hoeveelheid en kwaliteit van het groen in de gemeente en het vergroten van de biodiversiteit. Daarnaast borgen we deze zaken bij ruimtelijke initiatieven en organiseren we acties gericht op vergroening door bewoners.

Het belangrijkste uitgangspunt vanuit de [Groenbeleidsvisie](#) (vastgesteld [raad 14-11-2019](#)), de Richtlijn Groenbeleidsvisie (vastgesteld college d.d. 12-10-2021) en de [Beleidsregels bomen 2024](#) (vastgesteld [raad 03-01-2024](#)) is meer groen en bomen.

Andere uitgangspunten die voor groen en bomen zijn vastgesteld middels de genoemde beleidstukken zijn het vergroten van de biodiversiteit, de diversiteit in beplanting en de groenbeleving in de straat, het zorgdragen voor een kwalitatieve en toekomst- en klimaatbestendige bodem en werkzaamheden ten aanzien van bomen en ontwerp uitvoeren volgens het Handboek Bomen 2022. Het gemeentelijk groenbeheer stuurt aan op het verhogen van de ecologische waarde en klimaatbestendigheid van de openbare ruimte, met behoud van een veilig en verzorgd straatbeeld.

Wat mag het kosten?

Conform de huidige begroting worden de werkzaamheden uitgevoerd, de plannen zullen afzonderlijk door de raad worden vastgesteld en bij ieder plan zal een financiële paragraaf zitten.

Voor onderhoud van groen zijn de volgende budgetten beschikbaar voor 2025 tot en met 2028 (afgeronde bedragen x € 1.000):

Onderhoud Groen	2026	2027	2028	2029
Onderhoud plantsoenen	825	865	903	903
Reconstructies plantsoenen	112	112	112	112
Stimulering groen beleidsplan	161	100	100	100
Onderhoud bomen	56	56	56	56
Onderhoud plantsoenen Buitendienst	37	37	37	37
Onderhoud bomen Buitendienst	67	67	67	67
Groen begraaftplaatsen	3	3	3	3
Onderhoudsbestek Openbare Ruimte (OOR) Waalwijk Zuid	1.202	1.202	789	789
Onderhoudsbestek Openbare Ruimte (OOR) West	946	800	800	800
Tractie groen	115	115	115	115
Totaal onderhoud groen	3.524	3.357	2.982	2.982

Vastgoed (gebouwen)

Op basis van het gemeentelijke Vastgoedbeleid (raad 28 maart 2019) wordt invulling gegeven aan dit beleid. De afgelopen jaren heeft de focus gelegen op het verkrijgen van inzicht in het vastgoed en het bepalen en vaststellen van een verduurzamingsplan (van een MJOP naar een DMJOP). Hierdoor zijn we steeds beter in staat vooruit te kijken en in te springen op wat er om ons heen gebeurt en wat het vastgoed nodig heeft.

We hebben het onderhoud onderverdeeld in 3 kostensoorten. Kostensoort onderhoud en reparaties' is bedoeld voor het oplossen van klachten en storingen. De kosten voor al het onderhoud dat jaarlijks uitgevoerd moet worden zoals inspecties, keuringen en reinigingen boeken we op kostensoort 'jaarlijks onderhoud en contracten'. Het onderhoud dat een cyclus heeft van groter dan 1 (ofwel minder vaak dan jaarlijks wordt uitgevoerd) zien we als 'groot onderhoud'.

Wat willen we bereiken?

Het is de doelstelling van de gemeente Waalwijk om in 2043 energieneutraal, CO2-arm en klimaatbestendig te zijn. Het 'Vastgoedbeleid Waalwijk' bevat hiervoor een eerste aanzet. Om handen en voeten te geven aan de verdere uitwerking wordt in 2026 nieuw vastgoedbeleid opgesteld waarin juist dit aspect beter zal worden geborgd. We willen toewerken naar een kwalitatief goed en duurzaam vastgoedbestand. In dit geval bedoelen we met duurzaam: onderhoudsarm en energie-efficiënt maar ook passend bij de doelstellingen en ambities van van de gemeente Waalwijk.

Nu duidelijk is wat voor vastgoed we hebben is het tijd om te gaan analyseren of dat ook is wat past bij de toekomstige visie en ambities. Zowel wat betreft aantallen als locatie en functionaliteit. Team vastgoed heeft hier vooral een faciliterende rol in. Wij hebben de data beschikbaar waaraan beleidsafdelingen hun wensen en eisen kunnen toetsen. Wanneer zij hun koers en beleid verder uitwerken kan worden beoordeeld waar inkrimping, uitbreiding, aanpassing of iets nieuws nodig is. Ook willen we toewerken naar een situatie waarbij de kosten voor onderhoud aansluiten bij de middelen die daarvoor beschikbaar zijn. Hiervoor proberen we de onderhoudskosten voor vervanging te drukken door de kwaliteit van het jaarlijkse onderhoud te verbeteren en te kiezen voor kwalitatief goede en onderhoudsarme materialen. Daarnaast levert het niet hoeven onderhouden van een gebouw een structurele vermindering van de onderhoudskosten op.

Wat gaan we ervoor doen?

Naast het uitvoeren van onze hoofdtaak: 'het beheren van vastgoed' zoeken we onze collega's van de beleidsteams actief op. We bespreken opvallende zaken en stellen vragen over het nut en de maatschappelijke waarde van een locatie en bespreken bijvoorbeeld gebruiksfrequentie of zichtbare leegstand. Wanneer het om vastgoed gaat geven we gevraagd en ongevraagd advies.

De komende jaar blijven de thema's verduurzaming, klimaatneutraal en kostprijs dekkende huren centrale thema's bij vastgoed. In het komende jaar blijven we onderzoek doen naar de betaalbaarheid van het onderhouden van het vastgoed en de verduurzaming daarvan. Het is essentieel om een gestructureerde aanpak te hanteren. Dit houdt in dat we onszelf kritische vragen stellen die ons helpen bij het formuleren van een duidelijke vastgoed-strategie. Twee belangrijke vragen die we hierbij in overweging nemen zijn:

1. Met welk doel hebben we dit object in eigendom en hoe lang is dit object nog noodzakelijk?

Het is van belang om helder te krijgen welke functie en waarde elk vastgoedobject heeft binnen onze bredere beleidsdoelstellingen.

2. Wanneer we het object niet meer nodig hebben, aan wat voor partij / ten behoeve van welke functie of voorziening en tegen welke prijs kunnen en willen we het in de markt zetten?

Door hier tijdig over te beslissen kan sneller en beter worden ingespeeld op verkoop of sloop.

Om een goed onderbouwd antwoord op deze vragen te formuleren, is het cruciaal om input te verzamelen vanuit de verschillende beleidsvelden, met name op het gebied van sport, cultuur en maatschappelijke ontwikkeling. Deze input (ook de aankomende Vrijetijdsnota) zal ons helpen om een helder beeld te krijgen van wat er in Waalwijk nodig is en hoe ons vastgoed hier een faciliterende rol in kan spelen.

Door deze benadering te hanteren, streven we ernaar om ons vastgoed niet alleen als een bezit te beschouwen, maar als een waardevol instrument dat bijdraagt aan de ontwikkeling en het welzijn van onze gemeenschap. Dit zal ons in staat stellen om weloverwogen beslissingen te nemen die zowel op korte als lange termijn voordelen opleveren voor Waalwijk en haar inwoners.

Projecten

Naast de reguliere vastgoed processen als het onderhouden van het gemeentelijk vastgoed, coördineren storingsonderhoud en periodieke overleggen met collega-teams zijn er continue projecten die vastgoed-aandacht vragen. Een aantal concrete projecten zijn:

- Opstellen nieuw vastgoedbeleid met geïntegreerde verduurzamingsparagraaf;
- Berekenen kostprijsdekkende huren en herzien huurovereenkomsten;
- Realisatie kindcentrum Driessen;
- Uitwerken DUMAVA projecten Kunstencentrum en Tavenu;
- vervangen installaties zwembad Zidewinde;
- Voorbereiding renovatie en uitbreiding Basisschool de Hoef;

Wat mag het kosten?

Structureel is een jaarlijks budget beschikbaar van € 2.100.000, waarvan € 1.200.000 gestort wordt in de onderhoudsvoorziening gebouwen (afgeronde bedragen).

Onderhoud Vastgoed (eigenaar) / bedragen x € 1.000	2026	2027	2028	2029
Groot onderhoud (storting voorziening onderhoud gebouwen)	1.923	1.263	1.263	1.263
Klein onderhoud	1.002	1.002	1.002	1.002
Totaal onderhoud Vastgoed	2.925	2.265	2.265	2.265
Voor onderhoud van zwembaden, sporthallen, sportzalen en sportparken zijn de volgende budgetten beschikbaar voor 2025 tot en met 2028 (bedragen x € 1.000):				
Onderhoud sportparken, sportzalen en zwembaden (gebruikersonderhoud)	2026	2027	2028	2029
Zwembaden	164	164	164	164
Sporthallen en zalen	310	310	310	310
Sportparken	708	708	708	708
Totaal onderhoud	1.182	1.182	1.182	1.182

Openbare verlichting (OVL)

Openbare verlichting

De [Keuzenotitie Beleidsplan 2019 - 2023](#) is door de [raad op 6 juni 2019](#) aangenomen. Hierin wordt als missie opgenomen 'het realiseren en in stand houden van duurzame en betrouwbare openbare verlichting, waarbij de inwoner zich veilig voelt in het openbare gebied'. Tevens heeft de gemeente Waalwijk zich geconformeerd aan het landelijk Energieakkoord. Duurzaamheid is dan ook een kernonderwerp in de 'Keuzenotitie Beleidsplan 2019-2023'. De visie is om te blijven investeren en meewerken aan de ontwikkelingen en toepassingen van een duurzame en betrouwbare openbare verlichting op tijdstippen dat het echt nodig is. Hierbij wordt de benodigde verlichtingskwaliteit gerealiseerd tegen economisch en maatschappelijk verantwoorde kosten.

Wat willen we bereiken?

De openbare verlichting (OVL) betreft het geheel aan masten, armaturen, lampen, kabels en regelapparatuur om openbaar toegankelijk gebied te verlichten. Het doel van OVL is om de openbare ruimte zo goed mogelijk te laten functioneren bij duisternis.

Hierbij wordt de focus gelegd op drie pijlers:

- Leefbaarheid | Mensen voelen zich prettig in de openbare ruimte en er is een sfeer waardoor zij in de ruimte willen zijn;
- Sociale veiligheid | De ruimte kan veilig worden gehouden en bedreigingen kunnen op tijd worden ingeschat. Er is de mogelijkheid om, wanneer nodig, tijdig en correct te kunnen helpen;
- Verkeersveiligheid | Weggebruikers kunnen zich veilig met de maximaal toegestane snelheid verplaatsen over de weg. Medeweggebruikers, zowel als obstakels en oneffenheden op/in het wegdek en het verloop van de weg kunnen goed worden waargenomen.

Gemeente Waalwijk hoorde in 2015 bij de drie pilot-gemeenten in Enexis gebied waar nagenoeg alle OVL-ontstekingspunten een slimme meter hebben gekregen. De gemeente heeft goed overzicht op het verbruik en het verbruikspatroon van openbare verlichting. Vanwege het voorkomen/ beperken van netcongestie breidt Enexis sinds afgelopen jaar de decentrale netten in de wijken uit door het bijplaatsen van wijk-trafostations. Hierdoor zullen een deel van de ontstekingspunten en gekoppelde lichtmasten worden herschikt. Om het energiemanagement van openbare verlichting goed te kunnen monitoren is communicatie met Enexis belangrijk.

In 2030 moet de totale energiebesparing 50% zijn. Door technische ontwikkelingen is het aannemelijk dat dit doel ruimschoots zal worden bereikt.

Op dit moment 2025 zitten we op een besparing van 40% t.o.v. 2013. (Als we in- en uitbreidingen zoals bijvoorbeeld Landgoed Driessen, Akkerlanen, Haven 8 en Waesgeerd west hierbij niet meetellen, zitten we al op een besparing van 43%). Inmiddels is bijna 70% van de OVL vervangen door energiezuinige LEDverlichting, al dan niet voorzien van een dimregime. Met name industriegebieden en doorgaande hoofdwegen zijn reeds voorzien van Smart systemen die op afstand benaderbaar en instelbaar zijn. Ook melden deze armaturen automatisch storingen. Ongeveer 2000 armaturen zijn voorzien van een "retrofit" LED lamp. Hierbij is de conventionele lamp vervangen door een LED variant, waarbij dus niet het gehele armatuur vervangen hoeft te worden. Dit doen we uitsluitend bij conventionele armaturen die nog niet op het einde van de technische levensduur zitten.

Wat gaan we ervoor doen?

We blijven investeren en meewerken aan de ontwikkeling en toepassing van een duurzame, betrouwbare openbare verlichting, op tijdstippen dat het nodig is. Hierbij wordt de benodigde verlichtingskwaliteit gerealiseerd tegen economisch en maatschappelijk verantwoorde kosten.

Momenteel zijn we nieuw een beleidsplan Openbare Verlichting aan het maken op voor de periode 2025-2029. De uitgangspunten van het huidige beleidsplan voldoen nog prima en vormen de basis hiervoor. Uiteraard met extra aandacht voor de vervanging van het verouderde areaal aan lichtmasten en het toekomstproof uitrusten van nieuwe armaturen met connectoren voor sensoren.

- Uitvoering geven aan het nieuwe beleidsplan Openbare verlichting 2025-2029;
- Uitvoering geven aan het Integraal UitvoeringsProgramma (IUP);
- Uitvoering geven aan klein en groot onderhoud om een betrouwbare installatie in stand te kunnen houden.
- Pilotprojecten realiseren om ervaringen op te doen richting Smart City, waaronder op de Westelijke Nieuwstraat en het Halvezolenpad in Sprang Capelle en Waspik; armaturen met 2 lichtkleuren en bewegingssensoren.

In de toekomst zullen steden meer gaan werken richting het creëren van Smart Cities. In deze 'slimme steden' zal gebruik worden gemaakt van data en algoritmes voor het ontwikkelen van beleid. Lichtmasten zullen een belangrijk onderdeel zijn van het Smart City technische ecosysteem door deze uit te rusten met oplaadpunten, camera's, sensoren (aanwezigheidssensoren, luchtkwaliteit etc.) en communicatie-apparatuur.

De bovengenoemde hoofdpunten worden aangevuld met voorwaarden van Smart City/Smart Lighting (OVL Scenario 4). Hierin wordt ervan uitgegaan dat maatregelen worden uitgevoerd om gericht energie te besparen, waarmee de landelijke doelstellingen uit het energieakkoord voor 2020 en 2030 kunnen worden behaald.

Pilotprojecten zullen uitwijzen welke sensoren en technieken interessant zijn voor gemeente Waalwijk. Hier zullen meerdere teams bij betrokken moeten worden, waaronder verkeer en handhaving. Uiteindelijk zal men een keus moeten maken welke aanbieder de beste opties heeft. Waardoor ingewonnen data overzichtelijk en beheerbaar blijft.

Ook flora en fauna vragen steeds meer aandacht bij het ontwerpen van lichtplannen. Onder het motto: Licht waar het kan en donker waar het moet. Een aanpassing van de lichtkleur (kleurtemperatuur) kan hierbij ook helpen.

Wat mag het kosten?

Conform het beleidsplan Openbare verlichting en het IUP worden en zijn middelen in de vorm van kredieten beschikbaar gesteld om de gewenste doelstellingen te kunnen bereiken. Voor onderhoud openbare verlichting zijn de volgende budgetten beschikbaar:

<i>bedragen x € 1.000</i>	2026	2027	2028	2029
Onderhoud Openbare Verlichting	251	251	251	251

Parkeerbeheer

Wat willen we bereiken?

Doelstelling van het gereguleerd parkeren is het garanderen van voldoende parkeerplaatsen voor bewoners van én bezoekers aan het centrum. Het parkeerbeheer houdt in, het ervoor zorgen dat mensen kunnen betalen op parkeerterreinen en langs straten. We zorgen ervoor dat betaalautomaten en slagbomen zich in goedwerkende staat bevinden.

Daarnaast beheren we de contracten voor mobiel betalen voor parkeren. We willen het parkeerbeheer verder digitaliseren en automatiseren. Verder bevorderen we het betalen via de mobiele telefoon en de digitale uitgifte van parkeervergunningen.

Wat gaan we ervoor doen?

Wij richten ons met parkeerbeheer op het beperkt inzetten van grondstoffen. Zo zijn de plastic abonnementspassen vervuild voor kentekenherkenning en vrijwel alle (geplastificeerde) vergunningkaarten vervangen door digitale parkeerrechten.

Afhankelijk van definitieve besluitvorming schaffen we eind 2025 of 2026 nieuwe parkeerautomaten aan ter vervanging van de huidige automaten uit 2014. Deze zijn technisch aan het eind van hun levensduur. De nieuwe automaten werken op zonne-energie, waardoor het stroomgebruik verder wordt geminimaliseerd, en zijn ticketloos, waardoor nog minder grondstoffen worden verbruikt. De investering in de nieuwe automaten wordt gedekt uit de vrijvallende kapitaallasten van de huidige parkeerautomaten.

Voor onderhoud parkeervoorzieningen zijn de volgende budgetten beschikbaar::

<i>bedragen x € 1.000</i>	2026	2027	2028	2029
Onderhoud Parkeervoorzieningen	98	98	98	98

Kabels, leidingen en energie

Kabels en leidingen

Wat willen we bereiken?

De gemeente heeft een regisseursrol in het beheer van het onder- en bovengrondse netwerk van kabels en leidingen in de gemeente. In art. 1 van de Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur van de gemeente Waalwijk (AVOI) staat dat de efficiënte ordening van kabels en leidingen een taak van het college is, maar in de praktijk ligt de verantwoordelijkheid bij de afdeling (RBL) van Kabels, Leidingen en Energie. De afdeling is hiernaast verantwoordelijk voor het organisatorische beheer van de energie aansluitingen van alle gemeentelijke panden.

In de toekomst zullen steden meer gaan werken richting het creëren van Smart Cities. In deze 'slimme steden' zal gebruik worden gemaakt van data en algoritmes voor het ontwikkelen van beleid.

De energietransitie in de gemeente Waalwijk neemt aanzienlijke vormen aan. De uitbreidingen van het elektriciteitsnet zijn momenteel in volle gang en zullen de komende jaren verder worden geïntensiveerd. Daarnaast staat de uitrol van een compleet glasvezelnetwerk door KPN op de agenda. In de toekomst zullen we steeds vaker moeten gaan kijken naar warmtenetten om de netcongestie op het elektriciteitsnet te kunnen ontlasten. Dit alles gaat zorgen voor ruimtegebrek in de ondergrond. Het goed blijven structureren van de ondergrond is een belangrijk speerpunt.

Wat gaan we ervoor doen?

Bedrijven ondervinden hinder van het netcongestieprobleem. De gemeente kan deze bedrijven ondersteunen door point-to-point verbindingen toe te staan voor een periode van 15 jaar, zoals vastgelegd in de aangepaste AVOI (niet opgenomen in de AVOI van 2013). Dit stelt bedrijven in staat om de opbrengsten van bijvoorbeeld zonnepanelen te delen met aangrenzende bedrijven. De gegenereerde opbrengsten voor deze tijdelijke oplossingen kunnen worden aangewend voor het energietransitiefonds.

Duurzaamheid bij kabels en leidingen heeft te maken met de veranderingen in het gebruik van energie voor het verwarmen van woonhuizen. Hiervoor zullen de huidige netwerken worden vervangen voor nieuwe netwerken. Hierbij kan het probleem zijn dat er gebrek is aan ruimte om een (warmte)net aan te leggen. Wij inventariseren waar in de gemeente welke maatregelen wenselijk en mogelijk zijn. Bij de verkoop van gronden wordt vroegtijdig rekening gehouden met alle kabels en leidingen die nodig zijn om te kunnen voldoen aan het duurzaamheidsplan wat er ligt.

Het landelijke advies om van het gas af te stappen dient serieus te worden genomen. Echter, voor verdere ontwikkeling in Waalwijk is gas momenteel een belangrijke energiebron om de bestaande netcongestie de komende 15 jaar niet te verergeren. Er zullen afwegingen gemaakt moeten worden waarbij "groen" gas kan worden meegenomen als optie om CO₂-reductie te bereiken.

Wat mag het kosten?

In Waalwijk wordt bij de aanbesteding van elektriciteit sterk gelet op duurzaamheid. Dat geldt niet alleen voor de levering van elektriciteit (uit 100% Nederlandse wind), maar ook hoe de leverancier zelf omgaat met duurzaamheid. Bij de gunning woog dit voor 60% mee en de prijs voor 40%.

Energie-inkoop

Sinds tien jaar geleden is de energiemarkt ingrijpend veranderd, tot die tijd was Nederland zelfvoorzienend in gas. Dat is ook de reden dat Nederland veel gasgestookte elektriciteitscentrales heeft, echter tegenwoordig is Nederland bijna geheel afhankelijk van buitenlands gas. In de winter van 2021-2022 vlogen de energieprijzen omhoog omdat Gazprom de Nederlandse gasbuffers onvoldoende had gevuld. De oorlog in Oekraïne en de sabotage van de Nordstream gaspijpleiding veroorzaakten in eerste instantie nog hogere prijzen. Twee milde winters, wat lager verbruik en vloeibaar aardgas per schip maken dat de huidige prijzen sinds de lente van 2023 weer acceptabel zijn. De markt blijft kwetsbaar en bij geringe verstoringen reageren de prijzen heftiger dan voorheen.

Voor elektriciteit heeft Waalwijk tot en met 2027 nog een contract waar energie-leverancier Greenchoice een groot deel van de prijsrisico's draagt. Daarna zal het verbruik buiten kleine toegestane marges mogelijk geld gaan kosten. Nu al kost het terugleveren op ongunstige momenten geld omdat wordt afgerekend tegen de uurmarkt (EPEX) met soms negatieve prijzen; voornamelijk in het weekeinde en in vakanties wanneer de vraag gering is. Het wordt zaak deze processen goed te beheersen door bemetering en slimmere gebouwbeheersystemen.

Waalwijk gaat ook minder gas verbruiken. Het huidige contract loopt tot en met 2027. Wanneer gasaansluitingen worden verwijderd willen wij voorkomen om in boetecondities terecht te komen vanwege al ingekocht, maar niet meer benodigd gas. Voor daarna wordt het lastiger een leverancier te vinden die de resterende vraag wil leveren. Groen gas behoort eveneens tot één van de opties om te verduurzamen.

Paragraaf 4. Financiering (en treasury)

Paragraaf Financiering (en treasury)

Paragraaf Financiering (treasury)

De financieringsparagraaf biedt inzicht in de wijze waarop de financieringsfunctie binnen de gemeente Waalwijk wordt uitgevoerd. Dit betreft alle activiteiten die te maken hebben met het beheersen en optimaliseren van de inkomende en uitgaande geldstromen, de liquiditeiten, de financiering van investeringen en het beheersen van financiële risico's binnen het treasurybeleid. Het gevoerde treasury management binnen deze functie vindt zijn basis in het 'Treasurystatuut 2018' en vormt het kader voor de uitvoering van het financiële beleid, de publieke taken en geeft waarborgen voor de financiële continuïteit van de gemeente op korte en lange termijn.

1. Algemene ontwikkelingen

Vanaf september 2024 verlaagde de ECB (Europese Centrale Bank) de rente in zeven stappen van 3,50% naar het huidige (peildatum 5 augustus 2025) percentage 2.00%. Analisten verwachten dat de rente tot een niveau tussen de 1,50% en 1,75% uitkomt aan het einde van 2025. Dit betekent dat er nog zeker één tot twee verlagingen van telkens 0,25 procentpunt kunnen volgen, vooral als de inflatie laag blijft. De inflatieverwachting voor heel 2025 is nu gemiddeld 2,0%. De Europese Centrale Bank (ECB) wil de economie meer ondersteunen, vooral omdat de economische vooruitzichten onzeker zijn geworden door de handelsoorlog die de Amerikaanse president Donald Trump wereldwijd heeft ontketend. De ECB vreest vooral dat consumenten en bedrijven onzeker worden, en daarom minder gaan uitgeven.

De rente die banken aan mensen en bedrijven bieden, wordt sterk beïnvloed door de rentetarieven van de ECB. Als de ECB de rente aanpast, verandert de rente op leningen en spaargeld daarom meestal in ongeveer dezelfde zin. De verlagingen van de beleidsrente zien we ook terug in de rente die wij als gemeente betalen voor een lening. De rente voor een 10 jarige lineaire lening was voor de renteverlaging 3,25% en is daarna licht gezakt naar 3,05%. De rente voor kortgeld is gedaald van 3,83% naar 2,05%.

2. Financieringsbehoefte en leningenportefeuille

De voorbereiding en de ontwikkeling van nieuwe investeringen en de besteding daarvan zijn volop in beweging en hebben invloed op het aantrekken van nieuwe geldleningen. In de prognosebalans is een overzicht weergegeven van de nieuw af te sluiten geldleningen. Afhankelijk van de financieringsbehoefte zullen nieuwe geldleningen worden aangetrokken en de rente die hiermee is gemoeid, is in de begroting opgenomen. Hierbij is op voorhand al rekening gehouden met eventuele vertragingen binnen de investeringen.

Bedragen x € 1.000

ACTIVA				per 31 december		
	Realisatie	Begroting				
Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Vaste activa:						
Materiële en immateriële vaste activa	260.331	286.117	286.439	313.034	374.745	376.682
Financiële vaste activa (kapitaalverstrekking)	15.312	15.863	15.753	15.644	15.534	15.425
Financiële vaste activa (overige langl. Leningen)	8.266	8.055	7.840	7.623	7.403	7.181
Vlottende activa:						
Voorraden (Grex)	-1.978	6.530	16.559	-8.728	-32.795	-30.882
Overige vlottende activa, uitzettingen < 1 jaar	15.908	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Liquide middelen	2.074	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Overlopende activa	7.585	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Totaal	307.498	331.565	341.591	342.573	379.887	383.406

Bedragen x € 1.000

PASSIVA		per 31 december				
	Realisatie	Begroting				
Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Vaste Passiva:						
Eigen vermogen:						
- Algemene reserve	24.842	19.898	18.978	18.558	17.818	16.678
- Bestemmingsreserves	78.658	86.301	82.923	80.884	79.558	78.039
- Nog te bestemmen resultaat	7.755	0	0	0	0	0
Voorzieningen	13.026	20.745	22.095	22.211	21.893	21.376
Waarborgsommen	0	0	0	0	0	
Langlopende leningen (bestaande portefeuille)	138.316	144.876	130.886	117.965	106.360	96.253
Nog af te sluiten leningen (lang geld)		16.745	43.709	59.955	111.258	128.060
Vlottende passiva:						
Vlottende schulden < 1 jaar	18.214	23.000	23.000	23.000	23.000	23.000
Overlopende passiva	26.687	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
Totaal	307.498	331.565	341.591	342.573	379.887	383.406

3. Rente

De BBV-voorschriften (Besluit Begroting en Verantwoording) schrijven voor dat we inzicht geven in de rentelasten, het renteresultaat, de financieringsbehoefte en de manier waarop we rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden toerekenen. In onderstaande tabel wordt dit weergegeven.

Begroting 2026 Schema
rente toerekening
(renteomslag)

Financieringspositie, balans per 31 december					
Bezit			Vermogen		
	2025	2026		2025	2026
Activa integraal gefinancierd	294.172.000	297.190.297	Eigen vermogen	106.199.000	101.901.000
Activa project gefinancierd	15.863.000	12.841.703	Voorzieningen	20.745.000	22.095.000
Grondexploitatie	6.530.000	16.559.000	Geldleningen	161.621.000	174.595.000
Vlottende en overlopende activa	15.000.000	15.000.000	Vlottende en overlopende passiva	43.000.000	43.000.000
Totaal	331.565.000	341.591.000	Totaal	331.565.000	341.591.000

Te financieren 2026			Financiering 2026		
	Boekwaarde	Rente		Leningen	Rente
Totaal vaste activa incl. grondexpl.	326.591.000		Totaal staat E	130.886.000	3.163.943
Projectgefinancierd:			Transitorische rente		-104.068
			Financieringstekort:		
Ontsluitingweg Spranckelaer 2013/005	-162.434	-2.688			
Leningen woningbouw	-4.611.940	-110.206	Rente kasgeld		381.000
W.v.Oranje college lening	-7.840.186	-100.681	Financieringstekort	43.709.000	1.016.620
Bedrijfsgebouwen En Pand Reigerbosweg 12 2020/003	-227.143	-3.524			
Vaste activa + voorraad gronden integraal gefinancierd.	313.749.297		TOTAAL	174.595.000	4.457.495

Renteposten			Rentetoerekening	
Externe rente	4.197.290		a. Externe rentelasten over de korte en lange financiering	4.457.495
Percentage externe rente	2,40%		b. Externe rentebaten over de korte en lange financiering	-260.206
Rente eigen vermogen	n.v.t.		Saldo rentelasten en rentebaten	4.197.290
Rentepercentage grondexploitaties faciliterend	1,38%		c1. Rentelasten facilitaire grondexploitaties (kostenverhaal)	0
Rente grondexploitaties faciliterend	0		c2. Rentelasten projectfinanciering	-217.099
Percentage activa projectgefinancierd	diversen		c3. Rentebaten van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering)	110.206
Rente activa projectgefinancierd	-217.099		Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	4.090.396
Rente% voorzieningen op contante waarde	n.v.t.		d1. Rente over eigen vermogen	n.v.t.
Rente voorzieningen contante waarde	0		d2. Rente over voorzieningen	0
			Totaal aan taakvelden toe te	4.090.396

Begroting 2026 Schema rente toerekening (renteomslag)			
		rekenen rente	
		e. De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	3.879.140
		f. Renteresultaat op taakveld Treasury	-211.256
		Integraal gefinancierde activa per 1-1-2026	300.702.000
		Renteomslagpercentage	1,36%
		Renteomslagpercentage afgerond	1,25%
		Percentage te weinig verdeelde rente	-0,11%
		Te weinig verdeelde rente	-331.621

De omslagrente voor 2026 is berekend op 1,36% en hebben we naar beneden afgerond en vastgesteld op 1,25%. Bij de verdeling van de externe rente naar de verschillende taakvelden ontstaat een negatief renteresultaat (verschil tussen toegerekende rente en de werkelijk betaalde rente) van afgerond € 211.000. Het rentenadeel blijft binnen de 0,50% afwijking die de notitie rente voorschrijft en staat binnen de programmabegroting opgenomen op het taakveld treasury.

In de begroting hanteren we een rente voor kortlopende leningen (≤ 1 jaar) en een rente voor langlopende leningen (> 1 jaar). Deze renteontwikkeling laat in 2025 een lichte daling zien van de kapitaalmarktrente voor kortgeld. Zodoende wordt in 2026 voor kortgeld gerekend met 2,05% en voor langgeld met 2,75%.

4. Risicobeheer

Binnen het treasurybeleid staat het risicobeheer voorop en maakt toekomstige risico's inzichtelijk en beheersbaar. Hierdoor is het mogelijk deze te vermijden, te verminderen, te beperken of te spreiden. Uitgangspunten hierbij zijn dat de treasuryfunctie slechts wordt uitgevoerd uit hoofde van de publieke taak en nadrukkelijk geen bankachtige activiteiten mag worden ontplooid met het oogpunt om geld te verdienen. Door verplicht schatkistbankieren is het voor gemeenten alleen nog mogelijk om geld bij het Rijk of andere openbare lichamen (bijvoorbeeld andere gemeenten) uit te zetten.

Kasgeldlimiet

De renterisico's die de gemeente kan lopen zijn begrensd tot de normen van de kasgeldlimiet genoemd in de Wet financiering decentrale overheden. De kasgeldlimiet is het maximum aan gemiddelde netto vlottende schuld dat een gemeente in een kwartaal mag hebben. Bij een netto vlottende schuld gaat het om financieringen met een looptijd korter dan 1 jaar. De kasgeldlimiet is op 8,5% van het begrotingstotaal vastgesteld. Voor Waalwijk is dat in 2026 afgerond € 18,8 miljoen. Bij een overschrijding zal op basis van de financiële positie en liquiditeitenplanning een nieuwe langlopende lening worden aangetrokken.

Renterisiconorm

De renterisco's op de vaste schuld zijn begrensd tot de normen van de renterisiconorm genoemd in Wet financiering decentrale overheden. Bij het bepalen van de duur van de geldleningen die we aantrekken moeten we rekening houden met deze norm. De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij de herfinanciering van langlopende geldleningen te beheersen. Het renterisico wordt daarbij bepaald als de som van de renteherzieningen en de aflossingen. Het is van belang dat renteherzieningen en aflossingen in de tijd gespreid zijn. De renterisiconorm is vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal. Dat is voor Waalwijk in 2025 afgerond € 44,2 miljoen. Dit is het bedrag dat we in 1 jaar maximaal mogen herfinancieren op langlopende leningen. In 2026 bedragen de aflossingen € 13,9 miljoen. Hiermee blijven we ruim onder de renterisiconorm. Ook meerjarig voldoen we aan de norm.

Schatkistbankieren

Gemeenten zijn verplicht om overtollige liquide middelen uitsluitend bij het Rijk of andere decentrale overheden onder te brengen. Het drempelbedrag wat hiervoor geldt, is 2% van het begrotingstotaal. Op basis van het begrotingstotaal mag de gemeente Waalwijk gemiddeld per dag afgerond € 4,4 miljoen aan overtollige middelen aanhouden. Het eventuele meerdere aan overtollige middelen moet verplicht worden overgeboekt naar de Nederlandse schatkist. Hiervoor wordt een vergoeding ontvangen die gelijk is aan de rente die het Rijk betaalt op leningen die ze op de markt aangaat. De verwachting is dat de gemeente Waalwijk beperkte tijdelijke liquiditeitsoverschotten heeft in 2026.

Overige risico's

Overige risico's zijn valuta- en liquiditeitsrisico's. Geldleningen worden verstrekt, aangetrokken of gegarandeerd in Euro's, zodoende lopen we geen valutarisico. Het liquiditeitsrisico wordt zoveel mogelijk beperkt door een korte termijn liquiditeitenplanning aan te houden met een looptijd van 1 jaar en voor een meerjarige liquiditeitenplanning een looptijd van minimaal 4 jaar.

5. Wet Houdbare overheidsfinanciën / EMU-saldo

Het doel van de Wet houdbare overheidsfinanciën (wet Hof) is er voor te zorgen dat Nederland voldoet aan de binnen Europa afgesproken norm van maximaal 3% tekort op de begroting. Dit wordt het EMU-saldo (Europese Monetaire Unie) genoemd. De 3%-norm is daarbij doorvertaald naar een aandeel voor de decentrale overheden. Het Rijk hanteert een zogenaamde 'macronorm' voor de drie decentrale overheden gezamenlijk. Indien de norm wordt overschreden, dan kan dit leiden tot sancties.

Het EMU-saldo wordt in de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk voor 2025 geraamd op - 2,6% van het bbp (bruto binnenlands product). Dit is iets gunstiger dan de raming in de Miljoenennota 2025 waar met - 2,8% gerekend werd. De hogere economische groei leidt door middel van hogere belastinginkomsten tot verbetering van het EMU-saldo. Voor 2026 wordt EMU-saldo (in % bbp) geraamd op -3,0% wat een verbetering is met 0,70 % ten opzichte van het cijfer uit de Miljoenennota 2025 (-3,7%). Het kabinet heeft volgens haar verklaring de begrotingen in een realistischer kasritme geplaatst. Dit leidt in 2025 en 2026 tot een verbetering van het EMU-saldo, in latere jaren zullen deze middelen alsnog uitgegeven worden en dan het saldo belasten.

Zolang de norm niet wordt overschreden, worden er geen sancties uitgevoerd. Indien dit wel het geval is, dan kan de Raad van de Europese Unie een EU-lid die zich niet aan de afspraken houdt hierop aanspreken en aangeven dat het zijn inkomsten en uitgaven dient aan te passen. De Raad kan tevens een boete opleggen. Een dergelijke boete kan door de Nederlandse overheid worden doorberekend aan de decentrale overheden. Voor gemeenten betekent dit dat zij dan op de algemene uitkering van het gemeentefonds worden gekort.

Paragraaf 5. Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering in Waalwijk

Algemene toelichting

Als fundament voor de organisatie is bedrijfsvoering essentieel. Belangrijke opgaven kunnen alleen gerealiseerd worden als de basis van de bedrijfsvoering op orde is. Binnen de gemeente Waalwijk wordt hard gewerkt om dit fundament te versterken en zo van waarde te kunnen zijn. Om dit te kunnen realiseren zijn eerder leidende principes vastgesteld voor bedrijfsvoering en is een uitvoeringsplan gemaakt voor 2025 en 2026.

Hieronder geven we weer waar we ons op gaan richten in 2026 en wat we gaan om de bedrijfsvoering basis te verstevigen.

Goed werkgeverschap

Het succes van onze gemeente wordt bepaald door onze medewerkers en dus is het essentieel hierin te blijven investeren. In 2026 wordt daarom HR21 geïmplementeerd, een functiebeschrijvings- en waarderingssysteem dat flexibeler en transparanter is voor medewerkers maar ook minder arbeidsintensief. In 2026 gaan we verder aan de slag met een strategische personeelsplanning. Strategische personeelsplanning heeft als doel om de juiste mensen, met de juiste vaardigheden, op het juiste moment en tegen de juiste kosten beschikbaar te hebben voor de gemeente Waalwijk. Daarnaast investeren we in het optimaliseren van ons inwerkprogramma zodat medewerkers zich nog sneller thuis voelen bij onze organisatie.

Datagedreven werken

Door de toegenomen hoeveelheid data is er een enorme schat aan gegevens beschikbaar waarmee analyses, monitoring en besluitvorming kan worden verbeterd. Eerder is binnen onze gemeente al een beweging ingezet om data te gebruiken in de bedrijfsvoering. We investeren verder in dashboards en uitgangspunten voor datagedreven werken om inzicht, sturing en besluitvorming in de organisatie te versterken.

Optimaliseren P&C cyclus

De huidige P&C cyclus kan verbeterd worden als het gaat om de beleidsmatige verantwoording en de timing. Als het gaat om de beleidsmatige verantwoording streven we naar een meer outcome gerichte rapportage waarbij we ons willen focussen op het realiseren van doelstellingen en het effect hiervan. Ook willen we rapportages beter wegzetten in de tijd zodat ze meer waarde toevoegen en gebruik maken van landelijke rapportages (o.a. CBS). Daarbij zullen we richting de nieuwe coalitie ook kijken naar de huidige indeling van de beleidsvelden. Voorstellen hiervoor zullen besproken worden met het auditcomité.

Communicatie

Eerder is er door een onafhankelijk bureau onderzoek gedaan naar de ontwikkeling van de afdeling communicatie. Hierbij is gekeken naar hoe werd gewerkt, met welke formatie en de taakhoud. Conclusie was dat er een disbalans was tussen de ambitie, de communicatieve vraag en de beschikbare capaciteit. Inmiddels zijn de eerste stappen genomen om dit te verbeteren. Zo is een aanzienlijk deel van de inhuur vertrokken, is kritisch gekeken naar de manier van werken en is een strategisch communicatie adviseur aangetrokken. Tegelijkertijd dient zich nu een nieuwe fase aan waarbij de ingezette weg moet worden volmaakt door het completeren van het team. In deze begroting zijn hiervoor middelen opgenomen zodat communicatie klaar is voor de toekomst.

Informatieveiligheid en privacy

Op het gebied van informatieveiligheid en privacy gebeurt veel. Er is een toenemende cyberdreiging en de hoeveelheid gevoelige data die goed moet worden beheerd groeit. Daarnaast neemt de wet- en regelgeving op dit vlak toe waaraan voldaan moet worden. Dit alles maakt extra inzet, in ieder geval voor de komende twee jaren, noodzakelijk. Hiervoor vragen we in deze begroting extra middelen.

Bedrijfscontinuïteit

Als gemeente voeren wij taken uit die van belang zijn voor onze inwoners en organisaties. Gemeentelijke dienstverlening moet altijd goed kunnen doorgaan en geen last ondervinden van verstoringen. Tegelijkertijd zien we dat het risico op stroomuitval toeneemt, net als

cyberdreiging of andere calamiteiten. Om in deze gevallen ook continuïteit te kunnen garanderen kijken we kritisch naar onze processen en updaten we ons bedrijfscontinuïteitsplan.

Contractmanagement

Het doorontwikkelen van contractmanagement is een belangrijk speerpunt. Als gemeentelijke organisatie hebben we immers een groot aantal contracten voor dienstverlening aan de gemeente Waalwijk. Een goed contractmanagement is nodig om de grip op deze contracten te vergroten, het tijdig kunnen ingrijpen bij problemen maar ook om ervoor te zorgen dat deze voldoende toepasbaar zijn in de toekomst. Als laatste kunnen we op deze manier informatie ook beter borgen. We starten daarom met het professionaliseren van het contractmanagement in de organisatie.

Op weg naar een organisatie die in control is

Algemene toelichting

Op weg naar een organisatie die in control is

Binnen de gemeente Waalwijk werken we samen aan een doelmatige, doeltreffende en rechtmatige organisatie. Dit doen we op basis van vertrouwen, openheid en transparantie. Wij streven naar een organisatie die in control is: een organisatie die grip heeft op haar processen, weet wat ze doet en waarom, en in staat is om verantwoording af te leggen.

Om dit te bereiken richten we ons op drie kernvragen:

- Doen we de goede dingen? (*Doeltreffendheid*)
- Doen we de dingen goed? (*Doelmatigheid*)
- Doen we dit op een rechtmatige manier? (*Rechtmatigheid volgens wet- en regelgeving*)

Voor het boekjaar 2026 geven we hier o.a. invulling aan via het kaderplan verbijzonderde interne controle. Dit plan vormt het kader voor onze werkzaamheden en verantwoording op het gebied van rechtmatigheid.

Onderzoek naar doelmatigheid en doeltreffendheid

In lijn met de in 2023 vastgestelde *Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid* (op basis van artikel 213a van de Gemeentewet), voeren we in 2026 onderzoek uit naar hoe effectief en efficiënt het gemeentebestuur functioneert.

We streven ernaar een onderzoeksplan op te stellen met thema's die onderzocht kunnen worden. Deze thema's worden bepaald op basis van ambtelijke en bestuurlijke gesprekken. Doel is om onderwerpen te kiezen die breed worden gedragen en die bijdragen aan het leren en verbeteren van onze organisatie.

Frauderisicoanalyse

Ook in 2026 voeren wij weer een frauderisicoanalyse uit. In totaal zijn eerder 89 risicogebieden geïdentificeerd door de organisatie. Deze zijn uitgewerkt in risicokaarten die de basis vormen voor deze analyse. Per risicokaart zijn de mogelijke risico's op fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik, kans en impact dat dit risico en / of misbruik en oneigenlijk gebruik zich voordoet en door de organisatie getroffen beheersmaatregelen in kaart gebracht. Jaarlijks actualiseren wij deze analyse en gaan we aan slag met de aangetroffen risico's.

Risicomanagement

De ontwikkelingen waarmee wij als gemeente Waalwijk te maken hebben, volgen elkaar in hoog tempo op. Tegelijkertijd nemen de (financiële) risico's in omvang en complexiteit toe. Dit vraagt om inzicht, proactief risicomanagement en passende beheersmaatregelen.

Om de gemeentelijke risicobeheersing te versterken, evalueren we onze huidige werkwijzen kritisch. We brengen in kaart waar verbeteringen mogelijk en nodig zijn, zodat we gericht kunnen werken aan de doorontwikkeling van de risicobeheersing.

Updaten visie op control

De visie op control van de gemeente Waalwijk vormt het kader voor onze werkzaamheden. In 2026 evalueren en updaten we deze visie zodat we weer een actueel richtinggevend kader hebben.

Planmatig werken

We gaan werken aan een meer eenduidige en gestructureerde aanpak van onze opdrachten. Voordat we starten met de uitvoering, worden opdrachten eerst helder geformuleerd en afgestemd. Daarbij maken we bewust onderscheid tussen processen, projecten en

programma's, zodat de juiste werkwijze, rollen en verantwoordelijkheden per type opdracht worden toegepast.

ESG-rapportage

Toelichting

In 2026 zetten we als gemeente Waalwijk verdere stappen in het zichtbaar maken van onze bijdrage aan verduurzaming, inclusie en goed bestuur. We doen dit aan de hand van het ESG-model (Environmental, Social, Governance), dat in lijn is met Europese ontwikkelingen zoals de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD).

Hoewel gemeenten formeel (nog) niet onder deze regelgeving vallen, zien wij ESG-rapportage als kans om op een meer gestructureerde manier te laten zien hoe we als organisatie bijdragen aan brede welvaart en de Sustainable Development Goals (SDG's). Waar de SDG's en Brede Welvaart zich richten op de hele samenleving, focust ESG op de interne gemeentelijke organisatie.

Voor de drie ESG-dimensies hebben we in 2024 eerste indicatoren in kaart gebracht:

- **Environmental:** We hebben een methodiek ontwikkeld om onze eigen CO2-voetafdruk te meten. De eerste volledige dataset verwachten we in 2025 beschikbaar te hebben.
- **Social:** We rapporteren over de samenstelling van onze organisatie, met in 2024 een personeelsbestand dat voor 58,5% uit vrouwen en 41,5% uit mannen bestond, met een brede spreiding in leeftijd.
- **Governance:** In 2024 zijn 30 WOO-verzoeken ontvangen, waarvan er 29 binnen de wettelijke termijn zijn afgehandeld.

De komende jaren bouwen we deze rapportage verder uit als onderdeel van de optimalisering van de P&C cyclus. We sluiten hierbij aan op landelijke handreikingen en werken samen met de raad en onze accountant aan verdere integratie van ESG in onze planning- en controlcyclus.

Paragraaf 6. Verbonden partijen

Inleiding

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen en risico's van de gemeente als gevolg van banden met verbonden partijen, waarin de gemeente zowel financieel deelneemt als zeggenschap heeft.

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarmee de gemeente een bestuurlijke én financiële band heeft. Van een bestuurlijke band is sprake indien de gemeente rechtstreeks invloed heeft op de besluitvorming binnen de verbonden partij. Een financieel belang is aan de orde als de gemeente financieel kan worden aangesproken wegens het functioneren van de verbonden partij of wanneer de gemeente geld kan kwijtraken bij een faillissement van een verbonden partij.

Er wordt onderscheid gemaakt in de volgende typen verbonden partijen:

- gemeenschappelijke regelingen;
- vennootschappen en coöperaties;
- stichtingen en verenigingen;
- overige verbonden partijen.

Voor de gemeente Waalwijk is enkel sprake van gemeenschappelijke regelingen en vennootschappen.

Gemeenschappelijke regelingen

Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant

Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant (VRMWB)	
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
3. Vestigingsplaats	Tilburg
4. Doelstelling en openbaar belang	De Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant is een samenwerkingsverband tussen 24 gemeenten (waaronder de gemeente Tilburg) en de hulpdiensten. Om de veiligheid in de regio Midden- en West-Brabant te vergroten en beter voorbereid te zijn op rampen en crises, bundelen de 24 gemeenten, de GHOR (Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen), de brandweer en de politie de krachten. Dit houdt in dat in de Veiligheidsregio MWB deze verschillende diensten en besturen intensief samenwerken op het gebied van crisisbeheersing, rampenbestrijding, brandweezorg, geneeskundige hulpverlening bij rampen en handhaving van openbare orde en veiligheid. Per 1 augustus 2010 heeft de overdracht van de lokale brandweer naar de Veiligheidsregio plaatsgevonden.
5. Relatie met programma	1. Veiligheid 1.1 Crisisbeheersing en brandweer
6. Deelnemende partijen	24 deelnemers, 1,2 miljoen inwoners, aandeel Waalwijk 3,96 %.
7. Bestuurlijk belang	DB: n.v.t. AB: Burgemeester Ausems AB: plv. Wethouder Klerx
8. Financieel belang	De kosten van de Veiligheidsregio worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage van Waalwijk voor 2026 is: € 3.184.387
9. Eigen vermogen	01-01-2026: € 4.444.000 prognose 31-12-2026: € 6.066.000 prognose
10. Vreemd vermogen	01-01-2026: € 57.369.000 prognose 31-12-2026: € 52.053.000 prognose
11. Financieel resultaat	2026: € 0,00 prognose
12. Risico's	In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten. Daarnaast blijft de gemeente verplicht voor het adequaat uitvoering geven aan de wettelijke taken.
13. Ontwikkelingen	Conform kadernota 2026 is er geen nieuw beleid financieel verwerkt in de meerjarenbegroting 2026-2029.

Regionale Omgevingsdienst Midden- en West Brabant (OMWB)

Regionale Omgevingsdienst Midden- en West Brabant (OMWB)	
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
3. Vestigingsplaats	Tilburg
4. Doelstelling en openbaar belang	De bestuurlijk juridische verankering van de OMWB is geborgd middels een gemeenschappelijke regeling. Doel is om een verdere verbetering tot stand te brengen in de dienstverlening bij de uitvoering van de vergunningverlening, toezicht- en handhavingstaken en in de kwaliteit en veiligheid van de werk- en leefomgeving op het gebied van milieu en asbest.
5. Relatie met programma	8. Ruimtelijke ontwikkeling, centrumontwikkeling en wonen 8.3 Wonen en bouwen
6. Deelnemende partijen	26 deelnemers, 1,2 miljoen inwoners, aandeel Waalwijk 4,3%.
7. Bestuurlijk belang	DB: geen vertegenwoordiging AB: Wethouder Schuijffel AB: plv. Burgemeester Ausems
8. Financieel belang	De kosten van de OMWB worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage van Waalwijk voor 2026 is: € 1.137.942.

9. Eigen vermogen	01-01-2026: € 2.930.000 prognose 31-12-2026: € 3.247.000 prognose
10. Vreemd vermogen	01-01-2026: € 7.429.000 prognose 31-12-2026: € 12.874.000 prognose
11. Financieel resultaat	2026: € 0,00 prognose
12. Risico's	In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten. Daarnaast blijft de gemeente verplicht voor het adequaat uitvoering geven aan de wettelijke taken.
13. Ontwikkelingen	Ook in 2026 bestaat het overgrote deel van ons werk uit de reguliere vergunningverlening, het toezicht, handhaving en advisering over verschillende inhoudelijke onderwerpen zoals jaarlijks vastgelegd in de werkprogramma's van onze deelnemers. Het stikstofdossier zal ook in 2026 een dominant onderwerp zijn. Hopelijk hebben we tegen die tijd vanuit de bestuurlijke keuzes ook oplossingsrichtingen hoe hier mee om te gaan. De Europese richtlijnen achter de Kader Richtlijn Water (KRW) zullen daarnaast in 2026 ook volop onze aandacht vragen. Samen met de waterschappen en de bevoegde gezagen zal de kwaliteit van het oppervlaktewater vóór 2027 drastisch verbeterd moeten worden. En dat geldt ook voor de PFAS problematiek, waar we een steeds scherper beeld van krijgen.

Streekarchief Langstraat Heusden Altena

Streekarchief Langstraat Heusden Altena (SALHA)	
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
3. Vestigingsplaats	Heusden
4. Doelstelling en openbaar belang	- De zorg voor het beheer van de overgebrachte archiefbescheiden; - Toezicht op het beheer van de niet-overgebracht archiefbescheiden; - Het bevorderen van lokaal en streek historisch onderzoek/het optreden als historisch informatiecentrum voor de gemeente Waalwijk.
5. Relatie met programma	0. Bestuur en Ondersteuning 0.1 Bestuur
6. Deelnemende partijen	3 deelnemers, 156.354 inwoners, aandeel Waalwijk 32,8%. Altena, Heusden en Waalwijk.
7. Bestuurlijk belang	DB: Wethouder Spierings AB: Wethouder Spierings AB: plv. Wethouder De Jong
8. Financieel belang	De kosten van het SALHA worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage van Waalwijk voor 2026 is: € 545.391 .
9. Eigen vermogen	01-01-2026: € 192.535 prognose 31-12-2026: € 179.910 prognose
10. Vreemd vermogen	01-01-2026: € 92.786 prognose 31-12-2026: € 443.186 prognose
11. Financieel resultaat	2026: € 0,00 prognose
12. Risico's	In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten. Daarnaast blijft de gemeente verplicht voor het adequaat uitvoering geven aan de wettelijke taken.
13. Ontwikkelingen	• Verdere versterking digitale dienstverlening en invulling geven aan de (soms) conflicterende eisen van nieuwe wetgeving op het gebied van privacy (AVG); • Realiseren e-depot; • Bijdragen aan de gemeentelijke/regionale hotspot monitor; • Archieven en collecties op orde; • Verdere efficiëntie van bedrijfsvoering; • Aandacht voor erfgoed en cultuurhistorie; • Volgen ontwikkelingen totstandkoming nieuwe archiefwet en inspelen op de eventuele wijzigingen (zoals vervroegde overbrenging); • Realiseren nieuwe huisvesting.

GGD Hart voor Brabant

GGD Hart voor Brabant	
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar belang)
3. Vestigingsplaats	Tilburg
4. Doelstelling en openbaar belang	De GGD Hart voor Brabant is een gemeenschappelijke regeling van 19 Brabantse gemeenten met als doel een bijdrage te leveren aan de openbare gezondheidszorg, zoals voorgeschreven door de Wet publieke gezondheid. De GGD beschikt over een goede vermogenspositie.
5. Relatie met programma	7. Volksgezondheid en milieu 7.1 Volksgezondheid
6. Deelnemende partijen	19 deelnemers, 1,1 miljoen inwoners, aandeel Waalwijk 4,5%. Bernheze, Boekel, Boxtel, Dongen, Gilze en Rijen, Goirle, 's-Hertogenbosch, Heusden, Hilvarenbeek, Land van Cuijk, Loon op Zand, Maashorst, Meijerijstad, Oisterwijk, Oss, Sint-Michielsgestel, Tilburg, Vught en Waalwijk.
7. Bestuurlijk belang	DB: n.v.t. AB: Wethouder Slaats AB: plv. Wethouder Schuijffel
8. Financieel belang	De kosten van de GGD Hart voor Brabant worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage van Waalwijk voor 2026 is: € 2.357.460 .
9. Eigen vermogen	01-01-2026: € 4.670.000 prognose 31-12-2026: € 3.509.000 prognose
10. Vreemd vermogen	01-01-2026: € 11.079.000 prognose 31-12-2026: € 10.494.000 prognose
11. Financieel resultaat	2026: € 0 prognose
12. Risico's	In het geval van een faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten. Daarnaast blijft de gemeente verantwoordelijk voor het adequaat uitvoering geven aan de wettelijke taken.
13. Ontwikkelingen	De GGD laat zijn ambities niet varen, maar kijkt wel kritisch naar hoe ze deze bereikt. De doelen en activiteiten voor 2026, voortkomend uit het meerjarenbeleidsplan, blijven dan ook binnen het budget wat de GGD daarvoor ter beschikking is gesteld. Met het programma Toekomstbestendige GGD Financieel Fit en Gezond zetten we al in om dingen slimmer te doen. De financiële uitdagingen waar onze gemeenten voor gesteld staan maakt dat de GGD terughoudend is met nieuwe beleidsvoornemens. Focus aanbrengen is nodig, de dingen slimmer doen, nieuw voor oud, daar zet de GGD op in.

Regionale ambulance-voorziening Brabant Midden-West-Noord

Regionale Ambulance-voorziening Brabant Midden-West-Noord	
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
3. Vestigingsplaats	Den Bosch
4. Doelstelling en openbaar belang	De Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West Noord (RAV Brabant Midden-West-Noord) is een gemeenschappelijke regeling van 35 Brabantse gemeenten met als doel het verlenen van ambulancezorg. Vanaf 2012 leveren de gemeenten die deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling geen bijdrage meer.
5. Relatie met programma	7. Volksgezondheid en milieu 7.1 Volksgezondheid
6. Deelnemende partijen	35 deelnemers, 1,7 miljoen inwoners, aandeel Waalwijk 2,7 % Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Bernheze, Boekel, Boxtel, Breda, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goirle, Halderberge, 's-Hertogenbosch, Heusden, Hilvarenbeek, Land van Cuijk, Loon op Zand, Maashorst, Meierijstad, Moerdijk, Oisterwijk, Oosterhout, Oss, Roosendaal, Rucphen, Sint-Michielsgestel, Steenbergen, Tilburg, Vught, Waalwijk, Woensdrecht en Zundert.
7. Bestuurlijk belang	DB: n.v.t.

	AB: Wethouder Slaats AB: plv. Wethouder Schuijffel
8. Financieel belang	De kosten van de RAV worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage van Waalwijk voor 2026 is: € 0,00. Sinds de oprichting van onze Gemeenschappelijke Regeling in 2005 werkt de RAV met een begroting die volledig is gedekt door het aan ons toegekende budget vanuit de zorgverzekeraars en heeft geen financiële bijdrage van de deelnemende gemeenten nodig gehad. Ook in 2026 wordt geen gemeentelijke bijdrage gevraagd.
9. Eigen vermogen	01-01-2026: € 15.887.000 prognose 31-12-2026: € 15.887.000 prognose
10. Vreemd vermogen	01-01-2026: € 31.782.000 prognose 31-12-2026: € 30.833.000 prognose
11. Financieel resultaat	2026: € 0,00 prognose
12. Risico's	In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten. Daarnaast blijft de gemeente verplicht voor het adequaat uitvoering geven aan de wettelijke taken.
13. Ontwikkelingen	De begroting is gebaseerd op de in het landelijk Referentiekader Spreiding & Beschikbaarheid voor de RAV Midden- en West-Brabant en de RAV Brabant-Noord opgenomen eisen ten aanzien van de spreiding van standplaatsen en te leveren paraatheid. Op grond van deze eisen zijn prestatiecontracten gesloten met de regionale zorgverzekeraars, waarin de eisen uit het referentiekader nader zijn gespecificeerd in concrete locaties voor standplaatsen, het aantal te leveren ambulances per dagdeel en het dekkingspercentage responstijd in geval van een A1-urgentie, gemeten per RAV-regio. Een ander belangrijk uitgangspunt is het Kwaliteitskader Ambulancezorg 2.0. RAV'en zetten zich samen met hun netwerkpartners voortdurend in om de kwaliteit van ambulancezorg te bewaken en te verbeteren. De kwaliteit van de ambulancezorg werd tot de invoering van het kwaliteitskader 1.0. op slechts enkele signalen beoordeeld, zoals de responstijd. Een bredere set van kwaliteitssignalen doet de zorg die ambulancezorg professionals aan patiënten verlenen meer recht. Dit was voor Ambulancezorg Nederland aanleiding om samen met stakeholders en netwerkpartners een kwaliteitskader ambulancezorg te ontwikkelen. In 2019 verscheen de eerste versie van het kwaliteitskader ambulancezorg. Inmiddels is er een kwaliteitskader ambulancezorg 2.0. Deze versie bevat 23 signalen die grotendeels al geïmplementeerd zijn en waar mogelijk zijn voorzien van streefwaarden en minimale waarden. Voor de implementatie van enkele signalen is een implementatieplan opgesteld, dat onderdeel uitmaakt van het kwaliteitskader. Tot slot bevat het kwaliteitskader een onderhoudsplan. Goede ambulancezorg, van aanname melding tot overdracht De brede set kwaliteitssignalen in het kwaliteitskader is gebaseerd op de zeven uitgangspunten van goede ambulancezorg: 1) bereikbaar en beschikbaar 2) patiëntgericht 3) veilig 4) professioneel 5) afgestemd met ketenpartners 6) continu geëvalueerd en waar nodig verbeterd en 7) geleverd door organisaties die hun zaken op orde hebben. In het kwaliteitskader zijn deze zeven uitgangspunten geconcretiseerd en toetsbaar gemaakt. Dit resulteert in een brede, samenhangende set van zowel inhoudelijke als procesmatige kwaliteitssignalen.

Baanbrekers

Baanbrekers	
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
3. Vestigingsplaats	Zanddonkweg 14, 5144 NX Waalwijk
4. Doelstelling en openbaar belang	Baanbrekers is ontstaan op 1 januari 2013 uit de fusie van de sociale werkvoorziening (WML) en de sociale dienst (ISD). Baanbrekers voert de Participatiewet voor de Langstraat-gemeenten uit. Dit komt neer op: het verstrekken van bijstandsuitkeringen, re-integratieactiviteiten en het aanbieden van beschutte werkgelegenheid.
5. Relatie met programma	6. Sociaal domein 6.5 Arbeidsparticipatie
6. Deelnemende partijen	De deelnemende gemeenten zijn: Heusden, Loon op Zand en Waalwijk.
7. Bestuurlijk belang	DB: wethouder Spierings (plv. wethouder Klerx) AB: wethouders Spierings en Klerx (plv. wethouder Schuijffel en wethouder Slaats), raadsleden van der Pluijm en Den Braven.
8. Financieel belang	De kosten van Baanbrekers worden gedragen door de deelnemende gemeenten; de bijdrage van Waalwijk voor 2026 bedraagt € 6.576.648 (op grond van besluit Algemeen Bestuur Baanbrekers van 7 juli 2025, in afwijking van zienswijze Waalwijk).

9. Eigen vermogen	01-01-2026: € 3.206.000 prognose 31-12-2026: € 1.200.000 prognose
10. Vreemd vermogen	01-01-2026: € 37.345.000 prognose 31-12-2026: € 36.521.000 prognose
11. Financieel resultaat	2026: € 0,00 prognose
12. Risico's	In het geval van tekorten, faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de risico's.
13. Ontwikkelingen	Het landschap waarin Baanbrekers acteert, verandert continu. Ontwikkelingen op het gebied van economie, arbeidsmarkt en wetgeving zijn factoren van invloed. In december 2024 is de geactualiseerde koers voor Baanbrekers vastgesteld met de volgende uitgangspunten. 1. We zorgen voor het ontwikkelen van mensen naar zo regulier en duurzaam mogelijk werken 2. We ontwikkelen mensen ook door maatschappelijke participatie 3. We werken samen binnen het brede sociale domein vanuit vertrouwen, waarbij onze inwoners zich in de benadering gehoord en erkend voelen 4. We passen maatwerk toe binnen het bredere maatschappelijke perspectief De Wet Handhaving Sociale Zekerheid is in voorbereiding. Het doel van deze wet is om de handhaving van de regels in de sociale zekerheid te verbeteren door meer uit te gaan van vertrouwen in mensen en rekening te houden met persoonlijke omstandigheden. De ministers van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en Economische Zaken hebben plannen gepresenteerd voor de hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur. Gemeenten en hun partners krijgen hiermee duidelijkheid over de voortzetting van de regionale samenwerking. Het ministerie SZW werkt aan maatregelen om tot een solide vangnet te komen voor mensen die wel kunnen werken, maar voor wie dit (nog) niet bij reguliere werkgevers mogelijk is. Voor deze mensen blijven sociaal ontwikkelbedrijven – ook in de toekomst – belangrijk. Als opstap naar werk, als een plek waar je in een beschutte omgeving kunt werken en als een plek waarop je kunt terugvallen als het even niet lukt bij een reguliere werkgever. Het ministerie van SZW stelt een verbeteragenda op om de inzet van beschut werk te stimuleren. Volgens de meest recente begroting van het ministerie van SZW wordt er rekening gehouden met een stijging van het aantal uitkeringsgerechtigden na 2025. De begroting laat zien dat de uitgaven voor sociale zekerheid en werkgelegenheid naar verwachting zullen blijven stijgen in de komende jaren.

Hart van Brabant / Midpoint

Hart van Brabant/Midpoint	
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
3. Vestigingsplaats	Tilburg
4. Doelstelling en openbaar belang	Het vorm geven van regionale samenwerking op beleidsmatig en strategisch gebied tussen de elf deelnemende gemeenten in Midden-Brabant. Op basis van de Strategische Meerjaren Agenda werken we in de regio aan drie programmalijnen: (1) Mens & Samenleving, (2) Leefomgeving & Milieu en (3) Economie, Recreatie & Toerisme. De brede economische agenda is belegd bij Midpoint, een triple helix organisatie. De Regio Hart van Brabant is een samenwerkingsverband met als doel om vanuit het beginsel van autonomie van het lokale bestuur: - een overlegstructuur in te stellen en in stand te houden, die dient om de samenwerking tussen de deelnemende gemeenten vorm te geven; - rehtens verantwoording af te kunnen leggen over de besteding van (subsidie)gelden die door andere overheden, instellingen en/of bedrijven met het oog op die samenwerking worden toegekend'; - samen te werken om regionale opgaven te identificeren en op basis daarvan gezamenlijke projecten te definiëren, te initiëren en uit te voeren.
5. Relatie met programma	0. Bestuur en Ondersteuning 0.1 Bestuur
6. Deelnemende partijen	11 deelnemers, 496.465 inwoners, aandeel Waalwijk 10,2%. Alpen-Chaam, Baarle-Nassau, Dongen, Gilze en Rijen, Goirle, Heusden, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Oisterwijk, Tilburg en Waalwijk.
7. Bestuurlijk belang	DB: Burgemeester Ausems AB: Burgemeester Ausems AB: plv. Wethouder Klerx
8. Financieel belang	De kosten van Hart van Brabant/Midpoint worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage van Waalwijk voor 2026 is: € 496.595 (waarvan € 247.284 regio Hart van Brabant en

	€ 249.311 Midpoint). Deze bijdrage is exclusief het aandeel in de taken jeugdhulp in regionaal verband.
9. Eigen vermogen	01-01-2026: € 103.265 prognose 31-12-2026: € 103.265 prognose
10. Vreemd vermogen	01-01-2026: € 9.224.735 prognose 31-12-2026: € 17.646.735 prognose
11. Financieel resultaat	2026: € 0,00 prognose
12. Risico's	In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten. Daarnaast blijft de gemeente verplicht voor het adequaat uitvoering geven aan de wettelijke taken.
13. Ontwikkelingen	Het jaar waarvoor deze begroting de leidraad is een bijzonder jaar: in maart 2026 vinden immers gemeenteraadsverkiezingen plaats, waarna de raden in nieuwe samenstelling nieuwe colleges van burgemeester en wethouders zullen vormen en lokale ambities voor de bestuursperiode 2026-2031 zullen neerslaan in bestuursakkoorden. Op basis van de nieuwe bestuursakkoorden zal een kernagenda '27-'32 worden opgesteld als basis voor de regionale activiteiten om de ambities in de nieuwe lokale bestuursakkoorden te verwezenlijken. In de kernagenda '23 – '27 zijn de maatschappelijke opgaven opgenomen waarvoor wij ons als samenwerkende gemeenten in Hart van Brabant in deze bestuursperiode gesteld zien, met daarbij de activiteiten die we gezamenlijk oppakken. Alle gemeenten werken en betalen mee aan de uitvoering van deze kernagenda.

Vennootschappen en Coöporaties

BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)

BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)	
2. Rechtsvorm	NV
3. Vestigingsplaats	Den Haag
4. Doelstelling en openbaar belang	BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang.
5. Relatie met programma	0. Bestuur en Ondersteuning 0.5 Treasury
6. Deelnemende partijen	De Rijksoverheid (50% van de aandelen) en alle Nederlandse provincies, waterschappen en gemeenten zijn wettelijk verplicht om bij de BNG een bankrekening aan te houden. Alle verrekeningen met het Rijk vinden via de BNG plaats.
7. Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging door burgemeester Ausems. Wethouder Klerx (machtiging burgemeester) neemt deel aan aandeelhoudersvergadering.
8. Financieel belang	29.133 aandelen á € 2,50: € 72.832,50. Dividend 2025: nog niet bekend.
9. Eigen vermogen	01-01-2026: € nog niet bekend 31-12-2026: € nog niet bekend
10. Vreemd vermogen	01-01-2026: € nog niet bekend 31-12-2026: € nog niet bekend
11. Financieel resultaat	2026: € nog niet bekend
12. Risico's	M.b.t. de kredietwaardigheid heeft de BNG een (AAA) rating.
13. Ontwikkelingen	Geen.

Parkmanagement

Parkmanagement	
2. Rechtsvorm	BV (gemeente Waalwijk 100% van de aandelen)

3. Vestigingsplaats	Waalwijk
4. Doelstelling en openbaar belang	Parkmanagement is een besloten vennootschap die als hoofdactiviteit het beheer, onderhoud en de beveiliging op Haven 1 t/m 8 en Zanddonk uitvoert. De gemeente betaalt een in de begroting geraamde jaarlijkse vergoeding (ca. € 373.000) aan Parkmanagement voor het groen- en grijsonderhoud van de openbare ruimte op de bedrijventerreinen Haven 1 t/m 8. De tweede grote inkomstenbron is de bijdrage van bedrijven (ca. € 385.000) ten behoeve van diensten die Parkmanagement aanbiedt. Daarnaast zijn er inkomsten uit rendement op vermogen, wat wordt gebruikt om investeringen te doen.
5. Relatie met programma	3. Economie 3.1 Economische ontwikkeling 5. Sport, cultuur, recreatie 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie
6. Deelnemende partijen	Gemeente Waalwijk. 1 deelnemer, 50.690 inwoners, aandeel Waalwijk 100%
7. Bestuurlijk belang	100% aandeelhouder Vertegenwoordiging door Burgemeester Ausems. Wethouder Klerx (machtiging burgemeester) neemt deel aan aandeelhoudersvergadering.
8. Financieel belang	De gemeente Waalwijk is 100% eigenaar van Parkmanagement.
9. Eigen vermogen	01-01-2026: € nog niet bekend 31-12-2026: € nog niet bekend
10. Vreemd vermogen	01-01-2026: € nog niet bekend 31-12-2026: € nog niet bekend
11. Financieel resultaat	2026: € nog niet bekend
12. Risico's	Risicovolle deelnemingen zijn verkocht / afgestoten. In 2026 haalt de gemeente de aanbesteding van het OOR-bestek terug van Parkmanagement. Dit besluit brengt enkele potentiële risico's met zich mee. Het vraagt voldoende interne capaciteit en expertise om het aanbestedingsproces en contractbeheer te organiseren. Ook bestaat een risico op hogere kosten door het wegvallen van schaalvoordelen. Juridische aansprakelijkheid bij eventuele aanbestedingsfouten komt direct bij de gemeente te liggen. Tot slot kan de overgang tijdelijk leiden tot verminderde continuïteit in de uitvoering wat impact kan hebben op de samenwerking met Parkmanagement.
13. Ontwikkelingen	Met het terughalen van de aanbesteding van het OOR-bestek herstellen we de huidige onrechtmatigheid. In 2026 zetten we in op een fundamentele heroverweging betreffende Parkmanagement. We herbeziën taken en verantwoordelijkheden en onderzoeken een andere, duurzame organisatievorm voor deze verbonden partij. Daarbij worden ook een herstructurering van de huidige verenigingsstructuur binnen Parkmanagement en een eventuele uitrol van Parkmanagement naar Maasoever-Scharlo meegenomen.

Enexis Holding N.V.

Enexis Holding N.V.	
2. Rechtsvorm	B.V.
3. Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
4. Doelstelling en openbaar belang	Enexis beheert het energienetwerk voor elektriciteit en aardgas in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,3 miljoen klanten (huishoudens, bedrijven en overheden) voor gas en € 2,9 miljoen klanten voor elektriciteit. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt.
5. Relatie met programma	0. Bestuur en Ondersteuning 0.5 Treasury
6. Deelnemende partijen	91 aandeelhouders
7. Bestuurlijk belang	Aandeelhouder Vertegenwoordiging door Burgemeester Ausems. Wethouder Klerx (machtiging burgemeester) neemt deel aan aandeelhoudersvergadering.
8. Financieel belang	23.177 aandelen (nominale waarde € 23.177) , dit is 0,01548% van het totale aantal aandelen
9. Eigen	01-01-2026: € nog niet bekend

vermogen	31-12-2026: € nog niet bekend
10. Vreemd vermogen	01-01-2026: € nog niet bekend 31-12-2026: € nog niet bekend
11. Financieel resultaat	2026: € nog niet bekend
12. Risico's	Enexis is financieel gezond. Enexis heeft de Standard & Poor's (S&P) rating A+ (positieve outlook) en bij Moody's Aa3 (stabiele outlook).
13. Ontwikkelingen	De energietransitie leidt voor Enexis tot een grote investeringsopgave en kapitaalbehoefte, die op lange termijn waarschijnlijk niet door de huidige aandeelhouders kan worden ingevuld. Enexis en haar aandeelhouders zijn in gesprek over de ontwikkelingen en mogelijke maatregelen om te zorgen dat Enexis een financieel solide basis behoudt. Ook het Rijk voert overleg met de regionale netbeheerders en hun aandeelhouders over een eventuele participatie door het Rijk. Op basis van de huidige inzichten is de prognose dat Enexis voor de middellange termijn (huidige reguleringsperiode, tot 2027) aan de vastgestelde ratio's blijft voldoen. Met miljardeninvesteringen zorgt Enexis voor uitbreiding van het elektriciteitsnet en wordt hard gewerkt aan een toekomstbestendig energiesysteem.

Brabant Water N.V.

Brabant Water N.V.	
2. Rechtsvorm	N.V.
3. Vestigingsplaats	Hoofdkantoor 's-Hertogenbosch
4. Doelstelling en openbaar belang	Brabant Water wint, zuivert, transporteert en levert drink- en industriewater van hoge kwaliteit vanuit 33 waterproductiebedrijven aan ruim 2,5 miljoen inwoners en bedrijven in Noord-Brabant. Daarnaast levert het bedrijf water op maat en watergerelateerde producten en diensten in de gebonden en vrije markt. De omzet bedraagt € 196 miljoen.
5. Relatie met programma	0. Bestuur en Ondersteuning 0.5 Treasury
6. Deelnemende partijen	De aandelen zijn in handen van de Provincie Noord-Brabant (31,6%) en van 50 gemeenten in het voorzieningsgebied van Brabant Water.
7. Bestuurlijk belang	Aandeelhouder. Vertegenwoordiging door burgemeester Ausems. Wethouder Klerx (machtiging burgemeester) neemt deel aan de aandeelhoudersvergadering.
8. Financieel belang	66.253 aandelen is 2,38%
9. Eigen vermogen	01-01-2026: € nog niet bekend 31-12-2026: € nog niet bekend
10. Vreemd vermogen	01-01-2026: € nog niet bekend 31-12-2026: € nog niet bekend
11. Financieel resultaat	2026: € nog niet bekend
12. Risico's	Beperkt.
13. Ontwikkelingen	Brabant Water heeft samen met de provincie een regionaal actieplan opgesteld op om voldoende drinkwaterbronnen te waarborgen in de toekomst. Daarin is stilgestaan bij de noodzaak om vooral in West-Brabant snel actie te ondernemen om een drinkwatercrisis te voorkomen. Dit plan is, samen met de actieplannen van andere regio's, gebruikt als basis voor het landelijke actieplan. Het landelijke actieplan, dat is opgesteld door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, de provincies en het Vewin, kent zes actiepunten. De actiepunten focussen vooral op betere samenwerking tussen overheden en drinkwaterbedrijven, snellere vergunningsprocedures en het aanwijzen van nieuwe drinkwatervergunningen. In het innovatieve project SOFIA wordt gewerkt aan een digital twin van het distributienet. Dit is een virtueel model dat op basis van sensordata het gedrag van de waterstroom in het leidingnet simuleert. Door deze innovatie is de status van het netwerk én hoe het drinkwater door dit netwerk stroomt, continu inzichtelijk vanaf het waterproductiebedrijf tot en met de watermeter. In 2025 moet het complete drinkwaternetwerk onderdeel zijn van de digital twin.

Publiek Belang Elektriciteits productie B.V.

Niet meer van toepassing; organisatie is per 31 december 2024 geliquideerd.
Zie ook [paragraaf verbonden partijen in de jaarrekening 2024](#).

CSV Amsterdam BV

Niet meer van toepassing; organisatie is per opgeheven.
Zie ook [paragraaf verbonden partijen in de jaarrekening 2024](#).

Stichtingen en Verenigingen

Stichtingen en Verenigingen

Niet van toepassing.

Paragraaf 7. Grondbeleid

Paragraaf Grondbeleid

Algemeen

Een belangrijke taak van de gemeente als lokale overheid is de ruimtelijke ordening van het eigen grondgebied. Daartoe beschikt de gemeente over de Omgevingswet, inclusief de Aanvullingswet Grondeigendom en in het bijzonder over de omgevingsvisie, het omgevingsplan en een buitenplanse omgevingsplanactiviteit. Om het omgevingsplan uit te voeren moet de gemeente grond in eigendom hebben. Is dit niet het geval en willen particuliere eigenaren zelf ontwikkelen, dan moet het kostenverhaal goed geregeld worden.

Wat zijn de doelstellingen voor de komende jaren?

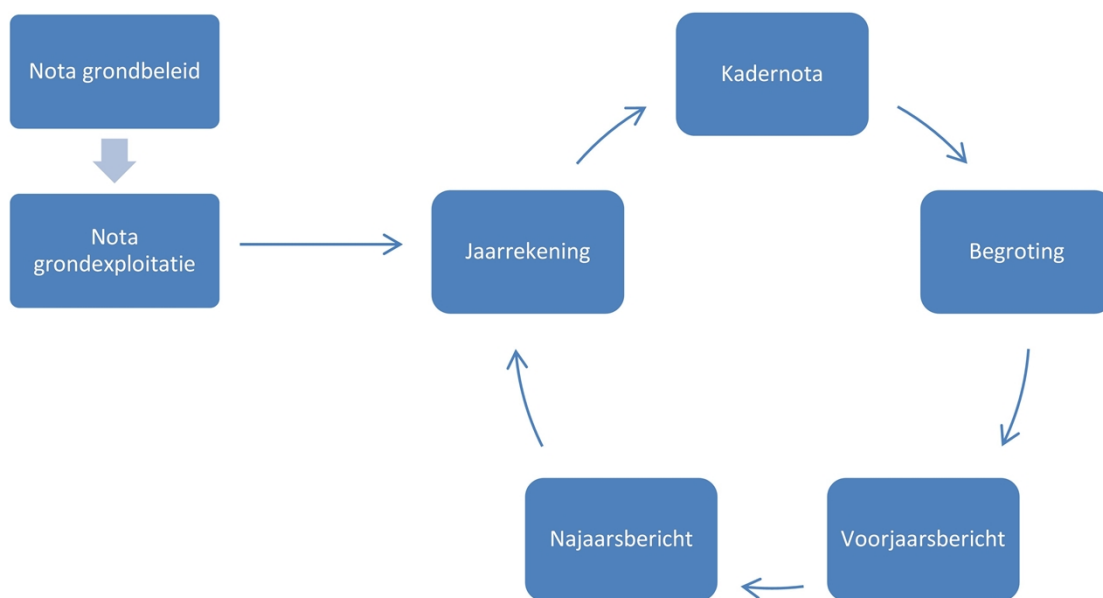
Het voeren van het grondbeleid is geen doel op zich, maar een middel om maatschappelijke doelstellingen en ambities te realiseren. De doelstelling is dan ook om door middel van het voeren van het grondbeleid maatschappelijke doelstellingen en ambities te realiseren. Met het grondbeleid kan de gemeente invloed uitoefenen op de wijze waarop de grond wordt gebruikt. Sturing van het grondgebruik door middel van het grondbeleid is wenselijk, omdat het kan bijdragen aan de realisering van (publieke) doelstellingen op het gebied van volkshuisvesting, zorg, onderwijs, sport, infrastructuur, werkgelegenheid, milieu, financiën etc.

Als gevolg van de maatschappelijke, economische en juridische ontwikkelingen én de verplichting vanuit de financiële verordening is het grondbeleid tegen het licht gehouden. Als gevolg hiervan is in 2025 de Nota Grondbeleid 2025-2030 vastgesteld. Daarmee wordt een transparante en eenduidige werkwijze bij de uitvoering van het grondbeleid vastgesteld.

Relatie P&C-cyclus en grondbeleid

In de Nota grondbeleid zijn de beleidsmatige keuzes gemaakt omtrent het grondbeleid. Naast de Nota grondbeleid wordt er ook jaarlijks een Nota grondexploitatie opgesteld. De Nota grondexploitatie betreft de financiële verantwoording van deze Nota grondbeleid. Voor wat betreft de P&C-cyclus maakt de Nota grondexploitatie 2025 onderdeel uit van de jaarrekening. In de Nota grondexploitatie wordt immers financiële verantwoording afgelegd over de gronden onder de materiële vaste activa, de bouwgrond in exploitatie en gronden waar een faciliterend grondbeleid wordt gevoerd. Daarnaast wordt in de Nota grondexploitatie een doorkijk gegeven in de toekomst door middel van een meerjarenprognose.

De relatie met de Nota grondbeleid, de Nota grondexploitatie en de P&C-cyclus is schematisch weergegeven in onderstaande diagram.

Samenvatting Nota Grondbeleid 2025-2030

In de Nota Grondbeleid 2025-2030 is aangegeven dat voor de gemeente Waalwijk alle vormen van grondbeleid (actief, passief of een mengvorm) in principe aanvaardbaar zijn. Ze kunnen allemaal bijdragen aan de maatschappelijke doelstellingen. De feitelijke keuze voor een specifieke vorm van grondbeleid is afhankelijk van de situatie. Het maatschappelijke rendement van een ontwikkeling speelt dus een grote rol in de keuze van de vorm van het grondbeleid. Maar ook het financiële rendement telt mee.

De gemeente Waalwijk voert zowel een actief als facilitair grondbeleid. In het geval van de uitleglocaties heeft de gemeente tot dusverre voornamelijk een actief grondbeleid gevoerd. Bij herstructureringsprojecten in de bestaande kernen wordt, waar mogelijk, de uitvoering aan projectontwikkelaars overgelaten. Vaak is er dan sprake van hoge verwervingskosten en eventuele saneringskosten. Maar ook dan vindt de ontwikkeling plaats onder regie van de gemeente Waalwijk, met gebruikmaking van het wettelijke instrumentarium.

Reserve Grondexploitatie

De reserve grondexploitatie is te vergelijken met de een algemene reserve die bedoeld is voor het opvangen van risico's binnen het grondbedrijf. Aan de reserve worden daarnaast onafwendbare verliezen onttrokken en (tussentijdse) winstnemingen toegevoegd. De inzetbaarheid van de reserve grondexploitatie beperkt zich dan ook tot zaken die een duidelijk raakvlak hebben met het taakgebied grondexploitatie.

Door de risico's te benoemen en kwantificeren wordt voor de totale grondbedrijfportefeuille beoordeeld of de reserve grondexploitatie een voldoende omvang heeft. zoveel als mogelijk beheersbaar te houden worden jaarlijks de kostprijscalculaties van de diverse onderhanden en toekomstige exploitaties bijgesteld. Uitgangspunt is dat sprake moet zijn van reële ramingen, de normale en algemene bedrijfsrisico's inbegrepen.

Door de raad is in de Nota Grondbeleid 2025-2030 besloten het saldo van de Reserve Grondexploitatie op het moment van verantwoording van de grondexploitatie middels de Nota grondexploitatie per het einde van het verantwoordingsjaar, op € 5 miljoen te bepalen. Voor zover het saldo van deze reserve uitstijgt boven het maximum zal het meerdere worden afgestort naar de Algemene Reserve. Wanneer het saldo ultimo het verantwoordingsjaar lager ligt dan € 5 miljoen, dient dit saldo aangevuld te worden tot dit minimum vanuit de Algemene Reserve. De hoogte van de Reserve Grondexploitatie wordt jaarlijks bekeken en besluitvorming vindt plaats middels de Nota grondexploitatie. In de Nota Grondbeleid 2025-2030 is tevens opgenomen dat onderzocht wordt of de Reserve Grondexploitatie geïntegreerd kan worden in de Algemene Reserve.

Omdat het opheffen of herbestemmen van de reserve grondexploitatie onderdeel uitmaakt van een breder strategisch kader, is er op dit moment nog geen wijziging ten opzichte van de eerdere berichtgeving aan de raad. Gemeentebreed wordt momenteel onderzocht hoe de risicobeheersing verder kan worden versterkt, met bijzondere aandacht voor het fysieke domein. De reserve grondexploitatie vormt hierbij een belangrijk onderdeel van deze bredere benadering.

Het risicoprofiel binnen de grondexploitaties is aanzienlijk toegenomen door het vaststellen van de grondexploitatie voor De Els. Wanneer wordt uitgegaan van de geschatte risico's zoals opgenomen in de Nota Grondexploitatie 2025 en het bijbehorende raadsvoorstel, blijkt dat de huidige omvang van de reserve grondexploitatie van € 5 miljoen mogelijk niet toereikend is.

Om hier adequaat op in te spelen, wordt voorgesteld om bij het opstellen van de Nota Grondexploitatie 2026 het risicoprofiel opnieuw te berekenen. Indien uit deze actualisatie blijkt dat het benodigde risicobuffer boven de huidige € 5 miljoen uitkomt, wordt voorgesteld om de reserve grondexploitatie dienovereenkomstig te verhogen.

Uitgifte in erfpacht

Binnen de gemeente Waalwijk zijn diverse percelen in erfpacht uitgegeven. Historisch gezien werd erfpacht met name ingezet als instrument om ondernemers te ondersteunen bij hun financieringsvraagstukken. Door het verstrekken van erfpacht kon de gemeente bijdragen aan het mogelijk maken van investeringsbeslissingen, zonder dat direct tot aankoop van grond hoefde te worden overgegaan.

In de Nota Grondbeleid 2025-2030 zijn de mogelijkheden voor uitgifte in erfpacht verruimd ten opzichte van eerdere beleidskaders. Deze verruiming houdt rekening met veranderde economische omstandigheden en de actuele maatschappelijke opgaven, zoals het woningtekort. Erfpacht blijft daarmee een beleidsinstrument dat de gemeente inzet waar dit bijdraagt aan de realisatie van ruimtelijke en economische doelstellingen.

Bij uitgifte in erfpacht wordt de jaarlijkse canon vastgesteld op basis van de geldende erfpachtvoorwaarden voor het betreffende perceel. Hoewel erfpacht voordelen kan bieden, brengt het ook risico's met zich mee. Zo kan een erfpachter te maken krijgen met financiële problemen of faillissement, wat kan leiden tot het uitblijven van canonbetalingen. Indien de gemeente wel rentelasten draagt over de geactiveerde erfpachtgrond, maar geen inkomsten ontvangt uit de canon, ontstaat er een financieel nadeel.

De gemeente houdt bij het aangaan van erfpachtovereenkomsten dan ook zorgvuldig rekening met deze risico's en weegt deze af tegen de maatschappelijke en economische baten.

Paragraaf 8. Wet Open Overheid

Wet Open Overheid (Woo)

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (hierna : Woo) gedeeltelijk in werking getreden. Artikel 3.5 van de Woo geeft aan dat een bestuursorgaan in de begroting aandacht besteedt aan de beleidsvoornemens ten aanzien van de uitvoering van deze wet.

De onderdelen van de Woo zijn als volgt:

- Actief openbaar maken van documenten
- Passief openbaar maken van documenten
- Het op orde brengen van de informatiehuishouding

Actief openbaar maken

De Woo stelt de verplichting aan gemeenten om 11 benoemde informatiecategorieën actief te publiceren. Deze verplichting geldt niet voor alle 11 categorieën tegelijk. Op 1 november 2024 zijn de eerste categorieën per Koninklijk Besluit verplicht gemaakt.

Gemeente Waalwijk voldoet aan deze verplichting. De planning wanneer de andere categorieën verplicht openbaar gemaakt moeten worden is op het moment van schrijven nog niet bekend. De stand van zaken voor de gemeente Waalwijk voor het publiceren van de informatiecategorieën is als volgt:

<u>Categorie</u>	<u>Status</u>
Organisatiegegevens	Worden gepubliceerd, verplicht per 01-11-2024
Raadsstukken	Worden gepubliceerd
Convenanten	Gepland voor 2026
Woo-verzoeken	Worden gepubliceerd

Wet- en regelgeving	Worden gepubliceerd, verplicht per 01-11-2024
Bestuursstukken	Worden gepubliceerd
Onderzoeken	Gepland voor 2026/2027
Beschikkingen	Gepland voor 2026/2027
Klachten	Worden gepubliceerd
Jaarplannen en -verslagen	Worden (deels) gepubliceerd
Adviezen van adviescolleges	Worden (deels) gepubliceerd

Passief openbaar maken

Naast het actief delen van onze informatie, is het voor iedereen mogelijk om bij gemeente Waalwijk publieke informatie op te vragen door het indienen van een Woo-verzoek. We streven ernaar om zo veel mogelijk openbaar te maken, tenzij er sprake is van een uitzonderingsgrond.

Informatiehuishouding op orde

De Woo verplicht dat de digitale informatiehuishouding binnen 8 jaar – gerekend vanaf mei 2022 - op orde wordt gebracht. De VNG heeft een meerjarenplan voor gemeenten opgeleverd. Dit plan bevat o.a. een opsomming van eisen die van belang zijn om aan de wet te voldoen.

1. Iedere gemeente heeft de beschikking over of is aangesloten op een e-depotvoorziening
In 2026 zijn we volledig aangesloten op een e-depotvoorziening

2. Binnen iedere applicatie is de selectielijst geïmplementeerd.

Dit betreft het tijdig vernietigen van informatie. Dit is een meerjarige inspanning die ook in 2026 doorloopt. Bij elke relevante nieuwe software wordt de selectielijst geïmplementeerd of worden er afspraken gemaakt over de vernietiging van informatie.

3. Iedere gemeente heeft beheer georganiseerd op emailarchivering.

In 2022 is dit beleid vastgesteld.

4. Iedere gemeente heeft beheer georganiseerd op tekstberichten.

In 2024 is dit beleid vastgesteld.

5. Iedere gemeente heeft een informatiebeheerplan (minimaal ingericht in werkprocessen, proceseigenaar, in welke applicaties welke data/documenten staat, hoe het beheer is geregeld).

Wij hebben een informatiebeheerplan en blijven dit onderhouden. Dit is een doorlopende inspanning die ook in 2026 doorloopt.

6. Iedere gemeente hanteert een kwaliteitssysteem voor het informatiebeheer, zoals vastgelegd in artikel 16 van de Archiefregeling.

We hebben een kwaliteitssysteem voor informatiebeheer en blijven dit uitbreiden. Dit is een doorlopende inspanning. Het Handboek Kwaliteitszorg is in 2022 vastgesteld.

7. Iedere gemeente heeft een metagegevensschema vastgelegd en aan elk blijvend te bewaren informatieobject metagegevens gekoppeld.

Wij hebben het metagegevensschema vastgesteld in 2022. We blijven dit ontwikkelen om te voldoen aan dan geldende standaarden en ontwikkelingen. Dit is een doorlopende inspanning die ook in 2026 doorloopt.

Paragraaf 9. Voortgang ombuigingen

Stand van zaken ombuigingen

Ombuigingen Sociaal Domein

In de Kadernota 2025 zijn voorstellen opgenomen naar aanleiding van de Koers Sociaal Domein, specifiek het implementatieplan "Samen Redzaam. Ter dekking daarvan resteert nu nog een te behalen structurele besparing sociaal domein lokaal. Aanvullend is bij de kadernota 2026 besloten om het besparingspotentieel sociaal domein lokaal te verhogen als dekking van de eerdere ombuiging Den Bolder en een aanvullende ombuiging verlaging inzet trede 4 als bijdrage voor het Financieel Robuust Perspectief.

Verder staan er nog 2 ombuigingen vanuit de begroting 2024 (en eerder) die doorlopen naar 2025 en verder. Het betreft kortingen die door het rijk zijn opgelegd via de circulaire gemeentefonds; dit betreft trekkingsrechten SVB/PGB en eigen bijdrage Wmo.

In de Begroting 2026 zijn voor de jaren 2026 – 2029 nog de volgende taakstellingen opgenomen:

Bedragen x € 1.000	2026	2027	2028	2029
1a. Structureel besparingspotentieel sociaal domein lokaal	926	1.157	1.389	1.389
1b. Verhoging besparingspotentieel sociaal domein lokaal	384	384	384	384
2. Korting rijk Septembercirculaire 2022: SVB PGB trekkingsrechten	83	83	83	83
3. Korting rijk Meicirculaire 2023: Eigen bijdrage Wmo	581	581	562	562
Totaal	1.974	2.205	2.418	2.418

Bovenstaande posten 1 tot en met 3 worden hierna verder toegelicht.

1. Structureel besparingspotentieel sociaal domein lokaal

Lokaal zetten we in op drie besparingslijnen die in ieder geval gericht zijn op de 0-lijn. Hierbij beogen we individuele inzet naar groepsaanbod te brengen. Zo ook meer indicatievrije voorzieningen waardoor er minder inzet nodig is gericht op indicatiestelling. Er zijn minder indicaties nodig en we versimpelen het proces voor die zorg waar wel een indicatie nodig is. Daarmee streven we naar een verlaging van de capaciteit op trede 4. Daarnaast is er door indicatievrije voorzieningen minder inzet van specialistische zorgaanbieders nodig, waardoor de zorgkosten voor deze inzet dalen.

Deze besparingslijnen richten zich op het beïnvloedbare deel van de zorgkosten zoals begroot in 2024, oftewel € 11,6 miljoen. Op het bedrag van € 11,6 miljoen nemen we hiervoor een besparingslijn op in dit voorstel van 6% in 2025 oplopend via 8% in 2026 en 10% in 2027 naar 12% in 2028. Dit resulteert in de reeks uit bovenstaande tabel.

Aanvullend wordt het besparingspotentieel verhoogd vanaf 2026 voor twee onderdelen. De eerste betreft het wegnemen van de eerder beoogde structurele ombuiging bij Den Bolder van € 34.000. Deze ombuiging willen we alsnog realiseren door de transformatie van indicatie naar indicatievrije voorzieningen. Hiervoor is een sterke sociale basis met voldoende voorzieningen van groot belang, daarmee ook de locatie Den Bolder. Het tweede onderdeel betreft een aanvullende ombuiging van € 350.000 structureel als onderdeel van het FRP traject bij de Kadernota 2026. De verwachting is dat met aanvullende valuecases nog meer kan worden bespaard. De ontwikkelingen hiervan zullen gedurende de P&C momenten vanaf 2026 worden gerapporteerd.

2. Korting Rijk bij Septembercirculaire 2022 algemene uitkering: SVB PGB trekkingsrechten

Bij de Septembercirculaire 2022 van de algemene uitkering heeft het rijk aan gemeenten een korting opgelegd voor SVB PGB (Persoonsgebonden Budget) trekkingsrechten. Voor Waalwijk gaat het om een bedrag van € 89.000 in 2025 en € 83.000 in 2026 en verder. Vanuit het budget op product 634 Maatwerk dienstverlening 18+ (WMO) zal gemonitord worden of en zo ja, in hoeverre deze taakstellingen vanuit het rijk haalbaar is. Deze structurele uitname uit het gemeentefonds (met ingang van 2023) is een gevolg van een overeenkomst tussen de VNG en het ministerie van VWS ter compensatie van de uitvoeringskosten van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) van de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo).

Gezien de onzekerheid over de kostenontwikkeling evalueren de VNG en het ministerie van VWS deze afspraak na vier jaar (dus in 2026), op basis van de werkelijke uitvoeringskosten van de SVB voor de Jeugdwet en de Wmo. Op basis van de evaluatie kan besloten worden om de structurele uitname uit het gemeentefonds naar boven of naar beneden bij te stellen.

3. Korting Rijk bij Meicirculaire 2023 algemene uitkering: eigen bijdrage Wmo

In eerdere circulaire is vanuit het Rijk een korting aangekondigd in de algemene uitkering, gekoppeld aan de herinvoering van een inkomensafhankelijke bijdrage voor ondersteuning vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Deze korting werd bij de Meicirculaire 2023 eerst ingetrokken, in afwachting van nadere besluitvorming. Inmiddels is duidelijk dat het kabinet per 1 januari 2027 de huidige vaste eigen bijdrage van € 21 per maand zal vervangen door een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo. Het wetsvoorstel wordt op korte termijn aan de Tweede Kamer aangeboden.

De maatregel is bedoeld om het gebruik van Wmo-voorzieningen beter te richten op mensen die deze ondersteuning het meest nodig hebben. Het huidige abonnementstarief heeft geleid tot overmatig gebruik, ook door huishoudens die deze hulp zelf kunnen bekostigen. Dit zorgt voor oplopende kosten en wachttijden bij gemeenten.

Met de invoering van de nieuwe systematiek zullen inwoners met een hoger inkomen en vermogen ook een hogere eigen bijdrage betalen – oplopend tot maximaal € 328 per maand. Huishoudens met een lager inkomen blijven beperkt tot een minimale bijdrage van € 23,60 per maand. Gemeenten behouden beleidsvrijheid om specifieke doelgroepen (gedeeltelijk) vrij te stellen van deze bijdrage.

Vooruitlopend op deze wetswijziging is in de gemeentelijke meerjarenbegroting een structurele taakstellende besparing opgenomen (conform meicirculaire 2023) van € 581.000 in 2026 en € 562.000 vanaf 2027. Aangezien de invoering van de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage pas per 1 januari 2027 plaatsvindt, is het begrote bedrag aan baten van € 581.000 in 2026 niet haalbaar. Bijstelling van deze taakstelling zal door het Rijk naar verwachting in 2025 plaatsvinden. Zodra hier meer over bekend zal de raad hierover worden geïnformeerd.

Overige ombuigingen

In de Begroting 2026 zijn voor de jaren 2026 – 2029 nog de volgende overige taakstellingen opgenomen:

Bedragen x € 1.000	2026	2027	2028	2029
1. Efficiency administratieve processen		50	50	50
2. Verhogen kostendekkendheid begraafplaatsen	200	200	200	200
3. Formatie college B&W		230	230	230

Totaal	200	480	480	480
--------	-----	-----	-----	-----

Bovenstaande posten 1 tot en met 3 worden hierna verder toegelicht.

1. Efficiency administratieve processen

In 2027 zal er een onderzoek gaan plaatsvinden naar de efficiency binnen de administratieve processen. Te denken valt aan het optimaal gebruik maken van technische (automatiserings)mogelijkheden zodat er efficiency voordelen ontstaan.

2. Verhogen kostendekkendheid begraafplaatsen

Komend jaar (2026) worden de tarieven in de Verordening grafrechten 2026 alleen verhoogd met het algemene indexatiepercentage van 2,2%, omdat de noodzakelijke voorbereidingen voor het realiseren van de hogere kostendekkendheid nog niet zijn afgerond. Hierdoor is het wellicht niet haalbaar om de beoogde ombuiging van € 200.000 in zijn geheel vanaf 2026 al te realiseren, zoals oorspronkelijk opgenomen in het ombuigingsvoorstel. Afhankelijk van het financiële effect van mogelijke beheersmaatregelen komen we later terug met aanvullende voorstellen

3. Formatie college B&W

Na de verkiezingen in 2026 zal worden gekeken naar de samenstelling van het college van B&W. Voor nu gaan we uit van een wethouder minder.

Financiële Begroting

Kerngegevens

Kerngegevens

Sociale structuur	Rekening 2023	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Totaal aantal inwoners *)	50.332	51.241	50.690	51.690
Aantal inwoners van 0 tot 64 jaar	39.334	39.933	39.523	40.182
Aantal inwoners van 65 jaar en ouder	10.998	11.308	11.167	11.508
Bijstandsgerechtigden:		755		755
Algemene Bijstand	718		720	
IOAW, IOAZ, BZ	43		40	
WAO uitkeringen	450		420	
WIA-uitkeringen en WGA regelingen	760		780	

*) Volgens Nota van Uitgangspunten
2026

Fysieke structuur	Rekening 2023	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Oppervlakte gemeente (in ha)	6.764	6.674	6.765	6.765
Totaal aantal woningen	22.556	22.783	22.800	22.940
Aantal woningen in bezit van woningbouwcorporaties	6.869	nmb	6.946	6.950
Wegen (aantal m² x 100)	38.788	38.790	38.718	38.776
Openbaar groen (in ha)	500	502	493	494

Financiële structuur	Rekening 2023	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Totaal (bedragen x € 1.000)				
Totaal lasten	213.424	198.572	215.731	220.942
Opbrengsten belastingen	29.349	31.833	28.935	31.429
Algemene uitkering gemeentefonds	101.190	109.626	112.468	118.326
Vaste schulden	120.843	138.316	118.316	130.886
waarvan voor woningbouw	4.939	4.830	4.721	4.612
Boekwaarde investeringen	264.788	283.909	269.636	326.591
waarvan voor woningbouw	4.939	4.830	4.721	4.612
Eigen vermogen	103.105	103.500	100.433	100.200
Vrij aanwendbare reserves	30.534	24.842	22.123	16.898
Voorzieningen	12.140	13.026	17.050	21.703
Garanties	737	674	737	674
Garanties, sociale woningbouw	358.522	398.012	358.522	398.012
Bedragen per inwoner	Rekening 2023	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
(bedragen x € 1)				
Totaal lasten	4.240	3.875	4.256	4.274

Sociale structuur	Rekening 2023	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Opbrengsten belastingen	583	621	571	608
Algemene uitkering gemeentefonds	2.010	2.139	2.219	2.289
Vaste schulden	2.401	2.699	2.334	2.532
waarvan voor woningbouw	98	94	93	89
Boekwaarde investeringen	5.260	5.540	5.319	6.318
waarvan voor woningbouw	98	94	93	89
Eigen vermogen	2.048	2.019	1.981	1.938
Vrij aanwendbare reserves	607	485	436	327
Voorzieningen	241	254	336	420
Garanties	15	13	15	13
Garanties, sociale woningbouw	7.123	7.767	7.073	7.700

Begroting 2026-2029 op hoofdlijnen

De begroting 2026-2029 op hoofdlijnen

Begrotingsbeeld na kaderstellend debat en Meicirculaire 2025, met technische aanpassingen Begroting 2026

In deze Programmabegroting 2026 zijn de effecten van de raadsbesluiten tot en met 1 augustus 2025, de vertaling van de [Kadernota 2026](#) en de effecten van de [Meicirculaire 2025](#) verwerkt. Verder is de begroting in technische zin samengesteld, mede gebaseerd op de door uw raad op 3 juli 2025 vastgestelde [uitgangspunten](#) voor de samenstelling van de Begroting 2026.

In onderstaande tabel wordt het effect van de incidentele baten en lasten voorafgaand aan de Begroting 2026 gecorrigeerd omdat de incidentele baten en lasten bij de Begroting 2026 opnieuw worden bepaald (zie laatste regels in de tabel).

Bedragen (afgerond) x€1.000	2026		2027		2028		2029	
V = voordeel / N = nadeel	V/N		V/N		V/N		V/N	
Startpositie voorafgaand aan Kadernota 2026	N	4.558	N	4.394	N	4.508	N	4.825
Totaal onontkoombaarheden Kadernota 2026	N	1.085	N	329	N	407	N	763
Totaal basis op orde Kadernota 2026	N	1.060	N	370	N	320	N	320
Totaal nieuwe voorstellen Kadernota 2026	N	1.515	N	921	N	538	N	513
Totaal ombuigingen Kadernota 2026	V	3.690	V	4.040	V	5.152	V	5.152
Totaal overige voorstellen Kadernota 2026	V	750	V	980	V	980	V	1.339
Kadernota 2026 (incl. incidentele lasten en baten)	N	3.778	N	994	V	359	V	70
Besluitvorming Kadernota 2026: Amendement A1 CU: Geen 5% OZB verhoging	N	750	N	750	N	750	N	750
Effecten Meicirculaire 2025 uit raadsinformatiebrief 057-25	V	5.556	V	6.077	V	2.933	V	3.338
Na Meicirculaire 2025 (= A)	V	1.028	V	4.333	V	2.542	V	2.658
Afwijkingen								
Correctie startpositie Kadernota 2026	V	20	N	110	V	20	V	20
Aanpassing voorstellen Kadernota 2026	V	0	V	0	V	0	V	393
Aanpassing nominaal indexeringen Meicirculaire 2025	V	250	V	250	V	250	V	250
Hogere bijdrage Baanbrekers	N	0	N	131	N	246	N	282
Aanpassing kapitaallasten / rente	V	315	V	184	V	379	N	52
Overige kleine afwijkingen	N	2	V	72	N	21	N	1
Totaal afwijkingen (= B)	V	583	V	265	V	382	V	328
Programmabegroting 2026: Financieel beeld 2026-2029 (= A+B)	V	1.611	V	4.598	V	2.924	V	2.986
Totaal te elimineren oude reeks incidentele baten en lasten uit de begroting 2025	N	159	N	155	V	45	V	45
Begrotingssaldo 2026-2029 voor incidentele baten en lasten	V	1.452	V	4.443	V	2.969	V	3.031
Nieuwe reeks incidentele baten en lasten begroting 2026	V	1.565	V	5	N	45	N	45
Structureel begrotingssaldo 2026-2029	V	3.017	V	4.448	V	2.924	V	2.986

Toelichting op (technische) wijzigingen in de Begroting 2026

Onderdeel A van bovenstaand financieel beeld is de stand uit de [raadsinformatiebrief 057-25](#) (d.d. 27 juni 2025) zoals die bij de Meicirculaire 2025 aan de raad is gepresenteerd, gecorrigeerd met het [amendement OZB-belasting](#).

Daarna is de Programmabegroting 2026 (technisch) samengesteld en dat leidt tot afwijkingen van dit financieel beeld, die ook per jaar anders kunnen zijn.

De financiële afwijkingen hebben betrekking op:

1. Aanpassingen op eerdere cijfers Kadernota 2026, Meicirculaire 2025 en overige mutaties:

De verwerking van de voorstellen uit de Kadernota 2026, Meicirculaire 2025 en overige mutaties leiden tot verschillen (in tabel onder B):

a. Correctie startpositie Kadernota 2026

In de startpositie van de Kadernota 2026 zijn een aantal begrotingswijzigingen niet (correct) opgenomen. De grootste afwijking wordt veroorzaakt door begrotingswijziging 2025-005 Reconstructie Winterdijk S-C. In de startpositie is deze opgenomen met een voordeel van € 190.000 in 2027, dit moet zijn € 60.000. Daarnaast zorgen de volgende begrotingswijzigingen voor kleine verschillen: 2025-002 Uitfasering van nood- vluchtweg en reguliere TL-verlichting , 2025-014 Oversteek bij Baanbrekers, 2025-026 GREX / De Muzenkamer.

b. Aanpassing voorstellen Kadernota 2026

In de Kadernota 2026 is de jaarschijf 2029 toegevoegd. Deze mutatie was te laag en is nu in de Begroting 2026 bijgesteld. Dit wordt veroorzaakt door een hogere Algemene Uitkering. De Algemene Uitkering zoals nu in de Begroting 2026 opgenomen, sluit aan met de Meicirculaire 2025.

c. Aanpassing nominaal indexeringen Meicirculaire 2025

Bij de Meicirculaire 2025 is een stelpost voor indexering opgenomen. Werkelijke toepassing daarvan op detailniveau leidt tot afwijkingen (is ieder jaar het geval).

d. Hogere bijdrage Baanbrekers

De bijdrage aan de Gemeenschappelijke Regeling Baanbrekers is opgenomen conform de Begroting 2026-2029 van Baanbrekers. Dit leidt tot een bijstelling van de gemeentelijke bijdrage voor de jaren 2027 en verder.

e. Aanpassing kapitaallasten / rente

Bij het samenstellen van de begroting worden de ramingen van kapitaallasten / rente geactualiseerd, mede op basis van een inschatting van het moment van daadwerkelijk investeren. In de actualisering van de kapitaallasten komen verschillende effecten samen. Er zijn kapitaallasten doorgeschoven als gevolg van het doorschuiven van geplande investeringen, daarnaast zijn de vervangingsinvesteringen bijgesteld en zijn de renteramingen geactualiseerd.

f. Overige kleine afwijkingen.

Overige verschillen betreft meerdere kleine posten die gezien het bedrag niet worden toegelicht.

Incidentele baten en lasten en structureel begrotingssaldo 2026 - 2029

Het begrotingssaldo wordt op grond van BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) en de handreiking van Provincie uit 2021 nog gecorrigeerd voor incidentele baten en lasten. Deze aanpassing bevat 2 onderdelen:

- Het elimineren van de incidentele baten en lasten uit de primaire begroting 2025, voordat de nieuwe reeks voor de begroting 2026 wordt bepaald.
- Het toevoegen van de nieuwe reeks voor incidentele baten en lasten voor de begroting 2026. Van deze nieuwe reeks is een tabel met toelichting opgenomen onder de overzichten van baten en lasten.

Na aanpassing voor incidentele baten en lasten wordt het structureel begrotingssaldo gepresenteerd.

In de volgende paragraaf wordt het toetsingskader van de Provincie voor de begroting 2026 nader toegelicht.

Tarieven

In de paragraaf lokale heffingen is in deze begroting een uitgebreide toelichting op belastingen en heffingen opgenomen. Alle daarvoor in aanmerking komende tarieven zijn, op basis van de door de raad vastgestelde [uitgangspunten](#) voor de samenstelling van de Begroting 2026, aangepast . De tarieven voor afvalstoffenheffing en rioolheffing zijn kostendekkend, zo nodig met inzet van middelen uit de bijbehorende voorzieningen. De tariefvoorstellen 2026 komen (met uitzondering van OZB en leges) gelijktijdig doch separaat van de Begroting 2026 op 6 november 2025 in de raad aan de orde. De voorstellen voor OZB en leges volgen daarna in de decembervergadering van de raad.

Toetsingskader van de Provincie Noord-Brabant voor de Begroting 2026

In 2019 is het Gemeenschappelijk financieel toezichtkader 2020 gemeenten (GTK 2020) vastgesteld. Het GTK 2020 is een gezamenlijk product van de 12 provincies. Om de uniforme uitoefening van het financieel toezicht te bevorderen is het GTK door alle provincies vastgesteld en geldt deze voor alle gemeenten in Nederland. Het vorige toezichtkader dateerde van 2014 en was aan vernieuwing toe. Redenen hiervoor zijn forse wijzigingen in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en diverse nieuwe door de commissie BBV uitgebrachte notities. Daarnaast is er eind 2018 een 'Agenda toekomst van het (interbestuurlijk toezicht)' (de Agenda) aan de Tweede Kamer aangeboden. In de Agenda zijn door het Rijk, Interprovinciaal Overleg (IPO) en Vereniging van Nederlandse gemeenten (VNG) gezamenlijk afspraken gemaakt over de veranderingen in de wijze van toezicht houden. Het GTK uit 2020 is nog steeds van kracht.

De opgave is het goed functioneren van het openbaar bestuur in een veranderende samenleving. In de Agenda worden de volgende 5 actielijnen genoemd:

- Versterken verbinden horizontale controle en verticaal toezicht.
- Beter voeren dialoog.
- Beter leren van toezicht.
- Uniformeren uitvoering toezicht.
- Toezichthouder richt zich op gedeelde risico's.

In vervolg op dit Toezichtkader is door de Provincie op 10 april 2025 de begrotingscirculaire 2025 uitgebracht. Op 23 mei 2025 is nog een aanvulling op de begrotingscirculaire uitgebracht. Deze circulaire, die ook aan de raad is gezonden, bevat actuele onderwerpen die van belang zijn voor de samenstelling van de begroting 2026 van gemeenten:

- Terugloop Algemene Uitkering 2026
- Herijking Gemeentefonds
- Eigen bijdrage WMO
- Extra middelen jeugdzorg
- Klimaat- en energiebeleid
- Ontwikkelingen en nieuwe notities Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).
- Bezuinigingen
- Bezuinigingen bij verbonden partijen
- Incidentele baten en lasten
- Begrotingssaldo en structureel en reëel evenwicht
- Structurele reserve inzet
- Aansluiting reserves
- BTW- Compensatiefonds
- Kapitaallasten (en onderuitputting)
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Begrotingsadvies VNG

De Provincie heeft als toezichthouder een onafhankelijke rol. De Provincie beoordeelt onze begroting op basis van het wettelijke criterium van structureel en reëel evenwicht. De Begroting 2026 moet dus structureel en reëel in evenwicht zijn als het laatste jaar van de meerjarenraming 2027-2029 dat niet is.

Van de begrotingscirculaire van de Provincie hebben wij kennis genomen. Wij zijn van mening dat de begroting van de gemeente Waalwijk conform de wettelijke eisen en de door de Provincie gedane aanbevelingen is samengesteld. De Provincie zal na vaststelling van de Begroting 2026 door de raad nog voor het einde van 2025 komen met haar oordeel over deze begroting.

Autorisatie door de raad van de begroting 2026

Autorisatie door de raad van de Begroting 2026

Door vaststelling van de begroting autoriseert de raad alle in de begroting opgenomen budgetten. Deze budgetten zijn op het niveau van totalen per beleidsveld weergegeven in de overzichten van baten en lasten na elk beleidsveld. Vaststelling door de raad is voorzien op 6 november 2025. Daaraan voorafgaand is een gespreksavond van de raad gepland op dinsdag 28 oktober.

Bij het onderdeel overzicht van lasten en baten worden overzichten gegeven van de budgetten per taakveld en een meerjarenbegroting op productniveau.

Autorisatie investeringen

Ten aanzien van autorisatie van voorgenomen investeringen en de hiermede verbonden lasten dient een onderscheid te worden gemaakt tussen vervangingsinvesteringen en nieuwe investeringen.

Vervangingsinvesteringen

De begroting bevat de ruimte om in 2026 tot noodzakelijk geachte vervangingsinvesteringen over te gaan. Indien vervangen kan worden binnen de door de raad eerder aangegeven kaders, is het college gemachtigd de investeringen te doen. Indien dit niet het geval is, zal de raad in de loop van 2026 separaat voorstellen worden voorgelegd. Het overzicht van vervangingsinvesteringen is opgenomen in het onderdeel bezittingen en vermogen.

Nieuwe investeringen

De lasten hiervan zijn in de begroting verwerkt, maar het daadwerkelijk beschikbaar stellen van de benodigde middelen voor nieuwe investeringen zal telkens per afzonderlijk voorstel aan de raad worden voorgelegd. Het overzicht van nieuwe investeringen is opgenomen in het onderdeel bezittingen en vermogen.

Autorisatie beschikken over reserves

Het budgetrecht van de raad impliceert onder andere dat het beschikken over reserves is voorbehouden aan de raad.

In de [nota reserves en voorzieningen 2023](#) is bepaald dat het college bevoegd is om ter dekking van niet begrote uitgaven, niet zijnde kredieten, tot een bedrag van maximaal € 50.000 per bestemmingsreserve jaarlijks te beschikken over bestemmingsreserves. De raad heeft hieraan de voorwaarde gesteld dat de portefeuillehouder de raad d.m.v. een bestuurdersbrief informeert en dat de mutatie in de eerstvolgende kwartaalswijziging van de begroting wordt verwerkt.

Begroting 2026 naar taakvelden

Begroting 2026 naar taakvelden

Bedragen x €1.000					
Taak en naam	Lasten	Baten	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo
0.1 Bestuur	4.510				4.510
0.10 Mutaties reserves			882	-4.181	-3.299
0.2 Burgerzaken	2.177	-1.105			1.072
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.902	-1.516			386
0.4 Overhead	20.439	-184			20.255
0.5 Treasury	603	-342			261
0.61 OZB woningen	618	-7.937			-7.319
0.62 OZB niet-woningen	177	-8.809			-8.633
0.63 Parkeerbelasting	0	-1.325			-1.325
0.64 Belasting overig	37	-379			-342
0.7 Alg.uitkering en overige uitk.gem.fonds	0	-118.326			-118.326
0.8 Overige baten en lasten	764	0		-420	344
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0			0
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	3.640	0			3.640
1.2 Openbare orde en veiligheid	3.046	-303			2.744
2.1 Verkeer en vervoer	8.200	-458			7.742
2.2 Parkeren	714	0			714
2.3 Recreatieve havens	103	-40			63
2.4 Economische havens en waterwegen	641	-187			454
3.1 Economische ontwikkeling	469	-44			425
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	15.457	-15.457			0
3.3 Bedrijfsloket en -regelingen	853	-346			506
3.4 Economische promotie	375	-634			-259
4.1 Openbaar basisonderwijs	1	0			1
4.2 Onderwijshuisvesting	5.536	-490			5.045
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	4.379	-1.422			2.956
5.1 Sportbeleid en activering	1.274	-312			962
5.2 Sportaccommodaties	7.688	-3.177			4.511
5.3 Cultuurpresentatie,promotie,participatie	3.596	-837			2.759
5.4 Musea	2.717	-610			2.107
5.5 Cultureel erfgoed	280	-11			269
5.6 Media	1.886	-327			1.559
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	7.978	-92			7.886
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	7.366	-657			6.709
6.21 Toegang en eerstelijns WMO	431	0			431
6.22 Toegang en eerstelijns jeugd	1.196	0			1.196
6.23 Toegang en eerstelijns integraal	4.905	0			4.905
6.3 Inkomensregelingen	20.712	-16.235			4.477
6.4 Begeleiden participatie	13.025	0			13.025
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	3.244	-37			3.207
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	5.521	-394			5.127
6.712 Begeleiding (WMO)	3.998	0			3.998
6.713 Dagbesteding (WMO)	153	0			153
6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	586	0			586
6.752 Jeugdhulp ambulante regionaal	11.941	0			11.941
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	2.172	0			2.172
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	781	0			781
6.791 PGB WMO	852	0			852
6.792 PGB Jeugd	294	0			294
6.811 Bescherm wonen (WMO)	160				160
6.821 Jeugdbescherming	604				604

Bedragen x €1.000					
6.822 Jeugdreclassering	314				314
6.92 Coördinatie en Beleid Jeugd	777				777
7.1 Volksgezondheid	2.983	-223			2.760
7.2 Riolering	3.775	-5.802			-2.026
7.3 Afval	5.358	-7.418			-2.060
7.4 Milieubeheer	3.333	-945			2.389
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	648	-601			47
8.1 Ruimtelijke ordening	1.996	-15			1.980
8.2 Grondexploitatie niet bedrijventerreinen	12.188	-11.867			322
8.3 Wonen en bouwen	3.890	-2.131			1.759
Saldo	213.262	-210.995	882	-4.601	-1.452

Overzichten van lasten en baten

Overzichten van lasten en baten

Per beleidsveld worden de voor de uitvoering naar verwachting benodigde lasten en baten vermeld. Op grond van het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) zijn in dit hoofdstuk daarnaast de volgende overzichten opgenomen:

- Recapitulatie naar lasten- en batensoorten;
- Meerjarenbegroting 2026-2029;
- Overzicht van incidentele lasten en baten.

Tot slot wordt een inzicht gegeven in de structurele begrotingspositie.

Recapitulatie naar lasten- en batensoorten

Bedragen x € 1.000

Lasten		Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2025	Begroting 2026
4110	Salarissen en sociale lasten	34.277	42.652	44.767
4120	Overige rechts positie regelingen			
4210	Belastingen	983	1.539	779
4310	Aankoop grond	0		0
4320	Duurzame goederen	1.685	13.770	20.768
4330	Pachten/erfpachten			
4341	Sociale uitkeringen in natura	31.162	32.938	33.769
4351	Ingeleend personeel	12.477	5.437	4.130
4380	Overige goederen en diensten	47.030	39.369	39.511
4389	Overige goederen en diensten onverdeeld		691	-385
4420	Subsidies	412	-74	127
4431	Inkomensoverdrachten Rijk	417	490	490
4433	Inkomensoverdrachten Gemeenschappelijke regelingen	33.962	36.569	37.569
4434	Inkomensoverdrachten Provincie	46		
4436	Inkomensoverdrachten overige overheden	8.521	8.178	8.476
4438	Inkomensoverdrachten overige instellingen en personen	3.164	4.754	3.852
4439	Inkomensoverdrachten onverdeeld			-716
4444	Kapitaal overdrachten Provincie	20		
4448	Kwijtscheldingen - oud	243		0
4468	Kwijtscheldingen - nieuw		273	279
4510	Rente	3.237	3.629	4.457
4710	Mutatie reserves	15.439	4.152	882
4720	Mutatie voorzieningen	4.103	2.088	2.597
4730	Afschrijvingen	8.096	8.417	8.992
4740	Toegekende reële en bespaarde rente	0	149	3
4750	Overige verrekeningen	1.053	21.823	3.798
	Totaal lasten	206.327	226.844	214.144

Baten		Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2025	Begroting 2026
8221	Belastingen op producenten	-16.287	-17.039	-18.246
8222	Belastingen op huishoudens	-5.388	-4.842	-5.195
8310	Opbrengst grondverkoop	-1.192	-27.100	-10.587
8320	Duurzame goederen	-250		
8330	Pachten	-832	-783	-856
8342	Eigen bijdragen en verhaal sociale uitkeringen in natura	-471	-411	-420
8352	Uitgeleend personeel	-133	-99	-90
8360	Huren	-4.658	-4.763	-4.942
8370	Leges en andere rechten	-9.662	-9.244	-10.677
8380	Overige goederen en diensten	-4.930	-3.956	-4.024
8431	Inkomensoverdrachten Rijk	-138.456	-133.357	-138.085
8432	Inkomensoverdrachten gemeente	-267	-33	
8433	Inkomensoverdrachten gemeenschappelijke	-178		

	regelingen			
8434	Inkomensoverdrachten provincies	-495	-56	-107
8436	Inkomensoverdrachten overige overheden	-3.277	-19	-20
8438	Inkomensoverdrachten overige instellen en personen	-51	-134	-72
8439	Inkomensoverdrachten onverdeeld			
8444	Kapitaaloverdrachten provincies	-29		
8448	Overige kapitaaloverdrachten	-70	150	-266
8510	Rente	-296	-260	-260
8520	Dividenden en winsten	-73	-82	-82
8710	Mutatie reserves	-15.617	-13.666	-4.601
8720	Mutaties voorzieningen	-134	-27	-698
8750	Overige verrekeningen	-3.580	-11.123	-16.369
	Totaal baten	-206.327	-226.844	-215.596
Totaal saldo		0	0	-1.452

Uit onderstaand overzicht blijkt een **positief resultaat 2026 van € 1.452.000**, dat in 2026 staat op product 963 resultaat van de rekening / begroting van baten en lasten. Dit saldo en onderstaand overzicht is zonder rekening te houden met het effect van incidentele baten en lasten.

Overzicht van incidentele lasten en baten

Toepassing provinciale handreiking Verduidelijking structurele en incidentele baten en lasten

Vanuit de Provincie is op 4 augustus 2021 de (nadere) handreiking "Verduidelijking structurele en incidentele baten en lasten" verschenen, omdat de Provincie van mening was dat de BBV-voorschriften op dit punt niet voldoende waren om tot een goede toetsing van gemeentebegrotingen te komen. Bij de begroting 2022 is deze handreiking zo goed als mogelijk toegepast. Ondanks afstemming vooraf en de melding dat bij het oordeel over de begroting 2022 er coulant mee zou worden omgegaan, was de Provincie van oordeel dat de handreiking nog niet voldoende zou zijn toegepast: "Op uw overzicht staan incidentele posten die er naar onze mening onterecht op staan. Bij ons onderzoek van de begroting 2023 zullen wij het overzicht van incidentele baten en lasten daadwerkelijk betrekken bij het bepalen van de (omvang van) de structurele begrotingssaldi 2023-2026". Echter in de begrotingscirculaire 2022 van de Provincie voor de begroting 2023 (van 28 maart 2022) staat: "Net zoals bij de begrotingsronde 2022 zullen we bij de begrotingsronde 2023 terughoudend omgaan met het doorvoeren van correcties op het structureel begrotingssaldo op grond van de (ambtelijke) handreiking 'Verduidelijking structurele en incidentele baten en lasten'".

Wij (en ook andere gemeenten) plaatsen echter kanttekeningen bij de handreiking van de Provincie en vinden de uitleg die de provincies geven in de notitie structurele en incidentele baten en lasten van het BBV discutabel, zeker omdat daarover ook geen advies aan de commissie BBV is gevraagd. De begroting is een instrument van de gemeenteraad en invulling van structurele en incidentele baten en lasten conform deze notitie gaat in onze ogen veel onduidelijkheid geven. Inmiddels loopt over de handreiking al meer dan een jaar een landelijke discussie, mede naar aanleiding van een brief van de 100+ - gemeenten aan het Provinciaal Vakberaad. Uitkomsten van deze discussie zijn nog niet bekend, wel loopt er inmiddels ook vanuit dat beraad een traject om de handreiking nader te bezien.

In de begrotingscirculaire 2023 (d.d. 14 april 2023) heeft de Provincie voor de beoordeling van de **begroting 2024** op dit punt opgenomen: "Landelijk is de discussie over de toepassing van de handreiking incidentele baten en lasten nog niet afgerond. Daarom zullen wij, net zoals bij de begrotingsronde 2023, bij de begrotingsronde 2024 terughoudend omgaan met het doorvoeren van correcties op het structureel begrotingssaldo op grond van de (ambtelijke) handreiking 'Verduidelijking structurele en incidentele baten en lasten'".

Inmiddels weten gemeenten 2 jaar later nog niet precies waar ze aan toe zijn op dit punt. Bij het beoordelen van de incidentele baten en lasten houdt de toezichthouder de volgende volgorde in de criteria aan; om een post als incidenteel te kunnen aanmerken, moeten alle uitgangspunten van toepassing zijn (deze dateren nog uit de handreiking van 2021) :

- **de aard van de raming.**

Dit is het dominante criterium: in principe zijn alle baten en lasten structureel. De soort of eigenschap van een begrotingspost binnen een taakveld is in eerste instantie bepalend of een post als incidenteel of structureel wordt aangemerkt. De handreiking bevat een groot aantal voorbeelden, die correcte toepassing van de regels verduidelijken.

- **de einddatum.**

Alleen wanneer er op het moment van besluitvorming een duidelijke en onvoorwaardelijke einddatum is, is de tijdelijkheid van baten of lasten voldoende aangegeven om dit als incidentele post op te kunnen nemen. Bijvoorbeeld: in het coalitieprogramma zijn voor de duur van de raadsperiode extra lasten voor nieuw beleid opgenomen, na gemeenteraadsverkiezingen bepaalt een nieuwe raad of het beleid wordt voortgezet; dan wordt dit als structureel beschouwd. Een besluit dat later kan worden ingetrokken (door de nieuwe raad of op basis van evaluatie) maakt de daaruit voortkomende lasten niet incidenteel.

- **de materiële beïnvloeding.**

Om het overzicht niet nodeloos ingewikkeld te maken door een grote hoeveelheid incidentele posten, is het de bedoeling een grensbedrag te bepalen.

Algemeen bij deze toelichting voor de begroting 2026 Waalwijk

De in het overzicht incidentele baten en lasten opgenomen posten worden één voor één toegelicht, behalve die van € 75.000 en lager; dit is zo ook opgenomen in onze Financiële verordening 2023.

Overzicht incidentele lasten en baten				
Bedragen * € 1.000	2026	2027	2028	2029
A Budgettair "neutrale" incidentele baten en lasten				
Mutaties Grondexploitatie				
Totaal lasten Grondexploitatie	23.071	20.381	9.186	4.367
Mutatie boekwaarde GE (verlaging/lasten)	4.199	25.025	26.188	0
Totaal grondexploitatie baten	-10.901	-43.528	-31.114	-314
Mutatie boekwaarde GE (verhoging/baten)	-16.369	-1.878	-4.260	-4.053
Saldo	0	0	0	0
Incidentele lasten gedekt uit reserves				
Totaal lasten	-2.465	-1.134	-877	-150
Totaal onttrekkingen uit reserves	2.465	1.134	877	150
Saldo	0	0	0	0
Incidentele baten en lasten SPUK (excl. implementatie soc. Domein)				
Totaal incidentele lasten "Brede SPUK"	761			
Totaal baten / mutaties reserve	-761			
Saldo	0	0	0	0
Totaal "neutrale" incidentele baten en lasten				
Totaal incidentele lasten	25.566	44.272	34.497	4.217
Totaal incidentele baten	-25.566	-44.272	-34.497	-4.217
Saldo	0	0	0	0
B Overige incidentele baten en lasten (met effect op structureel saldo)				
Beleidsveld 0: Bestuur en ondersteuning				
028 Robuuste HR-capaciteit salarisadministratie	118			
Totaal lasten	118	0	0	0
Beleidsveld 3: Economie				
304 Uitvoeringagenda Centrumvisie	75			
305 Leisure InvesteringsFonds (LOF)	12			
Totaal lasten	87	0	0	0
Beleidsveld 5: Sport, cultuur en recreatie				
503 Sportparken (kleedkamers WSC)	750			
Totaal lasten	750	0	0	0
Beleidsveld 6: Sociaal domein				
631 Implementatieplan samen redzaam (incidenteel)	455	50		
Totaal lasten	455	50	0	0
Beleidsveld 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
810 Invoering omgevingswet	200			
Totaal lasten	200	0	0	0

Overzicht incidentele lasten en baten				
813 Snippergroen	-45	-45	-45	-45
Totaal baten	-45	-45	-45	-45
Overige incidentele baten en lasten (met effect op structureel saldo)				
Totaal incidentele lasten	1.610	50		
Totaal incidentele baten	-45	-45	-45	-45
Saldo	1.565	5	-45	-45
A + B Totaal incidentele lasten	27.176	44.322	34.497	4.217
A + B Totaal incidentele baten	-	-	-	-
	25.611	44.317	34.542	4.262
NIEUWE REEKS: Saldo incidentele baten en lasten	1.565	5	-45	-45

Overzicht mutaties structurele reserves				
bedragen * € 1.000	2026	2027	2028	2029
Beleidsveld 0: Bestuur en ondersteuning				
950 Geblokkeerde Reserves	296	296	296	296
950 Onttrekking Algemene Reserve	420	420	740	1140
Totaal baten	716	716	1.036	1.436
Beleidsveld 1: Veiligheid				
951 Geblokkeerde Reserves	25	25	25	25
Totaal baten	25	25	25	25
952 Geblokkeerde Reserves	261	261	325	325
Totaal baten	261	261	325	325
Beleidsveld 5: Sport, cultuur en recreatie				
955 Geblokkeerde Reserves	290	290	281	281
Totaal baten	290	290	281	281
Beleidsveld 6: Sociaal Domein				
956 Geblokkeerde Reserves	26	26	26	26
Totaal baten	26	26	26	26
Beleidsveld 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
958 Geblokkeerde Reserves	0	0	0	480
Totaal baten	0	0	0	480
Totaal structurele lasten	-	-	-	-
Totaal structurele baten	1.318	1.319	1.694	2.574
Saldo	-1.318	-1.319	-1.694	-2.574

Algemeen bij deze toelichting voor de Begroting 2026 Waalwijk

De in het overzicht incidentele baten en lasten opgenomen posten worden één voor één toegelicht, behalve die van € 75.000 en lager; dit is zo ook opgenomen in onze

[Financiële verordening 2023](#).

A. Budgettaire neutrale incidentele lasten en baten

Mutaties Grondexploitatie

De lasten en baten grondexploitatie zijn bepaald door de jaarschijven 2026 - 2029 van de in de jaarrekening 2024 bijgestelde grondexploitaties op te tellen. Jaarlijks wordt gelijktijdig met het opstellen van de jaarrekening een Nota grondexploitatie opgesteld. Hierin wordt een financieel inzicht gegeven in de lopende en mogelijk ook toekomstige complexen binnen de grondexploitatie.

Incidentele lasten gedekt uit reserves

In de begroting zijn incidentele lasten opgenomen die gedekt worden uit (incidentele) bijdragen vanuit reserves. Het betreft posten die gedekt worden uit de algemene reserve, de beleidsreserve, de reserve grondexploitatie, de reserve onderwijshuisvesting (tijdelijke huisvesting), de reserve onderwijsachterstandsbeleid, de reserve Sociaal Domein, de reserve Duurzaamheid en de reserve Vluchtelingen, statushouders, tijdelijke noodverblijfsituaties.

Incidentele lasten en baten SPUK (excl. deel implementatie sociaal domein)

Vanuit het Rijk zijn Specifieke Uitkeringen (SPUK's) voor 2025 en 2026 beschikbaar gesteld die voor een bepaald doel ingezet moeten worden. Het betreft als eerste de "Brede SPUK" (in totaal over 2 jaar: € 2.548.000), waarvan een deel wordt ingezet voor de implementatie van de Koers Sociaal Domein ("Samen redzaam"); zie onder programma 6 hierna.

B. Overige incidentele lasten en baten (met effect op structureel saldo)

Beleidsveld 0: Bestuur en ondersteuning

Lasten robuuste HR-capaciteit salarisadministratie

Een goede salarisadministratie is een basisvoorwaarde voor een goed functionerend ambtelijk apparaat. Deze kosten zijn te relateren aan de nakoming van wettelijke verplichtingen op grond van het Burgerlijk Wetboek (i.c. het arbeidsrecht), CAO en lokale regelingen. In 2022 is besloten om de salarisverwerking extern te organiseren. Dit onder gelijktijdige vervanging van de e-HRM-software. De aanbestede e-HRM-software voldoet niet aan het programma van eisen en stand der techniek. In 2025 zijn we daarom overgeschakeld naar een nieuw pakket, hetgeen incidenteel nog tot extra lasten leidt van € 118.000 in 2026.

Beleidsveld 5: Cultuur, recreatie en sport

Lasten Kleedkamers WSC

Al jaren is duidelijk dat er een investering nodig is ten behoeve van de kleedkamers van WSC. Dat was een lastige kwestie omdat de gemeente eigenaar is en de vereniging verantwoordelijk is voor de instandhouding ervan. Er is nu zicht op een structurele oplossing door overdracht van het eigendom en een eenmalige bijdrage van de gemeente aan de benodigde investering van € 750.000.

Beleidsveld 6: Sociaal Domein

Lasten en baten Implementatie Koers Sociaal Domein ("Samen redzaam")

De implementatie van de koers sociaal domein is uitgewerkt in het implementatieplan 'Samen Redzaam' 2024-2027. Met deze beweging beogen we de sociale basis te versterken, de samenredzaamheid te vergroten en ook de afhankelijkheid van hulpverleners en zorg te verkleinen zodat het sociaal domein in zijn geheel beheersbaar blijft, en de zorg toegankelijk voor die mensen die dat echt nodig hebben. Omdat er op trede 2 en 3 niet veel beschikbaar was is hier een investering op ingezet ter versterking van de sociale basis. Voor de implementatie van de Koers met de implementatie van het Wmo-beleidsplan zijn incidenteel extra middelen nodig, met waar mogelijk ook financiering uit SPUK's.

Beleidsveld 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Omgevingswet

In 2025 ronden we de Omgevingsvisie af en deze wordt in 2026 ter besluitvorming voorgelegd aan de raad. Daarmee geven we op een hoog abstractieniveau richting aan toekomstig Waalwijk, Waspik en Sprang-Capelle. Verdere uitwerking en vertaling van specifieke onderwerpen kunnen worden belegd in zogenaamde omgevingsprogramma's. De uiteindelijke juridische vertaling vindt plaats in het Omgevingsplan. De implementatie van de Omgevingswet vraagt veel kennis en capaciteit, meer dan wij en andere overheden rekening mee hebben gehouden. In 2026 is aanvullend een bedrag van € 200.000 nodig. We werken in 2026 een voorstel uit voor de verdere implementatie van deze omvangrijke wet- en regelgeving.

Overzicht mutaties structurele reserves

Algemene reserve

Het surplus van de algemene reserve is dat deel dat niet nodig is voor het afdekken van risico's (weerstandscapaciteit). Van dit vrij besteedbare deel (surplus) kan een gemeente met ingang van 1 januari 2024 jaarlijks maximaal 10% inzetten voor het dekken van structurele lasten. Met de voorwaarde dat de solvabiliteit groter of gelijk is aan 20% en blijft. Daarnaast moet het weerstandvermogen voldoende zijn.

In de Begroting 2026 en verdere jaren 2027 tot en met 2029 zetten we een deel van de algemene reserve in, te weten 2026: € 420.000, 2027: € 420.000, 2028: € 740.000 en 2029: € 1.140.000. We voldoen aan de voorwaarde dat de solvabiliteit groter of gelijk is aan 20%, deze is namelijk afgerond 30% in 2026 en 25% in 2029. Ook het weerstandvermogen is voldoende, de gemeente Waalwijk beschikt over een gezonde financiële positie. Voor de volledige gegevens van de solvabiliteit en weerstandvermogen wordt verwezen naar de paragraaf Weerstandvermogen en Risicobeheersing.

Door middel van de eerste begrotingswijziging 2026 wordt aan de raad voorgesteld om deze structurele onttrekking uit de Algemene Reserve terug te draaien.

Meerjarenbegroting 2026-2029

Meerjarenbegroting 2026 - 2027 - 2028 - 2029

Deze begrotingsjaren zijn samengesteld vanuit:

- De bestending van bestaand beleid (geen budgetaanpassingen).
- Volledige verwerking van alle financiële gevolgen van het Voorjaarsbericht 2025, Kadernota 2026 en de Meicirculaire 2025.
- Het volledig ramen van alle lasten (kapitaallasten en exploitatielasten) voortkomend uit nieuw beleid.
- Geen ramingen wegens onderuitputtingen van kapitaallasten en personeelslasten.
- Een stelpost van structureel jaarlijks € 75.000 extra in verband met het onderhoud wegens areaaluitbreiding.
- Het toevoegen van mutaties voor de jaarschijf 2029 in de algemene uitkering en voor kapitaallasten IUP en verduurzaming vastgoed.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire Begroting 2026	Mutatie_2027_tov_2026	MJB 2027	Mutatie_2028_tov_2027	MJB 2028	Mutatie_2029_tov_2028
PR001 Bestuursorganen: Raad	951	-33	918	0	918	
PR002 Bestuursondersteuning raad&rekenkamer	996	0	996	0	996	
PR003 College van B&W	1.499	-180	1.319	0	1.319	
PR004 Publiekszaken	1.550	0	1.550	0	1.550	
PR005 Leges publiekszaken	-615	0	-615	0	-615	
PR006 Verkiezingen	137	4	140	0	140	
PR007 Representatie	137	0	137	0	137	
PR008 Communicatie	170	0	170	0	170	
PR010 Bestuurlijke samenwerkingint.contacten	927	0	927	0	927	
PR020 Overhead	799	0	799	0	799	
PR021 Huisvesting	1.738	17	1.756	-50	1.705	-
PR022 ICT algemeen	2.100	31	2.132	-17	2.115	-6
PR023 Algemene personeelskosten	2.467	117	2.583	-83	2.501	2
PR024 Algemene organisatiekosten	1.210	0	1.210	0	1.210	
PR025 Directie	0	0	0	0	0	
PR026 Concern en strategie	0	0	0	0	0	
PR027 Financien & Inkoop	0	0	0	0	0	
PR028 HRM en ondersteuning	0	0	0	0	0	
PR029 ICT	0	0	0	0	0	
PR030 Informatiebeheer en facilitaire zkn	0	0	0	0	0	
PR045 Directie	656	0	656	0	656	
PR046 Concern en strategie	1.808	-50	1.758	0	1.758	
PR047 Financien en Inkoop	2.373	-255	2.117	0	2.117	
PR048 AEO	2.820	-231	2.589	0	2.589	
PR049 INF	3.577	-88	3.489	-50	3.439	
PR050 Facilitair	538	0	538	0	538	
PR061 OZB woningen	-7.319	-48	-7.367	-47	-7.414	
PR062 OZB niet-woningen	-8.633	-31	-8.664	-30	-8.694	-43
PR101 Brandweer en rampenbestrijding	3.640	-1	3.639	-1	3.638	-2
PR102 Openbare orde en veiligheid	2.294	-44	2.250	-35	2.215	
PR103 Dierenbescherming	105	0	105	0	105	
PR104 Parkeertoezicht	345	0	345	0	345	
PR201 Straatreiniging	793	-111	682	-10	672	-

Exploitatie	Primaire Begroting 2026	Mutatie_2027_tov_2026	MJB 2027	Mutatie_2028_tov_2027	MJB 2028	Mutatie_2029_tov_2028
PR202 Gladheidsbestrijding	167	0	167	26	194	-
PR203 Onderhoud wegenstraten en pleinen	4.487	717	5.204	70	5.274	-8
PR204 Openbare verlichting	1.030	51	1.081	-1	1.080	-
PR205 Verkeersmaatregelen	1.264	90	1.355	-20	1.335	6
PR206 Parkeervoorzieningen	714	25	739	-42	697	-
PR207 Parkeervergunningenheffingen	-1.325	-41	-1.366	41	-1.325	-10
PR208 Exploitatie havencomplex	454	-2	452	1	453	15
PR209 Afwatering waterlossingen etc.	465	-95	370	0	370	-
PR210 Recreatieve havens	63	0	63	0	62	-
PR301 Straatmarkten	69	0	69	0	69	-
PR302 Opbrengst straatmarkten	-34	0	-34	0	-34	-
PR303 Economische ontwikkeling	425	0	425	0	425	-
PR304 Bedrijfsloket en -regelingen	472	-77	395	0	395	-
PR305 Economische promotie	304	-12	291	0	291	-
PR401 Leerlingenvervoer	1.658	0	1.658	0	1.658	-
PR402 Leerplicht	216	0	216	0	216	-
PR403 Openbare basisonderwijs excl.huisvesting	1	0	1	0	1	-
PR404 Bijzonder basisonderwijs excl.huisvest.	27	0	27	0	27	-
PR406 Huisvesting openbaar basisonderwijs	681	-2	678	-420	258	-5
PR407 Huisvesting bijzonder basisonderwijs	1.704	333	2.038	-16	2.021	-36
PR408 Huisvesting speciaal basisonderwijs	102	-1	102	-1	101	-
PR409 Huisvesting voortgezet onderwijs	2.372	81	2.453	0	2.453	-
PR410 Huisvesting onderwijs algemeen	187	-25	162	-115	47	-
PR411 Lokaal onderwijsbeleid	375	-13	362	0	362	-
PR412 Volwasseneneducatie	1	0	1	0	1	-
PR501 Zwembaden	1.519	15	1.534	-20	1.514	-1
PR502 Sporthallen en sportzalen	1.349	44	1.394	-2	1.391	-
PR503 Sportparken	1.643	-559	1.084	-22	1.062	5
PR504 openbaar groen	6.836	-46	6.789	-325	6.464	-
PR505 Evenementen	145	0	145	0	145	-

Exploitatie	Primaire Begroting 2026	Mutatie_2027_tov_2026	MJB 2027	Mutatie_2028_tov_2027	MJB 2028	Mutatie_2029_tov_2028
en kermissen						
PR506 Recreatieve voorzieningen	441	5	445	129	575	-
PR507 Openbare leeszaal en bibliotheek	1.483	-89	1.394	3	1.396	
PR508 Mediabeleid	76	-1	75	-20	55	
PR509 Kunst en kunstzinnige vorming	2.759	13	2.772	-85	2.687	-1
PR510 Oudheidkunde en volksfeesten	42	0	42	0	42	
PR511 Sportbeleid	962	0	962	0	962	
PR512 Monumenten en archeologie	269	0	269	0	269	
PR513 Gemeentearchief	561	-42	519	0	519	
PR514 Schoenenkwartier	1.503	0	1.503	0	1.503	
PR603 Stedelijke werkgelegenheidsprojecten	0	0	0	0	0	
PR604 Sociaal cultureel werk	238	0	238	0	238	
PR605 Maatschappelijke werk	601	74	675	-83	592	
PR606 Ouderenbeleid	141	0	141	0	141	
PR607 Integratiebeleid	308	0	308	0	308	
PR608 Samenlevingsopbouw	1.756	-455	1.302	-234	1.067	
PR609 Jeugdwerk	2.045	-398	1.647	-2	1.645	-
PR610 Kinderopvang	679	0	679	0	679	
PR611 Woonzorgzones	243	0	243	0	243	
PR612 Maatschappelijke zorg en begeleiding	131	0	131	0	131	
PR613 Participatiewet	644	26	670	26	696	2
PR614 Inkomensvoorzieningen	243	0	243	0	243	
PR615 Minimabeleidarmoedebelid	4.234	-26	4.208	0	4.208	
PR616 Uitstroombevordering	12.381	-201	12.181	-218	11.963	-12
PR630 Samenkracht en burgerparticipatie	1.063	-255	809	-107	702	
PR631 Toegang sociaal domein	5.360	253	5.614	-252	5.361	
PR633 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.740	-29	1.711	0	1.711	
PR634 Maatwerk dienstverlening 18+	12.843	-1.012	11.831	0	11.831	
PR635 Maatwerk dienstverlening 18-	16.384	0	16.384	-945	15.439	-
PR636 Geëscaleerde zorg 18-	918	0	918	1	919	
PR701 Volksgezondheid (openbare	158	12	170	-12	159	

Exploitatie	Primaire Begroting 2026	Mutatie_2027_tov_2026	MJB 2027	Mutatie_2028_tov_2027	MJB 2028	Mutatie_2029_tov_2028
ruimte)						
PR702 Vuilophaal en -afvoer	3.517	0	3.517	0	3.517	
PR703 Reinigingsrechtenafvalstoffenheffing	-5.577	0	-5.577	0	-5.577	
PR704 Begraafplaatsen	645	15	660	0	660	-
PR705 Begraafplaatsrechten	-599	0	-599	0	-599	
PR706 Riolerings- en waterzuivering	3.648	11	3.659	-13	3.646	-2
PR707 Rioolrechten	-5.675	0	-5.675	0	-5.675	
PR708 Milieu	1.719	0	1.719	0	1.719	
PR709 Volksgezondheid: subsidiesbijdragen	2.479	-57	2.422	0	2.422	
PR710 Jeugdgezondheidszorg	123	0	123	0	123	
PR711 Jeugd en gezin WMO	433	0	433	0	433	
PR712 Duurzaamheid	670	-283	387	-1	386	-
PR801 Opbrengst omgevingsvergunningen	-1.928	0	-1.928	0	-1.928	
PR802 Vergunningen	12	0	12	0	12	
PR804 Gebiedsgericht werken	515	-6	510	-1	509	-
PR805 Gegevensbeheer belastingen	56	0	56	0	56	
PR806 Leningen woningbouw	110	0	110	0	110	
PR807 Werkzaamheden GEO registratie	389	0	389	0	389	
PR808 Stedelijke vernieuwing	36	0	36	0	36	
PR809 Wonen	381	63	444	-135	309	12
PR810 Ruimtelijke beleidsplannen	1.980	-420	1.560	0	1.560	1.42
PR811 Bouwen	2.188	0	2.188	0	2.188	
PR812 Erfpachtsgronden	-266	0	-266	0	-266	
PR813 Beheer diverse percelen	-534	0	-534	0	-534	
PR814 Vastgoed diverse panden	1.186	-549	637	-192	445	-
PR848 Kosten gronden vaste activa	222	0	222	0	222	
PR849 Faciliterend grondbeleid	0	0	0	0	0	
PR851 Algemene kosten bouwgrondexploitatie	100	0	100	0	100	
PR852 Bouwgrondexploitatie Wonen	0	0	0	0	0	
PR853 Grondexpl.bedrijven- en winkelgebieden	0	0	0	0	0	

Exploitatie	Primaire Begroting 2026	Mutatie_2027_tov_2026	MJB 2027	Mutatie_2028_tov_2027	MJB 2028	Mutatie_2029_tov_2028
PR905 Verblijfsbelasting	-596	0	-596	0	-596	
PR906 Hondenbelasting	-242	0	-242	0	-242	
PR907 Forensenbelasting	33	0	33	0	33	
PR908 Reclamebelasting	0	0	0	0	0	
PR909 Beleggingen en deelnemingen	-77	0	-77	0	-77	
PR911 Rente en Treasury (leningen korter 1jr)	311	0	311	0	311	
PR912 Rente (leningen gelijk of langer 1jr)	26	-430	-404	185	-219	14
PR913 Onvoorziene lasten	100	0	100	0	100	
PR914 Algemene uitkering	- 118.326	-362	- 118.688	3.537	- 115.151	-1.04
PR915 Algemene baten en lasten	664	312	976	671	1.646	89
PR916 Heffing precariorechten	-100	0	-100	0	-100	
PR942 Vennootschapsbelasting	0	0	0	440	440	-44
PR950 Mutaties reserves beleidsveld 0	0	0	0	0	0	
Saldo van lasten en baten	2.267	-4.252	-1.985	1.522	-463	9
PR915 Algemene baten en lasten	-420	0	-420	-320	-740	-40
PR950 Mutaties reserves beleidsveld 0	-282	-70	-352	-370	-722	44
PR951 Mutaties reserves beleidsveld 1	-25	0	-25	0	-25	
PR952 Mutaties reserves beleidsveld 2	-261	0	-261	-64	-325	
PR954 Mutaties reserves beleidsveld 4	-408	-410	-818	481	-337	33
PR955 Mutaties reserves beleidsveld 5	-424	156	-269	9	-260	
PR956 Mutaties reserves beleidsveld 6	-1.140	1.114	-26	0	-26	
PR957 Mutaties reserves beleidsveld 7	-341	370	29	0	29	
PR958 Mutaties reserves beleidsveld 8	-317	101	-216	216	0	-53
PR962 Mutaties reserves GREX beleidsveld 8	-100	0	-100	0	-100	
Mutaties reserves	-3.719	1.261	-2.458	-48	-2.506	-15
Saldo na mutaties reserves	-1.452	-2.991	-4.443	1.474	-2.969	-6

Begrotingspositie

Begroting 2026

In de begroting zijn de effecten van de Meicirculaire 2025 van het gemeentefonds verwerkt en meerjarige berekeningen zijn gemaakt op basis van constante prijzen. De volledige kapitaallasten van alle investeringen zijn in de begroting verwerkt. Alle bijdragen in gemeenschappelijke regelingen, waaronder Baanbrekers, zijn volledig en zonder incidentele dekking in de begroting verwerkt. De begroting bevat een post van € 100.000 voor onvoorziene uitgaven. Van het begrotingsjaar 2026 kunnen we het volgende beeld geven:

Bedragen x € 1.000

	LASTEN	BATEN	SALDO
Beleidsveld 0 - Bestuur en ondersteuning	9.267	-3.337	5.931
Beleidsveld 1 - Veiligheid	6.686	-327	6.359
Beleidsveld 2 - Verkeer, vervoer en waterstaat	9.959	-1.246	8.712
Beleidsveld 3 - Economie	17.153	-16.482	672
Beleidsveld 4 - Onderwijs	9.916	-2.321	7.595
Beleidsveld 5- Sport, cultuur	25.440	-5.812	19.628
Beleidsveld 6 - Sociaal domein	79.532	-18.963	60.569
Beleidsveld 7 - Volksgezondheid en milieu	16.143	-15.376	768
Beleidsveld 8 - Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	18.074	-14.429	3.645
Totaal van de beleidsvelden inclusief reserves	192.171	-78.293	113.878
Algemene dekkingsmiddelen (taakvelden 0.5 / 0.61 / 0.62 / 0.64 en 0.7)	1.434	-137.119	-135.684
Overhead (taakveld 0.4)	20.439	-184	20.255
Heffing vennootschapsbelasting (taakveld 0.9)	0	0	0
Onvoorzien (taakveld 0.8)	100	0	100
Totaal algemene dekkingsmiddelen etc.	21.973	-137.303	-115.330
Totaal saldo van baten en lasten inclusief reserves	214.144	-215.596	-1.452
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	882	-4.601	-3.719
Geraamd resultaat 2026 (= gezuiverd resultaat)	213.262	-210.995	2.267

Bezittingen en vermogen

Vervangingsinvesteringen

In 2026 zal een aantal bedrijfsmiddelen worden vervangen. Deze vervangingen moeten plaatsvinden om de lopende bedrijfsprocessen doorgang te laten vinden. Met de vervanging is dus alleen sprake van handhaving van bestaand beleid. Om die reden is het niet meer noodzakelijk dat de betreffende investeringen via afzonderlijke begrotingswijzigingen aan de raad worden voorgelegd.

Derhalve is het uitgangspunt dat de raad, met het vaststellen van de Begroting 2026, tevens goedkeuring verleent aan de jaarschijf 2026 van het "overzicht vervangingsinvesteringen". Indicatief zijn ook de voorziene vervangingsinvesteringen voor de jaren 2027 - 2029 opgenomen.

Overigens is het geen automatisme dat onmiddellijk nadat investeringen afgeschreven zijn, vervanging plaatsvindt. Niet altijd is dit nodig. Er worden afwegingen gemaakt over nut en noodzaak, waarbij de te verwachten hogere onderhoudskosten bij het langer in bedrijf houden van bedrijfsmiddelen worden afgezet tegen de kapitaallasten van nieuwe aanschaffingen. Indien het niet noodzakelijk is om tot vervanging over te gaan, kunnen de vrijvallende kapitaallasten worden ingezet ter dekking van hogere onderhoudskosten of vrijvallen ten gunste van het rekeningresultaat.

Niet altijd is het mogelijk om te vervangen tegen oorspronkelijke aanschafwaarde. Ook komt het voor dat de kosten van vervanging gedekt kunnen worden uit het vrijvallend oorspronkelijk krediet + restwaarde van het te vervangen bedrijfsmiddel, maar de restwaarde niet als dekkingsmiddel kan worden ingezet omdat verkoopopbrengsten uit bedrijfsmiddelen volgens de voorschriften als incidentele baat in de exploitatie moeten worden verantwoord. Indien vervanging niet binnen de vrijvallende investeringsmiddelen en/of kapitaallasten heeft kunnen plaatsvinden, maakt het college daarvan bij het Voorjaars- dan wel Najaarsbericht in de afwijkingenrapportage melding.

Omschrijving bedrag x €1,00	Jaar	Afschrijvings- termijn	Investering (exclusief BTW)	SPUK bijdrage	Kapitaal- lasten
Kassa registratie systeem Zwembad Lightspeed*	2026	3	44.568	-7.735	12.738
Toplaag atletiekbaan ACW'66 oorspronkelijk*	2026	10	712.257	-123.615	66.222
Begrotingswijziging 2025/013 Toplaag atletiekbaan ACW'66*			-486.830	87.629	-44.910
Toplaag atletiekbaan ACW'66*			225.427	-35.986	21.312
Sportparken VI 2026*	2026	30	120.754	-20.957	4.824
VI Sportpakket (recreatex)*	2026	5	89.584	-17.798	15.918
VI bedrijfsauto Sport opel Combo	2026	11	23.089		2.445
SV Capelle renovatie veld 3*	2026	15	33.571	-5.875	2.742
SV Capelle klimaatadaptieve maatregelen veld 3*	2026	30	19.680	-3.444	951
Baardwijk renovatie veld 1*	2026	15	33.571	-5.875	2.742
Baardwijk drainage veld 1*	2026	30	31.256	-5.470	1.511
Baardwijk Topdrain/peilgestuurde drainage veld 1*	2026	15	19.680	-3.444	1.607
Baardwijkklimaatadaptieve maatregelen veld 1*	2026	30	19.680	-3.444	951
WSC renovatie veld 4*	2026	15	33.571	-5.875	2.742
WSC Topdrain/peilgestuurde drainage veld 4*	2026	15	19.680	-3.444	1.607
WSC klimaatadaptieve maatregelen veld 4*	2026	30	19.680	-3.444	951
VI V66 87-BHX-2 VW crafter	2026	11	107.250		11.359
VI V68 24-BHX-1 VW crafter	2026	11	107.250		11.359
VI V67 85-BHX-2 VW crafter	2026	11	107.250		11.359
V74 V-470-DL Peugeot boxer Pick up 1 groen	2026	11	46.898		4.967
V73 V-758-DL Peugeot boxer Pick up 2 groen	2026	11	46.898		4.967
V72 V-246-DK Peugeot boxer Pick up 3 groen	2026	11	46.898		4.967
V71 Renault Maxity V-473-BX groen	2026	11	83.848		8.880
V70 Renault Maxity V-474-BX groen	2026	11	83.848		8.880
V69 Renault Maxity V-475-BX groen/gladheid	2026	11	83.848		8.880
V79 V-951-FH Opel combo werkpl.monteur	2026	11	25.900		2.743
V84 V950-FH Bestelauto opel combo	2026	11	25.900		2.743
V80 V946-FH Opel combo groen	2026	11	25.900		2.743
V81 V948-FH Opel combo grijs markten/even.	2026	11	25.900		2.743
V75 Bomenbus	2026	11	50.051		5.301
V76 Bomenbus	2026	11	50.051		5.301
V77 Bomenbus	2026	11	50.051		5.301
VI2016 Perscontainer PC3	2026	11	51.310		5.434
VI2016 Ge-jo blok W 46	2026	11	44.469		4.710
VI2016 Poopscoop frontaanbouw M 01	2026	11	31.846		3.373
V78 V-794-BH storingsdienstbus	2026	11	63.806		6.758
V83 V-947-FH opel combo grijs coördinator	2026	11	25.900		2.743
VI Onkruidbrander W45	2026	11	34.207		3.623
Vervangings invest. minicontainers	2026	10	44.261		5.090
VI inventaris Bibliotheek	2026	10	25.479		2.081

VI inrichting de Leest	2026	10	78.945		6.447
VI I&A hardware	2026	3	305.047		106.258
VI I&A software	2026	5	65.131		14.003

Omschrijving bedrag x €1,00	Jaar	Afschrijvings- termijn	Investering (exclusief BTW)	SPUK bijdrage	Kapitaal- lasten
Renovatie grassportveld WSC veld 5*	2027	20	45.846	-7.957	2.368
Sportparken VI 2027*	2027	30	126.792	-22.005	5.065
VI Maaimachine John Deere MO 2	2027	11	83.965		8.893
Nieuwe centrummachine Hako afwijk	2027	9	101.229		15.980
Zoutstrooier 1	2027	11	45.510		4.706
Zoutstrooier 2	2027	11	50.945		5.268
Zoutstrooier 3	2027	11	50.945		5.268
Zoutstrooier 4	2027	11	50.945		5.268
Zoutstrooier 5	2027	11	58.995		6.101
Perscontainer Milieustraat 2017/103 PC4	2027	11	37.604		3.983
Vervangings invest. minicontainers	2027	10	44.511		5.119
IWW 2027 Risicoriolen	2027	40	466.666		14.897
IWW 2027 Verbetermaatregelen	2027	40	250.000		7.980
IWW 2027 Vervanging gemalen	2027	15	100.000		7.353
VI inventaris Bibliotheek	2027	10	26.753		2.185
VI inrichting de Leest	2027	10	82.892		6.770
VI I&A hardware	2027	3	306.767		106.857
VI I&A software	2027	5	67.411		14.493

Omschrijving bedrag x €1,00	Jaar	Afschrijvings- termijn	Investering (exclusief BTW)	SPUK bijdrage	Kapitaal- lasten
Kunstgrasveld hockey veld 2 (zandveld)	2028	10	589.702	102.268	66.341
VI Kunstgrasveld WSC	2028	10	341.365	59.245	32.479
VI sensorten en pompen drainage de Gaard	2028	5	70.242	-21.184	10.865
Hoogwerker W47 Hybrid AWD	2028	11	87.598		9.058
Dieplader voor hoogwerker VI A77	2028	11	25.549		2.642
VI huisvuilwagen V88	2028	11	313.577		32.427
Veiligheidsherkwerk Milieustraat	2028	11	72.998		7.549
Minos MiniTrac	2028	11	49.055		5.073
VI inventaris Bibliotheek	2028	10	26.951		3.032
VI inrichting de Leest	2028	10	82.169		9.449
VI minicontainers	2028	10	46.069		4.929
VI I&A hardware	2028	3	317.504		110.597
VI I&A software	2028	5	69.770		15.001

Omschrijving bedrag x €1,00	Jaar	Afschrijvings- termijn	Investering (exclusief BTW)	SPUK bijdrage	Kapitaal- lasten
VI Sportparken berekening SSC	2029	15	53.500		4.235
VI infill guard WSC *	2029	10	31.699	-5529	3.497
Vervangings invest. minicontainers	2029	10	45.330		4.850
VI inventaris Bibliotheek	2029	10	27.544		3.099
VI inrichting de Leest	2029	10	85.045		9.780
VI I&A hardware	2029	3	324.489		113.030
VI I&A software	2029	5	71.305		15.331

* De investeringen met betrekking tot sport zijn inclusief BTW in dit overzicht opgenomen, omdat met ingang van 1 januari 2019 sport vrijgesteld is van BTW. Hiertegenover staat een te verwachten inkomst van de SPUK-regeling (Specifieke Uitkering Sport), zijnde 17,5% van het bedrag incl. BTW. De kapitaallast is berekend over het netto-investeringsbedrag. Hier is echter wel sprake van enig risico, omdat het Rijk een budget beschikbaar heeft gesteld voor de SPUK, en dat bij overvraging van het budget het percentage naar beneden zal worden bijgesteld.

Nieuwe investeringen

Ook de lasten verband houdend met nieuwe investeringen zijn in de (meerjaren)begroting verwerkt. Door vaststelling van de begroting geeft u de intentie aan deze investeringen te gaan uitvoeren. De definitieve besluitvorming door de raad over investeringen zal eerst plaatsvinden op basis van voorstellen die het college in de loop van het begrotingsjaar zal voorleggen.

Het overzicht van nieuwe investeringen:

Omschrijving (bedragen * € 1)	Investering	Planning*
Kadernota 2025		
KN2025 NV1.10 Sport en cultuur in openbare ruimte investering	100.000	2025
KN2025 NV1.10 Sport en cultuur in openbare ruimte investering	200.000	2026
KN2025 NV1.10 Sport en cultuur in openbare ruimte investering	200.000	2027
KN2025 NV1.30 Houtwal A59 investering	500.000	2025
Kadernota 2026		
Prim.Begr.2026 KN26 NV3.01 Bushaltes	462.500	2026
Prim.Begr.2026 KN26 NV3.01 Realisatie BRT Halte Haven	160.000	2026
Prim.Begr.2026 KN26 NV2.21 Budget SVn-leningen	1.000.000	2025
Prim.Begr.2026 KN26 O2.01 Bekostigen projecten onderwijs:		
1. Landgoed Driessen (2025)	18.446.761	2025
2. De Brug (2024)	998.000	2024
3. De Hoef (2027)	11.023.000	2027
4. De Veste (2028)	9.923.900	2028
Overige nieuwe investeringen		
Renovatie grasvelden	767.000	2027
Renovatie Sporthallen (sportcentrum Waspik, Coalitieprogramma 2018-2022))*	3.000.000	2027
Op 17 december 2020 is voorbereidingskrediet van €600.000 gevoteerd (begrotingswijziging 2020/028)		
Hogere investering sporthal Waspik (Coalitieprogramma 2022-2026)	1.325.000	2027
Beachsportfaciliteiten in Waspik (Coalitieprogramma 2022-2026)	250.000	2027
Verduurzaming Vastgoed	per jaar 300.000	2027

Belangrijkste reserves en voorzieningen

In de berekening is rekening gehouden met in de begroting voorgenomen onttrekkingen en toevoegingen.

Onderstaand overzicht verstrekt vanuit de jaarrekening 2024 (met gegeven per 1-1-2025) en kijkt 2 jaar vooruit.

In werkelijkheid kunnen bedragen afwijken. Zo kan bijvoorbeeld niet geanticipeerd worden op jaarrekeningresultaten en resultaten (winstnemingen) uit de exploitatie van gronden. De verwachting is gerechtvaardigd dat de feitelijke standen in positieve zin zullen afwijken.

De belangrijkste reserves (met een waarde > € 500.000) zullen zich naar verwachting als volgt ontwikkelen:

Bedragen x € 1.000	1-1-2025	1-1-2026	1-1-2027
Algemene reserve	-24.842	-16.898	-15.978
Reserve Onderwijshuisvesting	-6.605	-2.115	-1.707
GOA: Gem. onderwijs achterstanden beleid	-1.370	-1.040	-710
Reserve Energiebesparende maatr.huursector	-564	-564	-564
Beleidsreserve	-1.686	-1.417	-1.342
Reserve invoering omgevingswet	-948	-948	-948
Reserve Schoenenkwartier	-506	-339	-339
Reserve duurzaamheid	-780	-680	-310
Reserve bouwgrondexploitatie	-2.773	-4.109	-3.991
Reserve Parkmanagement	-4.712	-4.712	-4.712
Reserve revitalisering Haven I-VI	-1.639	-1.639	-1.639
Reserve mobiliteitsfonds	-1.746	-1.746	-1.746
Reserve vlucht. statushouders,tijd.noodverblijfs	-3.577	-3.594	-3.560
Reserve Cofinanciering subsidies herontwikkeling De Els en omgeving	-4.000	-4.000	-4.000
Totaal	-55.746	-43.800	-41.545

De belangrijkste voorzieningen die per 1 januari 2026 aanwezig zijn (bedragen x € 1.000):

Diverse complexen grondexploitatie	-7.882
Verplichtingen wet APPA	-2.959
Onderhoud gebouwen	-3.401
Afvalstoffenheffing	-1.929
Riolering	-4.213
Verlof sparen	-860
Totaal	-21.244

Mutaties beleidsreserves 2026-2029

De stand van de beleidsreserve was bij de jaarrekening 2024 € 1.685.713 . Bij het Najaarsbericht 2025 zal de beleidsreserve worden doorgelopen om te kijken of de middelen die nog in deze reserve zitten, over de voorstellen van 2019 tot en met 2024, nog besteed gaan worden of dat deze vrij kunnen vallen zodat de middelen terug in de Algemene Reserve gestort kunnen worden. In onderstaande tabel zijn de (nieuwe) mutaties beleidsreserve 2025-2026 weergegeven. Na 2026 zijn op dit moment voor de beleidsreserve geen onttrekkingen (en stortingen) meer voorzien.

Per jaar wordt de beleidsreserve vanuit de algemene reserve aangevuld (zie onder beleidsveld 6 de regel voeding reserve). Per jaar wordt er in de begroting vanuit de algemene reserve zoveel gestort in de beleidsreserve, dat daaruit de beoogde bestedingen voor dat jaar kunnen worden gedekt.

Bedragen x € 1.000	Begroot 2025	Begroot 2026
Beleidsveld 0		
Coalitieakkoord 2022-2026 Transformatiebudget personeel	-150	
Beleidsveld 4		
Coalitieakkoord 2022-2026 Braindrain / Kennis en talent Programma	-100	
Beleidsveld 6		
Coalitieakkoord 2022-2026 Voeding reserve	1.150	500
Coalitieakkoord 2022-2026 Projectkosten burgerbegroting	-150	
Coalitieakkoord 2022-2026 Middelen burgerbegroting	-500	-500
Beleidsveld 8		
Actualisatie begroting 2023 Tijdelijke formatie vergunningverlening	-250	
Totaal	0	0

EMU gegevens

EMU gegevens

Omschrijving (toelichting)

Het EMU-saldo van de overheid is een in Europees verband gehanteerd en gedefinieerd macro-economisch begrip. Het EMU-saldo is het vorderingensaldo van de overheid.

In het stabiliteitspact is afgesproken dat een tekort voor de totale sector overheid hoger dan 3 procent van het bruto binnenlands product (BBP) niet is toegestaan.

Een goede informatievoorziening is essentieel voor het monitoren en beheersen van het EMU-saldo voor het onderhoud van het gemeente- en provinciefonds. Daarom ook is in het bestuurlijk akkoord afgesproken dat met ingang van de begroting 2006, onverminderd de bestaande tussentijdse rapportages, een overzicht moet worden verstrekt waarin informatie wordt verstrekt over het begrotingsjaar, het daaraan voorafgaande jaar en het daarop volgende jaar. De toezichthouder, in ons geval GS van Noord-Brabant, toetst hierop en is verplicht de gemeente te wijzen op het niet nakomen van haar verplichtingen, ook die ingevolge de Wet Houdbaarheid Overheidsfinanciën (HOF).

Onderstaand is de voorgeschreven informatie van de gemeente Waalwijk voor het begrotingsjaar 2026 opgenomen.

In het overzicht is zichtbaar dat het EMU-saldo voor een belangrijk deel bepaald wordt door de investeringen die op de balans worden geactiveerd en het saldo van de uitgaven en inkomsten binnen de grondexploitatie.

Onderstaande tabel is gebaseerd op de notitie van de commissie BBV "Geprognosticeerde balans en EMU-saldo"(d.d. nov. 2018). Daarbij is gekozen voor de berekening van het EMU-saldo vanuit het exploitatiesaldo (EMU-enquête van het CBS).

De referentiewaarde voor het EMU-saldo is nog niet bekend, bij het samenstellen van de Begroting 2026 was de Septembercirculaire 2025 nog niet verschenen met de referentiewaarde EMU-saldo voor de gemeente Waalwijk.

Excel-tabel

bedragen x
€ 1.000

	Omschrijving	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	9.515	2.267	-1.985	-463	-371
2	Mutatie (im)materiële vaste activa	25.786	322	26.595	61.711	1.937
3	Mutatie voorzieningen	7.719	1.350	116	-318	-517
4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	8.508	10.029	-25.287	-24.067	1.913
5	Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa	-	-	-	-	-
	Totaal	-17.060	-6.734	-3.177	-38.425	-4.738